NICOLAI
PRIMI PONT. MAXIMI
EPISTOLAE.

S. Carth.ae apud Famellam de Neapol.
1741

ROMAE
APVD FRANCISCVM PRISCIANENSEM.
M.D.XLII.

LECTORI.

IN maximis Vrbis, atque adeo totius Italiæ ruinis, quibus per multos iam annos iacuimus, illam uel maximam fecisse iacturam uidemur, quòd bonarum artium studia, quæ iam diu in Italia floruerant, péne extincta sint: quibus cùm innumerabilia própe atque præclara literarum & ingeniorum monumenta periere. Quibus quidem è medio sublatis, ut locorum, atque urbium facies immutata est, ita quoq; animi nostrorum hominum incultiores sunt redditi: omnibus prorsus uirtutis stimulis extinctis, qui eos ad laudem, & gloriã accenderent. In qua rerum omnium perturbatione, ac ruina, cum inter cætera diu iacuerint Nicolai primi Põt. Max. Epistolæ, perutiles illæ quidem, cum ad illorum temporum cognitionem, tum uero ad ecclesiam bene regendã maxime appositæ, eas tandem aliquando adinuentas Pauli. III. Pont. Max. beneficio habemus: unum atq; alterum illarum nacti exemplar: quæ & si multis essent mendis obsita, utpote quæ diu in tenebris delituerint, ita tamen studio, atq; industria nostra purgauimus, ut iam in luce hominum uersari possint. Ex quibus quidem Epistolis facile intelligimus quanta santissimi atq; optimi uiri cura, ac studium fuerit, ut religionem nostram ab omni labe integram inuiolatám q; seruaret. Nam cum ea, quæ Byzantii aduersus Ignatiũ Episcopum facta erant, intellexisset: & eius rei causa Legati ab eo missi contra ipsius mandatum, ac uoluntatem in Photii electionem consensissent: ne eius nomine, atq; auctoritate ea comprobata esse uiderẽtur, omnibus Asiæ, ac Libyæ Episcopis testatam esse uoluit suam in tuẽda, & conseruanda religione integritatem, atq; constantiam. Cum itaq; hæc, atq; alia multa uirtutis suæ documenta Regibus, ac Principibus christianis dedisset, Bulgaróſq; missis ex urbe ad eos Sacerdotibus christianæ religionis præceptis imbuisset, tanta prudentiæ, pietatis, & beneficentiæ laude excelluit, ut merito non modo eius facta, sed etiam scripta ueluti è cœlo delapsa ab omnibus colerentur. Quam ob rem factum est, ut eius quoq; nonnullæ aliarum literarum particulæ, quas in illorum temporum historiis cõiectas sparsim inuenimus, additæ sint: in quibus cum multa gesta ab eo præclare, grauiter q; legũtur, tum ea in primis, quæ in Lotharii Regis, ac Thietbergæ coniugis dissidio componẽdo egit, ita ut opt. Pontificis charitatem, uigilãtiám q; agnoscas. Habes itaq; hoc uolumine ea quæ de Nicolai Pontificis gestis colligere potuimus, quæ magna ex parte in eius Vita, aut Scriptorum negligentia, aut temporum obscuritate sunt prætermissa. Vale.

Commodũ excudendo librũ hũc abſolueram, cum alterum Nicolai Pontificis epiſtolarum exemplar diligenter à nobis conquiſitum adinuenimus: quod quidem cũ percurriſſemus, multá que aut plane diuerſa, aut emendatiora eſſe uiderẽtur, placuit ea omnia aſcribere. Tu fac boni conſulas.

pag. 1	uer. 24	uobis ſuggeratur,
	uer. 29	proiecerunt: ac Photium
	uer. 31	ſubito tonſuratum
pag. 2	uer. 5	& bonis moribus
	uer. 10	hoc tantum
pag. 3	uer. 13	annexá demonſtrantur.
pag. 4	uer. 33	illius aſſiduati,
	uer. 36	ut ita dicatur)
pag. 5	uer. 17	ut non prius
	uer. 21	Cap. II. aſſerens
	uer. 27	illicitis conſentiens ſententia conniueret:
	uer. 33	in alienum
pag. 6	uer. 2	Cap. III.
	uer. 9	cap. IIII. Si uero laicus
	uer. 18	intuliſſe iudicemur,
	uer. 19	familiæ reputemur promotionibus
	uer. 32	nec fas eſſe
	uer. 38	neque pro ſuo
	uer. 39	iuſtæ diſpoſitionis mandato.
pag. 7	uer. 18	in hoc agendo
	uer. 37	quàm ſuæ
	uer. 38	colere, ut eo quo
	uer. 40	reſiſtere ſtudeamus.
pag. 8	uer. 20	quos corporeos
pag. 9	uer. 3	ligno depingitur
	uer. 36	temporibus ſcilicet
pag. 10	uer. 3	poſſidendo obtinuit,
	uer. 25	indictione VIII.
	uer. 33	ſaluat, &
pag. 11	uer. 23	tempore ſancta
	uer. 24	urbis eccleſia,
	uer. 25	ditioni ſubiecta
pag. 12	uer. 35	catholicas alexandrinorum,
pag. 14	uer. 3	decreuerit:

pag. 16	uer. 18	numeri fore
	uer. 23	præuaricationum.
	uer. 24	uel chalcidonenfis
	uer. 25	iuftas, &
	uer. 32	& pudice
	uer. 39	contra Conftantinopolitanæ
pag. 17	uer. 31	& per diuturna
	uer. 33	pater fpiritalem
pag. 19	uer. 18	primatum ecclefiæ
pag. 21	uer. 20	& incolume
	uer. 32	Decretalia autem,
pag. 23	uer. 25	ficut ex
	uer. 30	à fecretis, &
pag. 24	uer. 18	nunc autem
pag. 27	uer. 26	legatis extitit
	uer. 32	habuerint nullum
pag. 28	uer. 22	noftri ignatii,
	uer. 35	fanctorum, qui
	uer. 36	creduntur, quos
	uer. 37	antiquitus accepit,
pag. 34	uer. 37	docet omnem
pag. 35	uer. 24	Gregorio, ut habetur in regiftro in epiftola ad Mauritium Imperatorem: nam
pag. 36	uer. 17	ueftra fatagunt.
pag. 37	uer. 7	literas peccatorias
	uer. 34	non falfata
pag. 38	uer. 11	Ioanni etiam
pag. 40	uer. 40	nos inuenitur,
pag. 42	uer. 29	Eulampius Petrus, qui
pag. 48	uer. 28	fi hi
pag. 51	uer. 9	arripuiftis officia:
	uer. 39	præftolandum fit
pag. 53	uer. 25	iuftiorem duxerimus,
	uer. 32	præfentia Mifforum
pag. 55	uer. 5	profana, tám que
	uer. 14	mox etiam
pag. 56	uer. 27	hi ergo tanquam
pag. 57	uer. 30	huic nouerat
pag. 58	uer. 18	iudicii, iudicio
	uer. 30	Porro tertiam

pag. 59	uer. 34	quia & hoc
	uer. 36	ſimiles Iudæ ſicut ipſe
pag. 61	uer. 7	& qualiter 180
pag. 63	uer. 11	ordinare decreuerit.
	uer. 26	illis reputata
pæg. 64	uer. 12	ueraciter ualeamus
pag. 65	uer. 5	Ignatius primitus
	uer. 30	omnipotens Deus
pag. 66	uer. 2	dat omnem
	uer. 5	quia nos
	uer. 13	quantus fuerat
	uer. 18	petiuerint, ſn fide
	uer. 20	ſententiis non
pag. 68	uer. 8	ueſtris quidam
	uer. 9	præcipitanter non licent
	uer. 14	diuinitatem exoret,
	uer. 18	deo nullis
pag. 69	uer. 10	prætera hinc
	uer. 15	appareret
pag. 70	uer. 13	literas ea rurſus,
pag. 71	uer. 25	tanquam quidam
	uer. 29	debetis ergo
	uer. 30	auditu percipere,
	uer. 33	ſemper priuatæ
pag. 73	uer. 12	arroganter elati
	uer. 25	tonſuratum, & in eadẽ eccleſia cõtra ſacros canones promotum, non
	uer. 38	nobis, qui
pag. 74	uer. 1	tuos, non
	uer. 4	iam fatæ,
	uer. 31	igitur iidem
	uer. 9	ad præfatum principem
	uer. 13	dum conuicti plura mentirentur;
	uer. 15	prædictis legatis
	uer. 21	illo perferentis
	uer. 25	etiam clementiſſime
pag. 76	uer. 9	non ſub occult: modio tegebantur,
	uer. 10	ſiqua turpitudo
	uer. 23	quem eadem
	uer. 31	apud oriẽtales ut hãc colũnã orthodoxiæ

	uer. 32	in ea præſule
pag. 77	uer. 6	cæteris antecellat?
	uer. 9	partim falſata
	uer. 22	ueſtræ conſenſu
pag. 78	uer. 8	ſi ut depoſitioni
	uer. 9	noſtram feciſſe clare
	uer. 17	uitio à ueritatis
	uer. 24	de inconſiderata,
	uer. 32	poſt multa
pag. 79	uer. 5	ſed ut nos
	uer. 9	nouiſſimus eiuſdem epiſtolæ locus
	uer. 30	potentia tua
	uer. 34	magis ut
pag. 80	uer. 25	commiſiſſe dicendus eſt.
	uer. 26	notioni uel
	uer. 31	noſtri priuationi quocunqꝫ de crimine
pag. 81	uer. 25	ſacerdotali prouectu,
	uer. 34	ſi qua alia bona
pag. 82	uer. 5	nihil Photius
	uer. 15	profecto Photio
	uer. 33	de ſacro miniſterio iuxta præcedentem con ſuetudinem cõtingere, ſiue Epiſcopus ſit, ſiue Præsbyter,
	uer. 35	liceat ei nec in alia
pag. 83	uer. 21	Igitur prælatorũ damnationes
pag. 84	uer. 1	poteſtate percepta
	uer. 31	ò chriſtianiſſime princeps,
	uer. 35	fulgeat, quando
pag. 85	uer. 7	cui dicendũ eſt, uæ homini illi, per quem in eccleſiam Chriſti
	uer. 21	ſedis iſtius
	uer. 38	ut eum nullo conamine potuiſſent impel lere iſti, qui non
pag. 86	uer. 1	iudicari potuiſſent,
	uer. 2	undique perpendite
	uer. 12	Ignatii properãdo diſponit iter ab hoſtibus
	uer. 25	Et confirma fratres tuos, Etiam hoc ſpecia= liter dicitur eum
	uer. 29	uiolentiam inferre
	uer. 34	circa ſe beneficio

	uer. 36	tanq̃ mininiſtros inquietudinis, & ſeipſos
	uer. 37	quauis retardatione (ſole
pag. 87	uer. 5	poſtremo, quia (ſicut
	uer. 8	illi) eundem
	uer. 10	cunctis clare
	uer. 19	ſed miſerentis
	uer. 23	ſedem decuit,
	uer. 26	atque eorum quanta,
pag. 88	uer. 21	mortem ſubiiſſe?
	uer. 37	ut, & ſede
pag. 89	uer. 8	Veruntamen,
	uer. 29	incrementũ ſpiritalium
	uer. 36	ſi autem quod uidemus,
pag. 90	uer. 16	nec abſolutionem ſanctæ
	uer. 36	Miſſos noſtros auerſatos
pag. 91	uer. 3	& Chriſti eccleſiam
	uer. 33	geſta fuiſſent
	uer. 34	Poſtquam uero iidem Miſſi
	uer. 38	quos iſtuc ad hæc
pag. 92	uer. 27	protinus hunc percuſſit,
pag. 93	uer. 23	ſe, ac fautores ſuos iudicat obligatos, & idẽ
pag. 94	uer. 4	continuo non ſit (ſe
	uer. 21	fidei blaſphemias
pag. 95	uer. 10	opinionis neuo
	uer. 18	diris anathematis
pag. 96	uer. 4	ſublimitatem ueſtram
	uer. 18	poſt deceſſum
	uer. 19	abſit) neuum
	uer. 40	ad te delata
pag. 97	uer. 20	humano deſtitutus
	uer. 22	non eſt, tenorem,
	uer. 38	à domino redimitum
	uer. 39	Damaſi, Præsbyterum, atque Marinũ apo- ſtolicæ noſtræ ſedis Diaconum,
pag. 98	uer. 14	illis ad nos, & ſi
pag. 99	uer. 10	ne nobis deputetur
	uer. 29	quibuslibet excuſationis ãbagibus rationẽ
pag. 100	uer. 21	iure præſidebat,
	uer. 27	in adiacentibus ciuitatibus,
	uer. 28	atque à palatinis

pag. 101	uer. 14	iccirco duos episcoporum, qui
	uer. 18	piaculum execrantes,
	uer. 19	nihil eis penitus
	uer. 20	qui antea de
	uer. 22	plenis & ueracibus referrent iudiciis
	uer. 33	eiúsq; genitricis
pag. 103	uer. 4	uolumen, ipsi hoc,
pag. 105	uer. 22	imaginibus collectum est
	uer. 31	non habente maculam,
pag. 107	uer. 20	qui ex schismaticorum
pag. 108	uer. 1	& renuncianda
	uer. 22	uenerandorum sex uniuersalium
	uer. 37	unusquisq; discens:
	uer. 40	consumet officium,
Pag. 109	uer. 24	anathema sit: sed, & si contra fratẽ, & Coepiscopum nostrum Ignatium turbas excitauerit, uel ab eius cõmunione fideles auerterit, anathema sit, &
pag. 110	uer. 14	nullum sui honoris
pag. 111	uer. 17	& omnium sanctorum
	uer. 18	diffinimus de sacris
pag. 112	uer. 22	in aliquo ecclesiastico
pag. 113	uer. 37	communicantes ei de
	uer. 39	multandus est, qui
pag. 114	uer. 8	suæ sententiam ex
	uer. 17	fecerit bonum
pag. 115	uer. 12	exuerunt: quẽ absolutione præuaricatoria potius nexuerunt,
	uer. 21	dormitantius conuenientius
pag. 116	uer. 17	inuenerit irretitos
	uer. 35	consentiret ab ipso
pag. 117	uer. 9	paulo ante data tanquam
	uer. 20	ad audientiam
	uer. 24	forsitan sterneret,
	uer. 25	isti qui non
	uer. 28	seruatas, aduersus
pag. 118	uer. 7	apostolicæ reuocauerint
	uer. 28	intuentes nos debemus in eorum labore succedere, qui
	uer. 39	cunctis clare

pag. 119	uer. 23	aduerſus nos, & hanc ſanctam eccleſiam, uerum etiam
pag. 120	uer. 22	opinionis neuò, quòd
	uer. 31	poſt deceſſum noſtrum tantum (quod ab-ſit) neuum ad
	uer. 35	nobiſcum doleat quæ præualent ei ſolami-na nobiſcum exhibeat
	uer. 39	ſummi ſacerdotii
pag. 122	uer. 13	redarguantur. Nec de
pag. 124	uer. 13	à ſynodo damnato, &
	uer. 14	paſſus etiam uiuente
	uer. 19	ſurripuiſſi: Et præter
	uer. 40	confuſionem, contempta legatione, quæ
pag. 125	uer. 12	huiuſmodi te cognoſcentes
	uer. 28	ut eam quæ inflat uirtutem habeas, illa ue-ro quæ ædificat, careas.
pag. 127	uer. 1	eos ſollerter attendas
	uer. 37	pſalmographi habens auctoritatem
pag. 128	uer. 26	proximi tui, neq; omnia, quæ illius ſunt, & rurſus:
	uer. 27	palam cunctis oſtenderes
	uer. 29	ſtipendiis ſuis præcepit
pag. 129	uer. 29	recepit, nec Paulum
	uer. 32	adminiſtratione ſeculari epiſcopus
pag. 130	uer. 5	& de Diaconis
	uer. 12	quanto doctus epiſcopus diutinis
pag. 131	uer. 39	eſt) quiq; ab ipſis
pag. 132	uer. 30	ut arguere putarentur
	uer. 31	finem mundi præuentura,
	uer. 30	& in id more furis
pag. 134	uer. 21	Clementer amplectetur.
pag. 135	uer. 9	calcandos, uel conterendos exiſtimatis?
pag. 136	uer. 5	ſedulo tractans remittere
	uer. 13	officium exhibuerit.
pag. 137	uer. 35	protelato, quod tamen ipſe ſimiliter depo-nens, & communione priuatus, & ipſe
pag. 139	uer. 27	ſi aduerſus ſe caſtra
	uer. 37	paſſus eſt anguſtias, nimirum ſi uir apoſto-licus ea paſſus eſt, quibus

pag. 140	uer. 24	ecclesiæ sentiente superstite,
	uer. 36	& in nullo prorsus ingrati circa parẽtes suos
	uer. 38	omni dehonestati (consentiunt
pag. 141	uer. 2	ab his, quos in filios in sinu portabat, & a= deo diligebat, ut domino uolenti eos per= dere, diceret: Aut dimitte eis hãc noxam, aut dele me de libro, quẽ scripsisti. Sic be= atus Samuel ab his, quibus multa præstite rat beneficia, de principatu propellitur. Sic
	uer. 6	ab his, quibus cæcos
	uer. 36	quibus suffragari uos
pag. 143	uer. 19	seductionis Euæ deformidabat.
	uer. 23	depræhensas serpentis, &
pag. 144	uer. 31	quarum uos imitatrices esse
pag. 145	uer. 35	percipiatis æternũ, & gloriã incorruptibilẽ
pag. 147	uer. 9	efficax habeatur
	uer. 24	extunc, & nunc
pag. 148	uer. 24	ꝑsumptionibus, aut subscriptiõibus, quas

ERRATA quædam inter imprimendum legito hoc modo.

pag. 5	uer. 14	sardicense
	uer. 17	ueritate sit, &
pag. 12	uer. 33	neque reputabimus:
pag. 60	uer. 10	uerum etiam
pag. 67	uer. 1	fama eorum
pag. 121	uer. 3	discat prius
pag. 133	uer. 10	in fide plantatum
pag. 152	uer. 24	tentabat
pag. 154	uer. 18	Vualdradam
pag. 155	uer. 39	statuunt:
pag. 159	uer. 19	propugnatores,
	uer. 22	pietatis affectum

NICOLAVS EPISCOPVS SANCTAE CATHOLICAE, & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ, omnibus ueræ Religionis ministris, ac uniuersis Orthodoxæ fidei cultoribus, Sanctissimis uidelicet, & Reuerendissimis Patriarchis, Metropolitis, & reliquis Episcopis, atq; cunctis fidelibus, catholicam duntaxat, cum sede Beati Petri pietatem sectantibus, sanám q; doctrinam nobíscum defendentibus, per Asiam scilicet, & Lybiam constitutis.

QVAE apud Constantinopolitanam Vrbem paulo ante gesta sint, uel etiam nunc gerantur, Sanctitatem, seu Religionem uestram non credimus ignorare: sed qualiter zelo zelati pro domo Dei solicitudinem omnium ecclesiarum secundum Apostolum circunferentes, nos de his disposuerimus, breuiter charitati uestræ his nostri apostolatus literis, intimamus. Et ne aliter syncerae uestræ menti suaderi tentetur, uel aliter, quod egimus uobis surripiatur, ueraci relatione, & præsentibus uos literis edocemus. Igitur postquam quidam inuidiæ facibus accensi, & superbiæ fastu arroganter elati, more Iudæorum, contra pastorem proprium insurrexerunt, & Patriarcham suum (cōministrum uidelicet nostrum Ignatium sanctiss. præfatæ urbis Antistitem) ab ecclesia ipsa, cui iure præsidebat, tyrannice proiecerunt: Photium quendam ex foro, ac sæculari militia, & habitu, atque à palatinis ædibus eductum, ac subito consecratum eidem, contra sacros Canones, ecclesiæ præfecerunt. Tunc cœpit scandalum, & Schisma in iam dicta urbe, & in adiacentibus sibi ciuitatibus, nō modicū oboriri: aliis quidem Photii promotionem defendentibus, aliis autem hanc tanq̃ inconuicto, & superstite Ignatio factam merito detestātibus. Tunc inito concilio Imperator Michael, qui & ipsæ Bardæ Patricii uersutiis suasus Photii parti fauebat, ad Apostolatum nostrum Legatis cum epistolis destinatis, accusationes quasdam aduersus Ignatium deferentibus, petiit ut à sede apostolica Missos daremus, qui scandala illa sedarent, & schismata dissiparent. Quo audito, quoniam (sicut à Deo inspirata uestra nouit prudentia) cunctarum Christi ouium cura constringimur,

cum uices ipsius gerimus, cui specialiter diuinitus dicitur, Pasce oues meas: Et iterum, Tu (inquit) aliquando conuersus confirma fratres tuos, non potuimus dissimulare, nō potuimus negligere, quominus uisitaremus oues dispersas, & dissipatas: uel quominus confirmaremus in fide, & nobis, moribus fratres nostros, & proximos. Et quia inter cætera, quæ de schismate iam facto Constantinopolitanæ Ecclesiæ, hi qui missi fuerant, testabantur, maxime eandem Ecclesiam ab Iconomachis rediuiuam contentionem excitātibus asserebant uexari, Christúm q; per singula conuenticula blasphemari: duos Episcoporum, qui nobiscum erant, quí que ad hoc tamen faciendum opus, idonei nobis esse uidebantur (Rhadoaldum scilicet, & Zachariam) una cum ecclesia, quæ apud nos est, datis literis Constantinopolim, tantum ni mirum piaculum execrantes, è latere nostro direximus: nihil eis penitus iniungentes, nisi ut tantummodo causas Ignatii, qui ante de ecclesia pulsus, quàm ab aliquo accusatus extiterat, diligenter inuestigarent: & sedi apostolicæ plena, & ueraci relatione referrent. Photii uero consecrationem nō solum minime admittendam esse decreuimus, uerum etiam ipsis Legatis nostris, ne cum illo, nisi quasi cum laico, usq; ad notitiam nostram communicarent, frequenti, ac omnimoda iussione præcepimus: solum scilicet eisdem uenerabilibus Domini nostri Iesu Christi, eiús q; genitricis semper Virginis Mariæ, ac sanctorum ipsius Imaginibus quicquid quæstio afferret, iuste, ac pie diffinire licentiam dantes. At illi euntes, spretis monitis nostris, contemptis epistolis sibi à nobis coram tota Ecclesia nostra datis, immo postposito timore Dei, sicuti postea claruit, in contrarium uerterunt omnia, quæ sibi fuerant imperata. Deniq; & cum Photio adultero, ac ecclesiæ inuasore, atq; neophyto, quod sibi multipliciter prohibitum fuerat, in sacrosancta mysteria communicauerunt: & Ignatium uirum senem, & sanctum, ac per duodecim annos innocenter ecclesiam Dei regentem, & nobiscum, & uobiscum, atq; cum uniuersali, & orthodoxa ecclesia communicātem, græcorum factioni perniciosissimæ cōcinnantes damnauerunt: & sacerdotalibus infulis expoliatum ab ecclesiæ regimine modis omnibus expulerunt. Quæ sanctæ uestræ in Christo fraternitati, & piæ generalitati, quia contra nostram fuerunt gesta dispositionem, iandudum significauimus. Porro præfati Missi nostri tandem reuersi, nil aliud renunciauere, nisi depositum Ignatium, & Photium in sede Constantinopolitana firmatum. Post duos uero dies Legatus à nobis Imperialis, nomine Leo, à secretis susceptus, duo uolumina obtulit: quorum unum depositionis Ignatii gesta continebat, alterum autem de sanctis habebat Imaginibus acta. Detulit præ-

terea

terea idem Leo Imperiales literas deprecantes, quatenus & in depositione Ignatii, & in confirmatione Photii, consensum præberemus, & subscriberemus. At nos diuina docente gratia, dum idem adesset Legatus, conuocata tota, quæ apud nos est ecclesia, decreuimus, & statuimus, atq; professi sumus coram ipso, & coram Ecclesia Dei, sicut & profitemur nos pro deiectione Ignatii, uel consecratione Photii nunquam misisse, nunquam missuros esse: Et in depositione Ignatii, & promotione Photii nunquam consensisse, nunq; consensuros esse. Et his sæpius dictis, & palam annunciatis, atq; in Apostolatus nostri epistolis taliter insertis, & eidem Leoni à secretis Imperatori Michaeli, uel Photio ad deferendum datis, hunc à nobis absoluimus. His ita uestræ sinceræ religioni ostensis, quæ scripta per singula tempora pro hac re miserimus, singillatim huic scripto inferius annexa demõstant. Primo etenim loco nostri Apostolatus habentur epistolæ, ad Michaelem piissimum Imperatorẽ, & ad Photium Ecclesiæ Constantinopoleos inuasorem per Rhadoaldum, & Zachariam transmissæ. Secundo loco continetur Satisfactio nostra, cuius textũ uestræ à deo conseruandæ generalitati dudum transmisimus. Sed ignorantes utrum ad uos usque fuerit delata, iccirco hanc uobis denuo mittendam existimauimus: qua nosse ualeatis quæ fuerit super hoc negocio nostra uolũtas. Tertio loco posita est epistola, quam per Leonem à secretis, Imperialem uidelicet Legatum, de quo superius diximus, post reuersionem Missorum nostrorum præfato Michaeli Augusto, & ad Photium alterã direximus. Præterea quæ subsequuntur, eo sunt ordine huic inserta uolumini, quo per singula tẽpora gesta, uel missa fuisse noscuntur.

EPISTOLA. I. missa ab Apostolica Sede ad Imperatorem Michaelem per Rhadoaldum, & Zachariam Episcopos.

NICOL. EPISC. SERVVS SERVORVM DEI DILECTO filio Michaeli glorioso Imp. Græcorum.

PRINCIPATVM diuinæ potestatis, quod omnium cõditor, electis suis Apostolis largitus est, super solidam fidem Apostolorum Principis (Petri uidelicet) soliditatem constituens, eius egregium, immo primam sedem deliberauit. Nam uoce dominica ipsi dictum fuerat: Tu es Petrus, & super hãc petram ædificabo ecclesiam meam: & portæ inferi nõ præualebunt aduersus eam. Petrus denique à firmitate petræ, quæ Christus est, structuram

uniuersalis ecclesiæ incōcussam, & fidei robore solidatam: ita precibus suis munire non cessat, ut errantium uesaniam recte fidei norma reformare festinet: necnō intrepide eam consolidantes remunerare procuret: quatenus portæ inferi, malignorum utiq; spirituum suggestiones, atq; hæreticorum impetus non præualeant eiusdem ecclesiæ unitatem refringere. Quapropter Deo omnipotēti multiplices referimus grates, qui uestro pectori hoc infundere dignatus est, ut fautores ecclesiæ Dei effecti, concordiæ ipsius desideretis fauere, ne quauis rubigine erroris consumatur pulchritudo fidei, & frangatur intellectus apostolicæ traditionis. Ad cuius etenim (sicut ipsi scitis) integritatem obseruationis multoties conuentus factus fuerit sanctorum Patrum, à quibus & deliberatum, ac obseruatum existit: qualiter absque Romanæ Sedis, Romaní q; Pontificis consensu, nullius insurgentis deliberationis terminus daretur. Igitur à uobis Constantinopoli congregatum Concilium (ut uestris apicibus nostris intimatum est auribus) huius tenoris seriem paruipēdens, ab institutis supradictis, manum considerationis suæ reflectere non trepidauit: Adeo ut Ignatium supra iam nominatæ Vrbis Patriarcham, sine Romani consultu Pontificis ibidem cætus conueniens, proprio priuasset honore. Quod quàm sit repræhensione dignum, testes illi, qui ei oppositi fuerant manifestant, quia tales quos in epistola uestra legimus, canonica institutio prohibet: & inuidiose datos manifeste claret, quoniam nec ipse proprio ore manifestauit (ut directionis uestræ asserunt literæ) illa, quæ ei obiiciebantur, neq; accusatores illius secundum sacrorum Canonum instituta probauerunt. Cæterum his etiam sic iniuste peractis, ad detestabiliora inconsiderationis suæ uotum, supradictam populi cateruam dirigendo, de laicorum habitu, qui ei præesset, elegit pastorem. O quàm præsumptuosa temeritas, ille præponitur ouili diuino, qui nescit adhuc dominari spiritui suo. Nam qui ignorat disponere uitam suam per gradus ecclesiæ minime ductus, quomodo corrigere quibit uitam alienam subito electus? Latuisse uos non credimus, quid Apostolorū egerit cætus post acceptum donum sancti spiritus. Ecce etenim ipsi uisione domini, & locutione illius assidua, eiusdém q; resurrectione lætificati, atq; gratia spiritalis descensus consolidati, non præsumpserunt de electis LXXII eligere tam audacter duodecimum, qui Iudæ præuaricatoris suppleret locū: sed (per gradus quosdam ut uita ducatur) de septuagenario, binarió q; numero elegerunt duos, Ioseph qui uocabatur Iustus, & Matthiam. Et sic ex his, quem alteri præponerent interim ignorantes, diuinum examen postulauere, electioné q; data, qui humanis obtutibus iustior uidebatur, coram diuinitatis cōspectu inferior

ferior est inuentus. Igitur illius congregationis conatus, nihil horum studēs exercere, uisi sunt à recto itineris tramite declinasse, cum in cu stodia dominici gregis nō taliter, ut decuit, studuerunt pastorē præpo nere. In notitia siquidē sæcularium literarū nemo magistri nomine merito censetur, nisi per gradus disciplinarū procedens fuerit doctus. Verum iste Photius uidelicet antea doctor prorupit, q̄ doctus extiterit, prius magister uideri cupiit, q̄ discipulus audiri. Pridē auditor esse debuit, ac deinde institutor: sed hic doctoris è contrario cathedram eli gens, docere prius elegit, ac deinde cœpit doceri: prius sanctificare curauit, ac demum sanctificari: prius illuminare uoluit, & postmodum illuminari. Hæc itaq; catholicus ordo prohibet: & sancta nostra Ro. Ecclesia talem electionem semper prohibuit per Antecessores nostros catholicæ fidei doctores. Quorum nos tenorem obseruantes, instituta ipsorum esse inuiolabilia censemus. Sardiniēse deniq; Concilium, ut de laicis nō eligeretur Antistes, in. XIII. Cap. per omnia prohibuit ita inquiēs. Si forte aut diues, aut scholasticus de foro, aut ex admini stratore Episcopus fuerit postulatus, aut nō prius ordinetur, nisi ante Lectoris munere, & officio diaconii, aut præsbiterii fuerit persunctus, ut per singulos gradus, si dignus fuerit, ascendat ad culmen episcopatus, & reliqua. Celestinus itidem sanctissimus doctor, & nostræ Ro. Sedis Præsul egregius, in decreto suæ sanctificationis Cap. XXI. asserens dicit: Audiuimus quasdā propriis destitutas rectoribus ciuitates, Episcopos sibi petere de laicis uelle, tantúm q; fastigium tam uile cre dere, ut hoc illis, qui non Deo, sed sæculo militauerunt, æstimēt nos posse cōferre. Nō solum male de suis clericis, in quorum contēptum hoc faciunt, iudicantes: sed de nobis pessime, quos credunt hoc posse facere sentientes, quod nunq̄ auderent: si nō quorundam illic his cō sentiēs sentētias cohiberet: ita nihil, quæ frequētius sunt decreta, profi ciunt, ut hoc quasi nunq̄ de hac parte conscriptum fuerit, ignoretur. Quid proderit per singula clericos stipēdia militasse, & omnē egisse in dominicis castris ætatem, si qui his præfuturi sunt, ex laicis requiruntur? Qui uacantes sæculo, & omnem ecclesiasticū ordinem nescientes, saltu præpropero alienum honorem ambiunt immoderata cupiditate transcendere: & in aliud uitæ genus calcata reuerentia ecclesiasticæ di sciplinæ transire. Talibus itaq; fratres charissimi, qui iuris nostri (id est Canonum) gubernacula custodimus, necesse est ut obuiemus: hís q; fraternitatem uestram epistolis commonemus, nequis laicum ad ordi nationē clericatus admittat, & sinat fieri: unde & illū decipiat, & sibi causas generet, quibus reus cōstitutis Decretalibus fiat. Leo deniq; san ctissimus doctor, & apost. Romanæq; sedis Pont. egregius, cuius laus

in quarta Synodo magnificatur, hoc ipsum in Decretalibus suis pro-hibuit Cap. XXXIII. In ciuitatibus, quarum Rectores obierint, de substituendis Episcopis hæc forma seruetur. Vt is qui ordinandus est, etiam si bonæ uitæ testimonio fulciatur, non laicus, non neophytus, nec secundæ coniugis sit maritus: Et reliqua. Gelasius autem supra-dicti doctoris Leonis uidelicet meritis non impar, Sanctissimus Ro-manæ Ecclesiæ Præsul, non solum Episcopos de laicis fieri prohibuit; sed etiam præsbyteros, ne talia præsumerent, uetauit in Decretalibus suis, Cap. III. ita inquiēs. Si uero de laicis quispiam ecclesiasticis est aggregādus officiis, tanto solicitius in singulis, quæ superius compræ-hensa sunt, huiusmodi decet examinare personā: quantū inter mun-danam, religiosām qꝫ uitam, constat esse discriminis, quia utiqꝫ con-uenientia ecclesiæ ministeria reparanda sunt, nō inconueniētibus me-ritis ingerenda: tantó qꝫ magis, quod sacris aptum possit esse seruitiis in eorum quærendum est institutis, quantū de tempore, quo fuerant hæc assequenda decerpitur, ut morum habere doceatur hoc probitas, quod prolixior consuetudo non contulit: ne per occasionem supplen dæ pænuriæ clericalis, uitia potius diuinis cultibus intulisse, non legi-timæ familiæ confutemur procurasse compendia, quorum promotio-nis super anni metas, sex mēses nihilominus subrogamus. Quoniam (sicut dictum est) distare conuenit inter personam diuino cultui dedi tam, & de laicorum conuersatione uenientem: quæ tamē eatenus in-dulgenda credidimus, ut illis ecclesiis, quibus in festinatiōe bellorum, uel nulla penitus, uel exigua remanserunt, ministeria renouētur, qua tenus his Deo propitio restitutis in ecclesiasticis gradibus subrogandis, Canonum paternorum uetus forma seruetur: nec contra eos ulla ra-tione præualeat, quod pro accidentis defectus remedio prouidetur. Nō aduersus Scita maiorum noua lex proponitur, cæteris ecclesiis ab hac occasione cessantibus, quas non simili clade uastatas pristinam in faciendis ordinationibus conuenit tenere sententiam. Quo magis hac opportunitate commoniti, obseruantiā uenerādorum Canonum pro pensius delegamus: singulorum graduum conscientias admonentes, ne in illicitos prorumpere moliantur excessus: ne fas esse cōfidat quis-quam Pontificum, bigamos, aut coniugia sortientes, aut ab aliis dere licta, siue quoslibet post pœnitentiam, uel sine literis, uel corpore ui-tiatos, uel conditionarios, aut curiæ, publicarúm que rerum nexibus implicatos, aut passim nulla temporis congruentis expectatione dis-cussos, diuinis seruituros applicare ministeriis, neqꝫ suo libitu iura stu deant aliena peruadere, absqꝫ Sedis Apostolicæ iusta depositione man dante. Prædecessor itaque noster, huius almæ sedis Adrianus uidelicet

Sanctissimus

Sanctissimus Præsul, in epistola, quam Constantinopolim pro uene= randis Imaginibus destinauerat, ita instituit, ut amplius de laicis nul= latenus in eadem uestra Constantinopolitana Ecclesia ordinaretur An tistes: cuius textum si scire uultis, in Concilio, quod eius tempore in supradicta urbe celebratū est, inuenire potestis. His ita paulisper præ= libatis in supradicti uiri consecratione consensum Apostolatus nostri præbere non possumus, donec per Missos nostros, quos ad uos desti= nauimus, cuncta quæ in iam prænominata sæpius Vrbe de ecclesiasti= cis causis, seu ordinibus peracta sunt, uel agentur, nostris intimata fue rint auribus. Et ut in omnibus rectus ordo seruari queat, uolumus, O Clemens Auguste, ut Ignatius quem sedis supradictæ gubernacula propria, spontaneá qꝫ uoluntate deseruisse, & totius plebis congregato Concilio depositum esse uestris apicibus nobis intimare curastis, in cōspectū ueniat nostrorum Missorum, & uniuersi concilii, uestris qui dem imperialibus institutis quatenus perquiratur, quamobrem spre= uerit traditam sibi plebem, & instituta antecessorum nostrorum, san= ctorúm que Pontificum, Leonis uidelicet Papæ, atque Benedicti, par= uipendendo contempserit, & in hoc agendum subtili examine à no= stræ iussionis Legatis depositionis eius censura perquiratur: Quatenus inquirentes inuenire queant, utrum canonicus tenor in eadem obser uatus fuerit, uel non manifestum existat: ac deinde cum nostro præ= sulatui significatum fuerit, quid de eo agendum sit, apostolica sanctio= ne diffiniemus: ut uestra ecclesia, quæ tantis quotidie quatitur anxie= tatibus, inuiolabilis deinceps, & inconcussa permaneat. De Imagini= bus autem, eorúm qꝫ obseruationibus licet nulla necessitas esset scri= bere, eo quòd nostrorum antecessorum uenerabilium Pontificum san cta solicitudo catholico ardore succensa, multa, & ualde utilia ecclesiæ Dei profutura instituit: tamen quia frequens iteratio informationis so let uenerabiliorem intentionem reddere audienti: ideo quæ de eis= dem pro conseruāda unitate populo Dei, aliquid exponere curamus. Pristinam itaqꝫ sanctorum patrum traditionem, quam à prædecesso= ribus nostris beatissimis, & orthodoxis pontificibus, qui post Beatum Petrum in eius Apostolica Sede resederunt, nobis obseruandam susce pimus, & hactenus immutilatam hæc sancta catholica, & apostolica tenet, ac defendit ecclesia. Oportet ergo tota mentis intentione, sum mí qꝫ desiderii conamine uenerandas tam domini nostri Iesu Chri= sti, quàm quæ suæ sanctissimæ genitricis, & beatorum Apostolorum, atqꝫ omnium sanctorum Imagines uenerari, & colere: & eo quo uale mus adnixu cōtra hæreticorum uesaniam, qui ab earum ueneratione populum cohibent, resistere suadeamus. Nam in pace ecclesiæ consti=

tutis nil contrarium esse potest, si sanctorum effigies propriæ depictæ fidelibus augeant incremēti amorem. Re uera quia dum eorum uultus aspicitur, & operis actio recolitur, Deus cuius habitatio in eis esse dignoscitur, perfecte laudatur. Certe si Deus, qui est inuisibilis, & incorporeus, non per propriam substantiam deitatis, sed per subiectam creaturam mortalium apparuit oculis, ut credentibus summum esset culmen honoris: quare animæ sanctorum, quæ manētes in corpore uultus uniuscuiusq; habuisse noscuntur, secundum dispositionē Dei dicit ipsi placentia operatas esse, non uenerentur à nobis magno honore? Cur eorum execremur effigies per quos agnouimus fidei ueritatem? Apparuit nempe Deus Abrahæ patri nostro, non in carne, neq; in anima, sed in specie trium uirorum: quibus ille aliud cernēs, & aliud esse intelligens, pronus in terra adorauit, & dixit: Domine si inueni gratiam in oculis tuis, afferam aquam, & lauētur pedes uestri. Credidit illico Abrahā Deo, & reputatum est illi ad iustitiam, & amicus Dei appellatus est. Apparuit denique Iacob per subiectæ creaturæ speciem, unde & dixit. Vidi dominum facie ad faciem, & salua facta est anima mea. Ecce incorporeus, Deus & inuisibilis, per speciem subiectæ creaturæ ita se mortalium uoluit uideri obtutibus, ut credentibus esset ad gratiam: Cur nobis sanctorum Icones, quos incorporeos, & uisibiles fuisse credimus, si illos ut uere Christi ueneremur amicos, poterunt esse ad culpam? Nam si eorum effigies execrabiles esse crederentur, profecto & ipsorum reliquiæ, quorū caro corruptionem sensit in tumulo, pro neutro (quod absit) haberi deberētur. Veruntamē si ad eorum consortium uenire optamus, profecto hic omnia in honore sanctorum, id est tam reliquias non solum corporum, sed & uestimētorum, seu etiam Imagines uultus illorum in quolibet loco depictas, celeberrimo honore uenerari debemus: reminiscentes illud, quod Esaias speciem subiectæ creaturæ se uidisse testatur, dicens: Vidi dominum Sabaoth sedentem super solium excelsum, & ea quæ sub ipso erant, implebant templum &c. Accessit itaq; Moses, & Aaron, ut uiderent thronum ubi steterat Deus, & erat sub pedibus eius tanquam opus lapidis Saphiri, & uelut firmamentum cœli in claritate fulgoris: & stabat Cherubyn ex auro mundo. Quæ omnia secūdum quod Salomon postea in templo instruxit, in monte cum domino loquens, imaginata, & præsignata uidit. Hæc & his similia præcedentes patres sciendo, Iconas saluatoris nostri Iesu Christi, eiús que sanctissimæ genitricis sempér q; uirginis, omniúm q; sanctorum in parietibus ecclesiarum, secundum quod tempus hodie probat, depinxerit, & pingere pro congruis locis omni dilectione usq; in præsens

non

non prohibuerunt. Quid christiano uerissimo nocet, si quod amat, & diligit non ad adorandum deificet, sed ad tremẽdum terribiliter in pariete, uel ligno depingit? Verum quid officit, si aspicimus Imagines Christi in templo ecclesiæ, & in arcano cordis præmeditamur eũ uenturum, cuius Imaginem cernimus, citius uiuorum, & mortuorum iudicem aduenturum? Quid fidei nostræ contradicit, quòd in centro cameræ super altare, eius figuram, quod uerbum caro factum est, & habitauit in nobis, animæ nostræ affectando desiderant, cuius imago nominis titulum retentat, & quia per naturam filium adoramus, quare per adoptionem nomen nouum scriptum in calculo, uel gemmis non adoremus? Altare itaq; sanctum, in quo Deo omnipotenti sacrificiorum uota persoluimus lapis est naturaliter communis, nihil differens ab aliis tabulis, quæ parietes nostros, & pauimẽta adornant. Quia uerum sacratum est Dei adiutorio, & benedictionem suscepit, unde & mensa sancta efficitur: panis iterum, qui super eum offertur, panis est quidem communis. Sed quãdo ipse sacramento sacratus fuerit, corpus Christi in ueritate fiet, & dicitur. Sic & uinum modicum aliquid digna existentia ante benedictionem, post sanctificationem spiritus, sanguis Christi efficitur. Ipsa enim Crucis Imago antequam suscipiat eius formæ figuram, lignum omnibus commune est. Suscipiens autem omnimodo uenerandam similitudinem sacra est, & dæmonibus terribilis propter quod in ea figuratus est Christus. Hæc breui stilo transcurrentes, cum multa dicere quiuissemus, uestræ serenitati transcripsimus: quia Adrianus sanctissimus Præsul Antecessor noster, multa de his in epistolis, quæ hactenus apud Constantinopolitanam habentur Ecclesiam, scribens contradidit: in quibus quicquid huius rei necessitas coegerit inuenire, poteritis. Oportet enim uestrum imperiale decus, quod in omnibus ecclesiasticis utilitatibus uigere audiuimus, ut antiquum morem, quem nostra ecclesia habuit, uestris temporibus restaurare dignemini: quatenus uicem: quam nostra sedes per Episcopos uestris in partibus constitutos habuit, uidelicet Thessalonicensem, qui Romanæ Sedis uicem per Epirum ueterem, Epirumque nouum, atq; Illiricum, Macedoniam, Thessaliam, Achaiam, Daciam Riperensem, Daciam mediterraneam, Misiam, Dardaniam, & Præualim, beato Petro Apostolorũ Principi contradicere nullus præsumat: quæ Antecessorum nostrorum temporibus Sancti Damasi, Siricii, Innocentii, Bonifacii, Celestini, Syxti, Leonis, Hylarii, Simplicii, Felicis, atq; Hormisdæ sanctorum Pontificum, sacris dispositionibus augebatur. Quorum deniq; institutiones ab eis illis in partibus destinatas per nostros Missos, ut rei ueritatem cognoscere queatis, ue

stræ augustali potentiæ dirigere curauimus. Præterea calabritanum patrimonium, & siculum, quæq; nostræ ecclesiæ concessa fuerunt, & ea possidenda obtinuit, & disponendo per suos familiares regere studuit, concessionibus reddantur: quoniam irrationabile est, ut ecclesiastica possessio, unde luminaria, & concinnationes ecclesiæ Dei fieri debent, terrena quauis potestate subtrahantur: sed domui Dei restituta meritum redditoris multiplicent, & suscipientis uotum spiritalis desiderii lucris exerceatur. Inter ista, & superius dicta uolumus, ut consecratio Siracusano Archiepiscopo nostra à sede impendatur, ut traditio ab Apostolis instituta, nullatenus uestris temporibus uioletur. Destinauimus autem uestræ serenitati Reuerendissimos, & Sanctissimos Episcopos Rhadoaldum uidelicet Sanctæ Portuensis Ecclesiæ, atq; Zachariā Anagninæ Sanctæ Ecclesiæ, fungentes legatione Apostolatus nostri, quos, ut honorifice suscipiatis, uestram amplitudinem deprecamur: quibus etiam freqūes colloquium tribuatis: & eis, quæ de ecclesiastico statu irrepræhensibiliter dixerint, credere non ambigatis. Et cum in conuentu ecclesiæ sederint pro ecclesiasticis diffinitionibus, nihil à uobis, uel ab aliis alicuius contrarietatis impetum sentiant. Et cum fas illis fuerit reuertendi, uestros concedite Missos: & tales, qui in dromonibus congruis eos Romam incolumes fauente Deo Apostolorum precibus studeant referre, quatenus pro omnibus uestris bonis deuotionibus gratias Deo omnipotenti patri, atq; eius unigenito filio domino nostro Iesu Christo, & spiritui sancto deuotias agere ualeamus, cui est honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

Data Mense Septembri die. XXV. Indictione. IX.

EPISTOLA. I. ad Photium per Rhadoaldum, & Zachariam Episcopos Constantinopolim destinata.

OMNIS utilitas, & profectus animarum, catholica fide munitur, & dilectione Euangelii tuetur: quæ omnes intra se cōclusos saluat, extra se positos suos nō existimat. Vnde directionis uestræ sumptis apicibus lætificati sumus, quia uos catholicum in eis cognouimus. Nam ibi prudētiæ uestræ utilitatem intelleximus, ideoque multas gratias Deo omnipotenti retulimus, quia uestrum scire de catholico fonte manare experti sumus. Sed rectum uos ordinem minime continuisse doluimus. Eo quòd non per gradus ecclesiæ ductus ad tantum honorem, de laicali habitu uos profiluistis, cum oporteret uestram prudentiam ita canonice uixisse in cle-

ricali

ricali ordine, ut nihil extra canonica instituta agentes, tempore congruo, atqꝫ ascensu legitimo constituereris ecclesiæ Pastor. Vos itaque hoc prætermittētes, contra statuta patrum egisse, manifestum existit. Nam Sardicense Concilium per omnia tantæ temeritatis præsumptionem uetuit, pariter & Sanctorum Pontificum Romanæ Sedis Cœlestini doctoris egregii, Leonis Sanctissimi: cuius laus in quarta Synodo clara existit: seu Gelasii doctrina, & meritis æque beatissimi, horū uidelicet instituta, hoc prohibuerunt, ut talis ordinatio fieri non præsumeretur. Quapropter uestræ consecrationi consentire modo nō possumus, donec nostri, qui à nobis Constantinopolim sunt directi, reuertantur, qualiter per eos cognoscamus uestræ obseruationis actus; & ecclesiasticæ utilitatis constātiam, & quo studio circa catholicæ fidei defensionem uosmet exerceatis. Et tunc, si dignum fuerit, ut tantæ sedis Præsulem, ceu conuenit, honorabimus, & fraterna dilectione amplectemur.

Data Mense Septembri Die. XXV. Indictione. IX.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI omnibus fidelibus sanctæ Dei ecclesiæ.

QVOD igitur generali notitia extat uniuersæ plebi Dei uulgatum, minime uestræ sanctitati habetur incognitum, qualiter præterito iam tempore sanctæ Constantinopolitanæ Vrbis ecclesiæ, immo Græcorum inclytus Imperator cū christianissima plebe suæ ditioni subacta pro quibusdam præuaricationibus in eadem ecclesia pullulatis, ac uariis dissensionibus in eodem populo super Photio inuasore, & Ignatio Patriarcha nequiter obortis; Legatos proprios ad hanc sanctam, & omnium ecclesiarum matrem miserunt ecclesiam, discretissima uidelicet postulatione consulētes, qui diffinitionis calculus super huiuscemodi præuaricationibus nostro iudicio deberetur imponi. Sancta scilicet, ac salúbri discretione perducti ab hac principali ecclesia, quam ueraciter intelligunt à Christo saluatore percepisse sui principatus priuilegia, non immerito ob ædificationem religionis, & recuperationem pacis, atqꝫ concordiæ sub canonica diffinitione sibi dari poscentes iuditia. Quorum saluberrimæ petitioni cedentes, dirigere, ut omnibus claret, illuc studuimus ex latere Pontificatus nostri legatos, qui nostra apostolica auctoritate muniti, errata corrigerent: deprauata quæqꝫ ad rectitudinis tramitem perducerent. Super Photio quoqꝫ, & Ignatio Patriarcha rei gestæ ueritatem diligēter inquirerēt, nostró qꝫ Apostolatui (Deo auctore) legitime diffiniēda

ad liquidum nunciare studuissent: quatenus Missorum nostrorum fie
ret tantum inquisitio, & uera examinatio, nobis tamē remaneret re=
seruata diffinitio, utrum uera esset, an falsa super Ignatii Patriarchæ cri
minibus accusatio. Sed Legatis nostris, qui super hoc opere missi fue
rant reuertentibus, imperialem ab eisdem partibus epistolam nostro
Apostolatui per ipsius Legatum directam nihilominus recepimus. In
cuius serie & eorum actionibus cognouimus, quia dissensionis, & in=
uidiæ inter illos crebrescentibus malis, absq; ullo nostro consensu, uel
nostra omnino conscientia, Photium indiscrete subrogarunt, & Igna
tium Patriarcham deposuerunt. Quod utiq; indiscretissimum factum
nobis, & uniuersæ ecclesiæ nostræ omnimodis habetur contrarium,
quia cōtra sacros Canones, qui absq; uerissima probatione neminem
damnari, nec alterum prius in eius loco subrogari præcipiunt, Igna=
tium Patriarcham damnarunt. Et iterum cum dicente domino, non
sit discipulus super magistrum, neq; seruus super dominū suum, me=
moratus Antistes Ignatius à sibi subiectis, & ministris sui ordinis, pro
prii gradus sustinuit præiudicium. Et contra doctore egregio Paulo di
lecto discipulo suo Thimotheo, præcipiēte, ut nemini cito manus im
poneret, & non Neophitum, inquit, ne in superbiam elatus in iudi=
cium incidat diaboli. Photium subito ex laicali militia tractum, in=
discrete ordinare præsumpserunt Episcopum. Quæ causa contra ordi=
nem diuinum nequiter acta, ualde nostro Apostolatui, & uniuersæ (ut
dictum est) ecclesiæ nostræ omnimodis manet contraria. Vnde gene=
raliter agnoscat omnis ecclesia sanctorum, quia nec nostra fuit cōscien
tia, nec iussio, nec uolūtas, super Photii subrogatione, uel Ignatii Pa=
triarchæ depositione: & super huiuscemodi præuaricationibus omniū
uestrorum sanctitati satisfaciendo uerissime denunciamus. Quia post
uerissimam nostri examinis deliberationem, nec Photium recipimus,
nec Ignatium Patriarcham damnamus, nec iussimus, nec consensi=
mus, nec ratam huiusmodi ordinationem, uel indiscretam depositio=
nem manere iudicamus, neq; firmam absque iustæ diffinitionis libra=
mine ullo modo consentiemus: nec Ignatium uidelicet Patriarcham
inter depositos reputamus, neque reputauimus: sed nec Photium in
episcopali ordine annumeramus, nec annumerabimus. Igitur dile=
ctissimi fratres, sanctitati uestræ, quā catholicas Alexandrorum, Antio
chenorum, uel Hierosolymorum gubernatis ecclesias, seu cunctis oriē
talibus Metropolitis, atque Episcopis, luce clarius, expræssiús q; signi=
ficauimus, quoniam Sedes Apostolica nullo pacto uenerabilem Igna
tium Patriarchā dignitatis propriæ priuilegio nudari tam improuide
patitur: sed magis repulso à sanctæ catholicæ, & apostolicæ sacro ecclesiæ
uiscere

uiſcere peruaſore coniugis (ut ita dixerimus) uiri uiuentis (ſceleſtiſſimo uidelicet Photio) Sanctiſſimum Patriarcham Ignatium in ſui ſacerdotii dignitate manere, ſicut olim, ſtatuit. Iterum quoque canonico, ac legali examine iudicat, & decernit. Et ut uos huius Sedis priuilegium rite ſeruantes, pari religione catholici, pari etiam nobiſcum ſuper uenerabilis Ignatii Patriarchæ ſacerdotii recuperatione, & Photii peruaſoris expulſione eadem ſentiatis, Apoſtolica Auctoritate uobis iniungimus, atque iubemus. Et ut huius Præſulatus noſtri paginam in cunctis parochiis ueſtris ad omnium faciatis notitiam peruenire, atque de hac re iuxta Apoſtolicæ Sedis diffinitionem prædicare curetis aliis: ipſi que ſimiliter incommutabiliter teneatis, paterno more præcipimus. Quid præterea fratres chariſſimi, & filii dilectiſſimi, eidem Imperatori Græcorum, & uniuerſæ generaliter Sanctæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ ſuper huiuſcemodi præuaricationibus, & de his, pro quibus nuper illas in partes noſtros cum apoſtolicis epiſtolis direxeramus Miſſos (ſicut omnibus uobis manifeſtum eſt) reſpondendo noſtri Apoſtolatus remandat Auctoritas, omnium ueſtrorum ſanctitati ſatisfaciendo, in ſubſequentibus relegi iubemus.

Data Menſe Martio Die. XVIII. Indict. X.

EPISTOLA, quam per Leonem à ſecretis (Imperialem uidelicet Legatum) de quo ſuperius diximus, poſt reuerſionem Miſſorum noſtrorum, Imperatori Michaeli direximus cum epiſtola ad Photium.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei Piiſſimo, & glorioſiſſimo filio Michaeli magno Imperatori.

SERENISSIMI Imperii ueſtri gloria, quæ ſuper orthodoxæ fidei integritatem firmata cõſtare cernitur, dum aliqua in ſancta Conſtantinopolitana Eccleſia, quæ ſub ueſtræ defenſionis tutamine conſiſtere uidetur, inconuenientia prouenerint, hanc ſanctam catholicam, & apoſtolicam, caput omnium eccle-

ſiarum Romanam ſcilicet Eccleſiam, quæ ſemper ſanctorum patrum ſynceriſſimas auctoritates in omnibus ſuis actibus ſequitur, conſulere decreuit: Et eius conſultu, quæ eccleſiaſticis conueniũt negociis, agere curauerit, proculdubio quæ agenda, aut abigenda fuerint irretractabiliter cuncta diſponere, ordinare, atque diffinire poterit. Quod uos feciſſe in epiſtolis nuper ad hanc ſedem miſſis recolimus: pro quibus etiam & noſtros, ſecundum ueſtras illas in partes pro quibuſdam præſumptionibus, quibus ueſtram aſſerebatis fatigari eccleſiã, ſeu ob diſſenſiones, quæ propter religioſum uirum Ignatium Patriarcham, & Photium emerſerant, Miſſos direximus. Sed cum ad nos reuerſi fuiſſent, nihil nobis, ut illis & in noſtris inſtitueramus de Reuerẽdiſſimo uiro Ignatio renunciauerunt apicibus, ſed uerbis tantum, quæ de eo contra noſtræ uoluntatis peracta ſunt obſeruantiam, retulerunt. Poſt aliquot autem dierum ueſtrarum partium prudens, & fidelis Legatus nomine Leo à ſecretis, Apoſtolatui noſtro imperialẽ cum actis apud uos geſtis detulit epiſtolam, quam legi iubentes cognouimus de memorati uiri Ignatii Patriarchæ negocio, contra præceptum noſtrum improuide illatam ſententiam, & nihil omnino noſtris iuſſionibus ſaltem ſimilem, ſed magis contrarie præparatam. Etenim quia dudum in epiſtolis ueſtris, quas tenemus præ manibus, illum multis accuſationibus affirmabatis obnoxium, ob idque hunc eiectum, Photium elegiſſe, neceſſario noſtræ ſedis legatos apoſtolica auctoritate fultos, de pluribus prædicti uiri Ignatii criminibus intentatis indagandum, & nobis renunciandum direximus, ſuſpendentes uidelicet ſententiam expulſionis Reuerendiſſimi uiri Ignatii, uel Photii receptionis, non in re Legatorum noſtrorum, ſed ſpecialiter in noſtro examine. Ac quia nunc Photium retinentes, prudentiſſimum uirum Ignatium Patriarcham abſq; noſtri Apoſtolatus eieciſtis iudicio, noſſe uos omnimodis uolumus nullatenus nos Photium recipere, uel Ignatiũ Patriarcham damnare. Deniq; conſiderare libet quid ſibi uult hoc, quòd per duodecim fere iam annos Regiæ Vrbis ueſtræ innocue ſacerdotium agere & ſanctis uirtutibus pudicitiæ, caſtitatíſq; florere dictum Ignatium, non ſolum ipſi per ueſtras innotuiſtis epiſtolas, uelut etiam ſynodicis uocibus eius ſub tempore habitis, magnis honoribus epiſtolæ ueſtræ fatentur, quas præ manibus tenemus laudaſtis iugiter, & extuliſtis, minime eum ad apoſtolicam ſedem inuaſoris, uel alicuius criminis opinione notantes, nunc inuide damnaſtis. Quod utiq; indiſcretiſſimum factum ſanctæ noſtræ generaliter eccleſiæ, noſtróq; Apoſtolatui, ac ſanctorum Patrum priſcæ diffinitioni omnimodis extat inconueniens,

conueniens. Nos quidem de nobilissimo uiro Ignatio Patriarcha nō tantum hæc, uerum & illud comperimus, quòd nō solum genere claruit, uerum etiam à primæuo suæ ætatis per singulos ecclesiasticos gradus ascendens ex monastica uita, omni ecclesiastico cœtu consentiēte (sicut in apicibus, quos sanctissimo Leoni Præsuli prædecessori nostro destinaueratis, comperimus) episcopatus culmē promeruit. Photium autem nouimus per nullos ecclesiasticos gradus ascendentem, sed tantummodo ex laicali militia Episcopū pertinaciter ordinatum. Quamobrem necessario in sententia nostra qua stetimus, persistimus: & neque uenerabilem Ignatium Patriarcham in aliquo damnamus, neqꝫ Photium modo quolibet suscipimus. Verum quia omnibus accusationibus remotis, quibus strenuum uirum Ignatium Patriarcham ad Apostolicam Sedem asserebatis notabilem, unum opponentes tantummodo quòd potentia sæculari sedem peruaserit, uestro speciali deposuistis, damnastis, & expulistis arbitrio: & Photium ex laicali agmine improuide in eius loco subrogastis Episcopum, æquanimiter ferre omnino nō possumus: maxime cum horum duorum negocium inuestigari, & nobis renunciari, non diffiniri mandauerimus. Quapropter (ut diximus) nullo modo prudentis uiri Ignatii Patriarchæ depositioni, uel Photii subrogationi assensum præbemus, quousqꝫ ueritas omni falsitatis fuco nudata in præsentia nostra eluceat. Quia consuetudinem uestram nouimus in regia urbe minime apicem Archieraticæ potestatis aliquem posse habere sine ecclesiasticæ plebis cōsensu, atqꝫ imperiali suffragio, & ob id Ignatium Patriarcham damnare nolumus, nec debemus. Præterea Photii, quē ex militia subito ad tanti culmen regiminis consecrastis, ordinationem ratam haberi decernitis, eo quòd Nectarius non solum ex laico habitu, uerum etiam ex pagano sancta synodo secunda ordinante meruerit Episcopus fieri: qui tamen Nectarius ueræ religionis catholicus, nullius depositionis catholici conscius sedis gubernacula sine scandalo, sine ui, sine omni schismate suscepit: quem spiritus sancti auxilio, & talento sibi credito hæreticorum perfidiis restitisse, eorúm qꝫ dogma, quod iam ex longo tempore pullulauerat, & plurimos sui cōtagione infecerat, destruxisse ipsi recolitis, & iccirco bene, & optime sanctæ secundæ synodo apostolicæ sedis auctoritate fultæ ita de Nectario placuisse testamur. Sed & beatus nihilominus fulgidissimus doctor Ambrosius, quem similiter ex militia, & Cathecumino asseueratis Episcopum, cum diuinitus per miraculorum signa ab ipsis cunabulis, usqꝫ ad cōsecrationis suæ tempus fuisset euocatus: & ad regimē à dissidentibus populis subito in unam sui concordiam prouocatis, compelleretur ecclesiasticum suscipiēdum,

minime seditioni, uel schismati studuit, quin potius eas, quas reperit, semetipsum non ultro, sed coacte populo offerens repulit, & remouit. Neque damnationem molitus est alicuius, quam nunquam omnino ob sui culminis consentiret incrementum : sed coactus, atque compulsus, uotis eorum consentiens, ecclesiasticarum regularum normam toto uitæ suæ tempore custodiuit. Omnes hæresis debellans uerbi Dei telo succinctus, pro quo æque hæc Sancta Romana ecclesia eos rite suscepit. Ideoque hoc tempus necessitatis probe suscepit, quia contra Canonum priuilegium sibi concessum nihil nouit temere perpetratum. Vos autem non ita horum illustrium uirorum comparationem perpendistis, ubi sæpe dictum uirum Ignatium Patriarcham iuste à uobis ordinatum, iniuste de Patriarchatu eiicientes, Photium subito ex laicali militia in Episcopali dignitate eleuastis, & ob id nihil ualere patimur: quia sanctæ Romanæ Ecclesiæ nunquam exstitit mos improuide, uel iniuste unum eiicere, & alterum subrogare: sed magis studuit æqua lance, omnium librare, & iuste diffinire negocia. Igitur quia ad Niceni uenerandi cœtum Concilii uestrum, qui in depositione Ignatii Patriarchæ affuistis totidem numeri fere dicitis miramur. Et quid prodesse consideramus eiusdem numeri collegium posse, ubi ipsius sententiæ præuaricantur, cuius & numerus imitatur? Quod non laude magis, quàm repræhensione ducimus dignum, quia omnino magis, peccatis est cumulus, ubi multipliciter fuerit agmen præuaricatorum. Nos quidem non numerosum tantum sanctorum Episcoporum collegium Niceni, & Chalcidonensis conciliorum, cæterorúm que sanctorum patrum synodicas constitutiones sequimur, sed illorum librales ueneramur iustas diuinitus inspiratas sententias, & non tantum pro suorum multitudine obseruantur à nobis (quia re uera multi in personis fuere) sed in ualidissimis sententiis eos perpendimus plures. Quod autem asseueratis factos fuisse Legatos nostros post damnationem Religiosissimi uiri Ignatii Patriarchæ, omnis eius consecratio debere cassari, damnari, atque euelli, absit, ut hoc fieri patiamur: ut quia neque Ignatium Patriarcham damnamus, neque Photium Mœchum suscipimus, qui Sedem uiuentis uiri & publice seruantis, temere sibi usurpare præsumpsit, atque (ut ita dicamus) quia contra ordinem in ea conuersari non erubescit, Ecclesiæ uestræ scandala multiplicari consentiamus. Quin potius, Serenissime fili Auguste, dilectionem uestram monemus, suademus, atque Apostolica auctoritate denunciamus, ut tandem aliquando resistatis illis, qui pro libitu suæ uoluntatis contra uestræ Constātinopolitanæ Ecclesiæ se Præsulem erigentes sine examinatione Canonica ignorantibus

nobis

nobis crebro unum deponentes, alterum inopinate consecrare nitun tur. Vnde hæc discussio in orientalibus uestris ecclesiis (heu) plurimum agitatur, sed magis studeatis, quando aliqua emerserint, unde Shisma possit oboriri, nostræ ecclesiæ consultu peragere: quatenus sicut iam factum pro sanctis Imaginibus nouimus, quod iuste deliberatum est, maneat Apostolicæ Sedis auctoritate firmatum. Quod autem tantummodo æmulatione uoluntatis, contra canonicas, uel synodicas censuras inconsulta Romana Ecclesia perpetrari conatur, uestræ religionis brachio arceatur: ne uidelicet sanctæ Dei ecclesiæ, ac regiæ urbis gloria uestro (quod absit) sub tempore in aliquo minuatur. Liceat ergo sanctam ecclesiam, quam Christus sacro suo sanguine à seruitute corruptionis redemit, orthodoxam fidem seruantem uestro certamine manere ab omni inquietudine infestatorum tranquillam, atque pacatam. Deniqz Ecclesiæ Constantinopolitanæ hortamur statum, ut tales alere omni religione eruditos studeat uiros, qui ad honorẽ Cardinis ipsius sanctæ ecclesiæ suis præsulibus mortuis, uel quolibet casu amodo discedẽtibus ualeant subrogari: quod non solum in tanto Patriarchatu obseruari omnino debet, uerum etiam in singulis quibusque ciuitatibus ex consuetudine canonica magna cum cautela seruatur, & custoditur. Sed & hoc uestræ clementiæ intimare curauimus, quia sicut in uestris actis Apostolicæ Sedi, & nostro pontificio directis insertum inuenitur, nescimus cuius fraude, uel dolositate epistola nostra ad uos directa fraudata est. Et non solum quia in uestra præsentia secundum illius textum, uel ordinem relecta non est, sed plura excerpta, quibus intellectus ipsius epistolæ continebatur, aliud pro alio ignoramus, quis temerarius coram uestro imperiali cõspectu legendo percurrere, uel interpretari præsumpsit, quam si coram uestræ maiestatis præsentia scrutari iusseritis in aliquibus eam mutatam, atque fraudatam locis reperietis. Nos autem uolentes clementissime triumphator excellentiam uestram ab omni labe factionis crimine illæsam consistere, & per diurna tempora tranquillissimam imperii uestri sublimitatem in Dei synceriss̃ime manere seruitio, ut spiritalis pater specialem filium commonentes: & ea, quæ Deo placabilia sunt apostolicis adhortationibus ad implenda commonentes: & sicut uestri soliti sunt prædecessores, qui in culmine imperiali consistebant, hanc sanctam Ro. Eccl. pleno deuotionis uenerari affectu, ita & uos apostolicis perficere oraculis obsecramus: quia ea quæ in præsenti negocio ecclesiasticis procurauimus sancire institutionibus non nuidiæ causa, uel aliqua dolositate peregimus, sed uolẽtes uestrã imp. dignitatem, & sanctam Constantin. Eccl. illæsam seruare, & ab omni

repræhensione, ducti feruentissimo zelo charitatis custodire, sicut in epistolæ serie ad uos missæ reperitur, Deum timentes ordinare decre-uimus, & cuncta obseruanda præoptamus. Omnipotens autem De-us, qui uos ad reprimendas multarum gentium feritates in imperiali culmine eligere dignatus est, piissimum imperium uestrũ ad statum, & defensionem sanctæ suæ ecclesiæ per multa annorum cõseruet cur-ricula, & sospite uita semper uos ea, quæ illi sunt placita, uobis uelle concedat, quatenus ut in præsenti uobis sæculo feliciter imperandi po testatem tribuit, in futuro pro bonis actibus, & iustitiæ obseruantia, quæ sub uestro libramine ponderari debetur, præmia æternæ felicitatis habere permittat.

Data Mense Martio Die. XVIIII. Indict. IX.

NICOL. EPISC. SERVVS SERVOR. DEI PRV-dentissimo uiro Photio.

POSTQVAM beato Petro principi Apostolorum Do-minus, ac redemptor noster Iesus Christus ex utero Vir ginis pro nostra redemptione, ut erat uerus Deus ante sæcula, uerus homo in finem sæculorum apparere dignatus est, ligãdi, atque soluendi in cœlo, & in terra potestatem tribuit, & ianuas regni cœlestis referandas concessit, supra soliditatem fidei suam sanctam di-gnatus est stabilire ecclesiam, secundum illius ueridicam uocem dicen tis: Amen dico tibi, tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ec-clesiam meam: & portæ inferi non præualebunt aduersus eam, & tibi dabo claues regni cœlorum: & quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque solueris super terram, erit so-lutum & in cœlis. Ad quam promissionem sanctæ apostolicæ institu tionis cemento cœperunt huius fundamenta ex preciosis succrescere lapidibus, &, annuente diuina clementia, per studium structorum, & apostolicæ auctoritatis solicitudinem usque ad culmen insolubiliter per ducta perpetualiter mansura sine sinistræ auræ impulsu consistere: cu-ius primatum (sicut omnibus orthodoxis manifestum est uiris, & ut in superioribus præmodicum declaratum est) beatus Petrus princeps Apostolorum, & ianitor regni cœlestis merito promeruit. Post quem & huius uicarii syncerissime Deo famulantes, carẽtes nebularũ densita tibus, quæ recto ab itinere impedire assolẽt, dignius perceperunt, & in cura regiminis, quam pro dominicis ouibus susceperant, solicite per-manserunt. Inter quos & nostram paruitatem omnipotẽtis Dei mi-sericordia connumerare dignatus est: pro quibus tantum consistimus

pauidi,

pauidi, quantum consideramus in æterno examine pro omnibus, & præ omnibus, qui Christi censentur nomine rationem reddituri. Et quia uniuersitas credentium in hac sancta Romana Ecclesia, quæ caput omnium est ecclesiarum, doctrinam exquirit, integritatem fidei deposcit, criminum solutionem, qui digni sunt, & gratia Dei redépti exorant, oportet nos, quibus commissa est, solicitos esse, & ad speculationem dominici gregis tantum seruentius anhelare, quantum hunc auidi lupi ad dilaniandum hinc inde patentia ora exquirunt: quod & audiendo cognoscimus, & experiendo cõprobamus. Et quos per corporalẽ ob longinqua terrarum spacia, aut tumentes marinos fluctus, nequimus uisitare præsentiam, saltem series apicum quasi uiua ora declarent, ut nec à nobis silẽtii exquiratur culpa, nec auditurís de ignorantia excusandi tribuatur facultas: quia & illud à nobis cauẽdum est, quod per Prophetam dicitur. Canes muti non ualentes latrare. Nam & Apostolus ait: Insta opportune importune. Constat enim sanctam Romanam Ecclesiam per beatum Petrum principem Apostolorum, qui dominico ore primatum ecclesiarum suscipere promeruit, omniũ ecclesiarum caput esse, & ab ea rectitudinem, atq; ordinem in cunctis utilitatibus, & ecclesiasticis institutionibus, quas secundum canonicas & synodicas, sanctorúm q; patrum sanctiones inuiolabiliter, atq; irrefragabiliter retineret, exquirere, ac sectari. Et ideo consequens est, ut quod ab huius sedis rectoribus plena auctoritate sancitur, nullius consuetudinis præpediente occasione proprias tantum sequendo uoluntates, remoueatur: sed firmius, atque inconcusse teneatur. Nam in hoc quo noster Apostolatus uestram prudentiam commonuit, quia ex laicali ordine sine canonica approbatione ad patriarchatus dignitatẽ subito transcendere contra patrum promulgationes non recusastis, sed temere, atq; impudenter ad tanti honoris culmen accedere præsumpsistis, assumentes uobis quasi à sanctissimo uiro Nectario occasionẽ, quem sancta secunda synodus non ob aliud ad sacerdotalem eligere, atq; ordinare ex laicali ordine uoluit dignitatem, nisi quia magnæ necessitatis contritione anxiabatur, eo quòd in sancta Constantinopolitana Ecclesia, nullus clericorum inueniri poterat, qui pessimæ hæreseos nimbosa caligine non fuerit impeditus: Et ob hoc ne diu iam dicta ecclesia sub destitutione pastoris quasi uiduata maneret, prædictum Nectarium expugnatorem hæreticorum, & defensorem, atque gubernatorem ecclesiarum ad ecclesiasticam curam, & dignitatem sacerdotalem iam dicta secunda synodus elegit, sed ut hoc iterum fieret non confirmauit, neque sanxit, aut instituit. Et ideo licet contra patrum, atq; canonicas institutiones, quod per necessitatis fieri euentus

comprobatur, non in auctoritate tenendũ est, sed ne iterum talis pro- ueniat necessitas, magis magís q; cauẽdum: quia omne quod ab aliis repræhendi poterit, conuenientius, ac decentius uidetur existere, si an tequam fomes repræhensionis accrescat, emendationis cura succedat. De Tarasii siquidem promotione, qui similiter ex laicali cœtu ad pa- triarchatus extemplo culmen promotus est, quam & uos quasi in au- ctoritatem uestræ defensionis assumere uultis, si sanctam (quæ apud uos tempore sanctissimi uiri domni Adriani Papæ celebrata est) syno- dum diligentius scrutati fueritis, atq; attentius intenderitis, inuenietis quid in ea idem sanctissimus uir consultus decreuerit, & quod, dum eius consecrationis repræhenderet actus, & mœrorem se pro tam præ- sumptiua factione nimium sustinere profiteretur. Dicit enim, quod nisi in erigendis Imaginibus feruentius contra illarum depositores, atque conculcatores, ut uerus miles Christi resisteres, nequaq; uestræ consecrationi assensum præberemus, aut in ordine patriarchatus ue- stram dilectionem susciperemus: quæ tantũ declaratur inordinate pro- mota, quantum comprobatur cõtra apostolica decreta enormiter præ sumpta. Beatissimum quoq; Ambrosium clarissimam, & splendidissi mam lucernam ecclesiæ, qui ex Cathecumino, diuino præsagio ad epi scopalem per continuos gradus promotus est dignitatem, cur nobis pro uestro tutamine opponitis? & ad uestram illicitam promotionem antefertis? qui non instinctu hominum, sed diuina uocatione per mi raculorum prodigia electus est? Nam cum in infantiæ cunis sub nu- tricis cura dormiens solicite uerteretur, aperto ore examen apum subi to affuit quod faciem eius, & ora compleuit, ita ut ingrediẽdi, & egre diendi uices frequentarent. Quem pater cum matre, uel filia deambu lans, ne abiiceretur ab ancilla; quæ curam nutriendi infantis suscepe- rat, prohibebat. Solicita enim erat, ne infanti nocerent, expectabat tamen patrio affectu quo fine illud miraculũ clauderetur. At illæ post aliquandiu uolitantes in tantam aeris altitudinem subleuatæ sunt, ut humanis oculis minime uiderentur. Quo facto territus pater ait: Si uixerit infantulus iste, aliquid magni erit. Post hæc uero adultus puer liberalibus artibus imbutus Mediolanum perexit, ubi Auxentius Ar rianorum Episcopus cathedram non regendam, sed dilaniandam te- nebat episcopalem. Quo defuncto dum ad electionem Episcopi po- pularis fieret in ecclesia conglobatio, ecce quidam infans acclamabat, dicens Ambrosium Episcopum: ad quam uocem & omnis illa conuẽ tio similiter acclamabat Ambrosium Episcopum. Quod non huma- nis id fieri credendum est uoluntatibus, sed diuinis, ad saluationem, & ereptionem fidelium de aduersarii nostri faucibus, qui tanq; leo ru

giens

giens quærit quem deuoret, inſpirationibus. Qui dũ ſe multis, ac uariis uoluiſſet occultare argumentis, & à tanto honore deliteſcere, tandem ſuperatus ad ſacerdotalem ab omni populo, & clero diuinitus eſt dignitatem electus, & à Cathecumino per ſingulos gradus eccleſiaſticos proficiſcens, octauo die ab omni catholicorum, diuina annuente clementia, conſenſu eſt conſecratus Epiſcopus. Attendat igitur prudentiæ ueſtræ dilectio, & intimo cordis proſpiciat oculo, ſi debẽtur ea quæ per miraculocum ſigna fidelibus proueniunt, his æquari, quæ proprio tantum libitu ad dignitatis gloriam percipiendam peraguntur: & ſic ad auctoritatis ueſtræ excuſationẽ præfatos aſſumite uiros. Ecce propter neceſſitatem, & inopiam clericorum Nectarius: ecce propter eccleſiaſtica dogmata, & hæreticorum expugnationem, qui uenerandas deponere Imagines præſumpſerunt, Taraſius: ecce per miraculorum ſigna Ambroſius ad regendas eccleſias promoti ſunt. De uobis autem, quibus perplures auctoritates conciliorum, atque decreta ſanctiſſimorum Pontificum reſiſtunt, quid aliud eſt ſentiẽdum, niſi inopinatã à uobis conſuetudinẽ adoleuiſſe credendum. Et ſecundum ſanctorum patrum ſententiam non ſolum quia ex laicali ordine contra canonicas auctoritates ad regendam Conſtãtinopolitanam Eccleſiam ſubito tranſuolaſtis: ſed etiã quia uiuente uiro, & incolumi perſiſtente (uidelicet religioſiſſimo Ignatio Patriarcha) cathedrã illius (ſcilicet Cõſtantinopolitanam Eccieſiam) ut mœchus ſurripuiſtis: & inuadere præſumpſiſtis: poſtponentes illud, quod ſcriptum eſt, quod tibi non uis fieri, alii ne feceris: & ideo ueſtræ conſecrationi æquitatis libramina tenentes aſſenſum præbere (quia enormiter, & contra ſanctorũ patrum inſtitutiones peracta eſt) minime præſumimus. Quod uero dicitis neq; Sardicenſe Concilium, neq; Decreta alia uos habere ſanctorum pontificum, uel recipere, non facile nobis facultas credendi tribuitur: maxime cum Sardicenſe Concilium, quod penes uos in ueſtris regionibus actũ eſt, & omnis eccleſia recipit: qua ratione conuenerat, ut hoc ſancta Conſtantinopolitana Eccleſia abiiceret, & (ut dignum eſt) non retineret? Decreta alia, quæ à ſanctis Pontificibus primæ Sedis Romanæ Eccleſiæ ſunt inſtituta, cuius auctoritate, atq; ſanctione omnes ſynodi, & ſancta concilia roborantur, & ſtabilitatem ſumunt, cur uos non habere, uel obſeruare dicitis? niſi quia ueſtræ ordinationi contradicunt, & ex laico ſubito ad culmẽ patriarchatus tranſuolare reſiſtũt? contra illud apoſtolicum, nemini cito manum impoſueris.. Quod ſi ea non habetis, de neglectu, atq; incuria eſtis arguendi: ſi habetis, & non obſeruatis, de temeritate eſtis corripiendi, & increpandi. Quod uiolenter uos ad ſacerdotalem dignitatem promotos aſſeueratis, atque

protestamini, uestræ consecrationis tempore non ita esse declaratur. Qui postquam in Patriarchatus throno stabiliti estis, non ut pater in filiis blandus, sed ut immitem in depositione Archiepiscoporũ, & Episcoporum per seueritatem uos demonstrastis, & in damnatione innocẽtis Ignatii, quem uos ut depositum habetis, immoderate exarsistis: in cuius depositione, nisi prius ueracissime illius cognouerimus transgressionem, uel culpam, inter depositos illum non numeramus, neque damnamus: quia ualde cauendum est, ne sine causa innocens damnetur: & sicut illum in pristino mansurum, si ei damnationis crimina non comprobantur, sancta Rom. honore retinet ecclesia, sic uos, qui incaute, & contra paternas traditiones promoti estis, in patriarchatus ordine non recipit: & neque ante iustam damnationem Ignatii Patriarchæ in ordine sacerdotali uobis manere consentit. Quod non ideo uestra arbitretur dilectio contra uos inuidiæ causa, aut exosos uos habendo id agere, atque incongrue contra uestram ordinationem exardescere: sed ducti zelo paterne traditionis uolentes sanctam Constantinopolitanam Ecclesiam, quæ pro sui stabilitate, atque firmitate censura sanctorum patrum ad hanc sanctam Romanã Ecclesiam solito more percurrit, sine macula, sine repræhensione, aut aliqua transgressione illæsam consistere: & ea, quæ ecclesiasticis regulis obuiant, resecare: & (maxime hoc, quod omni auctoritate canonica reuincitur, & tali consecrationi contrait, quod iam per longam consuetudinem quasi regulariter actum defenditis) omnimodis amputare. A qua (quia uos sicut nos diligimus) per increpationem paterni affectus prouidentiam uestram proculdubio uolumus reuocare: imitantes Apostolum dicentem: Filium, quem diligit pater, flagellãdo castigat, & corripit. De cõsuetudinibus quidem, quas nobis opponere uisi estis, scribẽtes per diuersas ecclesias, diuersas esse consuetudines, si illis canonica non obsistit auctoritas, pro qua eis obuiare debeamus, nil iudicamus, uel eis resistimus: tamen cauere uolumus, ne hæc uestra consuetudo, quæ omnium sanctorum Patrum promulgatione conuincitur, ut ex laico nõ subito ordinetur Episcopus, uires accipiat: aut in uestra Ecclesia magis pullulet, operam dare minime cessamus. Quam etiam nostra apostolica tantum abigit censura, quãtum hanc temere recognoscit præsumptam. De Missis siquidem nostris, quos petitos in seruitio beati Petri principis Apostolorum pro utilitate sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ contra depositores Imaginum, uel alias necessitates ingruentes, necnon & pro causa solummodo depositionis sæpe fati uiri Ignatii inquirenda, illas in partes direximus, silendum non est: qui cum eis (sicut dicunt) per centum dierum spacia, omnium, nisi suorum loquendi facultas

di facultas fuisset denegata, ut apostolicæ sedis Missi non digne suscepti sunt, atq; ut decuerat, retenti. Quod non pro alia gestum putamus re, nisi ut inquirendi locum de depositione præfati uiri non inuenirent: quia ceu in apostolica nostra insertum fuit epistola, quæ nescimus cuius illusione (sicut in synodo à uobis missa reperimus) fraudata extitit, non illius promotionem, aut ingressionem, sed tantummodo depositionis exitũ per nostros audire, uel cognoscere, sicut nũc uolumus, Missos uolebamus: quibus secundum horum relationẽ longa exilia, & diuturnas pediculorum comestiones, si in tali intentione persisterẽt, quibusdã nunciãtibus, quod illis à nobis iniunctũ fuit clã uobis cũ sequacibus uestris resistentibus perficere minime potuerũt, aut depositionem iam dicti Ignatii utrum iusta, an iniusta fuerit, inuenire ualuerunt. Qua cognita secundum sui modum canonica, atq; apostolica in eo censura extenderetur.

Data Mense Martio Die. XVIII. Indict. X.

NARRATIONIS ordo de Photii depulsione, & Ignatii Patriarchæ restitutione: necnon de Zachariæ, ac Rhadoaldi dudum Episcoporum depositione, ac excommunicatione, cum Capitulis interpositis.

HIS ita se habentibus, & his apostolatus nostri epistolis pro manifestando nostræ uoluntatis proposito Cõstãtinopolim, & in alias mũdi partes destinatis, sicut & superioribus scriptis hucusq; recitatis colligere, ac compræhendere potestis: nunc quæ post habitam Satisfactionem nostram, & ostẽsum uotum nostrum de Ignatii fratris, & Coepiscopi nostri restitutione, ac Photii adulteri repulsione coram omni Ecclesia, quæ apud nos est, astante præsentialiter Leone à secretis Imperiali Legato, cuius superius mentionem fecimus, & quæ post discessum ipsius acta sunt, uestræ in Christo fraternitati, ac piæ generalitati breuiter indicamus. Igitur cum hæc gerebantur nondum Rhadoaldus, & Zacharias Episcopi, quos ab apostolica sede Constantinopolim direxeramus, detecti erant, uel ostẽsi, quòd ipsi deposuissent Patriarcham Ignatium, uel communicassent inuasori, & mœcho, ac laico Photio: sed procedẽte tempore murmur multorum ab illis partibus Romam uenientium, quinimmo persecutiones à fautoribus Photii commotas fugientium, sensim eosdem cœpit Episcopos muneribus fuisse corruptos diffamare: &, quòd cõmunicassent Photio, & deposuissent Ignatium, diuulgare. Quo audito ni

mio mœrore repleti, qualiter ab ecclesia Christi, cui diuina dignatione præsumus, non habente maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi sinistram procul faceremus suspitionem (uidelicet, ne in hāc saltem tenuis subsannandi oriretur occasio) cogitare cœpimus, & mente reuoluere. Tunc conuocato multarum prouinciarum occidentalium regionum sanctissimorum Episcoporum cœtu, & collecta sancta synodo in ecclesia Dei, ubi beatus Petrus apostolorum princeps corpore floret, & uirtutibus emicat: deinde propter frigidiorem locum in ecclesia Saluatoris, quæ ab auctore uocatur Constantiniana, & quæ prima in toto terrarum orbe constructa est, ibiq; recitatis omnibus scripturis de græco sermone in latinum conuersis, tam uidelicet nefanda synodo, quæ per iam fatum Leonem apostolicæ sedi delata est, q̄3 etiam imperialibus epistolis in quibus omnibus depositio Ignatii continebatur: & deductus in medium Zacharias Episcopus, quia Rhadoaldus propter absentiam haberi ad præsens non poterat, & discussus, & diligenter examinatus, inuentus est in depositione Ignatii, & communione Photii omnino culpabilis. In quo idem Zacharias tunc Episcopus, nunc honore, ac communione priuatus, se obnoxium recognoscens proprio ore, ac proprio scripto se Constantinopolim à sede apostolica directum esse, & quæ sibi à nobis agenda fuerant iniuncta, neglexisse: ac quæ sibi fuerant prohibita, peregisse cōfessus est: Ignatium scilicet sine iussione apostolicæ sedis deponendo, & Photio contra nostri apostolatus præceptionem communicādo. Tunc decernēte sancta nobiscum synodo depositionis, & excommunicationis suæ sententiā præfatus Zacharias accipiens in foueam quam alii præparauit, incidit: alterius (id est Rhadoaldi) examinatione propter absentiā usq; ad aliā synodum protelata. Quæ autem in eadem uenerabili, & sancta synodo unanimiter, & cōsonanter de fratre, & consacerdote nostro Ignatio Patriarcha, uel de inuasore, & usurpatore ecclesiæ ipsius Photio, atque fautoribus eius, necnon & de sacris Imaginibus statuimus, & promulgauimus: insuper autem quid in alia synodo à nobis olim collecta decreuerimus aduersus eos, qui diuinitatem domini nostri Iesu Christi cum Valētino, Mani, Apollinari, & Eutice, ac sectatoribus eorum cōtra primum pastorē, & apostolum, qui Christum tantum carne passum dicit, passibilem ore sacrilego in quibusdā regionibus uestris prædicare dicuntur, subter annexis Capitulis declaratur.

Cap. Primum.

Photius, qui ex schismaticorum & se à sanctæ communionis participatione auertentium parte esse dignoscitur, & ex sæculari administratione,

tione, atq; militia, & ex foro subito tõsuratus à Gregorio Syracusano dudum Episcopo in synodo damnato, & ab apost. sede conuicto Eps ordinatus est, & uiuēte, ac superstite consacerdote nostro Ignatio sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Patriarcha sedem ipsius inuasit, & sponsam, quam à Christo sponso immaculatam custodiendam ueluti amicus sponsi perceperat, nõ per ostium, quod Christus est, sed aliunde ex aduerso in ouile dominicũ more furis, atq; latronis ingrediens, ac si uiolētus, rapax, & sceleratus adulter irrupit. Deinde cum damnatis, & anathematizatis, atq; cum his, qui ne sacerdotale officium ante audientiam præsumerent à prædecessore meo beatæ memoriæ Benedicto Papa fuerant obligati, quotidie ac indifferenter communicãs, & conuersans contra fidem promissam, contrá que suam professionem, qua pollicitus est se aduersus iam fatum Patriarchã nullum sinistrum consilium esse facturum, congregauit consilium, & unà cum sequacibus suis depositis, & damnatis, excommunicatis, & anathematizatis, & aliis sine sedibus, atq; cũ his à quibus uel ille irregulariter, & illicite prouectus fuerat, uel quos ipse temere, ac indebite prouexerat contra eundem fratrem, & comministrum nostrum Ignatium depositionem facere, & anathema dicere ausus est. Deinde Apostolicæ Sedis Missos, quos pro causa sanctarum Imaginum, & pro inquirenda & nobis renuncianda iam fati Patriarchæ deiectione, & ob inueniendũ modum promotionis huius neophyti destinaueramus, quibus potuit argumētis à nostris mandatis auertere more Acatii quondam Constantinopolitani hæretici Patriarchæ præsumpsit. Et ad processionem, quæ ei cum paribus suis habebatur, sicuti eorum professione patefactũ est. Et sancto spiritu reuelante uenerandæ synodo, quæ à nobis collecta est, claruit ad damnatorum, & schismaticorum communionem contempta legatione, quæ uel gentilium more seruari debuit, pertraxit, & in illusionem beati Petri apostoli, à cuius sede profecti fuerunt, non solum inefficaces redire fecit, sed etiam impugnatores omnium, quæ fuerunt mandata monstrauit. Postremo Episcopos, qui ei tanq̃ adultero, & peruasori communicare noluerunt exilio relegauit, & sui sceleris complices in eorum subrogare locis nõ timuit. Et usq; hodie ecclesiã Dei diuersis persecutionibus impugnare nõ desinit, ita, ut fratrem, & coepiscopum nostrum Ignatium sanctissimũ Patriarcham inauditis pœnis, & horribilibus tormentis afficere non quiescat, sed & omnes quot quot pro ueritate, & fide cum eodem persistere comprehenderit, quibus præualet modis perdere impræterimisse moliatur. Hæc & his similia contra euãgelica, apostolica, prophetica, atq; canonica instituta afferens, sit Dei omnipotētis, & beatorum apostolorum principum Pe

tri, & Pauli, & omnium simul sanctorum, atque uenerandorum sex uniuersalium conciliorum auctoritate, necnõ & spiritus sancti per nos iudicio, omni sacerdotali honore, & nomine alienus, & omni clericatus officio prorsus exutus: ita ut si post notitiã huius sanctionis, quam diuina inspiratione depromptam esse credimus, cum unanimitate, & concordia sanctæ synodi sit proculdubio promulgata, tẽtauerit in constantinopolitano throno possidere, aut sæpe sato uenerabili coepiscopo nostro Ignatio, quominus ecclesiam sibi commissam sine quauis inquietudine regere possit, impedierit: uel si ulterius ausus fuerit aliquid de sacro ministerio more sacerdotis contingere, iuxta præcedẽtem consuetudinem, nullo modo liceat ei communionis spem, aut locum habere satisfactionis: sed anathematis uinculis innodatus unà cum communicatoribus suis, atq; fautoribus perpetuo Dei per nostram mediocritatem iudicio, ac sentẽtia sacrum corpus, & sanguinem domini nostri Iesu Christi, non nisi uicino mortis periculo, omnino percipiat: ut hæc unusquisq; discens nequaq̃; de cætero temeraria præsumptione ex laicis subito in dominicis castris insperato quodammodo impetu irrepere audeat, & principatus amore ante ducatum præstare uelit, q̃; tyronis consummet officium: & ante tentet docere, q̃; discere: sicut in eadem Constantinopolitana Ecclesia sæpe præsumptum esse comperimus. Et rursus ne contemptis clericis, quorum utpote in tam magna urbe copiosa multitudo est, quí q; ab ipsis (ut ita dixerimus) cunabulis impætermisso labore in ecclesia Christi desudant: & indesinentia domino exhibent seruitutis obsequia, is, qui deforis est alterius oculis, Christi repente principatum arripiat, & nitatur, quos esse suos non recognoscit, discerpere: & grex dominicus incipiat eum, utpote extraneum, & improuisum, omnino contemnere: præsertim cum perspiciat nil sibi stipendia profecisse meritorum, & alienum suorum cernat consumere fructus laborum.

Cap. Secundum.

Gregorium sane, qui Syracusanæ Ecclesiæ irregulariter, atque Deo contempto præest, eo quòd & ipse ex parte schismaticorum sit, & post quàm à synodo episcopatus officio priuatus, & à decessore meo sanctæ memoriæ Papa Benedicto obligatus est, & Photium laicũ subito consecrare in episcopatu non formidauit, & de sacro ministerio ausus est multa contingere, iuxta præcedentem consuetudinem sancimus, & iuxta canonicam deliberationem apostolica auctoritate diffinimus, atq; statuimus, omni sacerdotali carere, atque priuatum fore ministerio: ita ut nullo modo liceat ei in qualibet synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis, quod de reliquo præsumpserit in sacro offi-

cio more

cio more facerdotis quouis tempore anathema fit. Sed & fi contra fra= trem, & Coepifcopum noftrum Ignatium turbas excitauerit, uel ab eius communione fideles auerterit, anathema fit. Et omnes commu= nicantes ei ab ecclefia abiiciantur, fed & ipfi anathema fint.

Cap. Tertium.

Eos uero, quos Photius neophytus, & Conftantinopolitanæ Sedis inuafor, in quolibet ecclefiaftico ordine prouexit, quoniam manife= ftum eft eos in omnibus confecratoris fui prauitatibus confenfiffe, atque ei poft inuafionem communicaffe, omni clericali officio priua= mus, & apoftolica, atque canonica auctoritate, & fynodali decreto eos penitus fequeftramus.

Cap. Quartum.

Reuerendiffimum, & fanctiffimum fratrem, & Coepifcopum no= ftrum Ignatium Sanctæ Conftantinopolitanæ Ecclefiæ Patriarcham, qui primo quidem imperiali uiolentia, ac terrore, proprio throno pri uatus eft, & poftea à Photio adultero, præuaricatore, ac peruafore Se= dis Conftantinopolitanæ, & ab eius complicibus (excommunicatis, ui delicet & anathematizatis, atq; damnatis, & fine epifcopalibus fedibus, & à prædeceffore meo fancte recordationis Papa Benedicto, obliga= tis hominibus) anathematizatus eft, & poftremo ab apoft. fedis Miffo contra noftram præceptionem (ut fanctæ fynodo fpiritus fanctus reue lauit, & dudum Zacharias Epifcopus, qui unus de eifdem duobus Le gatis exiftit, propria confeffione manifeftauit) infulis eft facerdotalibus defpoliatus, auctoritate fummi iudicis domini noftri Iefu Chrifti pro= mulgamus, fancimus, atq; decernimus, unq; nec fuiffe, nec effe depo fitum, uel anathematizatum, tanq; qui ab imperiali potentia fit abfq; ulla canonica auctoritate pulfus ecclefia, & tanq; qui ab alligatis nullo poffit haberi uinculo colligatus, & ab eis, qui nulla eum iudicandi po teftatem, uel ab Apoftolica Sede auctoritatem habuerint, & nullum fui honoris difcrimen pati debuerit. Et ideo illum (id eft eundem fra trem, & confacerdotem noftrum Ignatium Patriarcham) omni uin= culo anathematis ab eo remoto per poteftatem diuina uoce beatiffi= mo Petro collatam, & per auctoritates facrorum Canonum, & decre= talium conftitutionũ ore fanctorum patrum prolatarum priftino ho= nori, priftinæ dignitati, & fedi, priftino gradui, & Patriarchio, ac prifti nis, & pontificalibus infulis, atq; officiis reftituimus, ftatuimus, ac cõ= firmamus: ita, ut quicunq; poft notitiam huius Apoftolicæ, atq; fyno dicæ fanctionis, quominus omnia, quæ præmifimus, infignia Pontifi= catus recipiat, ei impedierit, & nõ in omnibus huic decreto obedierit,

uel se ab eius communione separauerit, uel ulterius contra eum aliquod iudicium proferre tentauerit, absque Sedis duntaxat Apostolicæ præmisso consensu: siquidem clericus fuerit, ab omni clericatus officio coram Deo, & hominibus sit alienus, atque perenni pœna tanquam magistrum prodiderit, cum Iuda traditore constringatur, & nisi à praua intentione recesserit, perpetuo anathemate maneat condemnatus: si uero laicus extiterit ille (quisquis est) huic nostræ constitutioni contraire tentans, & eum sedem, & omnem pristinam duntaxat dignitatem recipere non permiserit, uel si post receptam priorem sedem denuo illum impellere, & à Patriarchio expellere tentauerit, uel personæ ipsius seu sacerdotali honori aliquam molestiam sine primæ huius sedis consensu intulerit, omni benedictione paterna priuetur, & maledictione Chanaan filii Cham, qui uerecundiam patris uidens non operuit, sed irrisit, multetur: & cum parricidis æterna pœna Domino iudicante percellatur, & nexibus anathematis non nisi resipiscens penitus eruatur.

Cap. Quintum.

Eos autem Episcopos, seu cuiuslibet ordinis clericos, qui post iniustam deiectionem fratris, & Coepiscopi nostri, uel in exilio religati, uel ministerio, aut gradu inuidiose priuati sunt, statuimus, ut exilio dissoluto proprias sedes, atq; gradus recipiant. Quod si quisquam huic decreto nostro cõtraire præsumpserit, & ut sedes, uel gradus resumant impedierit, quousq; nõ obtẽperauerit, anathema sit. Sane, siqui ex eis ab aliis criminantur, decernimus eos antea sedes quidem, & proprios gradus recipere, iudicari autem nisi à Sede Romana non patimur. Sed siqua præter regulam forte egisse dicuntur, nostro eos decreto iudicandos reseruari statuimus, iuxta quod & sacri præcipiunt canones.

Cap. Sextum.

Quod oportet nos Maiorum nostrorum statuta immoto mentis intuitu conseruare, & in omnibus Sanctorum Patrum semper dogmata uenerari, diffinimus de sacris, & uenerandis Imaginibus Domini nostri Iesu Christi, eiús que semper Virginis genitricis Mariæ, omniúm que sanctorum martirum, qui Deo ab Abel iusto placuisse creduntur, qui Ecclesia Sancta in uniuerso orbe diffusa antiquitus accepti, quæ que Sedis Apostolicæ Præsules pro eis decreuerunt, ac statuerunt illibata persistere, atque intemerata manere. Quapropter Ioannem quondam Constantinopolitanum Antistitem, & sequaces ipsius, qui eas frangendas, atque calcandas esse ore polluto asse-

uerant,

uerant, quandiu de his nobiscum non senserint, & iuxta sanctorum Pontificum Romanorum decreta, & aliorũ catholicorum patrum instituta non sapuerint, sancimus eos à Christo, & ab ecclesia catholica, atque apostolica esse anathema.

Capitula, quæ subsequuntur in alia primitus à nobis collecta synodo promulgata sunt.

Cap. I. Quia dominus Iesus Christus carne tantummodo passus est.

Veraciter quidem credendum est, & omnimodis profitẽdum, quia dominus noster Iesus Christus Deus, & Dei filius passionẽ crucis tantummodo secundum carnem sustinuit: deitate autẽ impassibilis mansit, ut apostolica docet auctoritas, & sanctorum patrum lucidissima doctrina ostendit.

Cap. II. De his, qui diuinitatem passibilem dicunt.

Hi autem, qui aiunt, quia redẽptor noster, & dominus Iesus Christus Deus, & Dei filius passionem crucis secũdum deitatem sustinuit, quod impium est, & catholicis mentibus execrabile, Anathema sint.

Igitur rediens Rhadoaldus à Galliis, ubi nõ minora quàm in Constantinopolitana urbe perperam gesserat, & Collegam suum tale quid pertulisse cognoscens, quin potius conscientia propria stimulatus, expauit. Quod nos intuentes nequid formidaret, illum admodum sumus hortati, subiungentes duntaxat præter examen synodi nihil in illum nos esse moturos: sed neque ei sine culpa prolata, fore aliquid aduersi laturos: sed quia fugit impius nemine persequente, dum nihil mali & sufficiẽtibus nostris frueretur bonis, ante tempus synodi, ante sui purgationem, ecclesiam, & parochiam propriam deserens ad alias dioceses, examen utique subterfugiendo, se contulit. In quibus diutius eo morante, apostolico moderamine freti, canonicam, quam merebatur ultionem super eum inferre distulimus: ne uidelicet ad uindictam faciles, uel uideremur esse præcipites. Quamobrem destinatis in diuersa loca cum epistolis (id est ubi solus illum rumor latitare fatebatur) Missis nostris, uidelicet sanctissimis Episcopis, raptũ eum duximus cõuocari. Sed ille diuersas látebras penetrando (utpote filius noctis, & tenebrarum, qui opera lucis, & diei semper refugiens causam suam ad manifestationem iustitiæ solis deduci formidat) quousque ualuit, nobis obedire despexit. At ubi non reperit tutum suæ tergiuersationis latibulum, tandem aliquando Romam redire ausus est. Et cum nos in-

ter furẽtium aduerſariorum linguas, & manus apud beatum Petrum Apoſtolum degeremus, ipſe inſperatus ſuper nos hoſtis, inter hoſtes irrupit: & (ut nunc claret) iterum diſceſſurus fraudulenter acceſſit: quo tamen corpore, non mente reuerſo, & Synodi tempore propter imminentes hoſtium oppreſſiones dilato, rumore crebreſcente diffamatur, quod Rhadoaldus denuo fugam arripere meditaretur. Quo audito, quia non poteramus ſub tam horrendo neuo eccleſiam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiuſmodi deſerere, quominus illam etiam à falſa ſuſpitione redderemus extorrem, nec poteramus perſonam in tantis præuaricationibus diffamatam, & tam ſcelerum ore aſperſam, ſine ſatisfactione in communionem noſtram admittere, coram multis fratribus, & Epiſcopis, corám qꝫ plurimis filiis ſanctæ huius eccleſiæ admonuimus eum quatenus(ſicut prius)nullã in partem ſine noſtra licentia à Romana diſcederet Vrbe. Sed in ea reſidens ſine timore ſuis licenter utens, & amicos, ac homines ſuos libere poſſidens tempus ſynodi, qua purgandus eſſet, intrepidus expectaret: ſciẽs profecto nihil ſe iniuſtũ ante, uel poſt, præter examẽ ſynodicum fore paſſurum: ſed in iuſtitia, quam haberet, eſſe manſurum. Inſuper etiam ſciret, ſi quoquam à Romana ſine licẽtia noſtra diſceſſerit Vrbe, quia ex tunc eſſet depoſitus, & excommunicatus. Sed ſpretis ſatisfactionibus noſtris, atque ſententiis in ſe prolatis, immo ſpretis ſanctorum patrum conſtitutionibus, ſine licentia noſtra propriam eccleſiam deſpolians, & lupinis dentibus oues ſibi creditas deſerens ad alias dioceſes imminentem ſynodum fugiens diſceſſit. Et quia hæc & alia multa obiecta non diluit, uera eſſe quæ de illo dicebantur modis omnibus examen ſubterfugiẽdo firmauit. Quapropter conuocata ſanctiſſimorum Epiſcoporũ numeroſa, & uenerabili ſynodo in ſuperius memorata eccleſia Saluatoris, quæ appellatur Conſtantiniana: auctoritate Dei omnipotentis, & beatorum Petri, ac Pauli apoſtolorum principũ, & omnium ſimul ſanctorum, quorum regulas, & decreta multipliciter uiolauit, necnõ & noſtri apoſtolatus iudicio depoſuimus eum & à corpore, & ſanguine Chriſti excommunicauimus, ſanctorum ſcilicet ſtatuta patrum ſequentes, & præcipue ſancti Felicis exemplum, qui Vitalem, & Miſenum Epiſcopos depoſuit, & excommunicauit, eo quòd huic Apoſtaſiæ in Conſtantinopolitana Vrbe olim par omnino piaculum perpetrauerant. Quod ſi prædictus Rhadoaldus dudũ Epiſcopus, nũc autem depoſitus, & excommunicatus decætero cum anathematizato Photio inuaſore Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ mixtus eſſet aliquãdo, & Ignatio fratri, & coepiſcopo noſtro infeſtus eſſet, & eccleſiam Dei amplius conturbaſſet, uel ſi de damnatione ſua

querimoniam

querimoniam fecisset, anathematizatus foret: ac per hoc ab omni chri stianorum separatus, & alienatus, donec nostræ sentẽtiæ sponte se sub= mitteret, collegio. Est igitur Rhadoaldus nunc depositus, & excom= municatus, & si Photio communicauerit, anathematizatus: quem uo bis fratres charissimi ideo intimamus, ut scire ualeatis cũ quibus com municamus, & quos à nostra apostolica, & catholica communione re pellimus: quatenus per hoc, secundum sacras regulas, & præcipue iu= xta Nicenum Concilium, qui ab aliis abiiciuntur, ab aliis non reci= piantur. Porrigẽtes ergo ecclesiæ Dei manus, quos à nobis abiicimus, à uobis repellite: & quos suscipimus, suscipite: quatenus uno animo, uno ore glorificetur Deus, & pater per Iesum Christũ in unitate spiri tus sancti per omnia sæcula sæculorum Amen. Præterea postq̃ sanctæ in Christo fraternitati, piæ que religioni uestræ, quæ in isto uolumine hucusq; releguntur per alia scripta nostra, nota facere procurauimus: uenit ad sedem apostolicã quidã protospatharius nomine Michael ab Imp. Græcorum cum epistola missus, in qua eundem Imp. inueni= mus iactitare, quod uos beatissimos uidelicet Patriarchas, & charissimos fratres nostros traductos, atq; seductos habeat: quatenus in illa execra= bili apostasia fautores existatis: uidelicet ut & in depositione fratris no stri, & consacerdotis Ignatii irregulariter facta, & in cõsecratione Pho tii mœchi, & ecclesiæ inuasoris consentiatis: & cõtra statuta nostra, sed & aduersum sedem principis Apostolorum Petri, uos cum illis pariter efferatis. Quod quidem nos de uobis licet minime credamus, qui tale quid ab Antecessoribus uestris catholicis duntaxat Antistitibus actum nusquam omnino legimus. De uobis tamen magis quàm de nobis curam habẽtes hæc nos in scriptis ipsius Imperatoris recepisse uos no lumus ignorare: intimãtes pariter, & uestram unanimem charitatem admonentes quatenus in speculo sitis, & ad memoriam reuocetis ista uobis nos ideo nota facere studuisse, quoniam (ut prædiximus) sancti, magníq; Niceni Concilii decretis iubetur per unanquamque prouin ciam, ut epistola regularis obtineat, ut hi, qui abiiciuntur, ab aliis nõ recipiantur. Deinde uero, ut cauti, soliciti que semper sitis, ne quo= runlibet suasionibus, uel terroribus hominum, aut quibuscunque mendaciis decepti à capite (id est à prima sede) dissentiatis, uel ab eius ecclesiæ charitate, ac unitate diuidamini, cui ille præfuit, quem uox Christi prætulit uniuersis. Verum si dies antiquos secundum datam uobis diuinitus sapientiam cogitatis, priscós que sedium uestrarum Præsules ad memoriam ducitis, quanta ueneratione sedem beati Pe= tri, prædecessores uestri celebrauerint, quantó que charitatis amore de= creta ipsius semper amplexi sint, profecto reperietis. Denique in uni=

uerfalibus fynodis quid ratum , uel quid prorfus acceptum , nifi quod fedes beati Petri probauit(ut ipfi fcitis)habetur: ficut è cõtrario quod ipfa fola reprobauit, hoc folummodo confiftat hactenus reprobatum. Próinde charitas unanimitatis ueftræ de fratris, & comminiftri noftri Ignatii fanctiffimi Patriarchæ deiectione nobifcum doleat, & quæ præualēt ei folamina nobifcum exhibeat. Nam fi iuxta apoftolum, quod patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra, quanto pótius compatiendum eft illi, quod inter cætera membra præcipuum tenuiffe locum dignofcitur? Vnde fi non pro unius, & fpecialis perfonæ præfati fratris noftri repulfione , uel certe pro fummi facerdotii conculcatione dolere, gemere, flere, currere, ac decertare debetis. Nam fi licitum fuerit fæculari poteftati de ecclefiæ domini præfulibus taliter iudicare, uel fi rurfus fas extiterit inferioribus de prælatis fibi tam temere ifta patrare, perpendite ne ad perniciem ueftram, immo totius ecclefiæ nunc, & futuris temporibus præfumptio talis præualeat, quod fi attenditis, ecce iam cernitis. Nam impietas tantum caput extulit, ut ecclefiarum præfulibus poftpofitis, & ordine canonico conculcato, laici nunc ecclefiaftica moderamina teneant: & pro libitu proprio, modo iftos remoueant, modo illos in locis eorũ promoueant, & rurfus quos nunc approbant, poft modicum mentis uicti leuitate repellant. Vt enim iidem fæculares, ac laici homines quælibet fcelera ualeant licēter committere, ut pro his à nullo Pontificum , qui ex clero promotus, hæc fumma poterat auctoritate compefcere, libere redarguantur, non de clericorum cathalogo permittunt ad facros ordines prouehi, qui uitam eorum tanto audacius, quanto diutius, ac familiarius fub Chrifto duce forti militantes fortius comprimere poffent: fed ex feipfis eligũt, qui facta eorum tanto minus præfumãt arguere, quanto fe paulo ante de eorum cœtu fauore ipforum promotos meminerint. Quod illis in partibus tanto familiarius agitur ifta præfumptio(uidelicet ut ex laicis fubito tondeantur, & in Epifcopos confecrentur)quanto ex confuetudine inoleuiffe teftantur, quam nos econtra tanto ftudiofius de ecclefia Dei eradicare uolumus, quanto nimium noxiam effe clericis, & omni religiofæ plebi fupra docuimus. Quantó q; fcimus ex facris canonibus, quod non minus mala confuetudo, quàm perniciofa corruptela uitanda fit , & fcimus quòd paulatim crefcens iam fuæ peftiferæ nequitiæ gramine multos inuaferit, adeo ut temeritas hæc tantum excreuerit, ut iam minime clericis egeant, dum contra facros canones ex fe ipfis fubito tonforatum, quem uoluerint, eligant: & ad labores clericorum mentis oculos non inflectant, ac per hoc fit, ut alienus comedat ipforum fructum laborum , & ftipendia meritorum extraneus

hoftis

hostis insperatus surripiat. Ita ut nihil proficiat clericis in castris dominicis militasse, uel gradatim per singulos ecclesiasticos ordines ascendisse, dum alter saltu hos omnes transcendit, & repente principatur in eis, is, qui inter eos nec contra spiritales hostes arma sustulit, nec diuersis ecclesiæ aduersariis pro ueritate prælians aliquando restitit. Quãtum autem ne de laicis temere quislibet ad Episcopatum eligatur sacri Canones cum aliis prohibeant, Sardicenses ostendunt, Osio Episcopo Cap. XIII. dicente. Et hoc necessarium arbitror, ut diligentissime tractetis si forte aut diues, aut scholasticus de foro, aut ex administratione Episcopus fuerit postulatus, ut non prius ordinetur nisi ante & lectoris munere, & officio diaconi, aut præsbiteri fuerit perfunctus, & ita per singulos gradus, si dignus fuerit, ascendat ad culmen Episcopatus. Potest enim per has promotiones, quæ habebunt utiq; prolixum tempus, probari qua fide sit, qua modestia, qua grauitate, & uerecundia: & si dignus fuerit probatus, diuino sacerdotio illustretur: quia conueniens non est, nec ratio, uel disciplina patitur, ut temere, & leuiter ordinetur, aut Episcopus, aut præsbiter, aut diaconus, qui neophytus est: maxime cum & magister gentium beatus Apostolus ne hoc fieret denunciasse, & prohibuisse uideatur. Sed hi, quorũ per longum tempus examinata sit uita, & merita fuerint comprobata. Contuemini ergo & futura, immo urgentia mala conspicite: medici estis, imminentes morbos per præcedentia signa præuidete: Episcopi estis, exurgens in ecclesiã Christi horrendum exitium perspicite: speculatores estis, in altam mentis arcem conscendite, & in gregem dominicũ feram pessimam irruere cupientem à longe contemplamini: quasi tuba exalta uocem tuam, & annunciate populo Dei scelera eorum, super montem excelsum (id est ad altitudinem uirtutum) ascendite, qui euangelizas Syon, state in fortitudine, potestatibus huius sæculi ex aduerso ascẽdite, & murum pro domo Dei opponite, & quibuslibet potestatibus inique agentibus contraite. Sic que fiet, ut nec (sicut canes muti) de taciturnitate argui ualeatis, nec de talenti occultatione districtam domino reddere rationem compellamini. Vos q; ipsos, & consacerdotes nostros, immo ecclesiã Christi illis in partibus constitutam ab ingenti pernicie, ac noxia labe ipso iubẽte laudabiliter eruatis, mirabiliter q; regatis. Hanc autem epistolam, quam per superius memoratum Michaelem Protospatharium glorioso Augusto Michaeli direximus, iccirco pridem Sanctitati, seu unanimi dilectioni uestræ cum aliis scriptis non misimus: quia & fratres per quos illa destinata sunt se dimitti uehemẽtissime postulabant. Et nos ad multa ecclesiasticorum negociorum extenti hanc tam concite (sicut uolebamus) solẽniter ordinatã præ manibus, cũ dimitterentur, minime poteramus habere.

NICOL. EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI
Piiſſimo, & dilectiſſimo filio Superatori gentium, atq; tranquilliſſimo Imperatori Michaeli à Deo protecto ſemper Auguſto.

PROPOSVERAMVS quidem, antequam Michael glorioſus Protoſpatharius, Legatus. ueſter Romam ueniēs, epiſtolam nobis claritatis ueſtræ detuliſſet, talia uobis ſcripta per Miſſos noſtros, quæ iam & parata erant, tranſmittere: qualia gratiſſimus filius à diligente patre, ac Dei cultores Imperatores, à ſedis apoſtolicæ Præſulibus ſoliti erant ſuſcipere. At uero præfato uiro perueniente, epiſtolám q; nobis ueſtræ gloriæ, quæ tota blaſphemiis, tota erat iniuriis plena, porrigente, mutata eſt in luctum cithara noſtra, & organum noſtrum in uocem flentium. Quoniam expectauimus tanquam de bona uite uuas, ſuſcepimus autem labruſcas: ideóq; mutauimus ſtilum, & oſtenſo uulneri congrua prouidimus adhibere medicamenta. Igitur ad potentiam ueſtram inſpirante domino ſcripturi, noſtræ q; mentis affectus induſtriæ ueſtræ reſeraturi, necnon & pro ſancta eccleſia catholica, & apoſtolica (cuius nos præcipua cura, & quotidiana ſecundum Apoſtolum ſolicitudo conſtringit) apud uos interuenturi, & epiſtolæ ueſtræ aſſertionibus (prout dominus poſſe, & noſſe dederit) reſponſuri, nihil opportunius, nihil aptius, nihil profecto ſalubrius arbitramur (licet uos à conuitiis inchoaſſetis), quàm præ omnibus flagitare ſuppliciter eum, per quem reges regnant, & legum conditores iuſta decernunt, & in cuius manu corda ſunt regum, & ex quo regnat omnis, qui pie regnat, & imperat omnis, qui eidem Regi regum, & Domino dominantium non repugnat, Dominum uidelicet noſtrum Ieſum Chriſtum, cui omnis rationabilis creatura miniſtrat: nimirum cui & inſenſibiles uenti, & maria imperāti obediunt, quatenus & labia noſtra ad annunciandum laudem ſuam aperiens, dilatatum quoque os noſtrum paſtu doctrinæ ſalutaris adimpleat, & quæ per noſtri Apoſtolatus officium auribus ueſtris exterius dicimus: per ſe quoq; nutu ſuæ aſpirationis interius mentibus ueſtris aſpiret. Quia incaſſum terra cordis, uomere noſtræ linguæ proſcinditur, niſi cœleſtis roris aſperſione intrinſecus infundatur. Deus eſt enim, qui incrementum dat, & qui docet hominem ſcientiam. Putas Imperator, non bene faciamus? quòd uos ab iniuriis ſcribētes inchoaueritis, nos ab orationibus: uos à conuitiis in nos, immo contra primam, & magiſtram eccleſiarum omnium loquentes exordium feceritis,

eritis, nos in laudibus, & in nomine Domini ad potentiam uestram sermonem habituri os aperuerimus? Videmus enim gigantem Allophylum contra puerum sanctum, & citharœdum nostrum Dauid furore plenum, & blasphæmias eructantem primo impetu populo Dei terrorem nō modicum intulisse. Sed expecta paululum, & ecce illum uidebis in nomine domini percussum, & à iā dicto hymnidico & laudes, & psalmos, ac orationes Domini maiestati humiliter effundente gladio suo prostratum. Et quidem nos iniurias nobis specialiter irrogatas, & maxime pro iustitia laborantibus, & à iustitiæ impugnatoribus ingestas, libenter sufferimus. Discipuli enim sumus illius, de quo apostolorum princeps ait: Qui cum malediceretur, non maledicebat, & cum pateretur, non comminabatur. De talibus enim ueritas loquitur: Si patremfamilias Beelzebub uocauerunt, quanto magis domesticos eius? & rursus: Eos, qui propter nomen illius persecutionem, & maledicta toleraturi erant, beatos esse pronunciat, dicens: Beati estis cum maledixerint uobis, & persecuti uos fuerint, & dixerint omne malum aduersus uos mentientes propter me. Vbi ergo, teste conscientia, Deus in causa est, ibi omnino beatitudo speranda: & ubi mendacium sæuit, ibi conuitia nulla timenda. Sicut ergo nos propter Deum etiam à non uera dicentibus iniurias nobis illatas, æquanimiter ferimus, ita quoque oportet pietatem uestram sacerdotibus, qualescunqꝫ sint, propter eum, cui deseruiunt, reuerentiam potius, quàm iniurias exhibere. Sed de his iam cum sancto Papa uobis loquamur Gregorio: nam in diuinis eloquiis sacerdotes aliquando dii, aliquando angeli uocantur. Nam & per Mosen de eo, qui ad iuramentum deducendus est, dicitur: Applica illum ad deos, uidelicet ad sacerdotes. Et rursum scriptum est: diis nō detrahes, scilicet sacerdotibus: Et Propheta ait: Labia sacerdotis custodient sciētiam, & legem requirent ex ore eius, quia angelus Domini exercituum est. Quid ergo mirum, si illos imperialis pietas honoret, quibus in sacro eloquio honorem tribuens, eos aut angelos, aut deos ipse etiam appellat Deus? Ecclesiastica quoqꝫ testatur historia, quia cum piæ memoriæ Constantino Principi scripto oblatæ accusationes contra Episcopos fuissent, libellos quidem accepit, & eosdem, qui accusati fuerant, Episcopos conuocans, in eorum conspectu libellos, quos acceperat, incendit dicens: Vos dii estis, à uero Deo constituti: ite, & inter uos causas uestras deponite, quia dignū non est, ut nos iudicemus deos. In qua sententia sibi magis ex humilitate, quàm illis aliquid præstitit ex reuerentia impensa. Ante eum quippe pagani in Republica principes fuerant, qui uerum Deum nescientes, ligneos deos, & lapideos colebant, & tamen eorum sacerdoti-

bus honorem maximum tribuebant. Quid igitur mirum, si christianus Imperator ueri Dei sacerdotes honoret, cum pagani (ut prædiximus) principes honorem impendere sacerdotibus nouerunt, qui diis ligneis, & lapideis seruiebant? Hæc ergo nõ tantum specialiter, quantum generaliter pro omnibus asserimus sacerdotibus: quoniam adhuc nescimus, quis in terribili Dei iudicio qualis futurus sit. Etenim Paulus egregius prædicator dicit: Nolite iudicare ante tempus, donec ueniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium. Hoc tamen breuiter dicimus, quia, licet pecca tores, & indigni plus tamen de uenturi Domini misericordia, quàm de uestra pietate præsumimus. Nam sunt multa, quæ de iudicio illius homines ignorant: quia fortasse quæ uos laudatis, ille repræhendit, & quæ uos repræhenditis, ille laudabit. Non ergo quales sint sacerdotes Domini, sed quid de Domino loquantur, est uobis magnopere præui dendum. Nec in uicariis beati Petri apostoli uobis est attendendum qui sint, sed quid pro correctione ecclesiarum, quid pro salute uestra satagunt. Neq; enim illos inferiores dicetis Scribis, & Phariseis sedentibus super cathedram Moysi: de quibus Dominus præcepit dicens: Quæcunq; dixerint uobis, facite, & obseruate: secundum opera uero eorum nolite facere. Ergo Imperator considera si illos dixit audiendos, qui super cathedram Moysi sedebant, quanto potius his, qui super cathedram Petri resident, esse existimetis obaudiendum? Et si illorum non opera, sed dicta facere, & obseruare iubet, quanto potius ho rum, quicunque sint ipsi, dicta, & monita custodienda sunt, & amplectenda? Quid autem nos mali uolumus, quia frustra indignamini? & contra euangelium, quod dicit: Qui dixerit fratri suo fatue, reus erit gehennæ ignis, nos leuitatis nomine lacessendos opinamini: uobis nihil, nisi quod est salubre: nihil, nisi quod sit Deo acceptum, offerre studentes? Scimus tamen nos à Phreneticis, quos portamus, & sputa perpeti, & colaphis cædi, & eis, quod ad salutem pertinet, nihilo minus exhibere. Nam & in eorum loco per abundantiam gratiæ Dei sedemus, qui propter ueritatẽ laborantes, à Constantinopolitanis sæpe talia pertulerunt, qualia nunc nos ferre dignoscimur, quæ sufficienter (ubi opportunitas exegerit) ostendemus in subditis: neq; enim fas esse iudicamus, ut ad imitationem inferiorum, ac infirmorum tales nos si namus credi, quales à uobis cernimus prædicari. Exemplum sequentes Saluatoris, qui cum à Iudeis, dæmonium habes, audiret, hoc humi liter dicens: ego dæmonium nõ habeo, refutauit. Ita quoq; nos cum de nobis, quæ uera non sunt, audimus, ueraci, ac rationabili responsione à nobis illa remouere satagimus. Veruntamen quæ ad Ecclesiæ

Romanæ

Romanæ iniuriã, quæ ad ipsius priuilegiorũ imminutionem, quæ ad sedis apost. præsulum derogationem scripsistis, quanta possumus constantia retũdemus, & nullis terroribus, nec ullis detractionibus uestris repũlsi, quãta possumus uirtute destruere, utpote ueritatis inimica, studebimus. Dixistis enim, quòd nullus Antecessorũ nostrorũ à sexta synodo meruerit à uobis, quod nos meruisse dignoscimur: quid tamẽ meruerimus euidẽter nullatenus indicastis, nisi forte literas prædicatorias hoc dicto uelitis intelligi nos à uobis, nũc tantũ meruisse suscipere, à sexta synodo propter aliquod dogma, uel disciplinam quãlibet ecclesiasticã. & hoc dicitis quasi nostrum fuerit opprobriũ, eo quòd sedem apõst. in nullo quærere Antecessores uestri dignati fuerint, cũ magis eorum fuerit dedecus: quia per tot annorũ curricula diuersarũ hæreseon morbis languẽtes medicinale remedium nõ quæsierint: quin potius medicinam sponte à nobis sibi porrectã quasi desperati, uel quasi cor impœnitens gerẽtes, ab ipsis faucibus proiecerint: dum tantæ salutis oblatæ ministros duplici modo interemerint: quoniã aut participes illos sui erroris effectos spiritaliter occiderũt, sicut tẽpore reuerẽdæ memoriæ Cononis Papæ contigit, qui post sextam synodũ extitit, aut certe corporaliter illos nõ consentiẽtes sibi necauerunt, sicuti sub uenerabili Papa Gregorio factum est, qui post sextam synodum fuit, quando pro zelo fidei, & sanctarum Imaginum reuerẽtia religiosi uiri, ac Dei famuli directi in exilium missi sunt, & bona confessione huius mundi finierũt uitam. Deniq; à sexta synodo Imperatores, aut hæretici, aut (licet perpauci) catholici fuerunt: & hæretici quidem, si mittere ad nos dedignati sunt, nõ est mirum: nouerãt enim per gratiam Dei se nos nunq; penitus sibi sociaturos. Fuit autẽ quando nos sibi sæpe sociare tentantes cum magno sunt dedecore, & opprobrio repulsi, & digna constãtia à nobis, & nõ à Constantinop. Ecclesia crebro retusi. Quando uero catholici fuerunt, & pium dogma, uel ecclesiasticã correctionẽ defendere uoluerunt, nostrũ præsidium quæsierunt, sicut synodus sub Constantino, & Hirene facta indicat: in cuius initio, id est in epistola, beatæ memoriæ Præsulis Adriani quãtum idem Pontifex illã præsumptionẽ qua ex laicis quidam subito tonsurãtur, & in Episcoporum numerum exaceruate prosiliunt, dãnauerit, si diligẽter inquisieritis profecto inuenietis, si tamen non falsam Græcorum more, sed sicut à sede missa est apost. penes Ecclesiam Constantinop. hactenus perseuerat, & epistolæ diuersæ Sanctiss. Pontificibus Leoni scilicet, & Benedicto decessoribus nostris missæ testantur. Ergo cũ ita sint hæc, quæ de multis partim cõmemorauimus, nõ iã uerũ est illud, quod dicitur, à sexta synodo nõ nos meruisse suscipere. quod nũc á uobis ipsi meruimus. Præterea scripsistis iussisse uos quosdã, qui sub nobis existũt mitti ad uos, quod lõ-

ge est à piorum Imp. affectu, quorum sicut locum tenetis, utinã ita & pietatẽ sectemini, quod lõge inq̃s est à principib. sedis apost. reueren tiam obseruãtibus. Nõ quippe hoc dicit Honorius, qui reuerẽdo præ suli Bonifacio scribit dicens: Petimus uti quotidianis orationibus apo stolatus tuus, studiũ, ac uotum suũ circa salutẽ, atq; imperium nostrũ dignetur impẽdere. Nõ inq̃s hoc dixit Valentiniani, & Martiani pia dualitas ad Beatũ Papã Leonẽ scribẽs: Et tuam inquiẽs sanctitatẽ prin cipatum in Ep̃atu diuinæ fidei possidẽtem sacris literis in principio iu stum credidimus alloquẽdam, inuitantes, atq; rogantes, ut pro firmi= tate, & statu nostri imperii æternã diuinitatẽ tua sanctitas deprecetur. Nõ hoc dixit Iustinianus, qui dicit sancto Papæ Ioãni, & iã promul= gatis legibus id interserens: Petimus uestrũ paternũ affectũ, ut uestris ad nos destinatis literis, manifestum nobis faciatis, q̃ omnes qui prædi cta recte cõfitentur, suscipit uestra sanctitas, & eos qui iudaice ausi sunt rectam denegare fidẽ, condẽnat. & rursus: Petimus inquit, uestrã bea= titudinẽ orare pro nobis, & Dei nobis acquirere prouidentiã. Nõ hoc dicit Constãtinus, qui Dono Papæ scribẽs etiã iurando benignitatẽ, & honorẽ circa sedem exhibet apost. in his uerbis: Per Deũ inquiẽs om nipotẽtẽ nõ est apud nos partis cuiuslibet fauor, sed æqualitatẽ utrisq; partibus conseruabimus, nullatenus necessitatẽ facientes in quocunq; cap. eis, qui à uobis diriguntur quoquomõ, sed & omni honore cum cõpetẽti munificẽtia, & susceptiõe dignos eos habebimus: & siquidem utriq; cõuenerint, ecce bene: sin autẽ minime conuenerint, iterũ cum omni humanitate eos ad uos dirigemus. & post pauca: Inuitare enim & rogare possumus ad omnẽ emendationẽ, & unitatẽ omniũ christia norũ, necessitatem uero inferre nullatenus uolumus. Nõ hoc alius Cõ stantinus, & Hirenes Augusti dicũt, qui ad Adria. Papam scribentes aiunt: Rogamus uestrã paternam beatitudinẽ, magis quidẽ dñs Deus rogat, qui uult omnes saluos fieri, & in agnitionẽ ueritatis uenire, ut det seipsam, & nullã tarditatẽ faciat, & ascẽdat huc. & paulo post: Si nõ potuerit inquiũt ascẽdere huc, eligat uiros preciosiss. & dirigat unà cũ syllabis &c. O Imperator saltẽ nunc nõ agnoscitis q̃s à priorũ Imp. pietate in hac re differatis, & q̃s uox uestra ab eorũ discrepet diuinitus inspirata modestia? Illi quippe, petimus, inuitamus, ac rogamus, ecce sparsim ad sedis apost. p̃sules, sed pari pietate clamãt. Vos aũt quasi nõ mãsuetudinis, & reuerẽtiæ, sed solius imperii eorũ hæredes effecti, & in causa pietatis illos imitari nolẽtes p̃cepisse, iussisse, ac imperasse uos, ut quosdã subiectorũ nostrorũ ad uos mitteremus asseritis, & hoc ipsum uos quidem egisse nescimus, cuius instigatiõibus fascinati, & obliuioni traditi dicitis: porro factũ à uobis nulla recordatione recolimus: nusq̃ enim nobis tale quid iussisse uos (ni fallimur) hactenus reminiscimur,
nusq̃

nusq̃ uos ad tantā circa sedem B. Petri Apost. principis irreuerētiam deuenisse cognouimus. Reuoluētes enim epistolā, quā tūc per uenerabiles Epos, & Arsam uirū gloriosum spathariū miseratis, nil iussisse uos nobis, sed potius obsecrasse, atq; rogasse nos oīno reperimus. In quo datur intelligi, cū nunc aliter perhibeatis, aut uos oblitos eorū fuisse, quæ antea miseratis, aut certe pœnituisse pro his, quæ humiliter petiueratis. In tantam uero furoris abundantiā prorupistis, ut linguæ latinæ iniuriā irrogaretis, hāc in epistola uestra barbarā, & scythicā appellātes ad iniuriā eius, qui fecit eam. Omnis enim operis derogatio ad opificis redūdat iniuriā. O furorē, qui nec linguæ nouit parcere, quā Deus fecit, & quæ inter cæteras in nomine dn̄i orāte apostolo confitetur, quia dn̄s noster Iesus Christus in gloria est Dei patris. Et quæ cū hebræa, atq; græca in titulo dn̄i à reliquis discreta, insignē principatum tenens oībus nationibus prædicat Iesum Naza. Regē Iud. quē titulū multi Iudæorū corrūpere uoluerūt, sicut uos nūc huius celeberrimæ linguæ tentatis insigne destruere, sed minime potuerunt: scriptū quippe diuinitus in libro psalmorum fuerat: Ne corrumpas tituli inscriptionē, uel quia christiani sunt, quorū linguā barbarā, uel scythicam appellatis, gloriam uestrā, quare nō pudeat, obstupescimus. Cum enim barbari oēs, & Scythæ, ut insensata animalia uiuāt, Deū uerum nesciāt, ligna aūt, & lapides adorēt, in eo ipso quo uerū Deū colit lingua latina, quantū barbarā, uel scythicā linguam antecedat agnoscitur. Iam uero si ideo linguam latinam barbaram dicitis, quoniam illam nō intelligitis, uos considerate quia ridiculum est uos appellari Romanorum Imperatores, & tamen linguam nō nosse Romanam. Ad extremū autē si iam sæpe nominatā linguā ideo barbaram nuncupatis, quoniā à translatoribus in græcā dictionē mutata, barbarismos generat, nō linguæ latinæ sed culpa est (ut opinamur) Interpretum, qui qn̄ necesse est nō sensum è sensu, sed uiolēter uerbū edere conātur è uerbo. Ecce enim in principio epistolæ uestræ Imperatorem uos nūcupastis Rom. & tamē romanā linguā barbarā appellare nō ueremiui. Ecce quotidie, īmo uero in præcipuis festiuitatib. inter grecā linguam ueluti quiddā preciosum hāc, quā barbarā, & scythicā linguam appellatis, miscētes: quasi minus decori uestro facitis, si hac etiā nō bene, ac ex toto intellectu in uestris obsequiis, ac officiis nō utamini. Quiescite igitur uos nūcupare Rom. Imperatores, quoniā secūdū uestrā sentētiam barbari sunt, quorū uos Imp. esse asseritis. Romani quippe hac lingua, quā barbaram uos, & scythicā uocatis, utūtur. Quiescite iā utpote tātæ detestationis dictionē in uestro palatio memorare, & adhuc si pleniter illā execramini, ēt ab ecclesiis uestris remouere satagite. Istius enim dictiōe linguæ cōstātino

politana ecclesia lectionẽ apostolicam, & euangelicã in stationibus fertur primitus recitare : sic qꝫ demum græco sermone propter Græcos utiqꝫ ipsas lectiones pronunciare: sed quia tantũ hæc impietas ecclesiæ Constantinop. hactenus defuisse putatur, ut tota ibidem nequitia suppleatur, hoc restat à uobis solũmodo perficiẽdum. Verum de hoc nos respondisse sufficiat, nõ tam iniuriam linguæ defendere procurãtes, qꝫ mutatæ mẽtis uestræ inconstãtiam exaggerantes. Cæterum dicitis nõ ideo ad nos misisse uos, ut secũdum iudicium Ignatius sustineret, ad quod ueraciter respõdemus: ideo uos misisse proculdubio, posterior hoc probat euẽtus, ut uerius dicatur, nõ ideo misimus, ut interim quodlibet Ignatius frater, & coepiscopus noster subiret iudicium, sed ut causa illius diligẽter inuestigata, & ad liquidum reperta, iuxta illud beati Iob dicẽtis: Causam quam nesciebam, diligẽtissime inuestigabam, plena nobis ac incunctãti relatione patesceret: sic qꝫ demum iuxta sacros canones Missorum nostrorũ relationibus certificati, si decerneremus mittẽdos esse qui præsentes cum Epis iudicarent habẽtes nostram auctoritatẽ, à quo destinarentur, esset in nostro arbitrio: si uero crediderimus Epos sufficere, ut negocio terminũ imponerẽt, faceremus quod sapiẽtissimo iudicio iudicaremus? Si autem Ignatius (ut fertis) iam iudicatus erat, quãobrem illum secundo iudicio uoluistis cõtra illud quod scriptũ est: Nõ iudicabit bis in idipsum. Sed in hoc manifeste datur intelligi, nõ uos bonam consciẽtiam gessisse, quãdo iterata illum ad tribunalia concilia pertraxistis: sed quasi nõ perfecte, neqꝫ legitime depositum præsentia Missorum nostrorũ tanqꝫ maioris auctoritatis existẽtium damnationi subiicere contẽdistis: Dicentes uero quòd synodice fuerit condẽnatus, fortasse quia nõ addidistis canonice diuinitus actum est. Cõgregatio enim malignantium, nõ Canõ iuste iudicantiũ illum dãnationi subegerat, immo uero afflictioni, & tribulationi subdiderat. Etenim illi, qui tunc conuenerunt contra iam dictum uenerabilẽ uirum, aut suspecti, & ab heri, & nudiustertius inimici eius erant, aut excõmunicati, aut depositi, aut subiecti ipsius, aut certe inferioris dignitatis extiterunt. Quorum omnium nullus personam legitimorum iudicũ habere sine dubio poterat, uel accusatorũ in omnibus dũtaxat negociis: quæ singillatim Deo docente, ac summatim omnia ita se habere mõstrare conabimur. Igitur quia suspecti, & inimici iudices esse non debeant, & ipsa ratio dictat, & plurimis probatur exemplis. Nam quid gratius, & amabilius dare quis inimico potest, quàm si ei ad impetendum commiserit, quem lædere forte uoluerit? quod prouide Constantinopolitana synodus Canonum suorum sexto dignoscitur prohibere capitulo, quod tamen nõ apud nos inuentum, sed apud uos ha-

beri

beri prohibetur. Verum nouimus nos apostolicis imbuti documentis etiam sentẽtiis uti paganorum, quanto magis christianorum, atq; catholicorum? & contra ipsos, quorum nec uitã sequimur, nec mentem erroneam imitamur? Deniq; Apostolus Paulus de libris paganorum aliqua in suis scriptis posuit, ut est illud ad Titũ: Cretenses semper mẽdaces, malæ bestiæ, uentres pigri, cupidi. & iterum in actibus Apost. de Deo ait: In quo uiuimus, mouemur, & sumus: nunquid ideo cuncta etiam recipiẽda sunt, quæ cum his pariter sunt prolata? Ait autem prædictus Canon: Quoniam multi ecclesiasticum ordinẽ confundere, ac subuertere uolẽtes amore inimicitiæ, & calumniose causas quasdam contra dispẽsatores ecclesiarum orthodoxos Episcopos confingunt, nihil aliud q̃ fœdare sacerdotum existimationes, & turbationes pacatorum populorum conficere conantes, propter quod placuit sanctæ synodo Episcoporum, qui Constantinopolim concurrerunt, ne sine discussione admittantur accusatores, nec omnibus præcipiatur accusationes facere contra dispẽsatores ecclesiarum. Veniamus ergo & ad sanctam Chalcedonensem synodum, & quid nobis de Athanasio Perrhenorum Episcopo referat, audiamus. Is enim Antistes tertio euocatus ad synodum, quia nõ occurrit, á Patriarcha suo canonice condẽnatus extiterat, sed solum quia cum uocaretur ad synodum, quòd suus inimicus esset ipse, qui iudicabat, clamauit: à sancta Chalcedonẽsi synodo ad causas illatas sibi examinãdas reseruatur, & nisi denuo conuincatur recipere ecclesiam propriam iudicatur. Quod si Athanasius à Patriarcha suo depositus, quia de inimicitia ipsius conquestus est, iterato ad iudicium renouandũ dirigitur, & nisi manifesta sibi officiant crimina, suæ reddi ecclesiæ præcipitur: quanto magis Ignatius, qui nõ à Patriarcha, sed ipse potius existens Patriarcha minime debuit ecclesia propria inimicis, & suspectis iudicibus decernẽtibus expoliari? Quod quamuis factum sit, multo magis q̃ Athanasius inimicorum soluto iudicio, sua oportuerat ab ecclesia recipi. Veniat & facundissimus noster Papa Gelasius hæreticorum expugnator fortissimus, & quod de Constantinopolitanis more solito tunc ægrotãtibus dixit, etiam nunc nobis edisserat. Quæro (inquit) tamen ab his iudicium, quod prætendunt, ubinam possit agitari, an apud ipsos ut iidem sint inimici testes, & iudices? Sed & tali iudicio nec humana debent committi negocia: quod si iudicio ubi iidem sunt inimici qui iudices, nec humana debẽt committi iudicia, quanto minus diuina, id est ecclesiastica? Qui sapiens est intelligat. Et re uera hinc Iustinianus Imperator pius legibus suis promulgasse dignoscitur dicens: Liceat ei, qui suspectum iudicem putat, antequam lis inchoetur, eum recusare, ut ad alium recurratur.

Nam quodammodo naturale est suspectorum iudicum insidias decli= nare, & inimicorū iudicium semper uelle refugere. Hinc sanctus Atha nasius inimicorum sæpe declinauit insidias: hinc Sanctus Ioannes os aureum Concilii contra se congregati renuit intrare collegium. Quin immo hinc Psalmista Dauid, & Helias eximius Prophetarum Saulis uel Achab refugiunt prorsus insaniam. Quod autem hi, qui à iam fa= to fratre, & comministro nostro Ignatio depositi, excommunicati, uel anathematizati fuerant, nullam aduersus eum intorquere damnatio= nem potuerint, ex prolato secundæ synodi uniuersalis capitulo decla= ratur, cum dicitur: Si uero ecclesiasticum fuerit crimen, quod Episco= po illatum extiterit, tunc probari oportet accusantium personas, ut primo quidem hæreticis non liceat accusationes cōtra orthodoxos Epi scopos pro ecclesiasticis negociis facere. Sed ne hos hæreticos esse dene getis, audite sequentia: Hæreticos autem inquiunt dicimus tam eos, qui olim ab ecclesia proiecti sunt, quàm qui post hæc à nobis anathe matizati sunt. Porro si adhuc nec sic creditis, audite quod subditur: præter hos autem aiunt, & eos qui fidem quidē sanam simulant con= fiteri: Schismaticos etiam & eos, qui seorsum à communicantibus no bis Episcopis collectas faciunt. Deinde uero, & si quidā ab ecclesia su= per causis quibusdam repræhensi fuerunt, & proiecti, aut excommu= nicati siue ex clero, siue ex laicali ordine, nec his licere accusare Episco pum anteq̄ proprio crimine primitus exuantur. Similiter autem & eos qui sub accusatione priori consistunt, nō ante esse acceptabiles in accusationem Episcopi, aut aliorum clericorum, q̄ innoxios semet= ipsos illatorum sibi ostenderint criminum. Quid autē periculi regulæ huius immineat contemptoribus nō ignoratis. Præterea quis de con= sedentibus ibidem nō de prædictis extitit hæreticis, atq; schismaticis? nón ne Gregorius Syracusanus millies condemnatus? nōne Eulam= pius Petrus, item Petrus, qui pro nefandis actibus suis & ore cōfessis depositionem deinde anathema inciderunt? & alii quos enarrare lon= gissimum est. Ecce quales inter cæteros erant, qui contra præfatam re gulam centum quinquaginta patrum, os contra uenerādum patrem suum aperire nō sunt reueriti. Et cum essent ligati, ligare, & cum es= sent mortui & in suis penetralibus iam fœtidi uirum per totū mun= dum redolētem mortificare conati sunt, & malæ opinionis nidoribus aspergere tentauerunt. Sed iterum uidete Romanæ Sedis Pontificem à uobis quidē derogatum, sed à totius christianitatis unanimitate ue= neratum, & magnæ synodi Ephesinæ præsulē Cœlestinum, quid cen= seat de his, qui depositi, & excommunicati à Nestorio fuerant, postq̄ depositus coram oculis summi arbitri iam esse credebatur. Et multo

magis

magis hoc de fratre, & consacerdote nostro Ignatio esse censendũ arbitramini, qui non à prælato quolibet, sicut isti, sed à se deiectis talia pertulit. Ait enim Episcopis orientalibus scribẽs: Si quis uero ab Episcopo Nestorio, aut ab aliis, qui eũ sequuntur, ex quo talia prædicare cœperunt, uel excommunicatus, uel exutus est, seu Antistitis, seu clerici dignitate, hunc in nostra communione & durasse, & durare manifestum est. Nec iudicamus eum remotum, quia non poterat quẽquam eius remouere sententia, qui se iam præbuerat ipse remouendum. Item idem ad clerum constantinopolitanum aperte inquit: Sedis nostræ sanxit auctoritas, nullum siue Episcopum, siue clericum, seu professione aliqua christianum, qui à Nestorio, uel eius similibus, ex quo talia prædicare cœperunt, uel loco suo, uel communione deiecti sunt, uel deiectum, uel excommunicatum uideri: sed hi omnes in nostra communione & fuerunt, & hucusq; perdurãt, quia neminem uel deiicere, uel remouere poterat, qui prædicans talia titubabat. Intellexistis ne Imperator ex superius memoratis non potuisse, ut non dicamus prælatum suum, saltem quemlibet remouere qui fuerant olim ipsi remoti, nec deiicere quenquam iam ante prostrati? Ad infirmandam quoq; sententiam damnatorum, etiã illud ualere credimus, quod sancta synodus ad præfatum Papam, quæ apud se gesta sunt referens, pro Ioannis Antiocheni amputanda Antistitis exaggerata præsumptione, quosdam eorũ, qui contra sanctum Cyrillum, & Memnonem latrabant, sine ciuitatibus uacantes autem, & ecclesias non habentes: alias uero ante multos annos pro acerbis causis depositos à suis metropolitis, inter alios plurimos fuisse suggessit. Quibus per omnia uestrates (ut ita dicamus) depositores Ignatii comparari plurima ex parte non immerito possunt: ibi nãq; & sine sedibus, & uagi, atq; pro suis acerbis facinoribus à propriis metropolitis inuenti sunt Episcopatu priuati. Ibi etiã cõmunione extorres, & anathematis damnationis consortes fuisse probantur. Vnde miramur quomodo excommunicati ad iudicandum recepti sint, cum secundum apostolicos Canones sine cõmendatitiis literis in communione sola recipi prohibeantur. Absurdum etenim est, ut cui non licet etiam cum minimis iuxta sacras regulas communicare, liceat penes uos etiã de maioribus iudicare. Sed iam de hoc plenissime Deo auxiliãte, dicamus: & quòd à subiectis suis prælatus non debeat sui dispendium perpeti, aut calumniis impeti demonstremus: quod quia Ignatius frater, & coepiscopus noster, inique pertulit, omni lamentatione plorandum est: & certe patres à filiis honorari non solum diuinis, uerumetiã humanis legibus præcipiuntur. Et si hoc carnales, quanto potius spiritales digna penitus à filiis debẽt

ueneratione potiri? Quanto enim spiritus carnem præcellit, tanto magis ea quæ sunt spiritalia carnalibus oportet omnibus anteponi. Verũ si hoc Ignatii subditi dedignati sunt attẽdere, saltem scelus Iudæorum in Christum patratum perhorruissent committere: nec acuerẽt linguas suas aduersus patrem, ac magistrum suum ipsi, sicut serpentes, nec esset gladius in labiis eorum, nec fierent dentes eorum arma, & sagitta; & lingua eorum machæra acuta, formidãtes scilicet ne de se Salomon sapientissimus dixisse uideretur: Generatio, quæ patri suo maledicit. & rursus: Generatio, que pro dentibus gladios habet, & commandit molaribus suis. & iterum: Oculum, qui subsannat patrem, effodiant eum corui de torrentibus, & comedant illum filii Aquile. Deniqꝫ si Chãm uidens patris uerenda risit potius, quàm (ut cæteri) cooperuit, maledictionem in filio percepisse legitur: quanto potius hi, qui uerecũdiam patris non solum (si quidlibet fuit) minime cooperuerunt, sed & riserunt, & falso ad subsannationem sui moris homines prouocauerunt: atqꝫ (quod deterius est) patenter contra ipsum de pharetra iniquitatis suæ sagittam iudicii produxerunt? Non sic è contra filii sobrii, non sic, sed auersi operuerunt. Quod moraliter egregius doctor Papa Gregorius interpretatus ait: Auersari dicimus quod reprobamus. Quid est ergo, quòd filii uerenda patris superiecto dorsis pallio auersi uenientes operiunt, nisi quòd bonis subditis sic præpositorum suorum mala displicent, ut tamen hæc ab aliis occultent? Operimentum auersi deferunt, quia diiudicantes factum, & uenerantes magisterium nolunt uidere quod tegunt. Sed hæc dicentes, nolite nos æstimare cuiuscunque proximorum nostrorum, quæ sunt digna repræhensione uelle defendere: sed quòd ita uelim filios circa spiritalem patrem, & discipulos erga magistrum deuotos, ac sobrios esse, ut nulla penitus temeritate ad eorum uitam, ut non dicamus, diiudicandam, sed nec saltem tenuiter repræhendendam prosiliant. Quoniam docente præfato Papa in libro Regulæ Pastoralis: Admonẽdi sunt subditi, ne præpositorum suorum uitam temere iudicent, si quid eos fortasse agere repræhensibiliter uideant, ne unde recte mala redarguunt, inde per elationis impulsum in profundiora mergantur. Admonendi sunt, ne cum culpas præpositorum considerant, contra eos audaciores fiant: sed sic quæ ualde sunt eorum praua, apud semetipsos diiudicẽt, ut tamen diuino timore constricti ferre sub eis iugum reuerẽtiæ non recusent. Quod melius ostendimus, si Dauid factum ad medium deducamus. Saul quippe persecutor cum ad purgandum uentrem speluncam fuisset ingressus, illic cum uiris suis Dauid inerat, qui iam tam longo tempore persecutionis eius mala tolerabat: cúm qꝫ eum uiri sui ad feriendum Saul incenderent,

derent, fregit eos reprǽhẽsionibus, quia manum mittere in Christum domini non deberet. Qui tamen occulte surrexit, & oram chlamidis eius abscidit. Quid enim per Saul nisi mali rectores? quid per Dauid nisi boni subditi designantur? Saul igitur uentrem purgare, est prauos præpositos cõceptam in corde malitiam usq; ad opera miseri odoris extendere, & cogitata apud se noxia factis exterioribus exequendo monstrare. Quem tamen Dauid ferire metuit, quia piæ subditorum mentes ab omni se peste obtrectationis abstinentes præpositorum uitam nullo linguæ gladio percutiunt, etiam cum de imperfectione reprehendunt. Qui & siquando pro infirmitate se se abstinere uix possunt, ut extrema quædam, atq; exteriora mala præpositorum, sed tamen humiliter loquuntur, quasi oram chlamydis silenter incidunt: quia uidelicet dum prælatæ dignitati saltem innoxie, & latenter derogant, quasi regis superpositi uestem fœdant: sed tamen ad semetipsos redeunt, se q; uehementissime uel de tenuissima uerbi laceratione reprehendunt. Vnde bene & illic scriptum est: Post hæc Dauid percussit cor suum, eo quòd abscidisset oram chlamydis Saul: Facta quippe præpositorum oris gladio ferienda non sunt, etiam cum recte reprehendenda iudicantur. Síquando uero contra eos, uel in minimis lingua labitur, necesse est, ut per afflictionem pœnitentiæ cor prematur; quatenus ad semetipsum redeat, & cum præpositæ potestati deliquerit, eius contra se iudicium à quo sibi prælata est, perhorrescat. Nam cum præpositis delinquimus, eius ordinationi, qui eos nobis prætulit obuiamus. Vnde Moses quoq; cum contra se, & Aaron, conqueri populum cognouisset, ait: Nos enim quid sumus? nec contra nos est murmur uestrum, sed contra Dominum. Hinc enim prædicator ueritatis Paulus Apostolus subditis suis, & quibus Christi euangeliũ prædicabat, dicit: Mihi autem pro minimo est, ut á uobis iudicer. Hinc Syxtus Apostolicæ Sedis Antistes Euphimium Episcopum damnasse describitur, nihil aliud in depositione illius obiiciens, nisi quòd Polychronium Hierosolymitanum Episcopum Pontificem suum accusauerit. Et quidem Polychronius à Legatis Sedis Apostolicæ eo quòd Sedem hierosolymitanam primam esse mendaciter affirmabat, & per simoniacam hæresim ordinationes fecisse probatus est, ecclesiæ priuetus est gubernaculis, & urbe reiectus. Sed & Euphimius nihilominus quia hunc præsumptuose (licet ueraciter) accusauerat, damnationi à synodo subiectus est. Et quoniam linguam suam contra sibi prælatum erexerat, anathema suscepit: adeo ut Leo Ecclesiæ Romanæ Diaconus ei diceret: Ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui te consecrauit, Coepiscopum condemnabas, & accusabas. Qui cadens in ter

ram ante omne concilium Epiſcoporum ibi confitebatur ſe peccaſſe, Abundio Epiſcopo miſſo ab Vrbe Roma dicente: Non licet quenq̄ accuſare Pontificem ſuum, quoniam iudex non iudicabitur. Quo audito Valentinianus Auguſtus (ſicut apud nos ſcriptum habetur) cuius uos in hoc imitatores eſſe debetis, gauiſus eſt in damnatione Epiſcopi Euphimii, qui extitit accuſator Polychronii Pontificis ſui. Conſonat autem huic neceſſariæ ſententiæ ſanctus Sylueſter, & magni Conſtantini baptizator Auguſti dicens: Neq; ab Auguſto, neq; ab omni clero, neque à regibus, neq; à populo, iudex iudicabitur, haud dubium quin eccleſiaſticus Pelagius quoque Præſul Apoſtolicus cuidam Regi Francorum ſcribens, ſic dicit: Cum celſitudini ueſtræ multa dona miſericordia diuina contulerit, pro amore tamen, quem eccleſiæ eius ſynceriter exhibetis, fecit uos multis regnantibus clariores, quoniam inter alias regni ueſtri curas pro tranquillitate ſanctæ eccleſiæ præcipuā ſolicitudinem uos certum eſt exhibere. Quæ cum ita ſint, miramur, quia quantum nobis præſentium portitorum ſuggeſtio patefecit: paſſi eſtis ſubripi uobis & Sabaudum fratrem, & Coepiſcopum noſtrum Arelatenſis Ciuitatis Antiſtitem, cuius eccleſia in regionibus gallicanis Primatus priuilegio & Sedis Apoſtolicæ uicibus decoratur, ad petitionem Epiſcopi ab ipſo ordinati iudicium ſequentis ciuitatis Epiſcopi, quod nulla eccleſiaſtica lege, uel ratione conceditur iudicandum iuberetis occurrere, ut ipſo de conculcato loci ſui præiudicio conquerente, ille, qui uſurpauit, neceſſe ſit de illicita præſumptione culpari. Pro quibus chriſtianitatis ueſtræ confidentia freti, paterno ſtudio poſtulamus, ut ſiquid tale factum eſt, cōgrua ſatisfactione celeriter amputetur, nec ullum ſui exemplum in perturbatione eccleſiarum, quas uobis Deus credidit, relinquere concedatur: & huiuſmodi cauſis ſolicitam uos in reliquo decet exhibere cautelam, nequid cōtra eccleſiaſticas regulas petētibus cōcedatis, quia quod bene cognitum eſt religioſæ mēti ueſtræ, non aliter Deo noſtra recte poteſt regalis deuotio famulari, niſi prouidentia eius eccleſiaſticorum ordinum ſeruetur integritas. Præterea ſuauiſſimus pater, & Papa noſter Gregorius (de quo ſupra diximus) clero Mediolanenſis Eccleſiæ pro eligēdo ſibi Epiſcopo literis ſuis præcipiēs ait: Penſantes ergo, quæ cunctis expediunt, & quem uobis gratia diuina prætulerit integerrimam ſemper in omnibus obedientiam præbete: iudicari nanq; à uobis ultra non debet ſemel prælatus, ſed tanto nunc ſubtiliter iudicandus eſt, quanto poſtmodum iudicandus non eſt. Conſecrato autem uobis Deo auctore paſtori tota uos mente cōmittite, atq; in illo omnipotenti Deo, qui uobis hunc prætulit, deſeruite. Quibus omnibus rite collectis ſatis euidēter (ut opinamur) oſtēſum eſt,

ſum eſt, nõ poſſe legitime ſubiectum de prælati ſui uita iudicare: nec præter hæreſim cuiuſcunq; ſit meriti temere repræhendere. Sed ſi adhuc placet aliquid de hoc noſſe, quod delectet, antiqui patris, & uenerabilis doctoris Ariopagitæ Dionyſii ad Dimophylum uerba uobis recitari præcipite: qui etiam in cauſa pietatis delinquentem ſacerdotem nefas ſancit à minoribus, uel ab inferioribus iudicari, ne fiat in eccleſia Dei aliquid inordinatum, & ſtatus eius in aliquo confundatur. Verum hucuſq; quòd à ſuis ſuffraganeis, atq; ſubditis frater, & comminiſter noſter Ignatius non debuerit iudicari, ſed nec facile repræhẽdi, breuiter comprobauimus. Nunc autem diuina inſpiratione non nos pigebit, nec nobis impoſſibile erit oſtendere uobis (ſi tamen audire uelitis) non poſſe quenq; rite ab his, qui inferioris dignitatis, uel ordinis ſunt iudicialibus ſubmitti diffinitionibus. Siquidem tempore Diocletiani, & Maximiani Auguſtorum, Marcellinus Epiſcopus Vrbis Romæ, qui poſtea inſignis martyr effectus eſt, adeo compulſus eſt à paganis, ut in templum eorum ingreſſus, grana thuris ſuper prunas poneret. Cuius rei gratia collecto numeroſorum concilio Epiſcoporum, & inquiſitione facta, hoc ſe idem Pontifex egiſſe confeſſus eſt. Nullus tamen eorum proferre in eum ſentẽtiam auſus eſt, cum ei ſæpiſſime omnes perhiberent, tuo ore iudica cauſam tuã: non noſtro iudicio. & iterũ: Noli aiunt, audiri in noſtro iudicio, ſed collige in ſinu tuo cauſam tuã. & rurſus: Quoniã ex te inquiũt, iuſtificaberis, aut ex ore tuo condemnaberis. & iterum dicunt: Prima ſedes non iudicabitnr à quoquam. Hinc etiam ſuperius memoratus confeſſor Chriſti Syluester fecit gradus in gremio ſynodi, ut non presbiter aduerſus Epiſcopum, non diaconus aduerſus presbiterum, non ſubdiaconus aduerſus diaconem, non acolytus aduerſus ſubdiaconem, nõ exorciſta aduerſus acolytum, non lector aduerſus exorciſtam, non oſtiarius aduerſus lectorem det accuſationem aliquam, neq; Præſul Summus à quoq; iudicabitur, quoniam ſcriptum eſt: Nõ eſt diſcipulus ſuper magiſtrum. Sed & cum quidam tempore quodam contra Xyxtum Papam tentaſſent quædã non boni rumoris obiicere, & in concilio, cui & Valentinianus Auguſtus intererat, dictum fuiſſet: Nõ licere aduerſum Pontificẽ dare ſententiam: ſurrexit idem protinus Imperator, & in arbitrio præſati Pontificis tribuit iudicare iudicium ſuum. Etenim nullus Pontificum minorum, uel inferiorum urbium ſubactus iudiciis inuenitur. Vnde Ioannes Antiochenus tertiæ uidelicet ſedis Epiſcopus inter cætera legitur in Epheſina Synodo uſq; ad correctionem damnatus, quia Cyrillum Alexãdrinum ſecundæ ſcilicet ſedis Epiſcopum irregulariter damnationi præſumpſit addicere, eadẽ uenerabili ſynodo ad Cœleſtinum

summæ sedis Præsulem taliter in scriptis postulante, ac dicente: Indignetur ergo tua religiositas cõpetenter pro his, quæ facta sunt: si enim data fuerit uolẽtibus licentia & maiores iniuriis sedes affligere, & contra eas, in quibus non habẽt potestatem contra leges, sic & contra Canones proferre sentẽtias, ibunt ad ultimam confusionem ecclesiæ res. Deinde uero in sancta Chalcedonensi Synodo, cum à iudicibus Basilio Episcopo Seleuciæ obiiceretur, quare in damnatione Flauiani subscripserit, & ipse responderit, quoniã in iudicio centumuiginti, aut triginta Episcoporum traditus necessitatem habui parere his, quæ ab illis ordinabantur: & Dioscorus ad hæc diceret ei: Erubescens homines præuaricatus es, quod bonum est, & fidem spreuisti. Nõ audisti quod scriptum est: Non erubescas iniuriam tuam? Præfatus Basilius Episcopus respõdit: Si apud iudices habuissem martyrium, sustinuissem. Etenim Constantinopoli ostendi fiduciam meam, à patre autem, qui iudicatur iustus, non utitur: filius enim patri etiam iusta dicens moriatur. Deniq; si in epistola legimus ad Hebræos, quòd minor à maiore benedicatur, restat profecto, ut exigente ratione etiam maledicatur. Siquidem hæc utique prænoscentes periculosa tempora, illi, qui ante nos fuerunt, prouidam in ecclesiis consuetudinem tradiderunt: hodié que in Ecclesia Romana, quæ magistra est omnium Ecclesiarum, imprætermisse seruatur, ita ut nullus sacerdos maiore suo non innuẽte consacerdote cuilibet rei benedicere nitatur: sed & anterior stans ad pronunciandum aliquam lectionem, benedictionem quidem postulat, sed ei quislibet inferior non audet penitus benedicere: cur hoc? nũquid benedicere peccatum est? absit. De malédicis enim, non benédicis dicit Apostolus: Quia regnum Dei non possidebunt. sed per hoc innuitur quantæ censuræ freno inferiores quiq; ad suos iudicandos præpositos coercendi sunt, si his nec etiam benedicendi ius ullum penitus obtineant. Et re uera (ut superius ex euangelico beato Syluestro commemorante) iam diximus: Non est discipulus super magistrum, si ad benedicendum non, quanto minus ad maledicendum? In tantum autem hanc præsumptionem sancti patres, apud Chalcedonem detestati sunt, ut Dioscorum Alexandrinum Antistitem inter cætera, iccirco potissimum sine ulla restitutione damnauerunt, quia in contumacia permanẽs erga primæ Sedis Romanæ priuilegium resipiscere à suis superstitiõibus, ut seruaretur à prima sede apostolica noluit, & ponens in cœlo os suum, & lingua eius transeunte super terram, excommunicationem in sanctum Leonem Papam dictauit: ita ut in sententia contra ipsum prolata, hoc uideantur memorare præcipue dicentes, quoniam secundis excessibus priorem iniquitatem ualde transcendit.

scendit. Præsumpsit enim & excōmunicationem dictare aduersus sanctissimum, & beatissimum Archiepiscopum magnæ Romæ Leonem. Nunquid ibi legitur inquisitionem fuisse factam, utrum iuste, an iniuste ipsam iam fatum Dioscorum excommunicationem dictasse? non plane: sed absq; omni controuersia hoc in eo ulti sunt, quia cum esset inferior, potiorem quibuslibet conatus est lacessere contumeliis: teste Anatolio Constantinopolitano Præsule, qui dicit: Propter fidem nō est damnatus Dioscorus, sed quia excommunicationem fecit domino Archiepiscopo Leoni. Voluerunt enim in domo Dei nihil fieri præproperum, nihil confusum, nihil inordinatum. Vnde apte quoq; in Africano Concilio diffinitum est Capitulo LIII ita. Vnusquisq; nostrum ordinem sibi decretum à Deo cognoscant, & posteriores anterioribus deferant, nec eis inconsultis, aliquid agere præsumant. Et supra memoratus Gelasius Papa multarum destructor hæreseon in decretali epistola ad uniuersos dicit Episcopos per Dardaniam constitutos: Si certe de dignitate agitur ciuitatum secundæ sedis, & tertiæ, maior est dignitas sacerdotum, quàm eius ciuitatis, quæ non solum inter sedes minime numeratur, sed nec inter Metropolitanorum iura censetur. Et item idem in tomo ad orientales Episcopos, præcipue (inquiens) cum de secūdæ sedis ageretur Antistite: Nec ab inferiore qualibet, sed à primæ sedis iure possit absolui: inferior quippe potiorē absoluere non potest, sola ergo potior inferiorem conuenienter absoluit. Hinc liquido peruidetur, quia quem non potest absoluere, non potest iudicio inferior potiorē ligare. Porro cum Theodoricus Hæreseos Arrianæ fece pollutus, Papā Symmachum usq; ad damnationem, multis hunc accusantibus, impetere uoluisset, & quotquot potuit ex Liguria, Emilia, Valeria, & ex diuersis regionibus, atque de Sicilia Insula huius rei gratia Episcopos Romam colligi præcepisset: & his ad se uenientibus dixisset: Plura ad se de Papæ Symmachi actibus horrēda fuisse perlata; & in synodi oportere, si uera esset inimicorum eius obiectio, indicatione constare. Memorati Pontifices, quibus allegandi imminebat occasio, suggesserūt: Ipsum, qui dicebatur impetitus, debuisse synodum conuocare: scientes quia ei sedi primum Petri Apostoli meritum, uel principatus. Deinde sequuta iussionem domini conciliorum uenerandorum auctoritas, ei singularem in ecclesiis tradidit potestatē, nec antedictæ sedis Antistitem minorum subiacuisse iudicio. Et rursus, causas (inquiunt) Dei ipsius esse iudicio committendas, qui ualet corpus occidere, & animam mittere in gehennam: qui dicit: Mihi uindictam, & ego retribuam: apud quem conscientia nuda est, cui non absconduntur occulta. Et iterum idem ipsi dicunt. Quod dicebatur maiori iu-

dici feruabamus inftruentes eos, quia per nos illis Chriftus innotuit, non effe ouium lupi infidias præuidere, fed paftoris. Ad poftremum uero ifti ipfi Venerabiles Præfules cum uidiffent, quod non fine fui difcrimine potuiffent contra caput obiees manus fuas erigere, quicquid de præfati Symmachi Sanctiffimi Papæ actibus delatum fuerat, totum Dei iudicio referuarunt: ita, ut finguli quique in fubfcriptione fua hoc patenter indicent, cum dicunt: Laurentius Epifcopus Ecclefiæ Mediolanenfis huic ftatuto noftro, in quo totam caufam Dei iudicio commifimus, fubfcripfi. Similiter Petro Epifcopo Ecclefiæ Rauennatis, & cæteris Epifcopis fubfcribentibus: nimirum quoniam ficut magnus Chrifti confeffor Ennodius Ticinenfis Epifcopus, qui ab Hormifda apoftolicæ memoriæ Conftantinopolim miffus, innumeras miferias à Græcorum uefania, pro Chrifti fide, & ftatu ecclefiæ non femel pertulit, ex Propheta de his meminit. Nunquid gloriabitur fecuris contra eum, qui fecat in ea, aut exaltabitur ferra contra eum, qui trahit eam? His ita ex diuina fcriptura, & probabilium Patrum doctrina commemoratis, fole clarius exhibuimus, non poffe quenquam, qui minoris auctoritatis eft, eum, qui maioris poteftatis eft, iudiciis fuis addicere, aut propriis diffinitionibus fubiugare. Verum de hoc generaliter nos hucufq; dixiffe fufficiat. Cæterum ut calamum ad Cōftātinopolitanos Præfules fpecialiter extendamus, ut nunquam omnino, aut certe uix horum aliquis fine confenfu Romani Pontificis reperitur eiectus, qui tamen hactenus inter depofitos annumeretur, & non ab hæreticis, uel tyrannis pulfus, aut interemptus commemoretur. Deniq;, ut ex his paucos commemoremus, nón ne Maximus poftquam multum à Damafo Papa (ficut eius ad diuerfos epiftolæ miffæ indicant) laboratum eft, Conftantinopoli pulfus eft? Nón ne Neftorius, Paulus, Petrus, Sedis Apoftolicæ difcurrentibus confultationibus, ac decretis eiecti funt? Cur ergo, cum ita fit, in folo Ignatio Petri memoriā defpicere, ac obliuioni tradere ftuduiftis? nifi quia pro uoto cuncta facere uoluiftis, conftituentes fynodum Ephefinæ fecundæ crudelitate confimilem, quãuis ibi Alexandrinus erat, qui cum cæteris fibi fociatis Compatriarchis aduerfus fanctū Flauianū agebat. Hic autem, ut de Patriarchis omittamus, nec unius Epifcopus ciuitatulæ, aut quilibet ignotæ perfonæ, aduerfus tantū Pontificē extitit fententiæ promulgator, qui nō de fuffraganeis, & fubiectis eius fuerit. Sed dicitis fortaffe nō fuiffe in caufa Ignatii fedē apoft. conuocare neceffe, quia nō hunc ullus hærefeos error inuoluerat. O pietatis intuitum ita recte Deum colentis, & magis fuam iniuriam, q̄s fui Dei, & Domini uindicātis. Nōne magis oportuit circa eū magnanimitatē oftendere,
& regularem

& regularem uos obseruare censuram: quoniam à Deo nec per hæresim., nec per ullum omnino schisma discessit, qꝫ si cunctis pollens uirtutibus omnipotenti minime Domino per orthodoxam fidem penitus adhæsisset. Congregastis Cōcilium aduersus eum, & ad imperii uestri nutum cuncti sunt famulati minores, & ad uotum sæcularium (ut cum pace uestra dicamus) de solio imperiali descēdentes, cathedrā præsularem (ut ita fateamur) ascendistis, & pro desiderio hostium eius augustalium obliti sceptrorum, quēdam regem Israel imitantes aduersus illum sacerdotalis ministerii arripuistis officiū: præsertim cū imperium uestrū suis publicæ rei quotidianis administrationibus debeat esse contentum, nec usurpare quæ sacerdotibus Dñi solū conueniunt. Dicite quæsumus ubínam legistis Imperatores Antecessores uestros in synodalibus conuentibus interfuisse: nisi forsitan in quibus de fide tractatum est, quæ uniuersalis est, quæ omnium communis est, quæ nō solum ad clericos, uerum etiam ad laicos, & ad omnes omnino pertinet christianos. Vos autem non solum synodo in causa sacerdotis collectæ interfuistis, uerum etiam numerosa sæcularium millia ad uidendū eius opprobrium aggregastis, cū magis debueratis in hoc imitari Constantinum Pium Augustum, de quo scriptum est quod dixerit: Quia si uidissem aliquem eorum, qui religioso circumamicti sunt habitu, turpitudinem aliquam operantem, chlamydem meam explicassem, & cooperuissem eū, ne uideretur à quoqꝫ. Sed hoc in uiro omnia hæc obliuioni traduntur: fit plausus de Domini sacerdote, scurris, & histrionibus. Heu quomodo obscuratum est aurum, libet cum Hieremia clamare: Mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum. Deinde uero contra ritum ecclesiasticū, contrá qꝫ uenerandas leges producitur accusator de imperialibus ædibus, & cui imperari potest ad falsum dicendum testimonium adhibetur. Fiunt suspecti iudices, & mercenarii, & lupi custodes, qui uidebantur esse pastores: non ascendentes ex aduerso potestatibus mundi. Iuxta Ezechielem: Nec opponentes murum pro domo Domini, sed descendentes in infernum uiuentes, hoc est sciētes. Submittitur minorum, inferiorum, & subiectorum deliberationibus, cum sacris Canonibus præcipientibus, & exemplis sanctorum Patrum, semper ubi est maior auctoritas, fit eundū, & in omnibus cōtrouersiis ad potioris sedis iudicia dirigatur. Quod nō solum à catholicis, uerūetiam ab ipsis cōstat obseruatū hæreticis. Alioquin Acephalū liquet esse conciliū, ubi de tanta persona agitur, & maiorū nō expectatur sentētia: cū nec in causa clericorū inferioris gradus, solius epi sui iudiciū tantūmō postulādū sit. Sed ne sine auctoritate canonica quicqꝫ prosequi uideamur, nunc Chalce-

donenſis Concilii ſanctiones ad memoriam reducamus, quæ ita decer nunt. Si clericus habet cauſam aduerſus Epiſcopum proprium, uel aduerſus alterum, apud ſynodũ prouinciæ iudicetur: quod ſi aduerſus eiuſdem prouinciæ Metropolitanũ Epiſcopus, uel clericus habet quere lam, petat Primâtem dioceſeos, aut ſedem regiæ urbis Conſtãtinopoli tanæ. In quo hic tenor obſeruãdus eſt, ut ſi uidelicet clericus, aut Eps aduerſus Metropolitanum habet querelã, & tanta urgetur neceſſitate, uel ſi hoc graue non ferat, ubicunque ſit poſitus, Primâtem dioceſeos petat: uel ſi iuxta Conſtantinopolitanam urbem quiſq; eorum conſti tutus, & ſolius præſulis eius iudicio uelit eſſe contentus, petat eandem regiam urbem. Cum enim dixiſſet, petat Primâtem dioceſeos; præce ptum poſuit eadem ſancta ſynodus, regulám q; conſtituit. Cum uero diſiunctiua coniunctione addidiſſet, aut ſedem regiæ urbis Conſtanti nopolitanæ: liquet profecto, quia hoc ſecundum permiſſionem indul ſit. Ergo ſaltem nunc non uidetis ad maiora ſemper eſſe properan dum? & quanto magis ad potioris auctoritatis iudicium tenditur que rimonia, tanto adhuc amplius maius culmen petendum eſt, quouſq; gradatim perueniatur ad eam ſedem, cuius cauſa, aut à ſe negociorum meritis exigentibus, in melius commutatur, aut ſolius Dei ſine quæ ſtione reſeruatur arbitrio. Quẽ aũt Primâtẽ dioceſeos ſancta ſynodus dixerit, præter apoſtoli primi Vicariũ, nullus penitus intelligitur. Ipſe enim eſt Primâs, qui & primus habetur, & ſummus: quæ uiritim (ſi locus exegerit) in ſubditis demonſtrabimus. Ne uero moueat, quia ſingulari numero dioceſeos dictum eſt, ſciendum eſt, quia tantun dem ualet dixiſſe Primâtem dioceſeos, quantum ſi perhibuiſſet dioce ſeon: plenæ ſunt enim ſanctæ ſcripturæ tali forma locutionis. Deniq; ſcriptum eſt: Fons autem aſcendebat è terra, irrigãs uniuerſam ſuper ficiem terræ. Qui enim nõ ait, unus fons aſcẽdebat è terra, ſed ait fons autẽ aſcẽdebat è terra: pro numero plurali poſuit ſingularẽ, ut ſic intel ligamus fontes multos per uniuerſam terrã loca, uel regiones proprias irrigantes: ſicut dicitur miles, & multi intelliguntur: ſicut dicta eſt locu ſta, & rana, in plagis quibus Aegyptii percuſſi ſunt, cũ eſſet innumera bilis locuſtarum numerus, & ranarum: ita & hic dioceſim ſingulariter dixit: ſed hanc propter unitatem pacis, & fidei, pluraliter intelligi uo luit. Illud autẽ ridere libuit, quòd quaſi ad maiorẽ firmitatem, Conci lium aduerſus Ignatium fratrem, & comminiſtrum noſtrum congre gatũ, æqualis numeri cum ſancta olim ſynodo in Nicea à ſanctiſſimis fratribus celebrâta fuiſſe perhibetis, quod ſi ideo eſt admittẽdum, quia æqualis numeri cũ ſancta nicena ſynodo habetur, neceſſe eſt ut aut ſe ptimam, aut octauã hanc ſynodũ uocitetis: neceſſe eſt etiã, ut tot in

ſtabilitate

stabilitate illius synodos colligatis, quot pro Nicenæ Synodi sequendis decretis constat fuisse concilia congregata. Quid autem proficit solo numero conuenientium personarum sanctam synodum uos fuisse sequutos, & moribus hanc esse crudeliter persequutos? Vtinam non essent tot numero, sed tamen existerēt tales meritis, quales erant, quibus Christus aiebat: Nolite timere pusillus grex, quia complacuit patri meo dare uobis regnum. Non ergo totidem Præsules, sed merita non minora synodum synodo Nicenæ possunt facere parilem, magis qꝫ illud aduertendum est, quia ibi contra unius nuncupati presbiteri uesaniam, nō solum multarum regionum pontifices, uerum etiā & Patriarchæ præsedisse referuntur. Hic autem in Patriarchæ negocio non solum ullus Patriarcharum, nec ullus alterius dioceseos inuentus est quisquam Episcopus, sicut iam significauimus. Numerus igitur pusillus nec obest, ubi abundat pietas, nec multiplex prodest, ubi regnat impietas. Quinimmo quanto numerosior est congregatio malignorum, tanto ualidior est ad sectādum suorum praua uotorum, nec gloriandum est in multitudine, ubi non contra mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritalia nequitiæ certamen assumitur: sed aduersus carnem, & sanguinem (id est aduersus homines) totius belli pondus inducitur: nisi enim Psalmista nosset quondam non bonorum multitudinem, nequaqꝫ Deo supplicando diceret: Disperge illos in uirtute tua. Dispersio enim minorationem facit, minoratio uero abolitionem generat. Nolite ergo gloriari in multitudine, quia non multitudo, sed causa damnationem, uel iustificationem adducit. Neque enim Ignatium iustiorem dixerimus, iam memorato Dauid Rege, & Propheta Domini, qui dicebat: Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis. Sed quid de homine dicimus, cum de Deo nimirum ex cuius persona hæc Psalmista dicebat in passione ipsius, sicut Euāgelium attestatur, tale quid nihilominus agnoscamus. Quod autem scripsistis uos iccirco quosdam nostrorū adesse uoluisse, quoniam dicebamur cum expugnatoribus sacrarum Imaginum concertare, noua profecto adinuentio est. Nam apud uos præsentia est Missorum nostrorum pro Imaginibus sacris, nec digne decertatum est, nec impugnatores earum hactenus errare desierunt, sed sicuti usqꝫ ad illud tempus apud uos super hac causa strepitus, & blasphemiæ nō cessarunt, ita & nunc ibidem profana prædicantur, & hucusqꝫ sacrilega pronunciantur. Vnde apparet Legatos nostros non causa pietatis a uobis, sed crudelitatis argumento fuisse quæsitos, uerum ad quid fuerint petiti, res ipsa declarat, uidelicet (sicut iam dictum est) ut quod de Ignatio iudicandum erat, & acceptum apud omnes, & fixum semper

maneret, utpote quod tantæ auctoritatis uicarii iudicassent. Nos enim nec saltem tenuis rumor aspersit aliquando cum praua sapientibus sapere, quanto minus concertare? Siquidem nusquã frigidus, nusquã tepidus labor sanctorum apostolicæ sedis Præsulum circa debitã sacrarum Imaginum reuerentiam, & competentem uenerationem apparuit. Nec defuerunt harum impugnatoribus decessorum nostrorum certamina, qui hoc egerunt scriptis, hoc diuersis laboribus, hoc etiam suis increpationibus apud mũdi huius principes, ut talis error eminus pelleretur: quamuis dixeritis non nostri eguisse uos ad expugnandos hæreticos, pro eo quòd iam fuerunt huiusmodi hæreses in Nicea secũdo conuocata Synodo, & à magno Methodio deinde subuersæ, quasi nõ & ipsi secundo in Nicea collectæ Synodo apostolica nostra sedes præsederit, & prima contra mala sentientes spiritalem sagittam emiserit. Et rursum quasi non & uenerandæ memoriæ Methodius in Græcia persecutione feruẽte, hic apud beatum Petrum, & apud nos, ubi olim Athanasius, ubi Paulus, ubi plurimi cum illis, & præter illos, ubi denique semper catholicis subuenitur, consequuti sint requiem, donec appræhenderet campum certaminis iam satiatus lacte huius matris omnium Sanctæ uidelicet Romanæ Ecclesiæ catholicum dogma defendere fuerit eruditus. Et quasi non hinc auctoritate prædicandi sumpserit, nec hic infulis sacerdotalibus ditatus extiterit: ad extremum quasi non hinc constantia Petri, & omnia Pauli ad debellandos Iconomachos arma portauerit, id est loricam iustitiæ, calceatos pedes in præparatione euangelii pacis, scutum fidei, galeam salutis, & gladium spiritus, quod est uerbum Dei. Non ergo dicatis non eguisse uos in causa pietatis Romanæ Ecclesiæ, quæ collecta cõcilia sua auctoritate firmat, sua moderatione custodit. Vnde quædam eorum, quia consensum Romani Pontificis non habuerunt, ualetudinem perdiderunt. Quomodo non egeat quælibet synodus Romane Sedis, quando in ephesino latrocinio cunctis Præsulibus, & ipsis quoque Patriarchis prolabentibus, nisi magnus Leo, imitator scilicet illius Leonis, de quo scriptum est: Vicit Leo de tribu Iuda, diuinitus excitatus, os aperiens totum orbẽ, & ipsos quoque Augustos concuteret, & ad pietatem commoueret, Religio Catholica penitus corruisset. Nam & in causa sacrarum Imaginum ante sanctissimum Methodium, quinimmo & ante synodum in Nicea sub Hirene congregatam, cum adhuc hoc schisma nouiter esset exortum, & Constantinopolitanos pene cunctos more pestilentiæ inuasisset, Romani Præsules Gregorius inter cæteros, & Stephanus conuocatis Episcopis occidentalium regionum inueniuntur fortiter dimicasse, & hoc funditus condemnasse. Hæc quidem primordiis epistolæ

imperii

imperii uestri respondimus, non quantũ poteramus adhuc, sed quantum sufficere credidimus ad conuincẽdam scilicet stoliditatem eorum, qui talia sapiũt, qualia in epistola uestro signo signata, & nobis missa, resonare uidebantur. Non enim nos & pio corde, uel ore uestro tam profana tanq̃ peruersa processisse putauimus. Ad reliqua uero, quæ ex eadem epistola uestra plurima ex parte remanebant, rescribere his pro causis omisimus, uidelicet quoniam tanta nos pater cœlestis secundum beneplacitum suum ægrotatione quasi filios suos corripuit, ut non solum quæ ad respondendum propositionibus uestris idonea esse perspeximus, ualeremus exponere, uerum etiam eadem ipsa qualiter dictarentur, nulli ægritudine nimia pressi, quiuerimus edicere. Et quia Legatus uester tanta est impatientia usus, ut anteq̃ nos ex ualidissima infirmitate respirare aliquantulum cognouisset, nullam moram passus, mox & iam nobis inconsultis urbe (quam uos quidem inueteratam, sed Honorius pius Imperator æternam uocat) discesserit: ob nihil aliud, nisi quia iam tempus hyemis imminebat, & periculũ sui, uel militum uestrorum, qui secum erant uehemẽtissime formidabat: apud quem uix obtinere potuimus, ut saltem dum hæc scriberentur, (quoniam ad urbem reuerti nullo modo uoluit) in Ostia positus expectaret. Tertio, quia cum eadem, que superfuerunt in ipsa epistola, ad quæ nihil respondimus, sed potius philosophando contempsimus, plena essent omni prauitate, atq; blasphemia, & contra ipsam dispositionem Dei (in qua Ecclesiæ, Sedis q; Romanæ priuilegia cunctarum ecclesiarum priuilegiis sua ineffabili prouidentia prætulit) uenena diffunderent, nõ uestra esse uerba (sicut prædiximus) quæ tam perperam sonabant, credidimus, ac per hoc his, quæ in ambiguum uenerãt, nõ potuimus tanquam indubitatis respõsa, uel apologetica scripta remittere. Veruntamen si uestra fuerunt uerba, quæ in despectum beati Petri apostolorum principis, immo Dei, cuius ordinationi resistitis, scripta, & quasi detrahentia priuilegiis huius sacratissimæ Ecclesiæ missa sunt, fateor non uos studiose sacras regulas, non uenerandarum synodorum actiones, non piorum Imperatorum leges, non ueraces probabilium uirorum historias lectitasse, quas tam conati estis in derogationem ecclesiæ tantæ inutiliter, ac incompetenter, atq; incongrue memorare. Sed rogamus omnipotentem Deum, ut qui suæ cognitionis uobis reserauit mysterium, tribuat quoq; nosse ad plenum suas dispositiones, quibus sancta ecclesia moderatur arcanũ, & quæ sint, uel quãta, & qualia priuilegia Ecclesiæ Romanæ, & ex quo cœperint exordium, & quis eius summæ auctoritatis auctor existat, uobis clementer aperiat. Quod si à nobis quæritis scire, utpote à ministris Christi, & di-

culam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi exhibentes, Deo domino dedicauerunt. Sic q; demum Alexādrinam Ecclesiam suam fecerunt per beatum scilicet Marcum unius horum filium, ac discipulum. Hæreditas quippe filii in potestate parētis existit, & gloria discipuli ad magistrum sine cunctatione refertur. Fecerat autem beatissimus Petrus præsentia corporali & Ecclesiam Anthiochenam iam suam, quæ (sicut beatus Papa dicit Innocētius) urbis Romæ sedi nō cederet, nisi quòd illa in transitu meruit, ista susceptum quippe beatum Petrum apud se consumatúm que gauderet. Per has igitur tres præcipuas ecclesias, omnium ecclesiarum solicitudo beatorum Apostolorum principum Petri, ac Pauli proculdubio moderamen expectat. Pro quibus patribus nos diuinitus, incremento gratiæ ministrato, nati sumus filii, & constituti (licet indigni, licet eis longe meritis impares) principes super omnem terram, id est super uniuersam ecclesiam. Terra enim ecclesia dicitur, sicut scriptum est: Non sic impii, non sic, sed tanq; puluis, quem proiicit uentus à facie terræ. Quæ (sicut sanctus Augustinus exponit) ecclesia intelligitur. Hæredes quippe horum effecti, facultatem potestatis, quam à domino perceperunt, & onus solicitudinis nihilominus capessere nos oportet. Proinde animaduertendum est, quia non Nicena, non denique ulla Synodus, quodquam Romanæ contulit Ecclesiæ priuilegium, quæ in Petro nouerat, eam totius iura potestatis pleniter meruisse, & cunctarum Christi ouium regimen accepisse: Sicut beatus præsul Bonifacius attestatur, uniuersis Episcopis per Thessaliam constitutis scribens; Institutio uniuersalis nascentis ecclesiæ de beati Petri sumpsit honore principium, in quo regimen eius, & summa cōsistit. Ex eius enim ecclesiastica disciplina per omnes ecclesias religionis iam crescente cultura, fons emanauit. Nicenæ Synodi non aliud præcepta testantur: adeo ut nō aliquid super eam ausa sit constituere, cum uideret nihil supra meritum suum posse conferri. Omnia deniq; hinc nouerat Domini sermone concessa. Si omnia, ergo defuit nihil, quod non illi concesserit. Denique si instituta Nicenæ Synodi diligenter inspiciantur, inuenietur profecto, quia Romanæ Ecclesiæ nullum eadem synodus contulit incremētum, sed potius ex eius forma, quod Alexādrinæ Ecclesiæ tribueret particulariter, sumpsit exēplum. Hæc igitur, & his similia, nos pro cunctis ecclesiis solicitos reddunt: hæc etiam de Constantinopolitana Ecclesia impigram curam arripere uehementer hortantur: hæc inquam Ignatium Patriarcham nulla regula, nulló q; ordine ecclesiastico dictante deiectum, tanquam fratrem adiuuare compellunt. Nam & inter cætera is, per quem nobis præcipue ista sunt priuilegia collata: Tu aliquando conuersus, audiuit à do-

mino, confirma fratres tuos. Siquidem & ideo in culpam cecidit, ut sciret qualiter aliorũ infirmitatis misereri debuisset. Hæc priuilegia Photium, uiuẽte Ignatio, in caulas dominicas non per ostium, sed aliũdẽ ascendentem, & pastorem impellentem, & oues dispergentem nobis, & ab honore, quem irregulariter usurpauit, & à communione christianorum amouere diuinitus inspirata, iusserunt. Quod autem perhibet excellẽtia uestra noluisse uos, ut à Missis nostris Ignatius iudicaretur, eo quòd fuerit iam iudicatus, & condemnatus: fatemur ueraciter, quia nec illud ulla ex parte uidetur fuisse canonicum, nec hoc ipsorum iudicium fieri præcepimus, nec factum admisimus. Veruntamẽ cui magis placuit euidenter intelligitur, cum patratum in nos, scribendo roborassetis (quod nusquam aliquando factum ab Imperatore recolitur) & omnes in eo scribere imperassetis. Nos autem non solum factum minime recepimus, uerum etiam doluimus, & à nostro consensu procul amouimus: quinimmo auctoritate, & exemplo Antecessorum nostrorum in irritum duximus. Quod si tempus indulgeret, quod dicimus, facile probare ex monumentis poteramus ecclesiasticis. Patratores autem præsumpti iudicii, in quo iudicauerunt, iudicati sunt, secundum Euangelium: & mensura in qua mensi fuerunt, dimensum est eis. Nos quippe illos, non ut Ignatii ad patriarchalem sedem promotionem, uel ingressum inquirerent, aut iudicarent destinauimus, sed ut circunstantiam deiectionis eius ediscerent, nobis que ueritatem repertam repedantes intimarent, direximus. Quod nostræ (Deo gratias) liquido testantur epistolæ, quas ternas per Zachariam, & Petrum, atq; Leonem, Deo amabiles, scenniarios sanctæ Romanæ Ecclesiæ, uno textu scribi præcepimus, & coram sancta ecclesia, quæ apud nos est, dispertiti sumus: & unam quidem apud nos retinuimus pro futura scilicet cautela, & propter quæstionem, quæ oriri poterat in posterum. Quod ecce in præsentiarum (proh dolor) cernimus: aliam uero dilectæ sublimitati uestræ direximus. Porro ternam eisdem Legatis nostris tribuimus, ut illam uelut specular pre oculis habentes, in ea meditarentur quid agere debuissent, atque recordarentur quid sibi à nobis constiterat esse præceptũ. Et si fortasse uestra magnitudo dedignaretur sibi missam epistolam in Episcoporum ostendere cœtu, iussimus eis ut illam, quam sibi specialiter dederamus, quám q; unius formæ cum reliquis duabus esse nouerant, in eo conuẽtu, in quo causam deiectionis Ignatii præceperamus inquirere, ac diligẽter inuestigare, impræter misse legerent, & in auribus omnium recitarẽt: licet ipsi contrarii facti sint eorum omnium, quæ sibi fuerant imperata. Quamobrem & nunc, quia quædam scripta dicuntur apud uos esse, tanq̃ ex nomine nostro missa,

missa, quæ nos omnino non misimus: iccirco & hanc, quam mansuetudini uestræ dirigimus, in altero tomo scribi præcepimus: & hãc quidem Petrus, qui unius prædictarum trium scriptor extitit: quam uero penes nos retinemus, præfatus Leo, Deo amabiles, scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quorum fides nobis probata est, scripsisse noscuntur. Porro scripsit nobis imperium uestrum, ut Theognostum, quia fratre & coepiscopo nostro ignatio super quasdã prouincias Exarchatus pondus accepisse dinoscitur. Necnon & alios monachos sibi tanquam uestræ Augustalis iniuriatores excellẽtiæ, destinemus. In quo cum tamẽ ipsi iniuriatores uestri non fuerint, quid aliud nisi ut quanta pœna, & quibus tormentis subiiciantur hi, qui ex parte Ignatii sunt, & apud uos in ditione uestra consistunt, liquidius agnoscamus. Quãdo hi nõ utiq; ad epulas, non ad infulas alicuius honoris percipiendas profecto quæruntur, sed potius ad puniendum, quos forte nec uidistis, nec cuius moris sint penitus agnouistis. Deniq; quidam eorum ab ineunte ætate Romæ diuinis obsequiis famulati sunt, & nõ iustum credimus, huiusmodi tormentis fore subdendos. Theognostum autem non de uobis sinistra, sed potius grata prædicare testamur. Quamobrem ergo eum quæratis ignoramus, nisi forte quia illinc fugatus, hic apud nos requiem (quemadmodum innumeri Christiani) aliquantulam reperit. Siquidem tanta millia hominũ protectioni, ac intercessioni beati apostolorum principis Petri, ex omnibus finibus terræ properantium, se se quotidie cõferunt, & usq; in finem uitæ suæ apud eius limina semet mansura proponunt, ut præter illud, quo uas e cœlo submissum, in quo cunctorum ostensa sunt eidem beato Petro horum omnium rectori animantium genera, catholicam signat ecclesiam: etiam ipsa sola Romanorum Vrbs, apud quam eiusdem apostoli corporalis præsentia sedule ueneratur, cunctas dinoscatur in se continere uniuersorum animalium (quæ homines intelliguntur spiritaliter) nationes. Suscipit ergo, ac continet in se Romana Ecclesia, quod Deus uniuersalem ecclesiam suscipere, ac continere præcepit. Decentissimum quippe est, atq; conuenientissimũ, ut apud se Petrus, quod sibi specialiter ostensum, atq; præceptum est, exhibeat. Sic q; demum quod in generali ecclesia facilius credendum sit, innuat. Sane intuendum est, quia & hic uas, in quo omnia genera erant animantium, Petro specialiter ostensum est: & ut ea mactaret, & manducaret, illi soli iussum est. Et post resurrectionem ut rete plenum diuersis piscibus ad litus traheret, à Domino ipsi proprie soli præceptum est. Ipsum enim cuius nos (licet immeriti) uicem suscepimus principaliter, ac specialiter uniuersalis ecclesiæ curam diuinitus accepisse, etiã nobis tacentibus credimus, quod uestra sapiẽtia

iam animaduertat. Putás ne ergo Imperator iustum esse, ut tradamus aliquem eorum, quos nunc commemorauimus, principibus: quorum aulas, dignitates, honores, & beneficia contempserunt, uel quorum forte indignationes, aut persequutiones sustinuerunt? absit. Nolumus enim (Deo auctore) nec Iudæ proditori similes inueniri, nec paganorum excedere profecto nequitiam. Ipsi enim nihil tale agere penitus patiuntur, quale nos perpetrare cohortamini uos. Deniq; cũ quidam Antecessorum uestrorum quendam uenerabilem uirum ab Agarenorum Principe, multis oblatis muneribus, sibi mitti poposcerit, nõ solum minime impetrauit, nerum etiam (ut fertur) ab eo quem quærebat, pudorem conferẽtia scripta recepit. Quamuis (Deo gratias) & per principalem beatorum apostolorum Petri, ac Pauli (de qua supra partim exposuimus) potestatem, & ius habeamus, nõ solum monachos, uerum etiam quoslibet clericos de quacunq; dioecesi, cum necesse fuerit, ad nos conuocare, atq; ecclesiasticis exigẽtibus oportunitatibus inuitare. Hoc quidem nostrum: uestrum autem, & piorum Imperatorum non est ullum penitus quærendi monachos ministerium, nisi ad miserendum, & orationes eorum submisse poscendum. Quod si forsitan opinamini Theognostum apud nos Photio detrahere: Ignatiúmq; iugiter commendare, scitote ueraciter, quia nihil ipse de utroq; loquitur, nisi quod in propatulo est, quod mundus dicit, quòd omnis ecclesia clamat, quod ipsi per innumeros homines Romã ab Alexandria, ab Hierosolymis, à Constantinopoli, à confinibus eius, ab Olimpo monte, atq; à cæteris mundi partibus aduentãtes agnouimus. Ad extremũ quoq; quod nos per Missos uestros, & diuersa scripta patẽter intelleximus. Quid ergo quis peccat, si ea dicit, quæ uos dixisse constat? Ecce enim scripta uestra missa ad Antecessorem nostrum, quæ penes nos recondita seruantur, quosdam partis Gregorii Syracusani, cõgregatis Episcopis, etiam absente fratre nostro Ignatio, uos anathematizasse testantur. Quid ergo quispiam delinquit? uel uos in quo (rogamus) offendimus (licet uos uersa uice quos tunc laudastis, nunc uituperetis, & quos tunc reos, & dãnatos pronunciastis, nunc miris præconiis efferatis) si quod scripsistis, credidimus: & quod dixistis, nos quoq; nunc dicimus. Postremo, nisi correxerimus consilium nostrum, uidelicet ut illud iuxta consilium uestrum dirigamus, uel si non effecti similes uobis, sicut ipsi caput, ita quoq; nos membra tradamus, interminationibus crebris deterrere nos, & minitari uidemini, tãq; sitis patriæ, & Vrbi nostræ ultimum exterminium illaturi. Quæ nos Christo propitio, atq; custode (de quo scriptum est: Nisi Dominus custodierit ciuitatem, in uanum uigilant, qui custodiunt eam) sicut hactenus nõ

timuimus,

timuimus, nec modo timemus, credentes super muros eius angelorũ custodiam, immo uero sciẽtes, quòd saluator positus sit in ea murus, & antemurale, id est Apostolorum munimentum intercessionum. Neq; enim nõ legimus, aut obliti sumus minarum Sennacherib Regis Assiriorum, & seruorum eius contra Vrbem Hierusalem, & populum eius: quæ non minores, nec pauciores minis uestris fuerunt. Et rursus miserationum domini recordamur, & qualiter CLXXXV millia hominum de castris Assyriorum interierint, & urbs cum habitatoribus suis euaserit, in mente recolimus, & gratias agimus, & spem sumimus, ac fiducialiter de domo domini, si uirtutẽ ipse donauerit, cultum Baal amouere curauimus: quoniam ipse est nunc, qui tunc ipse & in sæcula: nec minor misericordia, nec infirmior omnipotentia. Ergo, ne uelit minari puluis, & uermis, scriptum est: Quid superbit terra, & cinis? Ne uelit ampulla in aquis inflari: quia post pauxillum & ecce non est. Quid gloriatur in malitia, qui potens est in iniquitate? Quid facturus est? Occisurus est (ut uerbi gratia dicamus) hominem? quoniam amplius nõ habet, quid faciat: hoc & unus fungus facit malus. O Imperator, in hoccine redacta est malitia hominis in iniquitate potentis, ut fungo malo comparetur? Heu quàm inutilem potẽtem, heu superuacue gloriantem. Porro uestra potẽs uirtus in domino potius glorietur, in bonitate laudetur, in iustitia exaltetur: nõ minas nobis, non terrores uelit incutere. Nescitis enim secundum Salomonem quid superuẽtura pariat dies. & iuxta Psalmographum: Dominus dissipat consilia gẽtium, reprobat autẽ cogitationes populorum, & reprobat consilia principum, præsertim cum inter nos, & uos non modica sit intercapedo, quæ quotidie populos nõ pauxillas uobis iniurias, immo discrimina inferentes producit, & de his uos conueniat potius q̃s de nobis ulcisci. Nos enim apici gloriæ uestræ non damna, non conuitia, non prorsus ullas (quod absit) iniurias irrogauimus. Veruntamẽ quandiu subsistemus, ministerium nostrum honorificabimus, dispensationem nobis creditam exercebimus, antecessorum uestigia nostrorum sectabimur, ecclesiarum cunctarum solicitudinem baiulabimus in eo, qui nos confortabit domino nostro Iesu Christo. Quid sæuiunt homines? quid mali fecimus nos? Certe non Cretam inuasimus, nõ Siciliam exterminauimus, non innumeras Græcis subiectas prouincias obtinuimus: postremo non ecclesias sanctorum, interfectis numerosis hominibus, ac suburbana Constantinopoleos, quæ & muris eius pene contigua sunt, incendimus, & uere de istis nulla fit ultio qui pagani sunt, qui alterius fidei sunt, qui inimici Christi sunt, qui ueritatis ministris iugiter aduersantur, & nobis, qui gratia Dei Christiani su=

mus, qui ex parentibus christianis existimus, atque catholicis, qui unius, eiusdém qꝫ fidei dogmata credimus, qui serui Christi uocamur, qui ueritatis cultores quãtum possumus esse desyderamus: minæ prætenduntur, terrores promittuntur, etiam nonnullæ molestiæ irrogantur. Non est iste ordo laudabilis, non est ista commutatio imitabilis, ut qui innumera mala ingerunt, impuniti euadant, & qui nihil mali gesserunt, pro his talia recipiant, & qui Christum blasphemant, dimittantur, & qui Christum celebrant, huiusmodi minis subiiciantur. Sed habemus ad quem respiciamus nos, habemus in quo consolemur. Fecerunt enim hoc & Iudæi, latronem dimittentes, & saluatorem tenentes, occisorem iustificantes, & uiuificatorem condemnantes, Barrabam liberantes, & Christum morti subdentes. Sed his tandem omissis ad ea, quæ cum uniuersa sancta ecclesia, quæ apud nos est, dispensatorie consyderauimus, stilum iam dirigemus, & cum beato Gelasio nostræ sedis Antistite consulte dicemus. Necessaria rerum dispositione constringimur, & apostolicæ sedis moderamine conuenimur sic Canonum paternorum decreta librare, & retro Præsulum, decessorúm que nostrorum præcepta metiri, ut quæ præsentium necessitas temporum restaurandis ecclesiis relaxanda deposcit, adhibita consideratione diligenti, quantum potest fieri, temperemus. Et quoniã de persona Ignatii, atqꝫ Photii nihil discretius, atqꝫ mitius, necnon & salubrius arbitramur, quàm ut uterqꝫ Romam ad renouandum examen ueniat, hoc magnopere uolumus, & ut uos annuatis salubriter admonemus. Sed hoc secundum indulgentiam concedimus, non licentiam id efficiẽdi pro libito cuiuslibet tribuimus. Quoniam cum secundum Canones, ubi est maior auctoritas, iudicium inferiorum sit deferendum, ad dissoluendum scilicet, uel ad roborandum. Patet profecto sedis Apostolicæ, cuius auctoritate maior non est, iudicium à nemine fore retractandum, neqꝫ cuiqꝫ de eius liceat iudicare iudicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari uoluerunt, ab illa autem nemo sit appellare permissus. Iuxta quod & Bonifacius, atque Gelasius sanctissimi Præsules, non suis adinuentionibus, sed Ecclesiæ Romanæ consuetudinem non ignorantes dicunt. Bonifacius quidẽ Ruso, & cæteris Episcopis per Thessaliam, & alias prouincias cõstitutis scribens: Nemo (ait) unquam apostolico culmini, de cuius iudicio non licet retractare, manus obuias audacter intulit. Nemo in hoc rebellis extitit, nisi qui de se uoluit iudicari. Gelasius autẽ in commonitorio Fausto magistro fungenti legatione Constantinopolim dato. Nobis (inquit) opponunt Canones, dum nesciunt quid loquantur. Contra quos hoc ipso uenire se produnt, quòd primæ sedi sana, rectã qꝫ suadenti

denti parere fugiunt. Ipsi sunt Canones, qui appellationes totius ecclesiæ ad huius sedis examẽ uoluere deferri. Ab ipsa uero nusq̃ꝫ prorsus appellari debere sanxerunt, ac per hoc illam de tota ecclesia iudicare, ipsam ad nullius commeare iudicium. Nec de eius unquam præceperunt iudicio iudicare, sententiám qꝫ illius constituerunt, non oportere dissolui: cuius potius sequenda decreta mandauerunt. Ergo de iudicio Romani Præsulis nõ retractando, quia nec mos exigit, quod diximus comprobato. Non negamus eiusdem sedis sententiam posse in melius commutari. Cum aut sibi subreptum aliquid fuerit, aut ipsa pro consyderatione ætatum, uel temporum, seu grauium necessitatum, dispensatorie quiddam ordinare decreuit. Quoniam & egregium Apostolum Paulum quædam fecisse dispensatorie legimus, quæ postea reprobasse dignoscitur. Quãdo tamẽ illa Romana uidelicet Ecclesia alias disertissima, discretissima consideratione fieri delegerit, nõ quando ipsa quæ bene sunt diffinita retractare uoluerit. Porro ne dicatis præter ecclesiæ legem Ignatium, uel Photium Romam uenire sanxisse, scitote nos antiqui patris, & prædecessoris nostri Iulii in hoc esse sequutos exemplum: qui iuxta quod in epistola sua reperitur, his, qui conuenerant Antiochiæ, hoc præcepisse dignoscitur, & Theodoricus historiographus in his hoc ipsum uerbis ostendit. Verum (inquiens) Eusebius, eiús qꝫ consortes calũnias in Athanasium factas Iulio Romano Pontifici destinauerunt, qui ecclesiasticam sequens legem, etiam ipsos Romam uenire præcepit, & uenerabilem Athanasium ad iudicium regulariter euocauit: ille continuo euocatione suscepta uenit. Quod si ad hoc dicitis, ille quidẽ uocauit, sed ipsi uenire contẽpserunt. Audite sequẽtia, & uidebitis utrũ in laudem, an in uituperiũ ista sit illis putata contemptio. Subiunxit enim idem historiographus dicens: Calũniarum uero sarcinatores Romam quidem profecti non sunt, scientes facile suum posse capi mendacium. Ne ergo dicatis nos præter ecclesiæ legem præfatos Romam uenire sanxisse: quoniam (sicut ex historiographo ecce audistis) beatus Iulius, & accusatum, & accusatores Romam uenire præcepit, & uenerabilem Athanasium ad iudicium regulariter euocauit. Sed ille, qui bonam conscientiam gerebat, nihil reluctans uenit: illi uero, qui malam contempserunt, scientes profecto, sicut ibi legitur, facile suum posse capi mendacium. Quod nos quoqꝫ Ignatio, ac Photio modo probabimus, quia conscĩetia se remordẽte, qui pauet, nobis obedire contemnet. Si tamen Ignatius, qui omni est humano destitutus præsidio, uestrum non impedimentum passus, sed potius fuerit misericorditer uestro qualiter uenire possit, adiutus auxilio. Porro, si uenire illi per se nequeunt, primo quidem ipsi, cuius

rei causa uenire nō ualent, nobis per satisfactorias suas literas indicēt. Deinde ueniant de his, qui cum Syracusano Gregorio sunt quotquot uoluerint, uices cæterorum tenentes, qui ipsius sunt partis. Mittantur etiam de parte Ignatii Archiepiscopi quidam Antonius Cizici, Basilius Thessalonicæ, Constantinus Larissæ, Theodorus Syracusanorum, Metrophanes Smyrne, & Paulus Episcopus Ponti Heracliæ, Egumeni autem Nicæta, Chrisopoleos Nicolaus, Studii Dositheus, atq; Lazarus presbiter, & Monachus qui dicitur Cazaris: qui ni fuerint missi suspectos uos reddetis: quia hos in quibus certificari possimus, à nostris obtutibus subtrahere studiose curatis. Et ideo neminē cæterarum partium admittemus, nisi forte quos ex latere uestro destinatos esse ueraciter ualemus agnoscere. Quibus ex utraque parte conuenientibus, & coram nostra præsentia, ac fratrum, & Coepiscoporum nostrorum auditis, quid quæstionis inter utranq; partem emerserit, facilius agnoscamus, & canonice finiamus. Mittat nihilominus & Photius ex sua parte quos decreuerit, qui modum promotionis suæ irrepræhēsibilem & canonicum, si possunt, edoceant. Necnon & imperialis apex uester, si libet, suos è latere mittat aulicos, qui in præsentia positi, quem iustitia, & rectitudo utrisq; partibus finem dederit, patenter agnoscant, uestræ q; pietati renuncient. Hi uero, qui ex latere uestro mittēdi sunt, tales sint, qui & Deum timeant, & non sint ecclesiasticarum inexpertes traditionum, atq; ueritati obedienter, & facile acquiescant. Verum quia sunt quidam ex his, quos Romam uenire præcipimus, qui nulla sua habentes solatia, nisi aliorum freti subsidiis, omnino tantum iter arripere nequeant. Iccirco quasi præsentialiter clementiam uestrā exoramus, ut quibus egent ad tam difficile, atq; prolixum iter, pro dilictione Dei misericorditer præstare dignemini. Credimus enim acceptum esse uobis istud consiliū, nec moleste feret honor regius uester, qui iustitiam diligit, pro his quæ taliter efficienda decreuimus. Quoniam iustitia sæpius uentilata, clarius splendescit in lucē. Proinde materiam, per quam ueritas possit fieri manifesta, cōfidimus quòd pietas uestra benigne cupiat adiuuare. Cum autem Legati uestri uenerint, mittite quæsumus & epistolas authenticas, quas per Radualdum, & Zachariam dudum Episcopos misimus uestræ scilicet eminentiæ, atq; synodo, quæ tunc pro sacris Imaginibus esse colligenda putabatur: quatenus si tales permanent apud uos, quales à nobis cōstat fuisse transmissas, apud nos inuestigentur: sic que de cætero falso dicentium, alia nos scripsisse præter quæ misimus, labia conticescant. Si uero quædam in eis habentur inserta, quæ nos scribi non iussimus, nec mitti uoluimus, diligenter scrutemur, & cuius culpa sit actum, reperiamus. Est

enim

enim apud nos socia illarum duarum, quam apud nos (sicut iam supra diximus) retinuimus pro futuro scilicet testimonio, uno tenore cum ipsis duabus exposita, & eisdem syllabis cõtexta per omnia. Precamur etiam dilectionem uestram, ut nobis actionum authentica, in quibus cõtinetur, qualiter Ignatius primus sit existimatus depositus, destinare dignemini, & monumenta gestorum, quæ per Leonem à secretis misistis, quæsumus ipsa nobis authentica transmittite, tam illa uidelicet, ubi de tyrannica expoliatione Ignatii refertur, quàm illa, in quibus de Imaginibus est agitatum, licet pene nihil, & à paucioribus Præsulibus, quàm in Ignatii putata depositione fuissent inuenti. In quo datur intelligi, quòd maius studium fuerit arreptũ in læsione hominis, quàm in laude Dei. Iam uero si monitis nostris obedieritis, & quæ intimauimus adimplere studueritis, fauente domino, auctoritatéq; sanctorum principum apostolorũ potiti, licentiam christianissimæ, ac mansuetissimæ sublimitati uestræ concedemus, cum sancta catholica, & apostolica ecclesia, specialiter autem nobiscum, & cum consacerdote nostro Ignatio, & cum parte ipsius, communionis gratiæ participandi, excepta communione Gregorii Syracusani, & partis eius, atq; consentaneorum ipsius communione. Porro, si fortassis excellentiæ uestræ non placet, quod superius scripsimus pro mittendis ex utrisque partibus Legatis, scitote nos nil conuenientius, aut cõmodius, quàm hoc fieri posse penitus inuenisse. Quamuis & ad hoc ipsum pro uestro imperiali amore, ne uobis existimemur in nullo satisfacere, uelle condescendamus: Atque ne minus pacem ecclesiæ nos uelle sectari, quàm semper uoluimus, opinemini. Siquidem (ut prætulimus) nulla regula, nullá q; consuetudo demonstrat, Sedis Apostolicæ semel prolatam sententiam, ipsa non annuẽte, ultra posse mutari. Nihil præterea est, quod uos auertere debeat, si placet credite, quo minus præfatos uiros in nostram præsentiam dirigatis ad inquirendam scilicet iustitiam, & ueritatem. Testis enim est nobis omnipotens, quia non est in mente nostra quælibet intentio, uel desiderium, nisi diligenter inuestigandi, & inueniendi quid æquitas unicuiq; parti tribuat, & quid ecclesiæ præsenti statui, & futuro conueniat. Non ergo putetis nos aut Ignatio uelle fauere contra iustitiam, aut Photium impugnare Canonibus sibi non resistentibus. Certe perfectorum christianorum est, nõ solum nulli uelle nocere, uerum etiã lædenti se malũ pro malo non reddere. In quo ergo coram Deo loco, uel inter quos cõputaremur, si nil nobis cõtrarietatis irrogãtí inimicitias inferre appeteremus? Igitur dignetur credere pietas uestra, quoniam nec isti uolumus in sua iustitia contraire, nec Ignatio non suffragantibus Canonibus, & ecclesiasticis tra

ditionibus auxiliari. Credimus autē in dño, qui dixit de tenebris lucē splēdescere; & qui dat homini sciētiā. Quoniā si partes, quas diximus, ad illius limina peruenerint, qui mentientes Ananiam, & Saphyā gladio sancti spiritus interemit, siqua sunt incerta, & abdita, reuelabūtur, & manifesta fient: quia uos hoc semper in uoto habemus, & inhianter desyderamus, ut æqualitatem utrisq; partibus seruātes, nihil, nisi quod sacri Canones, nisi quod æquitas dictauerit, adiuuante domino, statuamus, nullius detrimentum uolentes, quanto minus periculum anhelantes. Quamobrem ergo, iam quia sic se ueritas habet, contra partem Gregorii Syracusani simus commoti, & in flagello profecti, si uultis agnoscere dignanter audite: Videlicet quoniam non surdi fuimus auditores sancti Euangelistæ, qui nobis refert, quòd redemptor noster flagellum fecerit de resticulis, & templum ingressus omnes in eo diuerso modo male operantes ex ipso proiecerit. Quod cernētes apostoli, potuerunt utiq; minus adhuc perfecti mirari, ueluti forsitan nunc uos quomodo tanta facilitate sacerdotes, & cunctos malos operarios foras è templo pepulerit. Sed postea recordati sunt, quia scriptum erat: Zelus domus tuæ cōmedit me. Non itaque inimicitiæ, non humanum odium, non ullum (Deo gratias) malignū desiderium, nos contra præfatæ partis homines impulit, sed zelus domus Dei, zelus paternarum traditionum, ordo ecclesiasticus, antiqua consuetudo, atq; solicitudo, quam circumferimus cunctarum ecclesiarum Dei: necnon & priuilegia propriæ sedis, quæ in beato Petro suscepta diuinitus, & in Ecclesiā Romanā deriuata, uniuersalis celebrat, & ueneratur ecclesia (sicut prædiximus) nos accendunt, & silere, ac desides esse nequaq; permittunt. Ergo cum ita sit, quoniam (ut ueritatem dicamus) per omnia ita est, & si tempus indulgeret, mille quæ dicimus, ualeremus testimoniis demonstrare, & uobis ex probabilium scriptis uirorum iudiciis ostēdere multiplicibus. Nolite indignari, nolite aduersus nos frustra causari, nolite peruersorum hominum uerba libenter audire, sed potius nos audite. Nolite nobis minas prætendere, quoniam nec illas, domino protegēte, metuimus, nec per has præcepta uestra, nisi diuinis fuerint iussis ornata, faciemus. Parati autem sumus propter ueritatem, sanguinē nostrum effundere, & quidem plebem diuinitus nobis commissam, nec uobis, nec ulli uestrum, propitio Christo, trademus. Vestrum autem est cōsyderare, utrum quod meditamiui ualeatis necne perficere. Cogitate itaque dies antiquos, & annos æternos in mente habetote: & quid Imperatores, qui persecuti sunt ecclesiam Dei, & maxime Ecclesiam Romanam: id est Nero, Dioclitianus, Constantius, Anastasius, & cæteri moris eorum pertulerint, & ubi modo sint attendite diligenter,

genter, & quantum fit in ecclesia Dei execrabilis fama eorum, & nomen detestabile, sapienter aduertite. Quanta autem Dei cultorum Augustorum, qui ecclesiam Dei exaltauerunt, & praecipue Romanam, Constantini uidelicet, & Constantis, Theodosii quoqz maioris, & Valentiniani, & caeterorum laus in uniuersali ecclesia polleat, & eorũ praeconia ubiqz personent, & nomen eorum inter sacra mysteria impraetermisse commemoretur, attentius, & sedule recordamini: sic que nos audire illos imitantes satagite: Patres etenim uestri per gratiam Christi sumus, & uos tanquam charissimos diligimus filios: nec possumus uobis nisi uiam ueritatis ostendere: terrenam gloriam uestram augeri diuinitus exoptamus. Sed quid peccamus, si coelestem, ac aeternam uos capessere nihilominus exoramus? Quapropter attendat clementia uestra, quantus fuerat erga sedis apostolicae reuerẽtiam Antecessorum uestrorum piorum duntaxat Imperatorum, & praecipue quos longe superius memorauimus, amor, & studium: qualiter eam diuersis priuilegiis extulerint, donis ditauerint, beneficiis ampliauerint: qualiter illam literis suis honorauerint, eius uotis annuerint, instituta perficiẽda mãdauerint, orationes petiuerint, fidem sectandam decreuerint: qualiter etiam legibus suis pro adunandis ei ecclesiis promulgauerint, pro colligendis Conciliis, ac proferendis sententiis imperauerint, sed precati, & hortati solum extiterint, & quae illi decreuerunt, ipsi consenserint, & quae illi damnauerunt, ipsi respuerint. Sic ergo fili charissime, sic & tua sublimitas non ex parte ingratorum, & inobedientium filiorum existens (quod absit) sed hos inter caeteros Dei cultores Augustos imitata, quae decreuimus de Constantinopolitana Ecclesia, obedienter attendat. Ista quaesumus suadẽtibus saepius nobis pietas uestra nos minime spernat, pre oculis habitis Domini uerbis, dicentis: Qui audit uos, me audit, & qui uos spernit, me spernit, & qui me spernit &c. Deniqz & cõcordans Apostolus domino nostro: Quapropter (inquit) qui haec spernit, non hominem spernit, sed Deum, qui dedit spiritum suum sanctum in nobis. Verum si nos uobis spernendos esse ducitis, nos tamen nõ possumus ea, quae Dei sunt, spernere, & negligere, quo minus & saluti uestrae consulamus, & de acceptione talenti crediti nostrum periculum declinemus, dispensatione nobis coelestis seminis iniuncta. Vae si non sparserimus: uae si tacuerimus. Quod cum electionis uas formidet, & clamet, quanto magis cuilibet exiguo metuẽdum est? Proinde, sicut non leue discrimen incumbit Pontificibus siluisse pro diuinitatis cultu, & ecclesiae correctiõe, quod cõgruit, ita his (quod absit) non mediocre periculum est, qui cũ debeant parere, despiciunt. Et si cunctis generaliter sacerdotibus diuina tractantibus fidelium con

uenit corda submitti, quanto potius sedis illius Pontifici consensus est adhibendus, quem cunctæ ecclesiæ generalis iugiter pietas celebrauit? Vbi clementia uestra euidenter aduertit, nunquam quouis penitus humano consilio eleuare se quenquam posse cõtra illius priuilegium, uel confessionem, quem Christi uox prætulit uniuersis, quem ecclesia ueneranda confessa semper est, & habet deuota Primatem. Impelli non ualent humanis præsumptionibus, quæ diuino sunt iudicio cõstituta. Desinant ergo (rogamus) temporibus uestris per occasionem perturbationem ecclesiasticam præcipitantes appetere, & quæ nõ liceat ambire, alioquin & quod male appetiuerint, non perfruentur, & ipsam quoqꝫ christianitatem (nisi resipuerint) prorsus amittent. Vos autem quæsumus nolite præiudicium Dei ecclesiæ irrogare: illa quippe nullum imperio uestro præiudicium infert, cum magis pro stabilitate ipsius æternam diuinitatem exorat, & pro incolumitate uestra, & perpetua salute iugi deuotione precetur. Nolite quæ sua sunt usurpare: nolite quæ ipsi soli commissa sunt uelle surripere: scientes quia tanto nimirum à sacris debet omnis mundanarum rerum administrator esse remotus, quãto quemlibet ex catalogo clericorum, & militantium Deo nullus conuenit negociis sæcularibus implicari. Deniqꝫ hi, quibus tantum humanis rebus, & non diuinis præesse permissum est, quomodo de his, per quos diuina ministrantur iudicare præsumãt, penitus ignoramus. Fuerunt hæc ante aduentum Christi, ut quidam typice reges, simul & sacerdotes existerent: quod sanctum Melchisedech fuisse, sacra prodit historia: quód qꝫ in membris suis diabolus imitatus (utpote qui semper quæ diuino cultui conueniunt, sibimet tyrãnico spiritu uendicare contendit) ut pagani Imperatores iidem, & maximi Pontifices dicerẽtur. Sed cum ad uerum uentum est eundem regem, atqꝫ pontificem ultra sibi, nec Imperator iura pontificatus arripuit, nec Pontifex nomen imperatorium usurpauit. Quoniam idem mediator Dei, & hominum homo Christus Iesus sic actibus propriis, & dignitatibus distinctis, officia potestatis utriusqꝫ discreuit, propria uolens medicinali humilitate sursum efferri, non humana superbia rursus in inferna demergi, ut & christiani Imperatores pro æterna uita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro cursu temporalium tantummodo rerum imperialibus legibus uterẽtur. Quatenus spiritalis actio carnalibus distaret incursibus. Et ideo militans Deo minime se negociis sæcularibus implicaret, ac uicissim non ille rebus diuinis præsidere uideretur, qui esset negociis sæcularibus implicatus, ut & modestia utriusqꝫ ordinis curaretur, ne extolleretur utroqꝫ suffultus, & competens qualitatibus actionum specialiter professio aptaretur. Quibus omnibus rite collectis, satis euidenter

ostenditur

ostenditur à sæculari potestate nec ligari prorsus, nec solui posse Pontificem, quem constat à Pio principe Constantino (quod longe superius memorauimus) Deum appellatum, nec posse Deum ab hominibus iudicari, manifestum est. Sed & Theodosius minor sanctæ Synodo scribens Ephesinæ primæ, dicit: Deputatus est igitur Candidianus magnificentissimus comes strenuorum domesticorum transire usque ad sanctissimam synodum uestram, & in nullo quidem quæ faciendæ sunt de piis dogmatibus quæstiones, seu potius expositiones commu nicare. Illicitum nanq; est eum, qui nõ sit ex ordine sanctissimorum Episcoporum, ecclesiasticis intermisceri tractatibus. Quid præterea Romani Præsules sentiant, quid latini, græcí q; doctores hinc exponant, quid deniq; Maximus uenerabilis monachus, & illo in tempore apud uos pene solus catholicus in disceptatione sua perhibeat, quoniã longum est scribere, interrogate seniores, qui tamen moribus seniores sunt, & dicent uobis. His itaq; manifeste repertis, apparet comministrum nostrum Ignatium per imperialem tantummodo sententiam nullo modo potuisse prorsus expelli. In cuius damnatione, quia Præsulum quoque assensus est subsecutus, apparet id causa fuisse patratum adulationis, non legitimæ sanctionis. Siquidem in tantum uestra sen tentia, Præsulum præcessit sententiam, ut non solum uestro sit iussu à credita sibi ante omnem interrogationem idem Antistes pulsus ecclesia, uerum etiam postea in damnatione ipsius (sicut gesta illius latroci nalis synodi, quæ nobis per Leonem illustrem à secretis misistis indicant) quod nunquam (ni fallimur) aliquando fuit actum, primi, & ante omnes scripseritis Episcopum. His ita prælibatis sub conspectu Dei, pure, synceré q; pietatem uestram deprecamur, obtestamur, exhortamur, ut petitionem nostram non indignanter accipiatis. Rogamus deniq;, ut nos in hac uita potius audiatis deprecãtes, quàm (quod absit) in diuino iudicio sentiatis accusantes. Et ideo nolite (precamur) irasci si uos tantum diligimus, ut regnum, quod temporaliter essecuti estis, uelimus uos habere perenne: & qui imperatis sæculo, possitis regnare cum Christo. Nam qua fiducia (rogamus) illic Dei præmia peti turi estis, cuius hic ecclesiæ detrimenta non prohibetis? Non sint gra uia, quæsumus uos, quæ pro uestræ salutis æternitate dicũtur. scriptum legitis: Meliora sunt uulnera amici, quam fraudulenta oscula inimici. Deus Omnipotens cor imperii uestri ad intelligenda quæ dicimus cle mẽter aperiat, & nobis obedire in his, de quibus scribimus, impetrare nutu intimæ inspirationis suæ dignetur, christianissime, & dilectissime fili. Quisquis autem hanc epistolam nostram Constantinopoli legerit, & Augustissimo filio nostro Imperatori Michaeli quicq; ex his,

quæ in ea ſcripta ſunt occultauerit, ſi locum apud illum poteſt inue-nire ſufficientem, anathema ſit. Quiſquis etiam interpretatus eam fue rit, & ex ea quicquam mutauerit, uel ſubtraxerit, aut ſuperaddiderit, præter illud quod idioma græcæ dictionis exigit, uel interpretantis ſci-entia intelligendi non tribuit, anathema ſit.

Hæc quidem, quæ hucuſq; per periochas nouem ſunt ſcripta, prius acta, & à nobis per quoſdam fraternæ generalitati ueſtræ intimanda ſunt miſſa, præter epiſtolam illam Apoſtolatus noſtri, quam Michaeli excellentiſſimo Imperatori per quendam ipſius Legatum, qui ſe Pro-toſpatharium appellabat, nomine Michaelem tranſmiſimus. Poſtea uero cum cognouimus, quia penes hos, qui nolunt ſanis acquieſcere monitis, nihil ſolum ſcribēdo proficiebamus, ratum duximus, per Le gatos noſtros, & iteratas literas eorum, quæ uidebantur eccleſiæ profu-tura mandare, huius rei gratia direximus Conſtantinopolim, Dona-tum ſanctiſſimum Epiſcopum, & Leonem uenerabilem presbiterum, atq; filium noſtrum Marinum diaconum. Quatenus hi, qui literis ad moniti parere fugiunt ueritati, ſaltem uerbis ſalutaribus conuenti, di-ſcant tandem diuinis inſtitutionibus minime reſultare. Quibus in ſcri ptis dedimus, quæ habentur in ſubditis, quæ q; per tres periochas di-ſtinguēda fore decreuimus. Prima utiq; harum eſt, quæ & decima hu ius eſt periocha, uoluminis continens epiſtolam ad iam memoratum Auguſtum tranſmiſſam, & alteram ad Epiſcopos, ac cæteros ordines Conſtantinopoli ſubiectos. Secunda uero periocha eſt, quæ huius cor poris undecimum complet locum, habens in ſe duas epiſtolas: unam Photio, & alteram Bardæ fautori eius deſcriptam. Porro tertia eſt, quæ & duodecima iſtius eſt codicis periocha, circūferens in ſe fratri, & coe-piſcopo noſtro Ignatio, & matri Imperatoris, atque uxori eius ſin-gulas miſſas epiſtolas: necnon & epiſtolam uniformem, quam quibuſ dam claris Vrbis Conſtātinopolitanæ Senatoribus ſingulatim ſcriben dam, atque mittendam fore præuidimus.

Hæc Nicolaus Papa primus.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei piissimo, & gloriosissimo dilecto filio Michaeli magno Imperatori.

QVANTO maiora sunt beneficia Dei, quæ gratuita misericordia sua uestræ collata sunt pietati, tanto procul dubio uirtutum uestrarum debent insignia fœcundius abundare: & quanto dono ipsius imperium uestrum gloriosius esse dignoscitur exaltatũ, & super omnia regnorum culmina sublimatum, tanto infirmitate propria considerata, oportet sub potenti manu eius solo tenus humiliari, & prona mente, quod omnia ex illo quicquid boni habet, quicquid sibi arridet, sine dubio possideat, submisse, sedulé q; pensare: scriptum quippe est: Quãto magnus es, humilia te in omnibus. & rursus: Rectorẽ te posuerunt noli extolli, sed esto in illis quasi unus ex illis. & ad Saul dicitur: Nõne cum paruulus esses in oculis tuis caput te constitui in tribubus Israel? Nihil quippe à sublimibus personis offertur Deo gratius humilitate. Nihil autem humilitati principum magis congruit, quàm libenter audire quæritantium uoces, prædicãtium exhortationes, & iminentes, seu futuras à speculatoribus Domini prænunciatas cauere calamitates. Deniq;, cum non omnes prophetiæ spiritum accepimus, unde scire possumus, quæ circa subiectos nostros, uel circa eos, qui eiusdem fidei sunt nobiscum, agũtur, si præsentium uerba, uel absentium scripta ab auditu nostro, uel uisu prorsus excludimus? Epistolæ nanq; stilus tanquam quiddam aduentãtium, seu gestorum negociorum hostiarius est. Quid ergo nosse poterit omnium curam habens subditorum, & præcipue Religionis prouidẽtia uestra, si adempto ianitoris officio intus nunciari non permittitur, quod aduersis suggeri clementiæ uestræ auribus foris deposcetur? Deligetis ergo cunctorum suggestiones absq; ulla prorsus retractione pio semper auditu præcipere, referentiúm q; uoces honestatis immo reperiendæ iustitiæ, ac æquitatis auidi absq; qualibet dispectione dignanter admittere: sic que demum magistra ratione, quæ semper uoluntati non postponi, sed anteponi debetur, à falsis uera, & à noxiis salubria sequestrare, & falsa quidem, seu noxia summo libramine reperta, merito repellere. Quæ autem uera, siue proficua esse probantur, iure consequentur admittere: nã amatoris iustitiæ indicium est quoslibet, & quomodolibet hanc uelle penitus inuenire. Iustitia nempe preciosa margarita est, quæ nõ solum in thesauris regiis, uerum etiam in sterquiliniis est quærenda. Quãto potius à sede Petri, cui Deus pater preciosissimum margaritum, id est fi-

lium suum reuelauit, est sine omni cunctatione speranda, & expectan da: necnon & oblata totis præcordiorum ulnis ardentissime suscipien= da. Nolite igitur fili charissime scripturam nostram, uel Missos à uisita tione uestra secludere: nolite à beati Petri legatione tranquillissimas au res uestras auertere. Infidelium est enim immo de salute sua desperan tium, aures à uoce prædicantium claudere, sicut aspidis surdæ, & obtu rantis aures suas, quæ non exaudiunt uocem incantãtium, id est præ= dicantium. Cæterum uos, qui pii (Deo gratias) suadibiles estis, tanto aures ad audiendos clamores pauperum, id est humilium, & pro eccle sia Dei uociferantium aperire debetis. Tantó qʒ ad audiẽdam legem di rigere uestram intentionem oportet, quanto ipsi penes Deum haberi uestram orationem acceptam desideratis, quantó qʒ cum in opportu= nitatibus clamatis, & exaudiri medullitus exoptatis. Siquidem uirgi= nes illæ fatuæ, quæ foris positæ in cassum Domine, Domine aperi no= bis, clamarunt. Iccirco apertam ianuam non inuenerunt, quoniam aurium suarum ianuã salutiferis uocibus non aperuerunt. Sicut enim misericordiam facientes, misericordiam consequentur: quod de una quaqʒ uirtute sentiendum est. Ita uoces, quæ pro causa Dei proferun= tur, qui audierit uoces quoqʒ suas, constituet exaudibiles, sicut è con= tra: Qui non audierit, non audietur, quemadmodum scriptum est: Qui obturat aures suas ne audiat legem, orario eius erit execrabilis. Porro, cum quædam mulier typum ecclesiæ gestans domino: Beatus uenter, qui te portauit, & ubera quæ suxisti clamaret, confestim audi= uit: Quod magis beati sint, qui audiunt uerbum Dei, & custodiunt. Itaqʒ audite serenissime Imperator uoces Legatorum nostrorum, uel uoces literarum nostrarum audite, patienter audite, tranquille, quas confidimus in Domino, non inuenietis à diuinis præceptis in aliquo dissentire, uel à paternis diffinitionibus studio discrepare. Nam si ante quam has audiatis, repellitis, & à uocibus antequã de his, quæ fortassis in eis in dubium ueniunt, interrogaueritis, excluditis contra diuinum præceptum: de incognitis iudicare, & non probata damnare, procul= dubio dignoscemini. Itaqʒ sapientissimum Salomonem, qui filium, quem instruit ad auditionem suam potissimum inuitat sequẽtes. Hæc uobis scripto tanquam charissimo filio præmisisse sufficiat. Cæterum & si non uobis, saltem nobis consulentes, quæ mittẽda operæprecium duximus, scribere nõ omittimus, & causas ecclesiæ ipsius, uel nostras & si non auribus tuis certe tanquam coram præsentia Dei fidenter ex ponimus. Igitur, quæ penes Ecclesiam Constãtinopolitanam diebus tuis excellentissime Imperator acta sunt, hactenus quæruntur, sapien tia quidem tua, liquido nouit. Sed qualiter zelo zelati pro domo Dei

solicitudinem

solicitudinem scilicet omnium ecclesiarum secundũ apostolum, more prædecessorum meorum circunferentes, nos de his egerimus, uel disposuerimus, non tam breui, quàm ueraci stilo pietati tuæ significamus: & ne aliter synceræ menti tuæ suaderi tentetur, uel aliter quod egimus, tibi surripiatur intelligi, præsentibus te syllabis edocemus: quod prudentiam tuam dudum iam non lateret, si uel hostes Christi, qui uere est ueritas, non in mendacium ueritatem conuerterent, uel nos affectu uoluisse paterno, tanquam charissimo filio hanc tibi referare, studuissent asserere, uel si quo dilectionis ardore circa salutẽ tuam flagremus, falsitatis fuco noluissent contegere. Igitur postquam audiuimus, quod quidam qui inuidiæ facibus accensi, & superbiæ fastu arrogãte eleuati, more Iudæorum, contra pastorem, & magistrũ suum fratrem uidelicet, & comministrum nostrum Ignatium ecclesiæ præfatæ sanctissimum Patriarcham insurrexissent: quidam uero instar uiperarum, ac parricidarum parẽtem proprium, eundem scilicet beatissimum uirum ferinis dentibus impetissent, & ab ecclesia ipsa, cui iure præsidebat tyrannidis suæ cornu penitus remouissent: acerrimis doloribus angustiati, atq; mœroribus uehemẽtibus cruciati, cœpimus qualiter erga eum uiscera benignitatis, utpote circa fratrem ostenderemus sedula meditatione tractare. Scriptum quippe est: Qui uiderit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit uiscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Maxime cum scandalum, & schisma in iam dicta urbe, & in adiacentibus ciuitatibus propter quẽdam Photium ex foro, ac seculari militia, & habitu, atq; à palatinis ædibus eductum, ac subito tonsuratum, non modicum audiremus obortum. Aliis uidelicet Photii promotionem defendentibus: aliis autem hanc tanquam inconuicto, & superstite Ignatio factã merito detestantibus. Sed dum quid hinc à nobis fieri deberet, uel qualiter tantæ pestilentiæ mederi possemus, nobiscum incessanter, & anxie cogitaremus, ecce repente Legati sublimitatis tuæ ad Sedem Apostolicam cum epistola regia peruenerunt, accusationes quasdam ad iam fatum & consacerdotem nostrum Ignatium deferentes, & ut à Sede Apostolica Missos daremus, qui scandala illa sedarent, & schismata dissiparent, magnopere postulantes. Quibus benigne receptis, & legationis iniunctæ sibi, seu scriptorum delatorum tenore perspecto, mœstitiam quã prius rumor solus in corde nostro pepererat, casuum euidenter ostensorum certior confestim relatio multiplicauit. Quapropter, quia imperii tui diuinitus inspirata sapientia nobis cunctarum Christi ouium cura constringimur, cum uices illius per abundantiam cœlestis gratiæ gerimus, cui specialiter à Deo dicitur: Pasce oues meas. & rursus: Et tu aliquando

conuerſus confirma fratres tuos. Non potuimus diſſimulare, non po
tuimus negligere, quominus uiſitaremus oues diſperſas, & diſſipatas:
uel quominus cõfirmaremus in fide, & bonis moribus fratres noſtros
& proximos. Et quia inter cætera, quæ de ſchiſmate iam facto Con⸗
ſtantinopolitanæ Eccleſiæ, hi qui miſſi fuerant, teſtabantur, maxime
eandem eccleſiam ab Iconomachis recidiuam contentionem excitan
tibus aſſerebãt uexari, Chriſtúm q; per ſingula conuenticula blaſphe⸗
mari, iccirco duos Epiſcopos, qui nobiſcum erant, quí q; ad hoc per⸗
ficiendum opus idonei nobis eſſe uidebantur, Radoaldum ſcilicet, &
Zachariam una cum eccleſia, quæ apud nos eſt, datis literis quæ Con⸗
ſtantinopolim, id eſt nimirum piaculum execrantes, è latere noſtro di
reximus nihil eis penitus iniungentes, niſi ut tantummodo cauſam
Ignatii Patriarchæ, qui ante de eccleſia pulſus, quàm ab aliquo accuſa
tus extiterat, diligenter inueſtigarent, & Sedi Apoſtolicæ, & ueracibus
plenius referrent indiciis, quẽadmodum Iob beatiſſimus edocet: Cau⸗
ſam (inquit) quam neſciebam, diligentiſſime inueſtigabam. Photii ue
ro conſecrationem non ſolum minime interim admittendam eſſe cre
didimus, uerum etiam ipſis Legatis noſtris ne cum illo, niſi cum laico
uſq; ad notitiam noſtram communicarent, frequenti ac cõmoda iuſ⸗
ſione præcepimus. Quoniam ſicut magniloquus Leo Papa ſcribẽs ad
ſanctum Flauianum dicit Antiſtitem: Nos qui ſacerdotum Domini
matura uolumus eſſe iudicia, nihil poſſumus incognitis rebus cuiuſq;
partis in præiudiciũ diffinire, priuſquam uniuerſa quæ geſta ſunt, uera
citer audiamus. Tantũ eis de uenerabilibus Domini noſtri Ieſu Chri⸗
ſti, eiús q; Dei genitricis ſemper Virginis Mariæ, ac ſanctorum ipſius
imaginibus quicquid quæſtio afferret, iuſte, ac pie diffinire licentiam
dantes. Quæ ita eſſe (ut dicimus) literæ noſtræ, quas Auguſtæ man⸗
ſuetudini tuæ, necnon & Photio per eoſdem Miſſos noſtros deſtinaue
ramus, ſi ita ſunt apud uos, quemadmodum à nobis fuere tranſmiſſæ,
patẽter poterũt indicare. Verum de hoc in ſubditis late dicturi, ad pro
poſitum redeamus. Peruenientes igitur id eſt Miſſi noſtri Conſtanti⸗
nopolim minis imperii tui (ſicut ipſi poſtea nõnunquam ſatebantur)
deterriti, & horrendis terroribus impulſi, ſpretis monitis noſtris, con⸗
temptis & epiſtolis ſibi à nobis coram tota eccleſia noſtra datis, immo
poſtpoſito timore Dei (ſicuti poſtea claruit) in contrarium uerterunt
omnia, quæ ſibi fuerant imperata. Verũ de his à nobis collecto bis ſan
ctorum Epiſcoporum occidentalium regionum Concilio, iuxta quod
Dominus ait: In quo iudicio iudicauerunt, iudicatum eſt: & in qua
menſura menſi ſunt, remenſum eſt eis: contigit enim illis, quemad⸗
dum Vitali quondam, & Miſeno Epiſcopis, qui ſicut iſti Conſtantino
polim

polim missi eorum, pro quibus destinati sunt, aduersæ parti communicando, non executores, sed expugnatores inuenti sunt. De quibus beatus Felix Apostolicæ Sedis Antistes, & Alexandrini Petri, seu Constantinopolitani Acacii Præsulum damnator Imperatori Zenoni scribens, inter cætera Vitalem, ait, atque Misenum cur uel impulsi ad ista consenserint, honore simul, & communione apostolica censura priuauit. Quoniam factum est sicut ipse Cyrillo Abbati Acrinentensi scribit, ut eorum præuaricatione deciperetur populus christianus: qui rursus de eis mentionem faciens, ad iam fatum Principem de eorum transgressione dicit: Plebi suasum est christianæ nos talibus præbuisse consensum, quos mox regressos præuaricatio impune non habuit. Nam eos apud beatum Petrum apostolū sancta mecum synodus residens dum conuitia plura metirentur ordine, & communione nudauit: ne eorum incorrepta perfidia securitatem præberet inimicis. Iam uero si uos prodictis Legatis nostris uim (quemadmodum ipsi fatebantur) intulistis, licet eos exemplo memoratorum oportuerit Antistitum deterreri, immo ne uel impulsi ad talia laberentur, Domini: Nolite timere eos, qui corpus occidunt, dicentis, debuerint præceptis arceri. Contra diuinam tamen reuerentiam à te, ò Catholice Princeps probatur admissum, ut beati apostoli Petri directa legatio, immò hæc in illo præferentis Christi, qui dicit: Qui uos spernit, me spernit: tanquam in captiuitatem redacta teneretur. Verum quia res, & personæ utrarunque partium istius temporis cum illo pene in cunctis conueniunt, memorabilis uiri iam nominati Felicis Sedis Apostolicæ Præsulis apud uos & iam apertissime uerbis alloqui procurauimus, qui ad super scriptum Augustum scribens inter alia: Cum (inquit) apud barbaras etiam nationes, atq; ipsius deitatis ignaros, pro exequendis negociis uel humanis, Iure gentium semper legationis cuiuslibet habeatur sacrosancta libertas. Notum est omnibus quāto magis ab Imperatore Romano, & Christiano Principe in rebus præsertim diuinis oportuerit intemeratam seruari. Sed quia superius de falsatæ epistolæ per iam dictos tunc Radualdum, & Zachariam Episcopos ad te directæ scriptura memoriam fecimus, restat ut partim loca, in quibus falsata est, quātum inspectis exemplaribus græcis, quæ nobis per Leonē à secretis missi, nosse tribuitur, aperiamus. Asserentes primitus quomodo nō ordo legitimus, nec à sanctis patribus usitatus, in lectione ipsius epistolæ fuerit obseruatus: quandoquidem eadem epistola non solum de sacris imaginibus, uerum etiam de audiendo fratre, & nostro Coepiscopo Ignatio sententiam Sedis Apostolicæ continebat. Et uos eam in causa quidem Ignatii consacerdotis nostri, quæ prius uentilata est, ne-

ſcimus cuius uſi conſilio, ſilentio contexiſtis, ſolum hanc poſtea, quando pro ueneratiōe ſanctarum Imaginum ſynodus collecta eſt, demonſtrantes: quamuis in his, quæ ibidem ex ea lecta ſunt, nōnulla addita, multa mutata, plura ſubtracta reperiantur, & per omnia talis à uobis effecta ſit, ut aut nihil, aut parum aliquid nos per eam de crebro dicti comminiſtri noſtri Ignatii diſpoſuiſſe cauſa uideamur. Sed uere non ſic in ſynodis priſco tempore collectis, non ſic actum fuiſſe nonnullorum geſta Conciliorum demonſtrant. In illis enim Apoſtolicæ Sedis ſcripta nō ſub occultationes in odio tegebantur, ſed ut omnibus, qui erant in domo Dei lucerent, in propatulo ponebātur, & ut ſiqua tortitudo, uel macula in fidei pulchritudinem à quolibet tentaretur induci, facile pateſceret, ac ſi ſpecula, omnibus habebantur, & quaſi quædam rectitudinis formula, qua imprimi cæteri poſſent poſita; colebantur. Quod, ut manifeſtius pateat ex his, huic epiſtolæ pauca duximus inſerenda. Primo etenim loco ſancta ſynodus apud Epheſum congregata, ſanctæ memoriæ Cœleſtini Papæ prius epiſtolam legit, & ita demum ad alia exequenda uacauit, ita ut iubente ſancto Cyrillo, qui icirco in præfata ſynodo ante omnes ſedit, quia & ipſe locum iam memorati Papæ ibidē (ſicut geſta eiuſdem ſynodi teſtantur) obtinuit: ipſa epiſtola cum competenti honore latine primitus, & poſtea in græcam dictionem ſine ullo fuco falſitatis iam trāſlata ſit coram ſynodo lecta. In tantum, ut ex eius propemodum ſpecialis iudicii tenore ſit perfidus Neſtorius Conſtantinopoleos Antiſtes expulſus, dum eadem ſynodus in ſententia contra eum prolata tali modo proſequitur. Neceſſario (inquiens) coacti tam ex Canonibus, quàm ex epiſtola ſanctiſſimi patris noſtri comminiſtri Cœleſtini Epiſcopi Romanorum Eccleſiæ lachrymantes ſæpius, ad hanc mærore plenam contra eum uenimus ſententiam. Et ad eundem Papam poſtea ſcribēs, præfatum Neſtorium per epiſtolam ab ipſo ſanctiſſimo Præſule ſcriptam, rationabiliter aſſeuerat fuiſſe damnatum. Epiſtola quoque ſancti Leonis Papæ adeo apud oēs tales Epiſcopos extitit uenerabilis, ut hunc columnam orthodoxæ uocarent: & omnes in ea Præſules Conſtantinopoleos Anatholio præcedente ſubſcriberent: ita ut Chalcedonenſis magna ſynodus nil diffiniſſe, nil reſpuiſſe, nil ſuſcepiſſe, niſi quod uel illa, uel uices Apoſtolicæ Sedis ibi reſeruantes diffinierunt, proiecerunt, uel admiſerunt, penitus agnoſcatur, & (ſicut in reuelatione ſua, quam ad piæ recordationis ſuæ Marcianum Auguſtum habuit, inuenitur) prima ruina Dioſcori, qui epiſtolam ſancti Leonis recitari prohibuit, extitit, dum ſic aiunt: Nos igitur conſiderātes & uniuerſo orbe factas tēpeſtates, & cauſam inquirentes huius rei auctorem comperimus Dioſcorum quondam Alexandrinorum

xandrinorum

xandrinorum Episcopum primum quidem, quia epistolam à sanctissimo Archiepiscopo senioris Romæ Leone directam ad sanctæ memoriæ Flauianum quondam Constantinopolitanæ Vrbis Episcopum recitari prohibuit. Sed quid per singularum Concilia synodorum im moremur, cum in omnibus illis ab Apostolica Sede scriptum prolatũ & ordine præponatur, & auctoritate scripturis cæteris antecellatur? Quod si sublimitatis tuæ non latuit sapientiam, oportebat ut etiã ipsa diebus suis talium sequeretur exemplorum uestigia. Sed tandem aliquãdo ad ostẽdendũ partim falsa in epistola nostra loca (opitulãte Domino) sicut præmisimus accedamus: partim uero dicimus, quoniã pro lixitatem uitantes, eadem commorare per singula recusamus, quandoquidem ne in his, quæ de uenerandis Imaginibus per eandem loquuti sumus epistolam, tenor stili nostri, uel intentionis extiterit obseruatus. Siquidem cum nos inter alia cõmemorassemus, quòd multoties conuentus factus fuerit sanctorum patrum, à quibus & delibera tum, ac obseruatum extitit, qualiter absque Romanæ Sedis, Romaniq; Pontificis consensu nullius insurgentis deliberationis terminus daretur. Hoc uidelicet de maioribus duntaxat ecclesiæ negociis nos in nuentes, quod & ueraces historiæ, & synodalia gesta sæpe diffinitum, sæpe & factum fuisse testãtur. Vos erasistis absq;, & interposuistis cum, significare scilicet attentantes: Deliberatum fuerat à sanctis patribus, ut cum Sedis Apostolicæ, & ecclesiæ uestræ consciis omnis rei finis debeat omnino proferri: cũ hoc fieri semper nulla ratione ualeat, nullo prorsus exemplo gestum patescat, præsertim cum hæc Apostolica semper se des in sana doctrina perstiterit. Vestra uero ecclesia (quantum ad præsu latum pertinet) infirmante capite sæpe languerit: ac per hoc ista nequiuerit ascire quouis modo consensum, cuius pessimum execrabatur nõ immerito sensum. Deinde cum nos exprobrantis effectu per eam cau sari uideamur, pro eo quòd cætus conueniens Constantinopolim sine Romani consultu Põtificis Ignatium proprio priuasset honore, quod nusq; nimirum de Constantinopolitano Præsule nisi fortassis ab hære ticis absq; Romano Papa factum fuisse recolitur. Vos hoc commutatis dicentes, quod id nos prius à uobis fieri nõ debuisse nõ scripsissemus, tanq; uel nos postea id fieri censuissemus, aut tanq; nos Legatos nostros nõ ad audiẽdam solummodo & nobis referendã Ignatii causam, sed ad diffiniendã Constãtinopolim miserimus, cum nõnullis in eadẽ epistola interpositis inueniriq;, quo ad depositionis eiusdẽ cõsacerdotis nostri censurã, nõ terminari sed tantũ perquiri, & nobis significari ad diffiniendam auctoritatem apostolicam luce clarius decreuerimus. Nã si nos pro diffinienda controuersia fratris nostri Ignatii tunc Legatis nostris quicq; præcipimus, uel eum damnationi subiici decreuimus ut

quid ne sententiam diffinitiuam suscipere, licet non digne decertaue=rint, attamen quantuncunque, & quomodocunque contradixisse, ac ne deponeretur, restitisse probantur. Siquidem ut(cætera nunc com=memorare differimus)in epistola uestra ex ore uestro didicimus, quo=modo illi non solum consensum noluerunt ipsius præbere damnatio=ni, uerum etiam qualiter, ne tantum piaculum à uobis in eum com=mitteretur, interdixerint: quæ profecto & ipsi minime contradicerent, sicut depositioni eius interessent, nos sibi mandatum tribuisse recole=rent, & uos postea nisi illos præter iussionem nostram clare sciretis, eos & nobis commendare, & super huiusmodi noxa transgressionis excusare nullo modo studeretis. Iam uero si dicitis quamobrem illos deposuerimus, cum eos in damnatione sæpe fati Patriarchæ consentire noluissent, tam manifeste sciamus: Respondemus, quia nihil illis bo=num profuit inchoasse, & in bonitate minime perdurasse: quoniam qui perseuerauerit usq; in finem, hic saluus erit. Quid enim proderit alicui pro ueritate primum quidem impetum dare, & post paululum aut suasionibus, aut terroribus, aut aliquolibet uitio ueritatis tramite declinare? Porro si Vitalis, & Misenus, de quibus supra diximus, à beato Felice Papa honore pariter, & cõmunione priuati sunt, qui ad talia uel impulsi dilapsi sunt, quãto potius isti pari debent ultioni suc=cumbere, qui parem quidem præuaricationem, sed non pares, immo nullas pœnas sicut illi quondam perpessi sunt. Post hæc autem quic=quid de iam fati fratris, & comministri nostri Ignatii tyrannica repul=sione, quicquid de considerata & inuidiæ plena in eum prolata senten tentia, quicquid de uiolatis paternis diffinitionibus, quicquid de Pho=tii scripseramus irregulari promotione, saltu quodam astutiæ transcen=dentes, etiam sanctorum patrum instituta, quæ sancti spiritus afflatu sunt edita, ne ad Concilii peruenirent notitiam contexistis, & ueluti in quodam silentii sudario ligata in terra dum diuinis, ac tributa talen ta fuerint abscõdistis, licet continuatim deueniendo in conspectu Mis=sorum nostrorum & perquirendo Ignatio. Quamobrem traditam sibi plebem, & constituta decessorum meorũ spreuerit, quæ nos post mul tum scripsimus, dictis superioribus conglutinaueritis. Nõ tamen quæ nos confestim subintulimus, passi estis ad cognitionem Ecclesiæ Con=stantinopolitanæ, uel ad Synodi auditionem proferri. Subintulimus quippe nos post illa uerba ita continuo prosequentes, & in hoc agen=dum subtili examine à nostræ iussionis Legatis depositionis eius cen=sura perquiratur, quatenus inquirentes inuenire queant, utrum cano=nicus tenor in eadem obseruatus fuerit, uel non manifestum existat, ac deinde cum nostro præsulatui significatum fuerit, quid de eo agen=dum sit,

dum ſit, apoſtolica ſanctione diffiniamus, ut ueſtra eccleſia, quæ tantis quotidie quatitur anxietatibus, inuiolabilis deinceps, & inconcuſſa permaneat, ſed uos hæc, ut prætulimus, occultãtes à piorum, qui fortaſſis illic habebantur, notitia ſubduxiſtis. Ad nihil plane aliud intendentes, niſi ut non tenebrarum opera manifeſtatione lucis arguerentur, & ut nos his quæ illic irrationabiliter acta fuerant, dum noſtra ſcripta tacentur, conſenſum præbuiſſe reputaremur: probat hoc præcipue poſt multa utilia, quæ ibi non utiliter corrupta, uel defraudata ſunt, nouiſſimis eiuſdem epiſtolæ locis. In quo nos quidem Legatos noſtros commendantes amplitudinem tuam deprecati fueramus de ipſis inter alia dicentes: Et cum in conuẽtu eccleſiæ ſederint pro eccleſiaſticis diſfinitionibus nihil á uobis, uel ab aliis alicuius contrarietatis, impetum ſentiant. Vos uero protinus ſubintuliſtis, quaſi nos hic continuatim ſubiunxiſſemus perhibentes: A nobis enim quæ huiuſmodi ſunt diſpoſitionis, & ſtatuta ſunt & diffinita. Hoc præcepto ueſtra utinã placens Deo ſagacitas innuere uolens quæcunque à Legatis noſtris ſtatuta fuerũt, & diffinita nos ſtatuiſſe, uel diffiniſſe per omnia dignoſcamur: qui tamen ſcriptus uerſiculus, nec à nobis prodiit, nec eis (præter quod ad ſacras Imagines pertinet, & id quoq; irrepræhenſibiliter) diffiniendum ſiue ſcripto, ſiue uerbo terminare quicquam, uel deliberare præcepimus. Ita eſſe quæ diximus ſuperius à nobis annotatis ſentẽtiis, teſtificantibus exemplaribus eiuſdem epiſtolæ noſtræ, ubi nos deprauata reiacent affatim edocentibus. Nam ſi nos ideo Miſſos noſtros deſtinaſſemus, ut uice noſtra Ignatii eſſent negocii iudices, quẽadmodum uos prætenditis, qui latrocinale illud Concilium, in quo Ignatius deponi putatus eſt iudicium noſtrum ſcribentes aſſeritis. Ante totius litis motionem, atque ante omnis initium controuerſiæ ſedem ei propriam reſtitui proculdubio cenſuiſſemus, ut legitime nimirum reciperet, quod nulla lege dignante perdiderat, atq; per eccleſiaſticum Canonẽ, reſumeret quod illi potẽtia ſæcularis ademerat, quatenus ſic deinde propria ſede, necnon & omnibus ſuis ante receptis, uiribúsq; reſumptis reſtitutus iam & armatus, cum accuſatoribus ſuis certaminis campum, & litigii conflictum poſſet arripere. Quod cum in mũdanis negociis legibus tuis fieri cẽſeas Imperator, multo magis in eccleſiaſticis atq; diuinis obſeruaretur, pietas tua debuit præuidere. Sed hæc nos ex innumeris ſtudio ueritatis defalſatæ memoratæ crebrius epiſtolæ noſtræ dictionibus ſummatim tetigiſſe ſufficiat. Cætera uero, quæ ſuperſunt, per Legatos noſtros, quos ad diuinitus protectũ imperium tuum ecce direximus, inſpectis immutilatis exemplaribus, quæ illis tranquillitati tuæ demonſtrãda tradidimus, facillime potes agnoſcere. Quamobrem

& nos quoque dilectionem tuam paterno salutantes affectu deprecamur, & per Deum, in cuius manu corda sunt regum, anxius obsecramus, ut eandem ipsam epistolam, quam gloriæ tuæ per lõge superius memoratos, Radoaldum, & Zachariam misimus, his præsentibus Missis nostris monstrare, atq; ad collationem cum exemplaribus, quæ eis dedimus, faciẽdam mora sufficiente accommodare digneris, quatenus per hoc scire ualeant, utrum sic eadem epistola in sua penes uos integritate maneat, quemadmodum extiterat à nobis tuæ sublimitati directa: an à quoquam fuerit postmodum ad superius annotatas deprauationes perducta. Et siquidem per uestratum aliquem tantum nefas patratum est: quoniam apud Græcos (sicuti nonnulla diuersi temporis scripta testantur) familiaris est ista temeritas: miramur, & modis omnibus obstupescimus, si regius excellentiæ tuæ honor, qui iudicium diligit, ad tantum potuerit dedecus incuruari, cum ad hoc magis diuinitus ordinatus sit, ut deprauata corrigat, & falsata pristinæ ueritatis honestati restituat. Aut enim iusta fuerũt, quæ misimus, sic q; cõsequenter oportuit ea seruari, aut si iusta putata non sunt, in quo iusta non fuerint, per aliud saltem scriptum exponi, uel nobis referri, & summa ratione debuerunt patenter ostendi. In nullo tamen horum oportuit ea uel ecclesiæ, quæ apud uos est, cognitiõe priuari, uel aliqua falsitatis deprauatione fraudari. Porro si tuæ mansuetudinis postposita notitia hoc immane sacrilegium gestum est, nihilominus immensa admiratione ducimur, & quia tantum imperium illudi potuit, & tantã fraudem perferre iure dolemus. Deniq; sacrilegium non immerito commisisse dicendum est, qui scripta pietatis fidelium, atq; pii principis nationi uel subducit, uel à sui ueritate submouens uelamento præstigiorum suorum obnubilat. Veruntamen nos quomodocunq; falsitati, uel deprauationi eadem sit epistola submissa, grates innumeras agimus Deo, cuius inspiratione & fidelia eius exemplaria penes nos retinuimus, & cuius permissu qui hæc uel authenticam ipsam scripsere superesse noscuntur. Nos autem Ignatii fratris, & Coepiscopi nostri quocunq; discrimine, priusq; à nobis specialiter ad iterationem eius perducatur negotium, quia nec hactenus consensimus aliquando, Deo nos confirmante, nullo modo consentiemus. Verum non ita iustificamus eum, ut nihil hunc repræhẽsione dignum admisisse dicamus, pro quo fortasse merito poterat, legitima discussione facta, quodlibet canonicæ iaculum pati sententiæ: cum scriptum in apostolicis literis confiteamur, dicentes: In multis offendimus omnes. & rursus: Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & ueritas in nobis non est, sed ita uolumus, & ita decernimus istiusmodi Pontificem

digna

digna pro factis recipere, ut sacerdotale decus penitus non uilescat, nec tam facile pontificalis apex terrátenus incuruetur. Ita inquam uolumus, & ita decernimus hũc, immo quẽcunq; pontificem, iustæ subdi sententiæ, ut non à sæcularibus quibuscunq; iudicetur, non tyrannice propellatur, non antè audientiam ecclesia sua priuetur, non ab inferioribus, sed à maioris auctoritatis personis recti calculi sentẽtiam consequatur. Ita denique uolumus, & ita decernimus istius, immo uero cunctorum sacerdotum causas examinare, culpam suam punire, ut paternos terminos non transgrediamur, sacros Canones non conculcemus, nec decretalia Sedis Apostolicæ cõstituta, quibus ecclesia tota fulcitur, atq; munitur, quoquomõ uiolemus. Ad extremũ ita uolumus, & ita decernimus, Pontificem (qualiscunq; sit) iudicari: ut ecclesiæ, cui præest, iura nulla temeritate, nulla præsumptione frangantur. Nullum quippe poterit ecclesiæ ius dignum seruari, si Præsul eius à quibuslibet uel quãdolibet, aut quomodolibet impetatur, & pro libito cuiuscunq; tanta facilitate pellatur. Quod cum ita sit, non possumus interim fratrem nostrum Ignatium (qualiscunq; sit) nõ inter sanctissimos, & beatissimos Patriarchas connumerare. Qui licet apud uos sit tot opprobriis, tot persecutionibus fatigatus, à nobis tamen nõ nisi qualis à decessoribus meis est habitus, creditus & ueneratus, nullo quippe nostro examine alicuius criminis reus, nullo est nostro speciali iudicio repertus obnoxius: ac per hoc (cum nulla est) nulla sententia condẽnandus, aut à nostri, ecclesiæ q; nostræ communione collegii sequestrandus, aut aliquibus, nisi honorabilibus, uocabulis appellãdus. Sed nec in Photii sacerdotali prouectui, præstando fauore in uota condescensionis nostræ modo quolibet inclinabimus. Ergo tranquillitas tua literarum saltem nunc tenore cognoscat sedem beati Petri apostoli in neophito, & mecho, & Constantinopolitanorum ecclesiæ inuasore Photio olim, iusté q; dãnato, ac nihilominus præsentia synodali nuper eliso communionis nũq̃, nisi à præuaricatione cessauerit, præbituram esse consensum. Qui (ut cætera nunc omittamus) à Gregorio Syracusano, uel cæteris schismaticis institutus, immo destructus, contra omne fas alterius præsidere non potest ecclesiæ. Nam merito destructus esse creditur, qui à destructo ædificari sperans, etiam siqua alia noua fortassis habuit, nimiæ præsumptionis eius temeritati communicans, perdidit. Nam Gregorius quomodo quẽdam ædificare poterat, qui multipliciter iam noscebatur elisus? Quomodo quenq̃ in aliquo ecclesiastico poterat ordine stabilire, qui ecclesiæ unitatem scindens ipse iam uidebatur omnino deiectus? Sicut enim ligatus ligare, & deiectus deiicere nõ potuit, sic destructus construere, & elisus quenq̃ ordinare nequiuit. In

ſummo quippe ſtatus ſui oportet eum uigore conſiſtere, & firmis in= niti per omnia baſibus, qui alterum uel proſternere, uel conatur ſta= tuere. Gregorius ergo, qui canonice, ac ſynodice depoſitus, & anathe= matizatus erat, quemadmodum poſſet quenq; prouehere, uel benedi= cere, ratio nulla docet. Igitur nihil potius à Gregorio percepit, niſi quantum Gregorius habuit: nihil autem habuit, nihil dedit. Per eo= rum quippe (ut legitur) manus impoſitionem, & inuocationem daba tur ſpiritus ſanctus, qui nouerāt mūdas ad dominum manus leuare. Cæterum Gregorius, qui tranſgreſſor factus eſt legis, ad iracundiam ſui magis quàm ad conſecrationem alicuius ſpiritum ſanctum per impo= ſitionem ſuæ manus ſine dubio prouocauit, etiam ſi is qui ordinan= dus erat, nullas alias haberet ſibi regulas obuiantes. Hinc enim ſcri= ptum eſt: Qui obturat aures ſuas ut audiat legem, oratio eius erit exe crabilis. Si execrabilis, utique & non audibilis, ſi non audibilis, ergo inefficax: ſi inefficax, profecto Photio nihil præſtās: nimirum qui uul neratum caput per illam manus impoſitionem potius habere digno= ſcitur. Porro ſi prætendit iniuſte ab Ignatio ſe fuiſſe depoſitum, quid de omnibus, qui in ſynodo illo tempore conuenerunt, ſententiámq; in eum protulerunt, perhibebit? Quod ſi & illos iniuſte feciſſe dicere præſumit, quare cum eis nunc communicat, & quoſdam eorum ſacer dotio dignos exiſtimat? Quos tamen recte prius non iudicaſſe repræ= hendit, & ſententiæ, quam protulerunt, eos ſecundum ſe debere, ſuc= cumbere non neſcit. Sed uideamus quorum iudicio, uel quorum au ctoritate Gregorius poſt depoſitionem, & anathema, honorem Epiſco patus, uel officium priſtinum recepit. Omnes enim illum & depo= ſitum norūt, & anathematis uinculis obligatum, ac per hoc totius ec= cleſiæ communione priuatum. Iam uero ſi dixeritis quia ipſe ſibi Gre gorius & honorē reſumpſit, & priſtinum officium recepit, audite quid apoſtolus dicat: Nec quiſquam ſumat ſibi honorem, ſed qui uocatur à Deo tanquam Aaron: ſed & Chriſtus nō ſemetipſum clarificauit, ut Pontifex fieret. Sed & uenerabiles Antiocheni Canones præcipiunt: Si quis Epiſcopus damnatus à ſynodo, uel præsbyter, aut diaconus à ſuo Epiſcopo, auſi fuerint aliquid de ſacro miniſterio contingere, ſiue Epiſcopus iuxta præcedentem conſuetudinem, ſiue præsbyter, aut dia conus, nullo modo liceat, & ne alia ſynodo reſtitutionis ſpem, aut lo= cum habere ſatisfactionis. Sed & communicantes omnes abiici de ec cleſia, & maxime ſi poſtea quàm didicerint aduerſus memoratos pro= latam fuiſſe ſententiam, eiſdem communicare præſumpſerint. Cartha= ginenſes quoq; regulæ excommunicatum qui ante audientiam com= municare tentauerit, ipſe in ſe damnationem protuliſſe manifeſte de= nunciat.

nunciat. Si ergo ſecundum Apoſtolum nemo ſibi honorem accipit, & Chriſtus non ſe clarificauit ut Pontifex fieret, qui omnes cum pa= tre, & ſpiritu ſancto glorificantes ſe glorificat, & ipſe eſt Pontifex, de quo rurſus id dicit Apoſtolus. Talis decebat ut nobis eſſet Pontifex ſanctus &c. Et ſi Epiſcopus, qui damnatus à ſynodo eſt, iuxta ſacros Canones, ſi auſus fuerit aliquid de ſacro miniſterio iuxta præcedentem conſuetudinem contingere, & ante audiētiam communicare, ipſe in ſe damnationem protulit: ita nullo modo liceat ei nec in alia ſynodo reſtitutionis ſpem, aut locum habere ſatisfactionis, ſed & communi= cantes omnes abiici de eccleſia: quanta putas Gregorius pœna multan dus eſt, qui poſt damnationem ſui & anathema, in hæc omnia com= miſiſſe probatur, id eſt & ſuper Chriſtum ſe extulit, & quod ipſe non fecit, iſte & honorem ſibi reſumpſit, & ut Pontifex eſſet, ſe arrogan= tiſſime clarificauit, & ante audientiam excōmunicatus communicare, & uetita uſurpare præſumpſit, & damnatus de ſacro miniſterio nō ſo= lum aliquid, uerum etiam multa iuxta priorem conſuetudinē tetigit? Quod certe Gregorius agere omnino non debuit, etiam ſi nulla com miſſa exiſterent, pro quibus damnari potuiſſet: quoniam prælati iudi cium ſemper inferioribus formidandum eſt, ne ſi ei non obedierint, licet ab eo fortaſſis iniuſte ligentur, ipſam obligationis ſuæ ſententiam ex alia culpa, id eſt inobedientia mereantur. Igitur prælatos damnare indifferenter, oportet horreſcere. Quicunque uero minoris auctoritatis ſunt, damnare ſolicite caueant, ne maiorū ſuorum ſententiam tranſ= grediantur. Alioquin licet iniuſte nonnunq̄ damnati ſunt ex ipſa te= meraria præuaricatione, culpa quæ nondum forte perpetrata fuerat, & ultio quam culpa nec dum merebatur, proculdubio ſubſequuntur. Nihil quippe lignum uetitum in ſe mortiferum habuit: ſed qui inobe dienter ex eo comedit, mortem ſibi, & poſteris propinauit: non quia lignum malignum, cum quod Deus fecit, totum fecerit bonum, ſed quòd mala ſit tranſgreſſio, & uolenti ſubiici per eam merito ſit orta damnatio. Porro ſi dicitis Gregorium ab imperio ueſtro, & ab Antiſti tibus fuiſſe receptum, percontari libet ò ſapientiſſime Imperator, qui= bus hoc documentis, quibus Canonibus iubentibus agi rite poteſt, ut hi qui abiiciuntur ab aliis recipiantur? Id etiam ueneranda, & uni= uerſali Synodo Nicena de utraque profeſſione luce clarius inhibente? Nam à ſeculari poteſtate nec ligari, nec ſolui ſacerdotem poſſe mani= feſtum eſt: & iccirco affatim approbatur Syracuſanum Gregorium per imperialem tantummodo ſententiā nullo modo ualuiſſe reconciliari. Vbi ſi Pontificum quoq; ſociatur aſſenſus, quærimus utrum præceſſe= rit, an fuerit ſubſequutus? Si ſubſequutus eſt, nihilominus ad id redi=

tur, ut absolutio à sæculari potestate præcepta ualere non possit, Pontificúm qꝫ sequutus assensus, adulationis, uel terroris fuerit potius, quàm legitimæ sanctionis, si præcessit, doceatur à quibus, & ubi ille sit gestus, si secundum ecclesiæ regulam celebratus, si paterna traditione profectus, si Maiorum more prolatus, si competenti examinatione depromptus, si ad maioris auctoritatis sedem, quàm illa est, à qua Gregorius damnatione tenebatur obstrictus, secũdum ecclesiæ regulas est relatum, si ipse Præsul, qui ligauit, absoluit. Si hæc gesta non sunt, quo more, quo ritu Syracusanus Gregorius se gloriatur absolutum, cum nec à Pontificibus ordine debito, nec ecclesiasticis legibus fuerit expetitus, nec à mundana potestate potuerit præter ecclesiæ tramitem prorsus absolui? Legitima ecclesiastici tenoris absolutio præueniret, & hæc omnia, quæ superius dicta sunt, secundum ecclesiæ tramitem seruarentur, præcipue, cum non ab inferiori, uel pari, sed à maiori persona: & (sicut ex apostolicis canonibus edocemur) solum ab eo qui eũ sequestrauit, aut certe à prima sede iure possit absolui. Inferior quippe, uel compar antelatum, uel comparem non annuente maiori, absoluere non potest. Sola igitur potior inferiorem conuenienter absoluit. Proinde inferioris loci Pontifices eos, quos potior suus obligauerat, sine prima sede absoluere non potuerunt. Veruntamen, licet contra Nicenenses sacros Canones præfatum Gregorium, qui abiectus fuerat, receperint, nunquam tamen eum à uinculo damnationis, & anathematis exuerunt, quem absolutione præuaricatoria potius nexuerunt, & hũc, dum soluere nixi sunt, nodis maioribus dediderunt. Quinimmo dum sententiam maioris contemnentes transgressi sunt, uel etiã suam tergiuersatorio consilio, lensi que sensu sibimet facti contrarii destruere sunt moliti, pari præuaricatione habentur innexi, & simili pœna secundum apostolicos, & nonnullos alios Canones tenentur obstricti, ita ut communicãtes expelli de ecclesia iubeantur, ac per hoc, reos reum iustificare constat minime potuisse, nec ligatos ligatũ soluere modo quolibet ualuisse. Ecce à quibus ò Christiane Princeps, Photius est institutus. Ecce qualis est Gregorius, qui Dormitantius conuenientius poterat dici. Quamobrem cogita fili charissime, tracta & tecum sedula meditatione perquire, si stare Photius possit, etiã si miris uirtutibus polleat, etiam si omni scientia fulgeat. Quando qui hunc statuisse tentauit, dudum iam cecidit: & uolens erigi cum conãtibus se erigere, nunquam recuperaturus denuo ruit. Consyderet ergo diuinitus uester inspiratus apex quomodo Photius (etiam si nihil aliud sibi iure ualeat impedire) queat in sacerdotali gradu persistere: quandoquidem institutor suus cum hic ordinaretur, nõ solum sacerdotio, uerum etiam ipso

carebat christiano uocabulo: & sicut iam exposuimus, nec dãnatus iu stificare, nec depositus erigere, nec ligatus potest quenq; per impositio nem manus prouehere: impossibile est enim horũ aliquid fieri. Iudicate ergo mãsuetissime Imperator cui potius obediendũ est, Deo, an hominibus: iudicate cui potius resistendum sit, potestati quã in Petro oĩpotens Deus ordinauit, quã q; super cunctam ecclesiã extulit, an or dinatiõi Gregorii Syracusani, cui illi ue dicendũ est, homini, uidelicet per quẽ in ecclesia Christi tot scãdala uenerunt: quí q; olim (sicut ipsi scitis) à fratre, & comministro nostro Ignatio, & à synodo quæ sub eo erat, depositus est: & ut apo. sedes in eius dãnatione cõsentiret, ab ipso consacerdote nostro postulata est. Sed decessores mei beatæ memoriæ Leo, ac Benedictus sedis apo. moderamina seruãtes, noluerunt sic unã partem audire, ut aliæ parti nihil penitus reseruarẽt. Vnius quippe me diator nõ ẽ: quãobrẽ interim depositio ipsius à sede apo. nõ suscepta, remansit infirma. Cúm q; idẽ Gregorius per Legatũ suæ partis, Zacha riam noĩe, sedẽ agnouisset apost. in sua depositione nullatenus cõsen sisse, nõ gratias egit, nõ à cœptis in iam dictũ fratrẽ nostrũ sæuiẽtibus contumeliis cõquieuit, sed benignitate Dei, & patiẽtia sedis apo. in su perbia abutẽs, in ipsum uidelicet Ignatiũ Patriarchã suum rediuiua ia cula impietatis irreuerẽter exacuit: & eo superstite neophitum in Con stantinopol. Ecclesiã consecrauit: quin potius & aduersus sedis decreta contumax esse nõ destitit, qui pro se, nõ contra se ipsius ab ea decreta paulo antea tanq; ingratus nõ recolit, & ueluti tergiuersator arma præ parat aduersus arma, sibi tutelam salutis nõ modice conferẽtia, & murum destruere nititur, qui ne ipse destrueretur fortissime custodiuit. Et agit nunc quantum in se est, ut ea statuta prorsus habeãtur inualida, quæ cũ ipse his egeret, supplex petebat, & ut fortiora essent adamante submissus optabat, atq; ut sibi auxiliarẽtur, humiliter implorabat: nec nõ & contra ea repugnãtes forsitan tyrannos, & sacrilegos iudicabat. Nisi enim sedes apost. ei parceret, ille quomodo cõreuerẽdiss. Ignatiũ posset destruere, brachium nõ haberet. At ille usus est sedis apost. bonitate in malignitate, & beneficiũ in patris sui conuertit exitiũ. Dicite igitur ô Imperator (obsecro) cũ ita sit, quomodo debeamus nos Igna tium non adiuuare? aut usq; ad audientiam (quantum in nobis est) indemnem nõ penitus conseruare? uel quomodo non possimus Gre gorium, & hos qui ex parte ipsius sunt merito condemnare? Quando Ignatius, nisi à nobis esset impeditus, sic illos canonice forsitan sterne ret, ut & eum nullo conamine potuissent impellere: isti q; non nobis hæserunt, quos in adiutorium suũ habere promptissimos meruerunt, nec à nobis consilium acceperunt, ut hi cum Patriarcha suo uel

pacificari, uel canonice iudicari potuiſſet, ſed uires ſuas à nobis ne fran gerentur ſeruantes, eas aduerſus eum protinus præpararunt. Vndéque ſuperpēdite quantum nos nunc Ignatio debitores ſumus, qui ſibi ob ſtaculum, & inimici eius facti ſumus defenſionis umbraculum: quam uis nos non ideo iudicium iſtorum diſtulerimus, ut ei nocendi iacu-la præpararent, ſed ut ſic ſentētia in hos prolata ualetudinem haberet, ut à nobis examinatio procederet: & rurſus ſic ab iſtis in eum obiecta penitus coram nobis admitterentur, ut partis Ignatii uocata perſona, uel conuicta, noſtræ præſentiæ non deeſſet. Quāobrem dilato parum-per iudicio, & interim infirmata ſentētia, miſſum eſt utriqꝫ parti, ſedis apoſtolicæ Præſulis præſentandum optatibus, ac etiam (ut par eſt) ſub-iiciēdum diffinitionibus, ſed dū pars Ignatii properanda diſponit iter, hoſtibus eius uiribus reſumptis, non iam fidem apoſtolicam petenti-bus, non Petri memoriam facere dignātibus Ignatius trahitur, impel litur, & innumeris malis affectus ab eccleſiæ regimine ſequeſtratur. Et hoc totum factum eſt, eo quòd prædicti Pōtifices utriqꝫ parti æquitatē ſeruantes, & utriuſqꝫ lateris audientiam poſtulantes, Ignatii nō firman do ſententiam, immo uero interim infirmādo, inimicis eius quodam-modo manū porrexerint, dum nimirum ſentētiam in eos prolatā, nō interim auctoritate ſedis apoſt. roborauerint, ſed uſqꝫ in præſentiā eiuſ dem apoſt. ſedis differri decreuerint. Quāobrem chariſſime fili, & lau-dabilis Auguſte, quia quaſi per nos inuēta eſt Ignatii deiectionis mate ria: iccirco præter id quod frater adiuuari debet à fratre, præter id etiam quod Petro cuius in terris (licet indigni) uicē gerimus, Chriſti oraculo peculiariter dicitur: Et confirma fratres tuos. Etiam per hoc ſpecialiter eum nō ſolum adiuuare, & cōfirmare, uerum etiam (ſicuti ipſi poteſtis aduertere) totis nos pro illo uiribus oportet per oīa diſceptare: ut uideli cet totū in illo funditus aboleatur, quod per nos lædēdi ſomitē aduer ſariis eius reperiētibus, ei uiolētiā inferri monſtratur: totúm qꝫ recipiat Chriſto propitio, quod, dū nos moderate, ac regulariter gerimus, ipſe p̄iudicialiter amiſiſſe dignoſcitur. Quoniā & p̄ſati deceſſores noſtri Leo ſcilicet, & Benedictus beatæ record. Pōtifices, ſi tale quid diebus eorū Gregorius, uel cōplices eius patraſſent, uidelicet ut abuſi tātò cōpaſſiōis & patiētiæ ſedis apo. circa ſe bn̄ficio in Ignatiū manus ſuas inieciſſent, aut aduerſus eū, ipſis ſanctis p̄ſulibus incōſultis, linguas ſuas taliter exa cuiſſent, profecto eos, tanqꝫ magiſtros inquietudinis, & ipſos ſe ſole cla rius obnoxios oſtēdentes, ſine quauis retractatiōe protinus condēnaſ-ſent, & tantū piaculū impietatis eorū deſtruere ardētiſſime ſtuduiſſent. Sed quia illi diuina uocatiōe ab hac cōualle lachrymarū ſubducti ſunt, hāc tyrannidē nōdū intuētes, nos debemus in eorū labore ſuccedere,

qui

qui successimus in honore, in cuiusq; tempore crudelitas, quæ diebus ipsorũ cœpit radices mittere, consummata perpatuit. Proinde nos, pri mo quia sedis apost. de tota ecclesia fas habẽtis iudicare, moderamina retinemus, secũdo quoniã fratribus iniuriã passis subuenire debemus, postremo (sicut iam diximus) oportet nos in eorũ labore succedere, in quorũ successimus põtificatus honore: quẽadmodum ipsi decessorum suorũ exẽpla sequuti sunt, & operis eorũ strenui cultores inuẽti sunt: quod ipsi profecto agerẽt adiuuãte dño: habẽtes (quẽadmodũ illi) eius= dem zelũ iustitiæ, seu priuilegiũ dignitatis nos studiose perficere procu rauimus: nimirum quod omittere proculdubio, sicut nosse cunctis cla mare tribuitur, nõ ualemus. Sed dicis ò Imperator ẽt sine cõsensu no stro Photiũ, & ecclesiã retenturum, & cõmunionẽ ecclesiæ habiturum: Ignatiũ uero nihil per nos meliorationis penitus adepturũ. At nos di uerso credimus, q ecclesia Christi sacros Canones, & præcipue Nicenos nõ tradat obliuioni, præcipiẽtes uidelicet, ut hi qui abiiciuntur, ab aliis nõ recipiãtur. Credimus ẽt, quod diu membrũ incolume nõ subsistat hærẽs membris capiti nõ hærẽtibus. Postremo credimus, quod cætera mẽbra (si tamẽ affectãt uiuere) caput quãdoq; sequãtur. Verũ in omni bus his (secundũ apostolum) nõ uolentis, neq; currẽtis, sed miserantis est Dei: & ideo pro labore pietatis moras ullas, laborãte nos Deo, mini me fastidimus, quia etsi nostrum est currere, diuinæ tñ est potestatis qñ ei placuerit ad palmam perducere. Quod aũt facere apost. sedẽ docuit, sicut ad oẽs orthodoxos ecclesiæ catholicæ scripsimus, strenue fecit. Dei uero ẽ cœpta perficere: nã nos uomere quidẽ linguæ terrã proscĩdimus mentiũ, & in ea uerborũ semina spargimus: Deus aũt potẽs est illa, & sui rore spiritus infundere, & augumẽto gratiæ fæcundare, atq; ea quã= ta, & qualia uult, & qño uult ad uberẽ & multiplicẽ fructũ perducere. Quoniã nos etsi agri dñici cultores sumus, attamẽ neq; qui plantat est aliquid, neq; qui rigat, sed qui incremẽtum dat, Deus. Verũ his ita se incuntãter habẽtibus, cõstat eos, qui semel à sedis apost. præsulibus per culsi sunt sentẽtia illius, hodié q; cõstringi: ita ut eorũ nõnullos quidẽ prolata cõtra se iudicii tela prĩcipũ regimine munitos sauciauerint, quã doq; tñ medullitus penetrauerint, nonnullos aũt etiã post mortẽ susce ptã cunctis execrabiles oĩno reddiderint. Quotquot aũt in ipsa cõmu niõe sedes apost. tenuit, aut dũ uiuerent ab ecclesia sunt uniuersali re= cepti, aut postmodũ ab ea summa celebritate retenti. Præterea illos in quorũ dãnatione nõ consensit, singulari prærogatiua dissoluit. Quæ ut manifestius prudentia tua cognoscat, ex his pauca commemorare stu debimus. Primo quidem clauiger cœli Petrus, & primus sessor sedis istius, Symonẽ magũ nõ ferri, sed linguæ mucrone prostrauit. Sed ille

principũ utens uirtute nõ ſolum in nequitia ſua permãſit, ſed & male moriẽs, ſui cauſa, in eiuſdẽ damnatoris ſui mortẽ principes inflãmauit. Deinde cũ Aſiani oẽs inter cæteros, Euangeliſta Ioãne auctore, quarta decima luna cũ Iudæis putarẽt paſcha celebrandũ, hos Præſul meritis, & nomine Victor à cõmunione collegii ſeparauit. At illi oẽs cum nõ nullis eccleſiarũ Præſulibus nõ ſolũ huic manus minime præbuerunt, uerũ etiã pertinaciæ redarguerunt. Felix quoq; Papa Conſtantinopolitanum Acaciũ nõ ſolum depoſuit, uerũ & inſolubilibus anathematis uinculis innodauit. Sed adeo eſt contẽptus, ut idem Acacius, mũdi dilectorum tuitione protectus, etiam nonnullis Romanis Pontificibus decedentibus, & officio ſacerdotali iuxta præcedentem conſuetudinem fungeretur, & exceptis paucis, omnium orientalium cõmunione frueretur. Porro Agapitus apoſtolicæ ſedis Præſul Anthimum Conſtãtinopolitanum ſimiliter Antiſtitem condẽnauit, & in loco eius ordinauit Menam, pro quo uidelicet Anthimo Siluerius, & Vigilius Rom. Pontifices ab Auguſta Theodora multa incõmoda, ſed & diſcrimina ſunt perpeſſi, ſed ad reſtitutionẽ eius nullatenus inclinati. His ergo de pluribus ſedis apoſt. magnis, & præclaris rectoribus carptim commemoratis, quid mirum ſi nos pro Photio contemnimur, cum uideamus apoſtolorum principem pro ueritate contra Symonem defenſa, etiam mortem ſubire? quãdoquidẽ, licet ſero, licet poſt multos ſudores, quãdocunq; tamen mundus totus ea defendit, quæ Petrus contra Symonem defendiſſe dignoſcitur: ea dãnat, quæ illum damnaſſe deſcribitur. Quid autem mirum, ſi nobis pro eccleſiaſtica correctione laborãtibus manum nõ datis, ſed & duritiis redarguitis? cum uideamus Victorem Papam, & martyrem, qui ideo uere uictor eſt, quia martyr, pro eccleſiaſtica traditione pene à totius eccleſiæ Præſulibus pertinaciæ redargutum: quandoquidẽ eccleſia tota nũc cum illo ſapit, & quod fecit laude prædicat dignum. In quo animaduertendum, quia ſi tunc ille pro iuſtitia tanta ſæueritate nõ uteretur, ſicuti nõnulli hortabantur epi, hactenus fortaſſis error ipſe manſiſſet, præcipue cum etiã eo tanto zelo ſuccenſo, uſq; ad epheſinã priorem in aliquibus perduraſſe ſynodum legerimus. Quid præterea mirum, ſi Sedes Apoſtolica diebus tuis paruipenditur, nec ab imperio tuo, tibí que ſubiectis auditur? cum uideamus ſanctum Felicem adeo ab Imperatoribus prædeceſſoribus tuis contemptum, ut ab eo anathematizatum Acacium ita ſua protectione munirent, & ut Sede Conſtantinopolitana dum uixit abuteretur, & in perfidia ſua mala moreretur. Veruntamen propitio Chriſto, Sedis Apoſtolicæ Pontificibus indefeſſe certantibus, à catholicis iugi fatigatione remota, tandem alíquando à ſæpe fati beati Felicis ſentẽtia, id

eſt eccleſia

est ecclesia tota conuersa. Et quia prædictus Acacius non est inuentus superstes, consequēter nomē eius in ecclesia taceri sancitum est. Sed & tu Imperator orthodoxe de ipso nūc cū sede apostolica sapis, qui si illo tempore fuisses repertus pro eo contra eam, & in hac causa fieres fortassis accensus. Ad extremum quid mirū, si pro deiectione Photii nobis minaris? quando Antecessores tui principes pro Anthimo iā dicto prædecessores meos usque ad confessionem persequendo perduxerint? Veruntamē, licet diutissime laborauerint, sæuierint, & tot diras aduersus eos afflictiones commouerint, sententiam tamen eorum mutare, uel Anthimum reuocare ad pristinum statum nullo modo potuerūt: qui licet tarde, quandoq; tamē & ipsum Anthimum, & sensus eius cū sede Apostolica sapiētes, detestati sunt: & Mennam uirum sanctum ab ipsa promotum, nō sicut uestrates falso autumant, sed cum ea hunc digne recipientes ueneranter amplexi sunt. Quis uero tunc uidēs Petrū uel successores eius Symonem, præfatós q; præuaricatores tam fortiter debellare, non poterat indignari? & eos tanq; insensatos efferri penitus arbitrari: præsertim cum pro eisdem perfidis totus præter paucissimos aduersus illos cum principibus suis pugnauerit orbis? Sed quia ueritas tegi funditus humanis nō potest conatibus, & præfati, quin & alii sancti, summí q; pontifices spe freti, quæ nō cōfundit, tot labores arripuerunt: iccirco sol iustitiæ radios suos fortasse mittens, & nebulam dissipauit erroris, & ueritatis paulatim lumen ostendit: sic q; demū quantū illi defensores ecclesiæ recte sapuerint, & isti nequiter oberrauerint, tandem euidenter innotuit. Ita quoq; & nos (ut uerbis egregii loquamur apostoli) habentes eundem spiritum fidei, quem & patres nostri (sicut scriptum est: Credidi propter quod loquutus sum) & nos credidimus propter quod loquimur, & confidimus, quoniam qui Abraham, contra spem dedit filiū, potens est nobis pro ecclesia sua laborantibus & incrementa specialium frugum donare, & earundem frugum uberē fructum multiplicare. Vnde dicito quæsumus ò Imperator piissime, cuius prolixitatis inobedientia, uel cuius multitudinis insolentia, aut cuius potestatis excellentia, nos ab hac fide, uel spe debeat, aut ualeat saltem parumper auertere? Præsertim cum beatissimus iam designatus exclamet apostolus: Est inquiens fides sperandarum substantia rerum argumento non apparentium. & rursus. Spes (ait) quæ uidetur, nō est spes: nam quod uidit quisquis, sperat, si quod uidemus, speramus, per patientiam expectamus. Hac igitur fidei suæ spe certificati fili charissime, nos quidem de percipienda mercede laborum (etiam si uos nobis nunq; obedieritis, etiam si quātum potestis apostolicæ sedi reniti contenderitis) nullatenus dubitamus. De te tamen tanq; de dilectissimo

filio uehementer ingemiſcimus, & triſtamur, quoniam nõ piorum ue ſtigia, ſed prauorum principum exempla ſectatus, apoſtolicæ & primæ in toto orbe terrarũ ſedis edicta, peruerſorũ hominum ſuaſionibus ille ctus, atq; decreta poſtponis, & anathematis obligamẽta, quibus perſe= cutores Ignatii cõminiſtri noſtri Photiũ uidelicet, qui poſt depoſitionẽ nimis multa de miniſterio ſacro cõtingere iuxta præcedẽtẽ cõſuetudinẽ auſus eſt, & fautores eius regulariter irretiuit, contemnis: & quaſi mi= nus chriſtianus temere paruipendis. Quod quantum ſit à pio intelle= ctu remouendum, & à fidelium cordibus execrandum, eximius Præ ſul noſtræ ſedis moribus, & nomine Gregorius oſtendit, cum de hoc ſcriberet, dicens: Si ſunt qui certiſſime talia ſentiunt, uel tenent, quia chriſtiani non ſunt, dubium non eſt, eos quòd & ego & omnes catho lici Epiſcopi, atq; uniuerſa eccleſia anathematizamus: quia ueritati con traria ſentiunt, contraria loquuntur. & rurſus: Ipſi (inquit) ſi inteſtes ſunt, quia chriſtiani non ſunt, qui ligamenta ſanctæ eccleſiæ uaniſſime æſtimant conatibus ſoluere, ac per hoc nec abſolutione ſanctæ eccle= ſiæ, quam præſtat fidelibus ueram, putant ſibi ligaturas eius ualere, nec æſtimant. Contra quos diutius diſputandum non eſt, quia deſpiciendi per omnia, & anathematizandi ſunt, ut unde ſe fallere ueritatem cre= dunt, inde in peccatis ſuis ueraciter ligentur. Sed ſi forte dicis non de buiſſe nos tam concite audita dicta credere, nec tam ad proferendam ſententiam eſſe procliues, noueris ò Imperator hoc rationabiliter poſſe dici, ſi culpa cum clamore, quemadmodum Sodomorum, & Gomor reorum, non eſſet: ſi quæ de Gregorio geſta ſuperius intimauimus, tam in propatulo non extitiſſent: ſi ſcripta ueſtra, quæ apud Conſtan= tinopolim contra conſacerdotem noſtrum Ignatium, uel circa Pho= tium, immo uero per Photium geſta ſunt euidenter, nullatenus in= dicaſſent: uel ſi Legatos noſtros, & epiſtolas pietas tua benigne ſuſce= piſſet: uel ſi ſuſceptas auſu temerario nemo fallacia deprauaſſet, & illas ab earum ueritatis tenore nullatenus amouiſſet. At ubi piaculum nõ ſolum cum uoce, ſed & cum clamore commiſſum eſt, & ſanguis in= ſontis fratris (ſicut hactenus) clamabat ad Deum de terra, & ueſtrates (iuxta quod per Prophetã de reprobis exprobrãte effectu perhibetur) peccatum ſuum, quaſi Sodoma prædicauerunt, nec abſcõderunt: poſt= quam ſcripta quoque ueſtra, id eſt peccatum conſummatum, liquido demonſtrarunt, poſtquã etiam Miſſos noſtros obſeruatos à colloquio fidelium, & iuſſis noſtris auerſos, & epiſtolas noſtras occultatas, atq; fal ſatas agnouimus, quid potuimus conſultius, uel cautius agere, q̃ (ne ut magis ac magis ſcelus, ut cancer ſerperet) id funditus extirparemus: & (ne ut deſides, & negligentes iudicaremur) pro domo Dei celerem,

ſeruidúm q;

feruidúm que zelum ostenderemus? Præter hæc autem, quia falso diuulgati fueramus, nos uel Ignatii depositioni, uel Photii promotioni consensisse, iccirco ueloci studendũ esse satisfactione, Christi ecclesiam de hoc certificare iure præuidimus. Verum quemadmodum audita crimina non facile credi, sed cognita sine tarditate puniri debeant, sanctus iam nominatus Papa Gregorius, & magister egregius, sapienter edocet dicens: Peccatum cum uoce est, culpa in actione: peccatum uero etiam cum clamore est, culpa cum libertate. Sed quid hoc exẽplo nisi nos admonemur ne ad proferendam sententiam unquam præcipites esse debeamus, ne temere indiscussa iudicemus, ne quælibet mala audita nos moueant, ne passim dicta sine probatione credamus, quod profecto perpetrare pertimescimus, si auctoris nostri subtilius facta pensamus. Ipse quippe ut nos à præcipitata sententiæ prolatione compesceret, cum omnia nuda, & aperta sint oculis eius, mala tamen Sodomæ noluit audita iudicare, qui ait: Descendam, & uidebo utrum clamorẽ qui uenit ad me, opere cõpleuerint, an non est ita, ut sciam. Omnipotens itaq; Dominus, & omnia sciens, cur ante prouocationẽ quasi dimittit, nisi ut grauitatis nobis exemplum proponat? ne mala hominum ante præsumamus credere, quàm probare? Ecce per angelos ad cognoscenda mala descendit, móx q; facinorosos percutit, atq; ille patiẽs, ille mitis, ille de quo scriptum est: Tu autem Domine cum tranquillitate iudicas: ille de quo rursum scriptum est: Dominus patiens est redditor, in tanto crimine inuolutos inueniens, quasi patientiam prætermisit, & diem extremi iudicii expectare ad uindictam noluit, sed eos igne iudicii ante iudicii diem præuenit: & ecce malum & quasi difficultate credidit, cum audiuit, & tamẽ sine tarditate percussit, cum uerum cognoscẽdo reperit: ut nobis uidelicet daret exemplum, quòd maiora crimina & tarde credenda sunt cum audiuntur, & citius punienda, cum ueraciter agnoscuntur. Nos igitur quomodo ad puniendum audita mala procliues, aut præcipites fuimus, quãdo (sicut longe superius diximus) antequam Legati uestri Arsa uir uidelicet illustris spatharius, ac cæteri Romam uenissent, quæ apud Constantinopolim postea gesta fuisse ueraciter agnouimus, nos iam audita, nec tamen credita penitus habebamus? Postquam uero, id est Missi uestri ad Sedem Apostolicam peruenerunt, quæ auditu solo primitus didiceramus, patefieri coram nobis, & tota ecclesia, quæ apud nos est, manifeste cœperunt: nec tamen nos interim ad sui damnationem quoquo modo pertraxerunt. Postq; uero Missi nostri, quos illuc ad hæc per ordinem, ac subtiliter inuestiganda, & pleniter inuenienda, seu uestræ notitiæ ueraciter referenda destinaueramus, una cum Leone à secretis

Imperiali Legato regressi sunt: & tam epistolam tuam, quàm cætera scripta de his, quæ Constantinopoli gesta sunt, ab illo suscepimus, & diligenter inuestigauimus, eosdem Missos nostros una cum sancta sy= nodo regulariter examinauimus, cuncta, quæ gesta sunt, enucleâter di dicimus, omne quodq; dubietatis nubilũ ex corde pepulimus, ac per hoc docente magnisona Christi tuba præfato scilicet Papa Gregorio, quod supra meminimus, sicut audita mala tarde credidimus, ita tot probationibus cognita, citius punire necessario procurauimus, & hoc rite. Nam ad cognoscendam, & condẽnandam impietatem Nestorii, sancta Ephesina synodus solam epistolam eius, quam ad beatum Cy= rillum scripserat, recitatam sufficere credidit. Quinta præterea synodus etiam iam mortuos Origenẽ, atq; Theodorum per eorum damnanda scripta nõ recte sapuisse repertos, anathemate perculit. Sanctus quoq; Papa Gelasius de dãnatione Acacii uestræ quondam Epĩ urbis ad Dar danos scribit, dicens: Hic, si examinatio quæritur, iam iudicio nõ erat opus, postq̃ literis suis ipse cõfessus est. Christi præterea cõfessor Papa Martinus Cyrrum, Alexandrinum, Sergiũ, Phyrrum, & Paulũ Con= stãtinopolitanos, solis eorũ in sua sacra synodo scriptis recensitis, dãna= tioni contradidit. Hæc ergo, & tot prædecessorum meorum exempla sequẽtes, solenniter Photium, & complices eius damnasse manifestum est: præsertim cum ex uobis audierimus in scriptis Ignatium, qui me rito Christus Domini dicendus est, à subiectis, & inferioribus suis sen tentiæ gladio transuerberatum fuisse, ac detrimentum dignitatis pro= priæ pertulisse: quod apte secundum Dauid in Saule, quem dicit Chri stum Dei nuncupatur: abiectus tamen à Domino iam dignoscebatur exhorruisse, regum prodit historia: qui dum ex ore pueri Amalachite, etiam mendaciter dicentis audisset, quod occiderit Saulem, non alia certitudine requisiuit, sed protinus hunc percutit dicens: Sanguis tuus super caput tuum, os enim tuum loquutũ est aduersus te dicens: Ego interfeci Christum Domini. Veruntamen quid opus est hinc mul= ta prosequi, cum hodiẽ que penes Ecclesiam Constantinopolitanam impietas ipsa uigeat, præuaricatio regnet, schismata multiplicẽtur? Por ro si sentẽtiam nostram exhorrescitis, & hanc alicuius ualetudinis esse putatis, ne illam formidetis tantum, quia in præuaricatores, & conta= minantes prolata est, quantum quia perpetuo constringit inobedien= tes, & nisi resipiscentes nunq̃ omnino resoluit: Quapropter fili charis= sime, & christianissime princeps, quẽ cum omnibus imperio tuo sub= iectis alloquimur, auferte malum de medio uestrum, tollite adulterũ, tollite tyrannum, & peruasorem ecclesiæ: reddite fratri, & Coepiscopo nostro Ignatio ecclesiã sibi diuinitus creditam: de qua uos illum ante

omnem

omnem audientiam canonicā expulistis: reddite quod tulistis, & emē= date pro Deo quod contra Deum egistis: relinquite malum, conuerti= mini ad bonum, reuertimini ad nos, & corrigemini : & liberati à ma= lo, à nobis nullatenus diuidemini: quoniam nos non in Photium ideo sentētiam tulimus, quia homo est, quia Photius dicitur: sed quia est persona præuaricatrix, & quia uiuētis Antistitis, & ea nulla ex parte legitime carentis, usurpauit ecclesiam. Itaque male factum quod in ea est, & in fautoribus eius punitur irrogatione sententiæ: quæ præuarica tio, quod maleficium si recedat, iam nō erit illa persona, in quam sen tentia prolata est. Remanebit enim homo, & Photius, quem nō dā= nat in quantum homo est, & hominis nomine censetur, sed inquan= tum præuaricator, & malefactor est. Si ergo desinat esse præuaricator, sententia nostra in eo locum penitus non habebit: alter enim erit quàm ille, cui illata sententia est, dum incipiet esse quod non fuit, uel non esse in quem prolata sententia est: nam quandiu in hoc manet, cui illata sententia est, uere insolubilis est illa sententia. Et quantum= libet floreat ille, cui irrogata est, quantislibet affluat honoribus, tan= tislibet miris laudibus efferatur, illa sententia perpetuo constringetur. Et nisi resipiscat, si non modo, certe uel post paucos, aut etiam post multos annos, aut certe quandoq;, & si non uita sua carebit ecclesia, quam tyrannice possidet, carebit tamen post mortē christianitatis pro culdubio nomine, cuius professionē inuerecūde conculcat. Iam uero si sententia nostra se, aut fautores suos iudicat obligatos, & id se cum eis posse absolui. Hoc enim significare uidemini, cum epistola nobis directa nos mutare uoluntatem, consilium, ac sententiam sæpius ex= hortamini. Vtiq; non prætendit iniustitiam, & esse alicuius momenti profecto non dubitat, quæ tum potuit obligare, & à qua se cum fau= toribus suis possit absolui: quia non posset obligare nisi iusta. Cum au tem iusta sit, nō nisi damnato errore iuste resoluitur. Ergo fateatur er= rorem Photius cum fautoribus suis, deponant præuaricationē omnes, quos ligatos tenet iusta sententia: sed tu multo magis fili charissime, qui tantum iustitia, & pietate cunctos debes superare, quatenus disso= luta præuaricatione dissoluatur quisq;, consequenter & sententiæ pro= latæ censura: quia & Nathan Propheta palam, publicé q; in facie regis Dauid & commissum pronunciauit errorem, & quia hoc ipse commi serit omnino non tacuit, sed confessione correctum consequenter ab= soluit. Præterea non omittendum esse credidimus nos commemorare præterito anno per indictionem uidelicet tertiamdecimam, epistolam sub nomine uestro conscriptam, per Michaelem prothospatarium su= scepisse, quæ tantis erat uerbis contumeliosis, immo blasphemiis re=

spersa, ut scriptor eius, nō nisi in gutture colubri calamum tinxisse pu tetur, & dictatoris labia, pro dictionibus uenena fudisse uideātur, adeo ut si cuiuspiam simpliciorum cor penetrent (non enim hæc aures pru dentium suscipiunt) continuo, nec mirum, tanto enim facilius, quan to mors animæ magis q̄s corporis per illum uirulentum haustum ad mittitur. De cuius immanitate piaculi, licet uobis iā nos scripsisse re colamus, eadem tamen scribere uestræ sapientiæ nunc, mihi quidem non pigrum, uobis autem, & multis necessarium. Deniqȝ opinati su mus, & adhuc nihilominus opinamur, quod pietas uestra tandem ali quando resipiscat, & de Ecclesiæ Constantinopolitanæ restaurando sta tu, nobis salubria suadentibus acquiescat. Sic qȝ demum omnia scri pta, quæ male sint compilata, non solum aduersum nos, & hanc san ctam ecclesiam, uerum etiam contra fratrem nostrum, & commini strum Ignatium, coram uniuersa imperii sui multitudine igni traden da decernat. Alioquin iam cunctis ecclesiæ fidelibus quæ foret aposto licæ sedis auctoritas, uel quæ fabricatoribus mendacii, seu inuētoribus peruersorum dogmatum immineret ultio, profecto patesceret. Impos sibile est enim (quanq̄ȝ nostras nos speciales iniurias curare floccipen damus) ut tantorum, ac talium sanctorū patrum, & propugnatorum catholicæ ecclesiæ, ac destructorum diuersarum hæresum, atqȝ defenso rum orthodoxæ fidei blasphemare æquanimiter sustineamus, uel etiā tantæ sedis, siue tam excellētis Ecclesiæ Romanæ, cui, Deo deseruimus auctore, contumelias perferamus. Verum quamuis & de nobis humi liter sentiamus, non tamen (conscientia dictante) uera esse quæ uos de nobis perhibetis, asseueramus: sicut diximus, ea postponentes, illa po tius quæ Iesu Christi sunt, inuestigamus. Et si male congesta aduersus eius famulos, aduersus eius ordinationes, aduersus eius dispositiones sta bilita priuilegia reperiuntur, nulla patientia tolleramus: & non solum hæc destruere totis uiribus anhelamus, uerū etiam conflatoribus tantæ peruersitatis dignam uicissitudinem reddere necessario meditamur. Ni mirum ne hos quis impunitos intuens, aut nunc, aut futuro tēpore deinceps talia præsumat præstigia falsitatis componere, uel commenta blasphemiarum huiusmodi figmentis contradicere. Quapropter Impe rator sublimissime diligenter propter dominū inquirētes, atqȝ scrutan tes, si uestra illā non fuisse præceptione tam cœnosam inueneritis con fectam, immo toxicatis syllabis infectam epistolam (ut interim de tot præstigia texentium pœna taceamus) quam illi uobis zelo ueritatis fla grantibus inuoluere, conuenit saltem huius socia accepta, & palam cunctis igne succensa per augustales uestros tam nobis, quàm omni bus, ad quorum notitiam peruenit, destinatos apices competenti satis

factione

factione à tam peruerso sensu, & tam profanis adinuẽtionibus, quod à sensu uestro non fuerint commẽtis tradita, uos exhibere prorsus immunes. Iam uero si uobis in multis huius mundi solicitudinibus occupatis surreptũ est, ut talia scribere mandaretis, ne pigeat clementiam uestram hoc etiam ipsum humiliter confiteri, & legibus uestris ut huiusmodi scripta nullius habeantur momẽti, decernere: ita ut penes quẽ reperta fuerint, impunito non euadẽte, ipsius quoq; sæpe memoratæ, ac semper execrandæ epistolæ, uel exemplaris eius, intemeratis pro reuerentia manentibus sacris dictionibus, flammeo dedantur igni uoranda: ut & sinistræ opinionis nomine quod ex blasphemis scriptis incurreretis, carere ualeatis. Et ingrati filii circa matrem uestram, ex qua imperandi fastigium uos, & patres uestri ordine cœlitus disposito percepistis, nullatenus appareatis. Sin autẽ scitote, quoniam postq̃ in hac uos pertinacia persistere fine tenus uelle compererimus: primum quidem congregatis cunctarum occidẽtalium regionum uenerabilibus sacerdotibus, dictatores, & dispositores, atq; præceptores tãtæ fallaciæ, seu crudelissimæ derogationis sanctorum, uel paternarum traditionum, ab omni christiana cõpage remotos, apostolica freti auctoritate, duris anathematis uinculis innodabimus. Necnon patrum, ac prædecessorum meorum sequuti uestigia, qui soliti sunt etiam numerosorum concilia nequiter celebrata, cassare Pontificum, siqua socia sunt crebrodictæ, uel exemplaria fortassis epistolæ, quin potius nõ solum hæc, sed & omnia scripta, quæ uel aduersus fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium inique confecta, uel aduersus nos causam illius canonice prosequentes furiose deprompta sunt, perenni dãnationi mandabimus. Deinde uero decernentibus nobiscum, & simul consyderantibus eisdem sanctissimis fratribus, & Coepiscopis nostris, ipsam epistolam in stipite uidentibus cunctis suspensam, uasto supposito foco, ad uituperium uestrum coram omnibus nationibus, quæ penes memoriam sancti Petri multiplices inueniũtur, extremæ perditioni donabimus. Quatenus his rite patratis discat pius quod amet, & crudelis quod timeat: Nam tot, & talia blasphemiarum commenta, quin potius ueracium literarum deprauationes audisse, & tacuisse, cohibuisse est. Quãobrem uenerabilis Imperator, ualde mihi, sicut ipse compræhendere poteris, cauendum est, ne, si nos præstigiorum figmẽtis minus celeriter obuiauerimus, tanq̃ uera recognita, uel comprobata hæc admisisse fallaciter apud stolidos æstimetur. Nec possumus in ecclesia Dei dissimulando tam spurca relinquere germina, quæ Antecessorum nostrorum beatissimorum Pontificum tempore, aut nunq̃ exorta, aut certe si undecunq;, uel quomodocunq; exorta sunt, eorum iudicii ligone, anteq̃ proficerent radi

citus extirpata ſunt. Deſtruite ergo uos, & diſſipate illa, alioquin à nobis fore deſtruenda, ſeu funditus diſſipãda (modo quem prædiximus) antenoſcite, quamuis antequam nos ita uobis ſcriberemus, quæ nunc ſubtilitatem ueſtrã hortamur, hoc uos ſponte facturos eſſe putaremus, ſed quia quod putatum eſt, nullum effectum hactenus habuit: icciroo nos ſalutem ueſtram illæſam manere uolentes, ut hoc nunc ſaltem agatis, affectu paterno monemus. Alioquin (ut iam præfati ſumus) ſic (Deo fauente) decætero uigilabimus, & ſtudiis quibus poſſumus, inſiſtemus, ut inter exanimes computentur qui auctoritatem Petri non ſenſerint, immo Dei hanc ordinantis in Petro non intellexerint. ita ut nec iſta, quæ pernitioſe compilata ſunt defendere, ſed ne ſimilia, ut non dicam ſcripto tradere, uel in mentẽ uoluere, quis ulterius audeat. Non enim figmenta, quæ ordinationi Dei reſiſtunt, quæ euangelicis uocibus contradicunt, quæ ſanctorũ patrum diffinitionibus obuiant, quæ ſynodicis cõſtitutionibus aduerſantur, quæ ſi ſic dimittantur, innumera poſſunt fidelibus auxilia Petri quærentibus, inferre diſpẽdia, incolumia ſine diſcrimine noſtro ualemus deſerere, & exiſtimatiõi noſtræ uel nũc, uel poſt diſceſſum noſtrum tantum (quod abſit) nedum ad deſtructionem ſimpliciorum, & mutilationem ſedis apoſtolicæ priuilegiorum relinquere. Itaq; fili deſiderabiliſſime, & Auguſte clementiſſime tanq̃ ſapientiſſimus filius lætifica patrem tuum, & tandem aliquando mœſtitiam de peccato matris tuæ ueluti gratiſſimus natus repelle, remouendo uidelicet mœchum, & ei reddendo legitimum. Deſtrue quæſumus opus diaboli, & omnes ſupplãtationes eius ſubuerte. Opus eſt enim diaboli, & eius ſubuerſutiis actum eſt, mihi credite, ut Patriarcha pelleretur Ignatius, & ſibi eccleſiam creditam Photius adulter inuaderet: ipſe quippe calidus, & ueternoſus inimicus uolens inferioris dignitatis ſacerdotibus imponere ſempiternum ſilentium, eum, quem ſublimis auctoritatis eſſe conſpexit, impetendum primitus exiſtimauit: & ad hunc proſternendum quotquot potuit uires armauit, atq; totius inuidiæ facibus etiam mundi principes inflammauit. Cur hoc, niſi ut dum illi eũ, qui ſuper ſe eſſet, eliſum cernerẽt, ipſi (utpote minoris auctoritatis) pro ueritate loqui penitus non auderent, & tanto iam ſublimioribus perſonis praue agẽtibus, minus audẽter ex aduerſo ſe opponerẽt, & tanto minus pro domo Domini murũ licenter conſcenderẽt, quãto in potiorem ſuũ talia perpetrari conſpicerent. Sed tu Imperator, qui plus religione, quàm brachio carnis hoſtes eccleſiæ uincis, uince uerſutias eius, & omnia molimina ipſius ſubuerte: exaudi nos ſi libet, ſinautem uel protectorem tuum exaudi, & uerba, quæ ad Hieremiam loquutus eſt, ad te delegata cognoſce. Ait enim: Ecce con

ſtitui

ftitui te hodie fuper gentes, & regna, ut euellas, & deftruas, & difperdas, & diffipes, & ædifices, & plantes. Euellas uidelicet, & deftruas, & difperdas, & diffipes, iuxta competens imperio ueftro minifterium, omnes argumentationes diabolicas, & omnia membrorum eius machinamẽta, & præcipue illa, quæ per Photium orta funt, male pullulantia germina: ædifices autem, & plantes cunctarum uirtutum mœnia, & honeftorum odoriflua morum aromata: immo quæcunqꝫ per uos de fratris, & Coepifcopi noftri Ignatii funt dignitate deftructa, & de his, quæ ad officium Patriarchale pertinẽt, à perfona qualibet irreuerenter euulfa. Iam uero fi uel peccatis impedientibus, uel peruerfis hominibus fuadentibus, Miffis imminẽtibus noftris, quod fuadere uobis etiã ad imperii ueftri felicitatem nitimur, non ducitis quod gementes dicimus, adimplendum, & dilationibus (proh dolor) folum decernitis fore ftudendum. Scire uolumus excellentiam ueftram, quoniã de perfona Ignatii, atque Photii, de quorum agitur controuerfia, nihil difcretius, atqꝫ mitius, necnon & falubrius arbitramur, qꝫ ut uterqꝫ Romam ad renouandum examen, quod tamen fecundum indulgentiam promittimus, tenore, ac ordine, quo uobis iam per Michaelem prothofpatariũ fignificauimus, noftro fauore ueniat, ita ut Ignatius qui omni eft humano deftitus auxilio, queadmodum uenire ualeat ueftro pro Chrifti amore collato fibi fulceat iuuamine. Iam uero fi epiftolæ per eundẽ Legatum ueftrum, à quo uobis modo delata non eft, & tenorem, uel ordinem, quo diximus prænominatas perfonas Romam fore uẽturas fcire cupitis, à præfentibus Miffis noftris exigite, & hũc noffe plene ualebitis. Siquidem illis exẽplaria epiftolarum, quas magnitudini ueftræ necnõ Photio per Radoaldũ, & Zachariam tunc Epifcopos direximus, fcripta pro collatione cũ authenticis faciẽda tradidimus. Cum quibus etiam exemplaria epiftolarum, quas uobis, & Photio per Leonem à fecretis mifimus, & huius, quam per Michaelẽ prothofpatarium nos deftinaffe prædiximus, fecum nihilominus deferendum contulimus. Iuxta ergo tenorem, & ordinem, quo præfatas perfonas ad iterandum iudicium huc uenire decreuimus, latius fagax induftria ueftra reperiet, quẽ nos in hac faftidium prolixitatis declinantes, replicare refugimus. His igitur (infpirãte Deo) ita ueftræ Serenitatis auribus intimatis, fciat adeo redimitũ imperium ueftrum Miffos fibi à præfulatu noftro (Deo auctore) deftinatos, Donatum uidelicet reuerendiss. & fanctiss. fanctæ Ecclefiæ Hoftien. Epifcopum, & religiofos, ac uenerabiles fanctæ Ro. Eccle. Leonem tituli fancti Chrifti martyris Laurentii, qui appellatur Damafi, præsbyteri, atqꝫ Marinũ apoft. noftræ fedis Diaconem, quos benigne clemẽtia ueftra fufcipiẽs, utpote chriftianæ religionis cultrix,

in omnibus pie tractet, & intactos quandiu uos penes remorãtur, & indẽnes prorsus manere decernat: quin & aditum, simúl q; locũ, quæ iniuncta sunt sibi uolẽs, licenter exponẽdi congruũ eis, ac sufficiẽtem impartiri dignetur. Síc q; demum in quibus Deus annuerit, & cordi uestro imperauerit, ordinatis, illæsos ad nos protinus eos, & absq; qualibet impediẽte molestia, redire sinat. Sed quoniã in Dei omnipotẽtis seruitio dirigũtur, per ipsius terribile nomẽ, quod est trinitas inseparabilis: & per horrendum diuinum iudicium, in quo ante pauendum Christi Dei nostri tribunal omnes astabimus, & districtã reddituri sumus pro meritis rationem, uos adiuramus, & totis præcordiis obsecramus, ut eisdem Missis nostris apud uos positis, nullã læsionem, uel cũ reuerti inde uoluerint, obstaculũ inferatis, neq; inferre alium quẽlibet permittatis: quin potius à cunctis insidiatorum molitionibus eos intrepidos, & securos reddatis. Quatenus illis in nobis, & si uestrã uobis salutem suadere possunt, efficacibus redeuntibus, cunctis gentibus pateat quantum Deum coronatorẽ uestrum, pro cuius ecclesiæ pace, atq; correctione, legatione perfuncti sunt, honoretis: & quantam reuerentiam principum apostolorum, à quorũ sede profecti sunt, præ oculis habeatis. Siquidem nos, ò tranquillissime Imperator, illos nõ ad synodum celebrãdã destinauimus, nõ ad lites, & cõtẽtiones excitãdas direximus. Scimus enim, quód, docẽte apostolo, seruum domini nõ oporteat litigare: sed hoc totũ est, pro quo misimus, uidelicet ut seruata apo. sedis auctoritatis reuerẽtia, restauratione Ecclesia Constãtinopolina status sui recipiat, & pax, & unanimitas sanctis ecclesiis, & imperio uestro reddatur, atque perpetuis (Deo propitio) temporibus custodiatur: necnon & nomẽ uestrum diutinis, ac prosperis crescat successibus. Et quẽadmodum priorum precedẽtium Augustorum miris hic post funus præconiis attollatur, & in cœlis æterni regni beatitudĩe perfruatur. Alioquin secundum apostolum, uerbum Dei non est alligatum, qui rursus ait: Viuus enim est Dei sermo, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens usq; ad diuisionem animæ, ac spiritus, compagum quoq;, ac medullarũ, & discretor cogitationũ, & intẽtionũ cordis: quosuis nec ĩobediẽtes, nec aduersantes ecclesiæ Dei, nec molestiã inferẽtes famulis eius dimittere quoquomõ poterimus ĩpunitos. Qui habet aures audiẽdi audiat: quæ nos oĩa licet strictim, iccirro dicimus, & satagimus necnõ & diligẽter exequimur, ut plurima cõmemorare ꝑtermittamus. Primo, ut ne nos de talẽti acceptiõe, quã ĩ priuilegiorũ quãtitate percepimus districtã, si pigri reperiamur corã summo iudice cogamur reddere rationẽ. Secũdo, nec in irregulari deiectione Ignatii cõsacerdotis nostri, & fratris, uel in promotiõe Photii quoquomõ cõsensisse putemur.

Tertio,

Tertio, ne sacerdotalis ordo tam ignominiose uilescat, ut Domini ministri, & sacrum corpus eius tractantes, atque sancti sanctorum eius uelamina penetrantes, & præcipue summũ in diocesi sua locum retinentes, tam facile decætero impellantur, & à uulgaribus quibusque, ac inferioribus suis, necnon & laicis prosternãtur, & absque ullo examine, aut comprobato crimine, gradu proprio, & ecclesia sua priuẽtur. Quarto, quoniam manifestum est, qualiter sede apostolica in Gregorii Syracusani, & sociorum eius damnatione non consentiẽte, ipsi, modo quem prædiximus, ad hæc excitanda surrexerint: & nũc nisi nos hæc corrigamus, uel puniamus, ueremur ne uobis deputetur in culpam. Nimirum qui successores sumus eorum, quorum ipsi benignitate abusi: licet nobis inconsultis ad ista prolapsi sunt. Quinto, ne ipsum quoque imperium uestrum, uel successorum uestrorũ tam leuiter aduersus ecclesias Dei, uel Præsules eorum peruersæ suggestionis flatibus commoueãtur. Vnde pietatem uestram obsecramus, & coram Deo, & sanctis angelis eius contestamur, ut obediatis, & nos in hac uita potius audire curetis hortantes, atque rogantes, quàm beatum Petrum cœlestis regni clauigerum, in futuro sentiatis accusantem, atque damnantem. Nam si nobis non obedieritis, ipse contemnitur, cuius uices gestamus, & auctoritate clamamus. Porro si illum contemnitis, ipsi iam consyderate quid de uobis erit, uel quam in terribili iudicio Dei rationem dabitis, qui in tanta sublimitate positi, per exẽplum uestrum cunctis subiectis uestris ultimi exitus præcipitium demõstretis: non solum autem in præsenti tempore, uerum etiã in futuro, Imperatoribus uidelicet, & cunctis mundi principibus, necnõ & omnibus omnino fidelibus. Exhorrescite igitur tot hominum exemplo uestro pietatem destruere: formidate tantarum animarum operari periculum: pertimescite fidelibus, ad salutem forte tendẽtibus, tantam perniciem præparare: & pro his omnibus corã districto iudice sine quibuslibet excusationibus de omnibus rationem omnimodam dare. Quoniã, quòd exemplo uestro ad talia fuerint deuoluti, de tot animarum dispẽdio eritis prorsus obnoxii, & tot proculdubio (quod nõ optamus) pœnas luetis, quot noxiæ actionis uestræ forma, inobediẽtiæ chaos dimergitis. Quæ omnia, pietate uestra nobis obediente, auertat Dominus: nam ista nos pro salute uestra prosequimur, & exigimus. Vnde ne irascaris, si te tantũ diligimus, ut temporale regnum, quod assequutus es, te uelimus habere perenne. Et qui imperas nũc hominibus, regnes cum Christo, & qui cras moriturus es, uitam percipias, & gloriam æternam.

Data Idus Nouembris Indictione. XV.

C

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI Reuerendissimis, & Sanctissimis confratribus nostris Archiepiscopis metropolitanis, & Episcopis Constantinopolitanæ Sedi subiacentibus, atque uniuerso uenerabili clero Canstantinopolitanorum Ecclesiæ.

E A QVAE nuper apud Constantinopolim gesta sunt, hactenús qꝫ geruntur, sanctitatem uestram non credimus ignorare: sed qualiter zelo zelati pro domo Dei, quæ est ecclesia Dei uiui, columna, & firmamētum ueritatis, more decessorum meorum solicitudinem omnium ecclesiarum Dei circunferentes, nos de his egerimus, uel disposuerimus, uobis non tam breuiter, quàm ueraciter intimamus. Igitur postquam audiuimus, quod quidam uestrum inuidiæ facibus accensi, & superbiæ fastu arroganter elati, more Iudæorum contra pastorem, & magistrum suum, fratrem uidelicet comministrum nostrum Ignatium, ecclesiæ præfatæ sanctissimum Patriarcham insurrexerint: quidā uero instar uiperarum, ac parricidarum parentem proprium, eundem scilicet beatissimum uirum ferinis dentibus impetierint, & ab ecclesia ipsa, cui uere præsidebat, tyrannidis suæ cornu penitus remouerint, acerrimis doloribus angustiati, atqꝫ mœroribus uehemētibus cruciati, cœpimus qualiter erga eum uiscera benignitatis (utpote circa fratrem) ostenderemus, sedula meditatione tractare. Scriptum quippe est: Qui uiderit fratrē suum necessitatem habere, & clauserit uiscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Maxime cū schisma in iam dicta urbe, & in adiacētibus, siue ciuitatibus, propter quēdam Photium ex foro, & sæculari militia, & habitu, atque palatinis ædibus eductum, ac subito tonsuratum, & in eadem ecclesia contra sacros Canones promotum, nō modicum audiremus obortum. Aliis uidelicet Photii promotionem defendentibus, aliis autem hanc tanqꝫ inconuicto, & superstite Ignatio factam, merito detestantibus. Sed dum quod hinc à nobis fieri deberet, uel qualiter tanti rumoris certitudinem nosse possemus, incessanter, & anxie cogitaremus: eece repēte cum epistola regia quidam Episcoporum, quorum unus erat Cangrensium Metropolitanus, cum Arsa uiro glorioso spathario, augustalem ferentes legationem ad sedem apostolicā peruenerunt, accusationes quasdam in scriptis aduersus iam fatum consacerdotem nostrum Ignatium, & in uerbis excusationes pro Photio deferentes, & ut à sede apostolica Missos daremus, qui scandala illa sedarent, & schismata dissiparēt, magnopere postulantes:

ſtulantes. Quibus rite ſuſceptis, & legationis iniunctæ ſibi, ſeu epiſtolæ delatæ imperialis inſpecto tenore, mœſtitiam, quam prius rumor ſo=lus in corde noſtro pepererat, caſuum euidenter oſtẽſorum certior con feſtim relatio multiplicauit. Quapropter quia (ſicut diuinitus inſpirata ſapientia ueſtra nouit) cunctarum Chriſti ouium cura conſtringimur, cum uices illius per abundantiam cœleſtis gratiæ geramus, cui ſpecia=liter à Deo dicitur: Paſce oues meas. & rurſus: Et tu aliquando conuer ſus confirma fratres tuos. Non potuimus diſſimulare, aut negligere, quominus uiſitaremus oues diſperſas, & diſſipatas, uel quominus con firmaremus in fide, & moribus bonis fratres noſtros, & proximos. Et quia inter cætera, quæ de ſchiſmate iam ſato Conſtantinopolitanæ Ec cleſiæ, hi, qui miſſi fuerant, teſtabãtur maxime eandem Eccleſiam ab iconomachis, recidiuam contemptionem excitantibus aſſerebant ue=xari, Chriſtúm qꝫ per ſingula conuenticula blaſphemari: iccirco duo Epiſcopi, qui nobiſcum erant, quí qꝫ ad hoc tantũ perficiendum opus idonei nobis eſſe uidebantur, Rodoaldum ſcilicet, & Zachariam una cum eccleſia quæ apud nos eſt, datis literis tam ad Auguſtũ, quàm ad Photium ſcriptis Conſtantinopolim, id eſt nimirũ piaculum exeran=tes, è latere noſtro direximus, nihil ei penitus iniungentes, niſi ut tan tummodo cauſas Ignatii Patriarchæ, qui ante iam de eccleſia pulſus, quàm ab aliquo accuſatus extiterat, diligẽter inueſtigarent, & ſedis apo ſtolicæ plenius, & ueracibus referrẽt indiciis (quemadmodum Iob bea tiſſimus edocens) Cauſam (inquit) quam neſciebam, diligẽtiſſime in=ueſtigabam. Photii uero conſecrationẽ non ſolũ minime interim ad=mittendam eſſe credidimus, uerum etiam ipſis Legatis noſtris, ne cum illo, niſi quæ cũ laico uſqꝫ ad notitiã noſtram cõmunicarent, frequenti ac omnimoda iuſſione præcepimus. Quoniã, ſicut magniloquus Leo Papa ſcribens ad ſanctum Flauianum dicit Antiſtitem: Nos qui ſacer=dotum domini matura uolumus eſſe iudicia, nihil poſſumus incogni tis rebus in cuiuſqꝫ partis præiudicium diffinire, priuſquam uniuerſa, quæ geſta ſunt, ueraciter audiamus. Tantum eis de uenerabilibus do=mini noſtri Ieſu Chriſti, eiuſdém qꝫ genitricis ſemper uirginis Mariæ, ac ſanctorum ipſius imaginibus, quicquid quæſtio afferret, iuſte, ac pie diffinire licentiã dantes, quæ cũcta eſſe, ut dicimus, literæ noſtræ, quas auguſtæ manſuetudini, necnon & Photio per eoſdem Miſſos noſtros deſtinaueramus, ſi ita ſunt apud uos, quẽadmodũ à nobis fuere tranſ=miſſæ, patenter poterunt indicare. Nam ſi nos pro diffiniẽda contro=uerſia fratris noſtri Ignatii tunc Legatis noſtris quicqꝫ præcepimus, uel eũ dãnationi ſubiici decreuimus, ut quid nec ſentẽtiam diffinitiuã ſu=ſcipere: licet nõ digne, nec legitime decertauerint, attamẽ quãtuncũqꝫ

& qūocunq; contradixiſſe, ac ne deponeretur reſtitiſſe, probãtur: ſiqui dem, ut cætera nūc cōmemorare debemus, in epiſtola imperiali didici mus, quomodo illi nō ſolū conſenſum noluerunt ipſius præbere dãna tioni, uerum etiã qualiter ne tantum piaculum committeretur, interdi xerint. Quæ profecto & ipſi minime contradicerent, ſi ne depoſitioni eius intereſſent, nos ſibi mandatum tribuiſſe recolerent: & chariſſimus filius noſter pius Auguſtus, niſi illos præter iuſſionem noſtram egiſſe clareſceret, eos, & nobis commendare, & ſuper huiuſmodi noxa tranſ greſſionis excuſare, nullo modo ſtuderet. Iam uero ſi dicitis quamob rem illos depoſuerimus, cum eos in damnatione ſæpefati Patriarchæ conſentire noluiſſe, tam ſciatis manifeſte, reſpondemus, quia nihil illis bonum profuit inchoaſſe, & in bonitate minime perduraſſe: quoniã qui perſeuerauerit uſque in finem, hic ſaluus erit. Quid enim proderit alicui pro ueritate primum quidem impetum dare, & poſt paululum aut ſuaſionibus, aut terroribus, aut aliquolibet uitio à ueritatis tramite declinare? Porro ſi Vitalis, & Miſenus à beato Felice Papa honore, pa riter & communione priuati ſunt, qui olim ad talia, quemadmodum iſti nunc uel impulſi, uel dilapſi ſunt, quãto potius iſti ob præuaricatio nē? ſed nō pares, immo Conſtantinopoli, pœnas, ſicut illi quondã per peſſi ſunt. Porro ſi nos ideo Miſſos noſtros deſtinaſſemus, ut uice no ſtra Ignatii eſſent negotii iudices, quemadmodum imperatoria perhi bebat epiſtola, per Leonem à ſecretis miſſa, quæ latrocinale illud Cōci lium, in quo Ignatius deponi putatus eſt, iudicium noſtrum fuiſſe nō ueraciter aſſerebat: profecto ante totius litis monitionem, atq; omnis initium controuerſiæ, ſedem ei propriam reſtitui proculdubio cenſuiſ ſemus, ut legitime nimirum reciperet, quod nulla lege dictante perdi derat: atq; per eccleſiaſticum Canonem reſumeret, quod illi potentia ſæcularis ademerat: quatenus ſic deinde ſede propria, necnon & omni bus ſuis ante receptis, uiribúſq; reſumptis, ueſtitus iam, & armatus, cū accuſatoribus ſuis certaminis campum, & litigii conflictum poſſet arri pere. Quod cum in mundanis negotiis legibus fieri cenſeatur, multo magis, ut in eccleſiaſticis, atq; diuinis obſeruaretur, debuit præuideri. Præterea quando præfatos Miſſos à nobis direximus, epiſtolam quam eis manſuetiſſimo Imperatori (ſicut prætulimus) dandam tribuimus, in tribus uoluminibus, uno eodém q; tenore, ac eiſdem ſyllabis ſcribi præcepimus. Et unum quidē ex his apud nos pro futuro teſtimonio retinuimus, ſuſpecti, uidelicet iam de fraudanda epiſtola: quod poſtea probauimus. Aliud uero (ut præmiſſum eſt) iam memorato pio Au guſto eis dedimus offerendum. Porro tertium eiſdem Legatis noſtris præbuimus, iniungentes, ut hoc ſibi ad inſtructionem ſuam tanquam

ſpeculum

speculum præ oculis iugiter habitum reseruarent, & eum Constantino poli conuētus fieret sacerdotum, in quo à Legatis nostris comminister noster Ignatius fuerat audiēdus, si præfatus Augustus nollet ibidem sibi missum recitari epistolæ nostræ uolumē, ipsis hoc, quod illis apud se retinendum dederamus, quód qꝫ unius formæ per omnia cum cæteris duobus, quorum iam mentionem fecimus erat, in ipso conuentu legerent, & ad notitiam omnium uestrum quomodocunqꝫ perferrent. At illi peruenićtes Constantinopolim, minis imperatoriæ potestatis (sicut ipsi postea fatebantur) deterriti, spretis monitis nostris, ac epistolis sibi à nobis coram tota Ecclesia nostra datis, immo postpositis, ob timorē (sicuti postea claruit) in contrarium uertere omnia, quæ sibi fuerant imperata. Deniqꝫ & cum Photio adultero, Ecclesiæ inuasore, atqꝫ neophito, quod sibi multipliciter prohibitum fuerat, inter sacrosancta mysteria communicauerunt: & Ignatium uirum senem, & sanctum, ac per duodecim annos innocenter Ecclesiam Dei regentem, & nobiscum, & uobiscum, atqꝫ cum uniuersali, & orthodoxa ecclesia communicantem, Constantinopolitanorum factioni perniciosissime concinentes, damnauerunt: & sacerdotalibus insulis expoliatum ab ecclesiæ regimine modis omnibus expulerunt. Quem non ita iustificamus, ut nihil hunc repræhensione dignū admisisse dicamus, pro quo fortasse merito poterat, legitima discussiōe facta, quodlibet canonice iaculum pati sententiæ: cum scriptum in apostolicis literis confiteamur, dicentes: In multis offendimus omnes. & rursus: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & ueritas in nobis non est. Sed ita uolumus, & ita decernimus, istiusmodi Pontificem digna pro factis recipere, ut sacerdotale decus penitus non uilescat, nec tam facile pontificalis apex terra tenus incuruetur. Ita inquam uolumus, & ita decernimus, hunc immo quemcunqꝫ Pontificem iustæ subdi sententiæ, ut non à secularibus quibuscunqꝫ iudicetur, non tyrannice propellatur, non ante audientiam ecclesia sua priuetur, non ab inferioribus, sed à maioribus auctoritatis personis recti calculi sententiam consequatur. Ita denique uolumus, & ita decernimus istius, immo uero cunctorum sacerdotum causas examinare, culpás ue punire, ut paternos terminos nō transgrediamur, sacros Canones non conculcemus, nec decretalia sedis apost. constituta, quibus Ecclesia tota fulcitur, atqꝫ munitur, quoquomodo uiolemus. Ad extrrmum ita uolumus, & ita decernimus Pōtificem, qualiscunqꝫ sit, iudicari, ut ecclesiæ, cui præest, iura, nulla temeritate, nulla præsumptione frangātur. Nullum quippe poterit ecclesiæ ius dignū seruari, si Præsul eius à quibuslibet, aut quo modolibet, uel quandolibet impetatur, & pro libito cuiusqꝫ tanta fa-

cilitate pellatur. Quod cum ita ſit, non poſſumus interim fratrem noſtrum Ignatium, qualiſcunq; ſit, nõ inter ſanctiſſimos, & beatiſſimos Patriarchas cõnumerare: qui licet apud uos ſit tot opprobriis, tot perſecutionibus fatigatus, attamẽ non niſi ut à deceſſoribus meis eſt habitus, creditus, & ueneratus, habetur, creditur, & ueneratur: nullo quippe noſtro examine alicuius criminis reus, nullo eſt noſtro ſpeciali iudicio repertus obnoxius: ac per hoc nulla eſt noſtra ſententia condemnandus, aut à noſtri, eccleſiæ q; noſtræ cõmunione collegii ſequeſtrandus, aut aliquibus niſi honorabilibus uocabulis appellãdus: ſed ad narrationis ordinem redeamus. Miſſi præterea noſtri tandem reuerſi, nihil aliud renunciauere, niſi depoſitum Ignatium, & Photium in Sede Conſtantinopolitana firmatum. Poſt duos uero dies Legatus à nobis Imperialis nomine Leo, à ſecretis ſuſceptus, duo uolumina obtulit, quorum unum depoſitionis Ignatii geſta continebat, alterum autem de ſanctis habebat Imaginibus acta, per quæ uidelicet cognouimus, quia nec Imperator epiſtolam noſtram, qua fratrem, & Coepiſcopum noſtrum ad ſolam audiẽtiam ante conſpectum Miſſorum noſtrorum accerſiri decreueramus, in depoſitione ipſius conſacerdotis noſtri, quæ prius, ſicut putabatur facta eſt, oſtendit: nec idem Miſſi noſtri parilem eius, ac per omnia conſimilem, quam eis in Epiſcoporum conuentu recitare iuſſeramus, demõſtrare curauerunt. Sed nec, quantum in eiſdem uoluminibus in latinum ſermonem ex græco tranſlatis, reperitur, ordo legitimus, & à ſanctis patribus uſitatus in lectione ipſius epiſtolæ extitit obſeruatus. Quamuis ex his quæ in conuentu, qui poſterius pro ſacris Imaginibus collectus eſt, ex ea lecta ſunt, nonnulla addita, multa mutata, plura ſubtracta reperiantur, & per omnia talis effecta ſit, ut aut nihil, aut parũ aliquid nos per eam de crebrodicti comminiſtri noſtri Ignatii diſpoſuiſſe cauſa uideremur. Quicquid enim de ipſius receſſu, uel præiudicio, quicquid de ſentẽtia nõ à Romano Pontifice ſecundum morem in eum prolata, quicquid de uiolatis paternis diffinitiõibus, quicquid de Photii ſcripſeramus irregulari promotione, ſaltu quodam calliditatis tranſcendentes, etiam ſanctorum patrum inſtituta, quæ ſancti ſpiritus afflatu ſunt edita, ne ad Concilii peruenirent notitiam, more ſuo falſidici tranſcenderunt, & cum diuinitus tributa talenta fuerint, uelut in quodam ſilentii ſudario ligata ſub terra penitus abſconderunt. Quo comperto moleſte tulimus, & quid ſine Miſſis noſtris actum fuerit, cõfeſtim intelleximus, qui talia cum Miſſis noſtris perpetraſſe patenter agnouimus. Aut enim iuſta fuerũt quæ miſimus, ſic q; conſequẽter oportuit ea ſeruari, aut ſi iuſta putata nõ ſunt, in quo iuſta nõ fuerint per aliud ſaltẽ ſcriptum exponi, & nobis

referri,

referri, & summa ratione debuerunt patenter ostēdi. In nullo tamen horũ oportuit ea uel ecclesiæ, quæ apud uos est, cognitione priuari, uel aliqua falsitatis deprauatione fraudari. Detulit præterea idem Leo Imperialis Legatus augustales literas deprecantes, quatenus & in depositione Ignatii, & in cõfirmatione Photii consensum præberemus, & subscriberemus. At nos (diuina docente gratia) dum idem adesset Missus, conuocata tota, quæ apud nos est ecclesia decreuimus, & statuimus, atq; professi sumus coram ipso, & coram eadem sancta ecclesia, sicuti est nũc, per eandẽ, ac per uos profitemur coram uniuersali sancta Christi ecclesia, pro deiectione Ignatii, uel consecratione Photii nunquam misisse, nunquam missuros esse, & in depositione Ignatii, & promotione Photii nunquam consensisse, nunquam consensuros esse. Et his sæpius dictis, & palam annunciatis, atq; in apostolatus nostri epistolis taliter insertis, & eidem Leoni à secretis tam Imperatori, quàm Photio ad defendendum datis, hunc à nobis remisimus. Igitur cum hæc gerebantur, nondum Radoaldus, & Zacharias Episcopi, quos (ut præmissum est) Constantinopolim miseramus, confessione propria, uel synodali examine conuicti erant, aut patenter ostensi, quod ipsi deposuissent Ignatium, uel communicassent adultero Photio: quamuis hoc & illa Concilia, quæ imminētibus illis Constãtinopoli celebrata sunt, uidelicet tam id quod aduersus Patriarcham Ignatium, quam id quod pro sacris Imaginibus collectus est, patēter innuerint, & imperialis epistola clare denunciauerit, atq; præfatus Leo à secretis regius, his negantibus, in facie sæpissime, atque constantissime coram nobis, & primoribus ecclesiæ nostræ iam dixerit. Sed procedente tempore murmur multorum ab illis partibus Romam uenientium, quinimmo persecutiones à fautoribus Photii commotas fugientiũ, sensim in eosdem cœpit Episcopos muneribus fuisse corruptos diffamare, & quod communicassent Photio, & deposuissent Ignatium, diuulgare. Quo audito, nimio mœrore repleti, qualiter ab ecclesia Christi, cui diuina dignatione præsumus, non habente maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sinistram procul faceremus suspitionem, uidelicet ne in hanc saltim tenuis, subsannandi oriretur occasio, cogitare cœpimus, & mēte reuoluere. Tunc conuocato multarum prouinciarum occidentalium regionum sanctissimorum Episcoporum cœtu, & collecta sancta synodo in ecclesia Dei, in qua beatus Petrus Apostolorum princeps corpore redolet, & uirtutibus emicat. Deinde propter frigidiorem locum in ecclesia saluatoris, quæ ab auctore appellatur Constantiniana, & quæ prima in toto terrarum orbe constructa est, ibiq; recitatis omnibus scripturis, de græco sermone in latinum conuersis, tam uidelicet nefanda

ſynodo, quæ per iam ſatum Leonem à ſecretis Apoſtolicæ Sedi delata eſt, quàm etiã imperiali epiſtola. In quibus omnibus exiſtimata depoſitio Ignatii continebatur: & deductus in medium Zacharias tũc Epiſcopus, quia Radoaldus propter abſentiam haberi ad præſens nõ poterat, & diſcuſſus, & diligenter examinatus, inuentus eſt in depoſitione Ignatii, & communione Photii omnino culpabilis, in quo idẽ Zacharias ſe obnoxium recognoſcẽs, proprio ore, ac proprio ſcripto ſe Conſtantinopolim à ſede apoſtolica directũ iſſe, & quæ ſibi à nobis agenda fuerant iniuncta neglexiſſe: ac quæ ſibi fuerant prohibita, peregiſſe confeſſus eſt: Ignatium ſcilicet ſine iuſſione apoſtolicæ ſedis deponendo, & Photio contra noſtri apoſtolatus perceptionem communicãdo. Tunc, decernente ſancta nobiſcum ſynodo, depoſitionis, & excommunicationis ſuæ ſententiã, præfatus Zacharias accipiens, foueam, quã aliis præparauit, incidit. Alterius, ide ſt Radoadi, examinatione propter abſentiam, uſq; ad aliam ſynodum protelata, ad quam canonice ſæpe inuitatus, qui ante incurrit depoſitionis, & excõmunicationis ſententiam, quam cõplex eius promeruit: inſuper & anathematis, ſi cũ Photio decætero cõmunicaſſet, obligamẽtum merito non euaſit. Dignum quippe fuit, ut par iniquitas, par gigneret utriq; iudicium, & æqualitas eſſet in retributione, quibus parilitas extitit in tranſgreſſione. Nam quia idem Radoaldus obiecta nõ diluit, uera eſſe, quæ de illo dicebantur, etiam ſi alia nulla conſtarent indicia, examẽ ſubterfugiens omnino firmauit. Et iccirco iure illi non profuit abſentia, quam ipſe non caſu accedente, ſed uoluntate propria miniſtrãte (quemadmodum Neſtorius quõdam, & Dioſcorus) ſibi procuraſſe probatũ eſt. Nã (ut ſanctus Papa Bonifacius in Decretali ſuo docet) manifeſtum eſt confiteri eum de crimine, qui indulto, & toties delegato iudicio purgandi ſe occaſione non utitur. Nihil enim intereſt, utrum in præſenti examine omnia quæ dicta ſunt, comprobentur, cum ipſam quoq; pro confeſſione procuratam toties conſtet abſentiam. Hic etiam egregius ſedis apoſtolicæ Præſul, & magnus eccleſiæ propugnator ſcribit Hormiſda: Soli, inquiens, declinant examen conſciẽtiæ, quæ iuſſa ſunt nõ tenentes. Sed ad quid multa proponamus, cũ iuxta quod Dominus dicit: Iudicio quo iudicauerunt, iudicatum ſit eis: & in qua menſura menſi ſunt, remẽſum ſit eis. Contigit enim illis queadmodum Vitali quondam, & Miſeno Epiſcopis, qui ſicut iſti Conſtãtinopolim miſſi, eorum pro quibus deſtinati ſunt, aduerſæ parti communicando, nõ executores, ſed impugnatores inuenti ſunt. De quibus beatus Felix apoſtolicæ ſedis Antiſtes, & Alexandrini Petri, ſeu Conſtãtinopolitani Acacii Præſulũ damnator, Imperatori Zenoni ſcribens, inter cætera Vitalem

ait,

ait, atq; Misenum, cur uel impulsi ad ista consenserint, honorẽ simul, & communionẽ apostolica censura priuauit, quoniam factum est, sicut ipse Cyrillo abbati Acimetensi scribit, ut eorum præuaricatione deciperetur populus christianus: qui rursus de eis mentionem faciens, ad iam fatum principem de eorum transgressione dicit: Plebi suasum est christianæ nos talibus præbuisse consensum, quos mox regressi sunt, præuaricatio impune nõ habuit. Nam eos apud beatum Petrum apostolum sancta mecũ synodus residens, dum conuicti plura mentirentur, ordine, & communione nudauit: ne eorum incorrecta perfidia securitas proueniret inimicis. Porro, quæ in superius memorata uenerabili, & sancta synodo unanimiter, ac consonanter de Photio usurpatore, ac inuasore Constantinopolitanorum Ecclesiæ, atque fautoribus eius: seu de fratre, ac consacerdote nostro Ignatio Patriarcha: uel de his qui ex parte ipsius sunt: necnon & de sacris Imaginibus canonice, rationabiliter, catholicé q; statuerimus, & promulgauerimus, subter annexis Capitulis declaratur.

Cap. Primum.

Photius, qui & schismaticorum, & se à sanctæ communionis participatione auertentium parte esse dignoscitur, & ex sæculari ministratione, atq; militia, & ex foro subito tonsuratus, à Gregorio Syracusano dudũ Episcopo, à synodo damnato, & ab apostolica sede cõuicto Episcopus ordinatus est. Et uiuẽte, ac superstite consacerdote nostro Ignatio sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Patriarcha sedem ipsius inuasit, & in sposam, quam à Christo sponso immaculatam custodiẽdam, ueluti amicus sponsi perceperat, nõ per ostiũ, in quod Christus est, sed aliunde ex aduerso in ouile dominicum more furis, atq; latronis ingrediẽs, acsi uiolentus, rapax, & scelestus adulter, irrupit. Deinde cũ damnatis, & anathematizatis, atque cum his, qui ne sacerdotale officiũ ante audientiam præsumerent, à decessore meo sanctæ memoriæ Benedicto Papa fuerant obligati, quotidie, ac indifferenter communicans, & conuersans contra fidem promissam, contra suám q; professionẽ, qua pollicitus est se aduersus iam fatum Patriarcham nullum sinistrum Concilium esse facturum, congregauit: Concilium & una cum sequacibus suis depositis, & damnatis excommunicatis, & anathematizatis, & aliis sine sedibus, atque cum his, à quibus uel irregulariter, & illicite prouectus fuerat, uel quos ipse temere, ac indebite prouexerat, contra eundem fratrem, & comministrum nostrum Ignatium depositionem facere, & anathema dicere ausus est. Deinde apostolicæ sedis Missos quos

pro causa sacrarum Imaginũ, & pro inquirenda, & non renuncianda iam fati Patriarchæ deiectione, & ob inueniendum modum promotionis huius neophiti destinaueramus, quibus potuit argumẽtis à nostris mandatis auertere (more Acacii quondam Cõstãtinopolitani hæretici Patriarchæ) præsumpsit, & ad professionem, quæ ei cum paribus suis habebatur, sicuti eorum confessione patefactum est, & sancto spiritu reuelante, uenerandæ synodo, quæ à nobis collecta est, claruit, ad damnatorum, & schismaticorum cõfusionem tentæ, legationem, quæ uel Gentilium more seruari debuit, pertraxit, & ad illusionem beati Petri Apostoli, à cuius sede profecti fuerant, non solum inefficaces redire fecit, sed etiã impugnatores omnium, quæ fuerant mandata monstrauit. Postremo Episcopos, qui ei tanq; adultero, & peruasori communicare noluerũt, exilio relegauit, & sui sceleris complices in eorum surrogare locis non timuit. Et usq; hodie ecclesiam Dei diuersis persecutionibus impugnare non desinit: ita ut fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium sanctissimum Patriarcham inauditis pœnis, & horribilibus tormentis afficere non quiescat. Sed & omnes quotquot pro ueritate, & fide cum eodem persistere compræhẽderit, quibus præualet modis perdere impætermisse moliatur. Ob hæc, & his similia contra euangelica, apostolica, prophetica, atq; canonica instituta se efferẽs, sit Dei omnipotentis, & beatorũ apostolorum principum Petri, & Pauli, ac omnium simul sanctorum, atq; uenerandorum seu uniuersalium Conciliorũ auctoritate, necnõ & spiritus sancti per nos iudicio, omni sacerdotali honore, & nomine alienus, & omni clericatus officio prorsus exutus: ita ut si post notitiam huius sanctionis, quam diuina inspiratione deprõptam esse credimus, cum unanimitate, & concordia sanctæ synodi sit proculdubio promulgata, tentauerit in Constantinopolitano Throno præsidere, aut sæpe fato uenerabili Coepiscopo nostro Ignatio, quominus Ecclesiam sibi commissam sine quauis inquietudine regere possit, impedierit: uel si ulterius ausus fuerit aliquid de sacro ministerio more sacerdotis contingere, iuxta præcedentem consuetudinem, nullo modo liceat ei spem communionis, aut locum habere satisfactionis, sed anathematis uinculis innodatus, una cum communicatoribus suis, atq; fautoribus suis perpetuo Dei per nostram mediocritatem iudicio, ac sententia, sacrũ corpus, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi, non nisi uicino mortis periculo, omnino percipiat: & hæc unusquisq; dicens: Nequaq; decætero temeraria præsumptione ex laicis subito, in dominicis castris, insperato quodammodo impetu irrepere audeat, & principatus amore ante ducatum præstare uelit, quam tyronis consummet officium, & ante tentet docere, quàm discere sicut

in eadem

in eadem Constantinopolitana Ecclesia sæpe præsumptum esse comprimus. Et rursus ne contemptis clericis, quorum utpote in tam magna urbe copiosa multitudo est, quí qꝫ ab ipsis(ut ita dixerimus)cunabulis imprætermisso labore in ecclesia Christi desudant, & indesinẽtia Domino exhibent seruitutis obsequia, is qui deforis est alterius ouilis Christi repente principatum arripiat, & nitatur quos esse suos recognoscit, discerpere: & grex dominicus incipiat eum, utpote extraneũ, & improuisum omnino contemnere. Præsertim cũ perspiciat nil sibi stipendia profuisse meritorum, & alienum suorum cernat consumere fructus laborum.

Cap. Secundum.

Gregorium sane, qui Syracusanæ Ecclesiæ irregulariter, atque Deo contẽpto præest, eo quòd & ipse ex parte schismaticorum sit, & postquam à synodo episcopatus officio priuatus, & à decessore meo sanctæ memoriæ Papa Benedicto obligatus est, & Photium laicũ subito consecrare in Episcopum non formidauit, & de sacro ministerio ausus est multa contingere: iuxta præcedentem consuetudinem sancimus, & iuxta canonicam deliberationem apostolica auctoritate diffinimus, atqꝫ statuimus omni sacerdotali carere, atqꝫ priuatum fore ministerio: ita, ut nullo modo liceat ei in qualibet synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis. Quod si de reliquo præsumpserit in sacro officio more sacerdotis quouis tempore ministrare, anathema sit, & omnes communicantes ei, ab Ecclesia abiiciantur. Sed & ipsi anathema sint.

Cap. Tertium.

Eos uero, quos Photius neophitus, & Constantinopolitanæ Sedis inuasor, in quolibet ecclesiastico ordine prouexit, quoniã manifestum est eos in omnibus consecratoris sui prauitatibus consensisse, atque ei post inuasionẽ communicasse, omni clericali officio priuamus, & apostolica, atque canonica auctoritate, & synodali Decreto eos penitus sequestramus.

Cap. Quartum.

Reuerendissimum, & sanctissimum fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium sanctæ Constãtinopolitanæ Ecclesiæ Patriarcham, qui primo quidem imperiali uiolentia, ac terrore proprio throno priuatus

eſt, & poſtea à Photio adultero prædicatore, ac peruaſore Sedis Cōſtan= tinopolitanæ, & ab eius complicibus excōmunicatis uidelicet, & ana= thematizatis, atqꝫ damnatis, & ſine epiſcopalibus ſedibus, & à deceſſore meo ſanctæ recordatiōis Benedicto Papa obligatis hominibus, & ana= thematizatus eſt: & poſtremo Apoſtolicæ Sedis Miſſis contra noſtram præceptionem (ut ſanctæ ſynodo ſpiritus ſanctus reuelauit) & Zacha= rias dudum Epiſcopus, qui unus de eiſdem duobus legatis extitit, pro pria confeſſione manifeſtauit, infulis eſt ſacerdotalibus deſpoliatus. Au ctoritate ſummi iudicis domini noſtri Ieſu Chriſti promulgamus, ſan cimus, atque decernimus, unquam nec fuiſſe, nec eſſe depoſitum, uel anathematizatum, tanqꝫ qui ab imperiali potentia ſit abſqꝫ ulla cano nica auctoritate pulſus eccleſia, & tanquā qui ab obligatis nullo poſſit haberi uinculo colligatus, & ab eis, qui nullum eum iudicandi poteſta tem, uel ab apoſtolica ſede auctoritatem habuerint, nullam ſui hono= ris diſcrimen pati debuerit. Et ideo illum (id eſt eundem fratrem, & conſacerdotem noſtrum Ignatium Patriarcham) omni uinculo anathe matis ab eo remoto, per poteſtatem diuina uoce in beatiſſimo Petro collocatam, & per auctoritatem ſacrorum Canonū, & decretalium cō= ſtitutionum, more ſanctorum patrum prolatarum priſtino honori, priſtinæ dignitati, & ſedi priſtinæ, gradui, & Patriarchio, ac priſtinis, & pontificalibus, atqꝫ officiis reſtituimus, ſtatuimus, ac confirmamus: ita ut quicunque poſt notitiam huius apoſtolicæ, ac ſynodicæ ſanctionis quominus oīa, quæ præmiſimus inſignia pōtificatus recipiat, eū impe dierit, & non in omnibus huic Decreto obedierit, uel ſe ab eius com= munione ſeparauerit, uel ulterius contra eum aliquod iudiciū proferre tentauerit, abſqꝫ ſedis duntaxat apoſtolicæ præmiſſo conſenſu (ſi quidē clericus fuerit) ab omni clericatus officio coram Deo, & hominibus ſit alienus, atqꝫ perenni pœna, tanquam qui magiſtrum prodit, cum Iu da traditore cōſtringatur, & niſi à praua intentione receſſerit, perpetuo anathemate maneat cōdemnatus. Si uero laicus extiterit, ille quiſquis eſt, huic noſtræ conſtitutioni contraire tentans, & eum ſedem priſti= nam duntaxat, dignitatém qꝫ recipere, nō permiſerit, uel ſi poſt rece= ptam priorem ſedem, denuo illum impellere, & à Patriarchio expellere tentauerit, uel perſonæ ipſius, ſeu ſacerdotali honori aliquā moleſtiam ſine primæ huius ſedis conſenſu intulerit, omni benedictione paterna priuetur, & maledictione Chanaam filii Cham, qui uerecundiam pa= tris ſui uidens non cooperuit, ſed irriſit, mulctetur, & cū parricidis æter na pœna (Domino iudicante) precellatur, & nexibus anathematis, nō niſi reſipiſcens, penitus eruatur.

Cap. Quintum.

Eos autem Epiſcopos, ſeu cuiuſlibet ordinis clericos, qui poſt iniuſtam deiectionem fratris, & Coepiſcopi noſtri Ignatii, uel in exilio relegati, uel miniſterio, aut gradu inuidioſe priuati ſunt, ſtatuimus, ut exilio diſſoluto propria ſedes, atq; gradus recipiat. Quod ſi quiſquam huic Decreto noſtro cõtraire præſumpſerit, & ut ſedes, uel gradus reſumãt, impedierit, quouſq; obtemperauerit, anathema ſit. Sane ſi quis ex eis ab aliis criminatur, decernimus eos antea ſedes quidẽ & proprios gradus recipere: abdicari autem niſi à Sede Romana non patimur: ſed ſi-qũa præter regulam forte egiſſe dicunt, noſtro eos Decreto iudicandos reſeruari ſtatuimus: iuxta quod & ſacri præcipiunt Canones.

Cap. Sextum.

Quoniam oportet nos maiorũ noſtrorum ſtatuta, immo tormentorum intuitu conſeruare, & omnibus ſanctorum patrum ſemper dogmata uenerari, diffidimus de ſacris, & reuerẽdis Imaginibus Domini noſtri Ieſu Chriſti, eiús q; ſemper Virginis genitricis Mariæ, omniúm q; ſanctorum, qui Deo ab Abel iuſto placuiſſe creduntur, quæ eccleſia ſancta in uniuerſo orbe diffuſa antiquitus accepit, quæ q; ſedis apoſtolicæ Præſules pro eis decreuerunt, ac ſtatuerunt illibata perſiſtere, atque intemerata manere. Quapropter Ioannem quondam Conſtantinopolitanum Antiſtitem, & ſequaces ipſius, qui eas frangendas, atq; calcandas eſſe ore polluto aſſeuerant, quandiu de his nobiſcum non ſenſerint, & iuxta ſanctorum Pontificum Romanorum Decreta, & aliorum catholicorum patrum inſtituta nõ ſapuerint, ſancimus eos à Chriſto, & ab eccleſia catholica, atque apoſtolica eſſe anathema. Hæc ſunt quæ de his ſedes apoſt. ſtatuit: hæc ſunt, quæ ſynodice regulariter decreuit: hæc ſunt, quæ uos tanto ſtudioſius oportet amplecti, tanto ſolicitius obſeruare, quanto ſatius noſtis, quæ ab ea ſtatuta fuerint, hæc uniuerſalem ſemper eccleſiam tenuiſſe, ita ut contra ſingulos errores in eccleſia exortos prior, hæc ſecundum primatus ſui auctoritatem ſententiæ terminum dederit. Et ita demũ uniuerſalis eccleſia, licet alíquãdo per aliquantum temporis in quibuſdam reluctata ſit, quæ illa tamen probauit, quandoq; probauerit, & quæ illa refutauit, ipſa refutauerit. Verum uos quomodocũq; obedieritis, uel non obedieritis diuinis inſtitutis, uel paternis Canonibus, nos tamen in Ignatii fratris, & Coepiſcopi noſtri quocunq; diſcrimine, priuſquam à nobis ſpecialiter ad iterationem eius perducatur negocium, quia nec hactenus conſenſi-

mus, aliquando, Deo nos confirmante, nullo modo nos sentiemus. Sed nec in Photii sacerdotali prouectui præstando fauore, uota condescensionis nostræ modo quolibet inclinabimus, sed omnibus uiribus nostris, atque conatibus, pro coactæ iustitiæ profectione, pro restaurando uidelicet legitimo, & repellendo mœcho (quādiu uiuam) occurrere, &, quod nostrum est agere, nullatenus (Deo auctore) cessabimus, & nunc obsecrando, nunc orando, nunc increpādo, nunc etiam regulariter admonendo. Insuper & auctoritate apostolica eos, qui contumaces sunt, feriendo nunc uerbis, nunc literis, quod rectum, & iustum, atq; inchoatum est, die, ac nocte cum uirtute Summi Pontificis consummare studebimus. Ergo fraternitas uestra literarum saltēm nunc tenore cognoscat Sedem beati Petri Apostoli, neophito, & mœcho, & Constantinopolitanorum Ecclesiæ inuasori Photio olim, iustēque damnato, ac nihilominus præsentia synodali nuper eliso, uel fratribus eius, nisi à præuaricatione cessauerint, communionis nunquam præbituram esse consensum. Qui (ut cætera nunc omittamus) à Gregorio Syracusano, uel cæteris schismaticis institutus, immo destructus, contra omne fas nulli præsidere potest Ecclesiæ. Nam merito destructus esse creditur, qui à destructo ædificare sperans, etiam si qua alia noua fortassis habuit, nimiæ præsumptionis eius temeritati communicare poterat, qui multipliciter iā noscebatur elisus, quomodo quenquam in ecclesiastico poterat ordine stabilire, qui Ecclesiæ unitatem scindens, ipse iam uidebatur omnino deiectus? Sicut enim ligatus ligare, & deiectus deiicere non potuit, sic destructus destruere, & elisus quenquam ordinare nequiuit. In summo quippe status sui oportet eum uigore consistere, & firmis inniti per omnia basibus, qui alterum uel prosternere, uel conatur statuere. Gregorius ergo, qui canonice, ac synodice depositus, & anathematizatus erat, quemadmodum posset quenquam prouehere, uel benedicere, ratio nulla docet. Igitur nihil Photius ex Gregorio percepit, nisi quantum Gregorius habuit: nihil autem habuit, nihil dedit: per eorum quippe, ut legitur, manus impositionem, & inuocationem, dabatur spiritus sanctus, qui nouerant mundas ad Dominum manus leuare. Cæterum Gregorius, qui transgressor factus est legis, ad iracundiam sui magis, quàm ad consecrationem alicuius spiritum sanctum per impositionem suæ manus sine dubio prouocauit, etiam si is, qui ordinandus erat, nullas alias haberet sibi regulas obuiantes. Hinc enim scriptum est: Qui obturat aures suas ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis, si execrabilis, utique non audibilis, si non audibilis, ergo

inefficax,

inefficax, si inefficax, profecto Photio nihil præstans: nimirum qui uulneratum caput per illam manus impositionem potius habere dignoscitur. Porro si prætendit iniuste ab Ignatio fuisse depositum, quid de omnibus, qui in synodo illo tempore conuenerunt, sententiám que in eum protulerunt, perhibuit? Quod si & illos iniuste fecisse dicere præsumit, quare cum eis nunc communicat, & quosdam eorum sacerdotio dignos existimat? quos tamen recte prius non iudicasse repræhēdit, & sententiæ, quā protulerunt eos secundum se debere succumbere, nō nescit? Sed uideamus quorum iudicio, uel quorum auctoritate Gregorius post depositionem, & anathema, honorem Episcopatus resumpsit, uel officium pristinum recepit. Omnes enim illum & depositum norunt, & anathematis uinculis obligatum, ac per hoc totius Ecclesiæ communione priuatum. Nam uero si dixeritis quia ipse sibi Gregorius & honorem resumpsit, & pristinum officium recepit, audite quid Apostolus dicat: Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui uocatur à Deo tanquam Aaron: sic & Christus non semetipsum clarificauit, ut Pontifex fieret: sed & uenerabiles Antiocheni Canones præcipiunt: Si quis Episcopus damnatur à synodo, uel præsbyter, aut diaconus à suo Episcopo ausus fuerit de sacro ministerio contingere, siue Episcopus iuxta præcedentem consuetudinem, siue præsbyter, aut diaconus, nullo modo liceat ei, nec in alia synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis: sed & communicantes omnes abiici de ecclesia, & maxime si postea quam didicerint aduersus memoratos prolatam fuisse sententiam eisdem communicare tentauerint. Carthaginenses quoq; regulæ, excommunicatū, qui ante audientiam cōmunicare præsumpserit, ipsum in se damnationem pro tulisse manifeste denunciāt. Si ergo secundum Apostolum nemo sibi honorem accipit, & Christus non se clarificauit ut Pontifex fieret, qui omnes cum patre, & spiritu sancto glorificantes se glorificat, & ipse est Pontifex, de quo rursus idem dicit Apostolus: Talis decebat, ut nobis esset Pontifex sanctus &c.

Et si Episcopus qui damnatus à synodo est iuxta sacros Canones, ausus fuerit aliquid de sacro ministerio iuxta præcedentem consuetudinem contingere, & ante audientiā communicare, ipse in se damnationem protulit, ita ut nullo modo liceat ei, nec in alia synodo restitu tionis spem, aut locum habere satisfactionis: sed & communicantes omnes abiici de Ecclesia: quanta putas Gregorius pœna mulctandus est, qui post damnationem, siue anathema hæc omnia commisisse probatur, id est & super Christum se extulit, & quod ipse non fecit,

iste & honorem sibi resumpsit: & ut Pontifex esset, se arrogantissime clarificauit, & ante audientiam excommunicatus communicare, & uetita usurpare præsumpsit, & damnatus de sacro ministerio, non solum aliquid, uerum etiam multa, iuxta priorem consuetudinem tetigit: quod certe Gregorius agere omnino nō debuit, etiā si nulla commissa existerēt, pro quibus damnari potuissent. Quia prælati iudicium semper inferioribus formidandum est, nisi ei non obedierint, licet ab eo fortassis iniuste ligentur, ipsam obligationis suæ sentnetiam ex alia culpa, id est inobedientia mereantur. Igitur Prælatos damnare indifferenter oportet horrescerę. Quicunqꝫ uero minores sunt, damnari solicite caueant, nec maiorum suorum sententiam transgrediantur. Alioquin licet iniuste nonnunquam damnati sunt, ex ipsa temeraria præuaricatione, culpa, quæ nondum forte pepetrata fuerat, & ultio, quam culpa necdum merebatur, proculdubio subsequentur. Nihil quippe lignum uetitū in se mortiferum habuit, sed qui inobedienter ex eo comedit, mortem sibi, & posteris propinauit: nō quia lignum malum, cum Deus, quod fecit, totum fecerit bonum, sed quòd mala sit transgressio, & nolentis subiici, per eam merito sit orta damnatio. Porro si dicitis Gregorium ab Imperatore, & ab Antistitibus fuisse receptum, percontari libet, ò sapientissimi fratres, quibus hoc documētis, quibus Canonibus iubentibus agi rite potest, ut hi, qui abiiciūtur, ab aliis recipiantur. Id etiam ueneranda uniuersali synodo Nicena de uera pro fessione, luce clarius inhibente. Nam à sæculari potestate nec ligari, nec solui sacerdotem posse manifestum est: & iccirco affatim approbatur Syracusanum Gregorium per imperialem tantummodo sententiam nullo modo ualuisse reconciliari, ubi si Pontificum quoqꝫ sociatur assensus, quærimus utrū præcesserit, an fuerit subsequutus: si subsequutus est, nihilominus ad id reditur, ut absolutio à sæculari potestate percepta ualere non possit: Pontificúm qꝫ sequutus assensus adulationis, uel terroris fuerit potius, quàm legitimæ sanctionis: si præcessit, doceatur à quibus, & ubi ille sit gestus, si secundum ecclesiæ regulam celebratus, si paterna traditione profectus, si maiorum more prolatus, si competenti examinatione deprомptus, si ad maioris auctoritatis sedem, quàm illa est, à qua Gregorius damnatione tenebatur obstrictus, secundum ecclesiæ regulam est relatum, si ipse præsul, qui ligauit, absoluit. Si hæc gesta non sunt, quo more, quo ritu Syracusanus Gregorius se gloriatur absolutum, cum nec à Pontificibus ordine debito, nec ecclesiasticis legibus fuerit expeditus, nec à mūdana potestate potuerit præter ecclesiæ tramitem prorsus absolui? Iam uero si dicitis non Imperator absoluit, sed à Pontificibus ut solueretur, postulauit.

Econtra,

Econtra, illi multo magis ab Augusto postulare debuerunt, ut si eum uellet absolui, legitima ecclesiastici tenoris absolutio preueniret. Et hæc omnia, quæ superius dicta sunt, secundũ ecclesiæ tramitem seruarẽtur, præcipue cum non ab inferiori, uel pari, sed à maiori persona, & sicut ex apostolicis Canonibus edocemur, solum ab eo, qui eum sequestrauit, aut certe à prima sede, iure possit absolui. Inferior quippe, uel cõpar antelatum, uel comparem, non annuente maiori, soluere non potest: sola igitur potior inferiorẽ conuenienter absoluit. Proinde inferioris loci Põtifices eos, quos potior suus obligauerat, sine prima sede absoluere non potuerunt. Veruntamen licet contra Nicenos sacros Canones præfatum Gregorium, qui abiectus fuerat, receperint, nunquã tamen eum à uinculo damnationis, & anathematis exuerunt: & dum hunc soluere nixi sunt, nodis maioribus dediderũt. Quinimmo dum sententiam maioris contemnentes transgressi sunt, uel etiam suam tergiuersatori consilio, leníq; sensu sibimet facti contrarii destruere sunt moliti, pari præuaricatione habentur innexi, & simili pœna, secundum apostolicos, & nonnullos alios Canones, tenentur obstricti: ita, ut communicantes ei, pelli de ecclesia iubeantur. Ac per hoc reos, reum iustificare constat minime potuisse, nec ligatus, ligatum soluere modo quolibet ualuisse. Ecce à quibus, ò beatissimi Christi ministri, Photius est institutus: ecce qualis est Gregorius, qui Dormitantius & conuenientius poterat dici. Quamobrem cogitate fratres charissimi, tractate, & uobiscũ sedula meditatione perquirite, si stare Photius possit, etiam si miris uirtutibus polleat, etiã si omni scientia fulgeat, quando qui hunc statuisse tentauit, dudum iam cecidit, & uolẽs erigi cum conantibus se erigere, nunquam recuperaturus denuo ruit. Consyderet ergo uestra diuinitus inspirata prudentia, quomodo Photius, etiam si nihil aliud sibi iure ualeat impedire, queat in sacerdotali gradu persistere: quandoquidem institutor suus cum hic ordinaretur, non solum sacerdotio, uerum & ipso carebat christiano uocabulo. Et sicut etiam exposuimus, nec damnatus iustificare, nec depositus erigere, nec ligatus potest quenquam per impositionem manus prouehere. Impossibile est enim horum aliquid fieri. Quapropter attendite charissimi, nõ solum hæc, uerum etiam paternos Canones, & præcipue apostolorum Antiochenos, atq; Carthaginenses, & quid de damnatis excommunicatis, atq; de his præcipiant, qui merito facinorum suorum ab ecclesia pulsi sunt, diligentissime consyderate, ac studiose recolite: nam nos quod decreuimus, quod statuimus de his, quos recœpimus, & erexímus, uel de his, quos abiecimus, & à sacerdotio, uel communione pepulimus, uestræ in Christo fraternitati notum facere canonice procu-

rauimus: iuxta quod & magni, uenerandí qз Niceni Concilii regulis admonetur, quatenus id, de his, qui communione quandoqз priuãtur, seu ex clero, seu ex laico ordine Episcopis, per unanquãqз prouinciam sentẽtiæ regularis uim obtineat, ut hi qui abiiciũtur, ab aliis nõ recipiã tur. Ergo nos quod debuimus, fecimus, ea uidelicet uos scire uolẽtes, quæ (Deo teste) nõ nisi zelo rectitudinis egimus, & affectu conseruandæ constitutionis exequuti sumus: uestrum autẽ est obedire: alioquin in eandem cum eis sententiam iure, meritó qз subire, Antiochenis Canonibus secundo Capitulo præcipientibus ita: Si quis de Episcopis, aut præsbyteris, aut diaconis, seu quilibet ex clero depræhensus fuerit cum excommunicatis cõmunicare, etiam iste communione priuetur, tanquam qui regulam confundat ecclesiæ. Et rursus Capitulo quarto, quod iam superius commemorauimus: quid idem dicat antiquitus acceptum consiliũ, studiose recolite. Cauete ergo dilectissimi, ne cum his commisceamini, qui sanctis fuerunt inobedientes institutionibus, ne par sententia inuoluat quos uno communionis glutino inuenerit hæreticos. Videte præterea, de ignorantia nullum iam potestis excusationis habere præsidium, qui & Canonum (Deo inspirante) memores, & nostris edocti iam nunc estis epistolis. Nolite communicare itaqз peccatis alienis, nolite nobis inobedientes esse, quoniam inobediẽtia Prothoplastum de paradiso expulit. Inobedientia, idolatria merito nuncupatur, sicut sanctus Samuel ad Saulem loquitur, dicens: Quasi peccatũ hariolãdi est repugnare, & quasi scelus idolatriæ, nolle acquiescere. Perpendite ergo quantum sit execrabile repugnare, quãtum detestandum acquiescere nolle, quod ariolandi peccato, scelerí qз idolatriæ comparatur. Clamat Apostolorum princeps: Obedire oportet Deo magis, quàm hominibus, & Coapostolus eius Paulus: Qui resistit, inquit, potestati Dei, ordinationi resistit. Iudicate ergo cui potius obediendum sit, Deo, an hominibus. Iudicate cui potius resistendum sit, potestati, quam in Petro Deus omnipotens ordinauit, quám que super cuncta ecclesia extulit, an ordinationi Gregorii Syracusani, cui militiæ suæ dicendum est: uè homini uidelicet per quẽ in ecclesia Christi tot scãdala uenerunt, quí qз olim, sicut ipsi scitis, & nos supra retulimus, à fratre & comministro nostro Ignatio & à synodo, quæ sub eo erat, depositus est, & ut apostolica sedes in eius damnatione cõsentiret, & ab ipso consacerdote nostro postulata est. Sed decessores mei beatæ memoriæ Leo, & Benedictus sedis apo. moderamina seruãtes, noluerunt sic unã partem audire, ut aliæ parti nihil penitus referuarẽt. Vnius quippe mediator non est: quamobrem interim depositio ipsius à sede apostolica nõ suscepta, remansit infirma. Cúm qз idem Gregorius per Legatum

suæ

suæ partis Zachariam nomine sedem agnouisset apostolicã in sua depositione nullatenus cõsensisse, non gratias egit, non à cœptis in iam dictum fratrem nostrum sæuientibus contumeliis conquieuit, sed benignitate Dei, & patientia sedis aposto. in superbia abutens, in ipsum uidelicet Ignatium Patriarcham suum rediuiua iacula impietatis irreuerenter exacuit, & eo superstite neophitum in Cõstantinopolitana Ecclesia consecrauit: quin potius & aduersus sedis istius decreta cõtumax esse non desistit, qui pro se, non contra se, ipsius ab ea decreta paulo ante tanquam ingratus non recolit, & uelut tergiuersator arma præparat aduersus arma sibi tutelam salutis non modice conferentia, & murũ destruere nititur: qui ne ipse destrueretur, fortissime custodiuit. Et agit nunc quantũ in se est, ut ea statuta prorsus habeãtur inualida: quæ, cũ his ipse egeret supplex petebat, & ut fortiora essent adamante submissus optabat, atque ut sibi auxiliarentur humiliter implorabat, necnon & contra ea repugnantes forsitan tyrannos, & sacrilegos iudicabat: nisi enim sedes apost. ei parceret, ille quomodo contra reuerendissimum Ignatium posset exercere brachiũ non haberet. At ille usus est sedis apostolicæ bonitate in malignitate, & beneficium in patris sui conuertit exitium. Dicite igitur obsecro fratres, cum ita sit, quomodo non debeamus nos Ignatium adiuuare, aut usque ad audientiam (quantum in nobis est) indemnem non penitus conseruare? uel quomodo non possimus Gregorium, & hos, qui ex parte ipsius sunt, merito condemnare? quando Ignatius, nisi à nobis esset impeditus, sic illos canonice forsitan sternere, ut eum nullo conamine potuissent impellere. Isti que non nobis hæsere, quos in adiutorium suum habere promptissimos meruerũt, nec à nobis consilium acceperunt, uti cum Patriarcha suo, uel pacificari, uel canonice iudicari potuissent: sed uires suas à nobis ne frangerentur seruatas, eas aduersus eum protinus præpararunt. Vnde quæso perpendite, quantũ nos nunc Ignatio debitores sumus, qui sibi obstaculũ, & inimicis eius facti sumus defensionis umbraculum. Quamuis nos non ideo iudicium istorum distulerimus, ut ei nocendi iacula præpararent, sed ut sic sentẽtia in hos prolata, ualetudinem haberet, ut à nobis examinatio præcederet. Et rursus sic ab istis in eum obiecta penitus coram nobis admitterentur, ut partis Ignatii persona uocata, uel cõuicta nostræ præsentiæ nõ deesset. Quamobrem dilato parumper iudicio, & interim infirmata sentẽtia, missum est utriq; parti sedis apostolicæ Præsulis præsentandum optatibus, ac eius (ut par est) subiiciendum diffinitionibus. Sed dum pars Ignatii properandi disponit iter, hostibus eius uiribus resumptis, non iam sedem apostolicam petentibus, non Petri memoriã facere dignan

tibus, Ignatius trahitur, impellitur, & innumeris malis affectus ab ecclesiæ regimine sequestratur. Et hoc totum factum est, eo quod prædicti Pontifices utriqȝ parti æquitatem seruantes, & utriusqȝ partis audientiã præstolantes, Ignatii non firmando sententiam, immo uero interim infirmando, inimicis eius quodammodo manum porrexerint, dum nimirum sententiam in eos prolatam, non interim auctoritate sedis apostolicæ renouauerint, sed usqȝ in præsentiam eiusdem apostolicæ sedis differri decreuerint. Quamobrem charissimi, quia quasi per nos inuenta est Ignatii deiectionis materia, icciro præter id, quod frater adiuuetur à fratre, præter id etiam quod Petro, cuius in terris licet indigni uicem gerimus, Christi oraculo peculiariter dicitur: Cõfirma fratres tuos, etiam pro hoc specialiter eum non solum adiuuare, & confirmare, uerum etiam (sicut ipsi potestis aduertere) totis nos pro illo uiribus oportet per omnia decertare, ut uidelicet totũ in illo funditus aboleatur, quod per nos lædendi fomitem aduersariis eius reperientibus ei uiolentiam inferre monstratur, totúm que recipiat, Christo propitio, quod dũ nos moderate, ac regulariter egimus, ipse p̃iudicialiter amisisse dignoscitur. Quoniã & præfati decessores nostri (Leo scilicet & Benedictus beatæ recordationis Põtifices) si tale quid diebus eorum Gregorius, uel complices eius patrassent, uidelicet ut abusi tanto compassionis, & patientiæ sedis apostolicæ circa se beneficio in Ignatium manus suas iniecissent: aut aduersus eum ipsis sanctis Præsulibus inconsultis linguas suas taliter exacuissent, profecto eos tanquam magistros inquietudinis, & ipsos se sole clarius obnoxios ostendentes, sine quauis retractatione protinus condẽnassent: & tantum piaculum impietatis eorum destruere ardentissime studuissent. Sed quia illi diuina uocatione ab conualle lachrymarum subducti sunt, hanc tyrannidem nondum intuentes, non debemus in eorum labore succedere? & qui successimus in honore, in cuius tempore crudelitas, quæ diebus ipsorum cœpit radices emittere, consummata perpatuit? Proinde nos primo, quia sedis apostolicæ de tota ecclesia fas habentis iudicare, moderamina retinemus: secũdo, quoniam fratribus iniuriam passis subuenire debemus: postremo, quoniam (sicut iam diximus) oportet nos in eorum labore succedere, in quorum cessimus pontificatus honore, quẽadmodum ipsi decessorum suorum exempla sequuti sunt, & operis eorum strenui cultores inuenti sunt, quod ipsi profecto agerent, adiuuante Domino, habẽtes quemadmodum illi eundem zelum iustitiæ, seu priuilegium dignitatis studiose perficere procurauimus. Nimirum quod omittere proculdubio (sicut nosse cunctis clamare tribuitur) non ualemus: sane quia Gregorium neophitum consecrasse diximus,

quidem

quidem neophitum, quando quasi in sacerdotem consecratus est, ut sancti Papæ Gregorii, & Anglorum amplissimæ, ac fidelissimæ gentis Apostoli(nam signaculum Apostolatus eius ipsi sumus in Domino) uerba commemoremus, qui ait: Sicut autem tunc neophitus diceba= tur, qui initio in sanctæ fidei erat conuersatione plantatus, sic mō neo phitus habendus est, qui repēte in Religionis habitu plantatus ad am biendos honores sacros irrepserit. Præterea non omittendum esse cre= dimus, nos commemorare præterito anno per indictionem uidelicet tertiam decimam, epistolam sub nomine principis cōscriptam, per Mi chaelem imperialem prothospatharium suscepisse, quæ tātis erat uerbis contumeliosis, immo blasphemiis respersa, ut scriptor eius non nisi in gutture colubri calamum tinxisse putetur, & dictatoris labia pro di= ctionibus uenena fudisse uideātur, adeo, ut si cuiuspiam simplicium cor penetrent(non enim hæc aures prudentiū suscipiunt)& hos con= tinuo necent, nimirum tanto miserabilius, quanto mors animæ ma= gis, quàm corporis per illum uirulentum haustum admittitur. De cu ius immanitate piaculi licet Augusto per iam satum legatum, iam nos scripsisse recolamus, eadem tamen nunc scribere uestræ beatitudini ra= tum duximus. Deniq; opinati sumus, & adhuc nihilominus opina= mur, quòd pietas eius tandem aliquādo resipiscat, & de Ecclesiæ Con= stantinopolitanæ restaurando statu nobis salubria suadentibus acquie= scat. Sic q; demum omnia scripta, quæ male sunt compilata, non so= lum aduersus nos, uerum etiam contra fratrem nostrum, & commi= nistrum Ignatium, quorum uniuersa imperii sui multitudine igni tra denda decernat. Alioquin iam cunctis ecclesiæ fidelibus quæ foret apo stolicæ sedis auctoritas, uel quæ fabricatoribus mendacii, seu inuento= ribus peruersorum dogmatū immineret, & ultio profecto patesceret. Impossibile est enim(quanquam nostras nos speciales iniurias curare floccipēdamus)ut tantorum ac talium sanctorum patrū, & propugna torum catholicæ ecclesiæ, ac destructorum diuersarum hæreseon, atque defensorum orthodoxæ fidei blasphemias æquanimiter sustineamus, uel etiā tantæ sedis, siue tam excellētis Ecclesiæ Romanæ, cui Deo de= seruimus auctore, contumelias perferamus. Verum quamuis & de no bis humiliter sentiamus, non tamen, consciētia dictante, uera esse quæ de nobis perhibuit, asseueramus, sed(ut diximus)ea postponentes, illa potius quæ Iesu Christi sunt, inuestigamus: & siqua male congesta ad uersus eius famulos, aduersus eius ordinatiōes, aduersus eius dispositio= nes stabilita priuilegia reperiuntur, nulla patientia toleramus, & non solum hæc destruere totis uiribus anhelamus, uerum etiam conflato= ribus tantæ peruersitatis dignā uicissitudinem reddere necessario medi=

tamur. Nimirum ne hos, quis impunitos intuens, aut nunc, aut futuro tempore deinceps talia præsumat præstigia falsitatis componere, uel commenta blasphemiarum huiusmodi figmentis contrahere. Quapropter eidem Imperatori sublimissimo per epistolam præsulatus nostri cohortãdo direximus, in quo etiam uos ad uotum nostrum laborare summopere conuenit, quatenus diligenter inquirat, ac scrutetur, si sua illam non fuisse præceptione tam cœnosam inuenerit confectam, immo toxicatis syllabis infectam epistolam (ut interim de tot præstigia texentium pœna taceamus) qua illi se zelo ueritatis flagrantes, inuoluere: conuenit saltem huius socia accepta, & palam cunctis igne succensa per augustales suos tam nobis, quàm omnibus, ad quorum notitiam peruenit, destinatos apices competenti satisfactione à tam peruerso sensu, & tam profanis adinuentionibus, quod à sensu suo non fuerint commentis tradita se exhibeat prorsus immunem. Iam uero si sibi in multis huiusmodi solicitudinibus occupato surreptum est, ut talia scribere mandaret, ne pigeat clementiam eius etiam hoc ipsum humiliter confiteri, & legibus suis, ut huiusmodi scripta nullius habeantur momenti, decernere: ita, ut penes quem reperta fuerint, impunito non euadente, ipsius quoqꝫ sæpe memoratæ, ac semper execrãdæ epistolæ, uel exemplaris eius apices, intemeratis pro reuerentia manentibus sacris dictionibus flammeo dedãtur igni uoranda. Et ut sinistræ opiniõis nomĩe quod ex blasphemiis scriptis incurreret, carere ualeat, & ingratus filius circa matrẽ suam, ex qua imperandi fastigium ipse, & patres sui ordine cœlitus disposito percepit, nullatenus appareat. Sin autem scitote, quoniã postquam in hac eum pertinacia persistere fine tenus uelle compererim, primum quidem congregatis cunctarum occidentalium regionum uenerabilibus sacerdotibus, dictatores, & dispositores, atque præceptores tantæ fallaciæ, seu crudelissimæ derogationis sanctarum, uel paternarum traditionum ab omni christiana compage remotos, apostolica freti auctoritate, duris anathematis uinculis ĩnodauimus. Necnon & patrum, ac prædecessorum meorum sequuti uestigia, qui soliti sunt etiam numerosorum Concilia nequiter celebrata cassare Pontificum, siqua socia sunt, crebro dictæ uel exemplaria forte cassis epistolæ, quin potius non solum hæc, sed & omnia scripta, quæ uel aduersus fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium inique confecta, uel aduersus nos causam illius canonice prosequentes, furiose deprompta sunt, perenni damnationi mandauimus. Deinde uero decernentibus nobiscum, & simul consyderantibus eisdem sanctissimis fratribus, & Coepiscopis nostris ipsam epistolam in stipite uidẽtibus cunctis suspensam, uasto supposito foco, ad uituperium imperialis apicis

coram

coram omnibus nationibus, quæ penes memoriam sancti Petri multiplices inueniuntur, extremæ perditioni donauimus: quatenus his rite patratis, dicat pius quod amet, & crudelis quod timeat. Nam tot, & alia blasphemiarum commēta, quin potius ueracium literarum deprauationes, audisse, & tacuisse, conniuisse est. Quamobrem uenerabiles fratres ualde mihi (sicut ipsi compræhendere poteritis) cauendum est, ne, si nos præstigiarum figmentis minus celeriter obuiauerimus, tanquam uera, recognita, uel cōprobata, hæc admisisse fallaciter apud stolidos existimemur. Nec possumus in Ecclesia Dei dissimulando tam spurca relinquere germina, quæ Antecessorum nostrorum beatissimorum Pontificum tempore, aut nunq̄ exorta, aut certe, si undecunq;, uel quomodocunq; exorta sunt, eorum iudicii ligone antequam proficerent, radicitus extirpata sunt. Destruat ergo etiam uobis hortantibus ipse, & dissipet illa, alioquin à nobis fore destruenda, seu funditus dissipanda, modo quem prædiximus, antenoscite: quamuis antequam nos ista uobis scriberemus, pro quibus nunc sublimitatem eius horta mur, hoc ipsum sponte facturum esse putaremus. Sed, quia quod pu tatum est, nullum effectum hactenus habuit, iccirco nos salutē ipsius illa sancta manere uolentes, ut hoc nunc saltem agat, affectu paterno monuimus. Alioquin (ut iam præfati sumus) sic Deo fauente, decætero uigilabimus, & studiis quibus possumus, insistemus, ut inter exanimes computentur, qui auctoritatem Petri non senserint, immo Dei hanc ordinantis in Petro non intellexerint: ita, ut nec ista, quæ perniciose compilata sunt, defendere, nec his similia, aut non dicam scripto tradere, uel in mente uoluere quis ulterius ualeat. Non enim figmen ta, quæ ordinationi Dei resistunt, quæ euangelicis uocibus contradicunt, quæ sanctorum patrum diffinitionibus obuiant, quæ synodicis cōstitutionibus aduersantur, quæ (si sic dimittātur) innumera possunt fidelibus auxilia Petri quærentibus inferre dispendia, incolumia sine discrimine nostro ualemus deserere: & existimationi nostræ, uel nunc uel post discessum nostrum tantum quod obsit (nedum ad destructio nem simplicium, & mutilationem Sedis Apostolicæ priuilegiorum) relinquere. Cæterum ut charitas unanimitatis uestræ de fratris, & comministri nostri Ignatii sanctissimi Patriarchæ deiectione nobiscum ualeat quæ præualent, ei solamina exhibere. Nam si iuxta Apostolum quod patitur unum membrum, compatiūtur omnia membra: quan to potius compatiendum est illi, quod inter cætera membra præcipuū tenuisse locum dignoscitur? Vnde si non pro unius, & specialis personæ præfati fratris nostri repulsione, uel certe pro summi sacerdotis con culcatione dolere, gemere, flere, currere, ac decertare debetis. Nam si

licitum fuerit sæculari potestati de Ecclesiæ Domini Præsulibus taliter iudicare, uel si rursus fas extiterit inferioribus de Prælatis sibi tam temere ista patrare, perpendite, ne ad perniciem uestram, immo totius Ecclesiæ nunc, & futuris temporibus præsumptio talis præualeat: quod si attēditis, ecce iam cernitis. Nam impietas tantum caput extulit, ut Ecclesiarum Præsulibus postpositis, & ordine canonico cōculcato, laici nunc ecclesiastica moderamina teneant; & pro libitu proprio modo istos remoueant, modo illos in locū eorū promoueant. & rursus, quos nunc approbant, post modicum mentis uicti leuitate repellant. Vt enim sæculares, ac laici homines quælibet scelera habeant licēter committere, & pro his à nullo Pontificū, qui ex clero promotus hæc summa poterat auctoritate compescere, libere redarguantur. Non de clericorum catalogo permittunt ad sacros ordines prouehi, qui uitam eorum tanto audacius, quanto diutius, ac familiarius sub Christo Duce forti militantes fortius comprimere possent: sed ex ipsis eligunt, qui facta eorū tanto minus præsumāt arguere, quanto se paulo ante de horum cœtu, fauore ipsorum promotos meminerint, quod illis partibus tanto familiarius agitur (ista præsumptio uidelicet, ut ex laicis subito tondeantur, & in Episcopos consecrentur) quāto ex consuetudine hac inoleuisse testantur, quā nos è contra tanto studiosius ex ecclesia Dei eradicare uolumus, quanto nimium noxæ iam esse clericis, & omni religiosæ plebi supra docuimus, quantó que scimus ex sacris Canonibus, quod non minus mala consuetudo, quàm perniciosa corruptela uitanda sit, & scimus quod paulatim crescens, iam suæ pestiferæ nequitiæ gramine multos inuaserit, adeo ut temeritas hæc tantum excreuerit, ut iam minime clericis egeāt, dum contra sacros Canones ex ipsis subito tonsuratum, quē uoluerint, eligant, & ad labores clericorū mentis oculos inflectant. Ac per hoc fit, ut alienus comedat ipsorum fructus laborum, & stipendia meritorum extraneus hostis surripiat inspe ratus, ita ut nihil proficiat clericis in castris dominicis militasse, uel gradatim per singulos ecclesiasticos ordines ascendisse, dum alter saltu hos omnes transcendit, & repente principatur in his, qui inter eos nec contra spiritales hostes arma sustulit, nec diuersis ecclesiæ aduersariis pro ueritate prælians aliquando restitit. Quantum autem ne de laicis temere quislibet ad Episcopatū eligatur, sacri Canones, cum aliis prohibeant, Sardicenses ostendunt, Osio Ep̄o Cap. XIII. dicēte: Et hoc necessariū arbitror, ut diligentissime tractetis, si forte aut diues, aut scholasticus de fori administratiōe Ep̄us fuerit postulatus, ut nō prius ordinetur, nisi ante & lectoris munere, & officio diaconi, aut præsbyteri fuerit persunctus, & ita per singulos gradus, si dignus fuerit, ascēdat ad culmē episcopatus.

episcopatus. Potest enim per has promotiones, quæ habebũt utiq; pro lixum tempus probari qua fide sit, qua modestia, qua grauitate, & uerecũdia, & si dignus fuerit probatus, diuino sacerdotio illustretur: quia cónueniens non est, nec ratio, uel disciplina patitur, ut temere, & leuiter ordinetür, aut episcopus, aut præsbyter, aut diaconus, qui neophitus est: maxime cum & magister gentium beatus Apostolus, ne hoc fieret, denuntiasse, & prohibuisse uideatur: sed hi, quorum per lõgum tempus examinata sit uita, & merita fuerint comprobata. Contuemini ergo, & futura, immo urgentia mala conspicite: medici imminẽtes estis, mortuos per præcedẽtia signa præuidete: Episcopi estis, exurgenß in Ecclesia Christi horrendum exitium perspicite: speculatores estis, in altam mentis arcem conscendite, & in gregem dominicũ ferã pessimam irruere cupientem à longe contemplamini. Quasi tuba exaltate uocem uestram, & annunciate populo Dei scelera eorum super montem excelsum, id est altitudinem uirtutum ascendite. Qui euangelizatis Syon state in fortitudine, potestatibus huius sæculi ex aduerso ascendite, & murum pro domo Dei opponite, ac quibuslibet potestatibus inique agẽtibus contraite: sic q; fiet, ut nec sicut canes muti de taciturnitate argui ualeatis, nec de talẽti occultatione districtã domino rationem reddere compellamini, uós q; Episcopos, & cõsacerdotes nostros, immo Ecclesiam Christi illis in partibus constitutam ab ingenti pernicie, ac noxia labe ipso iuuante laudabiliter eruatis, mirabiliter q; regatis. Verum nos de ipsis hæc uobis scripsisse sufficiat. Pax autem Dei, quæ superat omnem sensum præcordiorum uestrorum intime penetret : et quam de salute omnium uestrum soliciti sumus, uobis Deus omnipotens clementer aperiat: & quomodo uos cupiamus in uisceribus Christi, & in ecclesiæ gremio continere, quæ diffusa in toto orbe terrarum, quasi unius Christi thalamus est, atq; in sancta cõmunione unâ uobiscum persistere, ut unum sapiamus omnes, & non sint in nobis schismata, illuminationis suæ gratia reuelare dignetur: ita ut de correptione fidelium congaudentes, & congratulantes uno animo, & uno ore glorificemus, & collaudemus Deum patrem, uidelicet & filium, & spiritum sanctum per infinita sæcula sæculorum. Amen

Quisquis autem hanc epistolã nostram Constantinopolim legerit, & eorum notioni, quibus missam intellexerit, quicquam ex his, quæ in ea sunt occultauerit, si locum potest inuenire sufficientẽ, anathema sit. Quisquis eam interprætatus fuerit, & ex ea quicquam mutauerit, uel subtraxerit, aut superaddiderit præter illud, quod idioma græcæ dictionis exigit, uel interprætantis clementia intelligenda non tribuit, anahtema sit.

Periocha Vndecima.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVOrum Dei uiro Photio.

I NNVMERABILIVM reperiris præuaricationum obnoxius, & uenerandorum Canonum, atque paternarum diffinitionum, quinimmo & diuinorum mandatorum contumeliis multipliciter, ac impudenter elatus: siquidem & ex schismaticorum, sed & cum uenerabilis frater, & Coepiscopus noster Ignatius Constantinopolitanam regeret Ecclesiam, à sanctæ communionis participatione contra regulas auertẽtium parte fuisse dignosceris, & ex sæculari administratione, atque militia, & ex foro subito tonsuratus, à Gregorio Syracusano dudũ Episcopo, à synodo damnatus, & ab apostolica sede conuicto Episcopus ordinari, & nuncupari passus uiuente ac superstite Ignatio Patriarcha sedẽ ipsius inuasisti, & sponsam, quam à Christo sponso immaculatam custodiendam, ueluti amicus sponsi perceperat, non per ostium, quod Christus est, sed aliunde ex aduerso in ouile dominicum more furis, uel latronis irrumpens, ac uiolentus, rapax, & scelestus adulter surripuisti. Ecce præter, immo aduersus apostolicos Canones, sæcularibus potestatibus usus, Ecclesiã per eos obtinuisti. Deinde cum damnatis, & anathematizatis, atq; cum his, qui ne sacerdotale officium ante audientiam præsumerent, & à decessore meo sanctæ recordationis Benedicto Papa fuerant obligati, quotidie, ac indifferenter communicans, & conuersans contra fidem promissam, contrá que tuam professionem, qua pollicitus es, aduersus iam fatum Patriarcham nullum sinistrum consilium esse facturum, congregasti, Concilium, & cum sequacibus tuis depositis, & damnatis, & excommunicatis, & anathematizatis, & aliis sine ecclesiis, atq; cum his, à quibus uel tu irregulariter, ac illicite prouectus fueras, uel quos ipse temere, ac indebite promoueras contra eundem fratrem, & comministrum nostrum depositionem facere, & anathema dicere ausus es. Deinde Apostolicæ Sedis Missos, quos pro causa sacrarum Imaginum, & pro inquirenda, & nobis renuncianda iam fati Patriarchæ deiectione, & ob inueniẽdum modum promotionis tuæ destinaueramus: quibus potuisti argumẽtis à nostris mandatis auertere, more Acacii quondam Constantinopolitani hæretici Patriarchæ, præsumpsisti, & ad professionem, quæ tibi cum comparibus tuis habebatur (sicuti eorum professione patefactum est, & sancto spiritu reuelante uenerandæ Synodo, quæ à nobis collecta est, claruit ad damnatorum, & schismaticorum, tuám que confusionem, tentæ, legationem, quæ uel Gentilium more

seruari

seruari debuit, pertransisti, & in illusionem beati Petri apostoli, à cuius sede profecti fuerunt, non solum inefficaces redire fecisti, sed etiam im pugnatoresomnium, quæ sibi fuerant imperata, monstrasti. Postremo Episcopos, qui tibi tanq̃ adultero, & peruasori communicare noluerunt, exilio relegasti, & ipsis iubẽtibus cõtra Canones tui sceleris complices in eorum surrogare locis nõ timuisti. Et usq; in præsens ecclesiã Dei diuersis persecutionibus impugnare non desinis. Ita fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium sanctissimum Patriarcham inauditis pœnis, & horribilibus tormentis afficere non quiescis: sed & omnes quotquot pro ueritate, & fide commode persistere deprehendis, quibus præuales, modis perdere impretermisse moliris. Quamobrem in his, & huiusmodi recognoscentes contra euãgelicas, apostolicas, & propheticas, atq; canonicas institutiones efferre dolemus, & nimiis mœroribus affecti, necessario te p̃sentibus apicibus admonemus, hortamur, & obsecramus, ut in tanta gloria nõ decipiaris, & æterna bóna pro his breuibus non amittas. Pensa quàm pauca sunt omnia, quæ hic mulctent, quàm multa licet esse uideantur. Perpende quæso, quàm multiplex sit, & quàm prolixa pœna gehennæ, & hanc incidere pertimesce, hanc tibi acquirere medullitus exhorresce. Nã (secundum euãgelium) quid prodest homini si lucretur totum mundum, animæ uero suæ detrimentum patiatur? Scimus quoniam sapiẽtia præditus, & scientia ditatus haberis. Sed audi quid Propheta de quibusdam sapientibus dicat: Sapientes (inquit) sunt, ut faciant mala, bene autem facere nesciunt. Porro de scientia egregius Apostolus ait: Scientia inflat, charitas uero ædificat. Ergo quantum non prosit, immo quantum obsit, non ad bona, sed ad mala facienda habentibus sapientiam animaduerte: & noli gloriari, si habes scientiã sine charitate, quoniã (teste Apostolo) illa inflat, ista ædificat. Et certe absurdum, ac indecẽs est, ut ea, quæ inflant, uirtutem habeant, illa uero quæ ædificant, careãt. Quam autẽ habuisti charitatem, quando uideras fratrem, & comministrum nostrum Ignatium ab ecclesia sua impelli, impeti, & aduersus eum coniurationes, & conspirationes præparari? Et non solum minime illum, cum posses, utpote ad sæculum clarus, & honorabilis adiuuisti, uerũ etiam cum factiosis concurristi, & cum machinantibus aduersus eum, & uarias malignitatis argumẽtationes excitãtibus concertasti. Quin potius horum omnium peccatum, quod generat mortem, in te proprie consummatum est, nimirũ qui cunctarum præuaricationũ in illum commissarum tu auctor factus es. Nam & si te homicidam dicimus, non mentimur, Ioanne Apostolo clamante, qui ait: Omnis qui odit fratrem suum, homicida est. Quanto potius is, qui nõ solum patrẽ odit,

ſed & quantum in ſe eſt, mittat. Inſuper etiam ſi, ut Achab, quæ illius ſunt rapit, & poſſidet, homicida dicendus eſt, & nõ ſolum qualiſcunq; homicida, uerum etiam & parricida. Pater enim tuus erat Ignatius, & tu filius eius, qui tãtum à te præ naturali patre debuerat uenerari, quantum ſpiritus, quo relatiua hæc nomina mutuo poſſidetis, præferendus eſt carni. Profecto ſi te uiperam appellamus, non fallimur, ſiquidem tu, non niſi parente perempto, proficere credidiſti. Iam uero ſi te tam ſimilem aſſerimus, nec ſic erramus, ipſe quippe adeo in irriſionem, & contumeliam patris prorupiſti, ut de cathedra ſacerdotali eum proiiceres, & ad illudendũ Mimis, & Scœnicis inuerecunde procederes. Extremo, ſi te Iudæis cõparamus, fortaſſe nec modicũ quidem à uero diſcedimus: nam ipſe non ſolum ſuper magiſtrum tuum contra euangelium factus es, uerum etiam ordinationi Dei reſiſtente aduerſus eũ dẽtes tui, arma, & ſagitta, & lingua tua machæra effecta eſt. Quandoquidem non, ſicut ſanctus Dauid mittere manum in Chriſtũ Domini formidaſti, ſed ſicut principes latronum non habentes bona regem ſuum trucidantes, inſurgere contra rectorem tuum uerſutis inſidiis magnopere procuraſti. Quos idem ſanctus Dauid, ſicut & illum qui ſe Chriſtum Domini (Saulẽ uidelicet) peremiſſe nunciauerat, tanquam homines impios, & principem ſuum trucidantes, tradere morti laudabiliter iuſſit. Quanq; etiam ſi nihil in his repræhenſionis admitteres, cum pridie laicus fueris, & ſæculo militaueris, nequaquam tam repente debueras ad ſummi ſacerdotii peruenire faſtigium: quãdoquidem monachorum poteras tam ſubito ſecundum probabilium patrum traditionem, perfectionem conſequi, Gelaſio, Gregorio, & Adriano magnis, & uere ſanctis ſedis Romanæ Præſulibus id ipſum, quod ſereniſſimo Auguſto, atque tibi iam ſcripſimus, multipliciter inhibentibus. Sane ſi aurum tanquam igni toſtum, ſanctitatis inſignia non agnoſcebas (licet cuius fidei, cuius ſtudii fuerint, per eorum noſſe ſcripta ſufficeret) ſaltem Cœleſtini, atque Leonis, eiuſdẽm que ſedis Pontificum reuerentiam præ oculis habuiſſes: quorum ſententiæ totum per mundum diffuſa inclinatur eccleſia: quorúm q; doctrinam (ſicut in ſacratiſſimis tertia, & quarta Synodis uidere eſt) chriſtiana ueneratur apprime Religio. Quinimmo & quorum uirtutum decus, & eloquentiæ nitorem, necnon & morum probitatem, ac exhortationum ſuauitatem non ſolum fideles reges, uerum etiam infideles, ac tyranni, barbarí que principes, reuerentia, uel pauore non modico manſuefacti uehementer amplexati ſunt, & ſectati. Quod ſi magnos, ſanctós que fuiſſe non negas (quia nec uacua lex, alioquin pugnauit pro eis orbis terræ contra inſenſatos) oportet ut in cunctis eccleſiæ dogmatibus,

tibus, & disciplinis eos attendas, & ueneranter admittas. Nam si in cæteris nostræ religionis negociis assertionibus cesseris, & in his eos in quibus tuæ promotioni contradicunt contempseris, apparet te minus saluti communi, quàm sorti priuatæ intendere, ac per hoc non quæ Iesu Christi, sed quæ tua sunt, quærere. Aut illæ bonæ arbores fuerũt, & bonos fructus fecerunt, aut malæ (quod absit) & fructus eorũ mali: & siquidem fuerunt & fructus eorum boni, oportuit eos tanquam bonos sequi. Non enim potest (Euangelio testante) bona arbor malos fructus facere. Porro si de eisdem non cum tota Christi ecclesia sapis, necesse est qualiter uel ipsi, uel fructus eorum mali fuerint, plurimis adhibitis ex omni ecclesia testibus comprobes, & affirmes: quoniam tibi soli super hoc negocio contraria suadenti non creditur. Iam uero si dixeris bona, & grata sunt, ea, quæ salubria prædicauerunt, uel statuerunt, sed non omnia, nam horum quædam dulcia, quædam amara fuere, Iacobus tibi pro eis respondet apostolus dicens: Nunquid fons de eodem foramine emanat dulcem, & amaram aquam? quoniã sicut idem iterum ait: Neque salsa dulcem potest facere aquam: spiritus enim sanctus quorum uasa isti fuerunt, non potest nisi dulcia per hos quos repleuerit, eructare. Præter eos profiteris omnia eorũ decreta salutifera quidem fore, sed hæc uos hactenus ignorasse, nec sic profecto excusabiles eritis. Nisi enim ignorãtiæ peccata nõ essent, nequaquam Psalmista pro his dominum precaretur, dicens: Delicta iuuentutis, & ignorantiæ meæ ne memineris. qui rursus denique dicit: Noluit intelligere ut bene ageret, iniquitatẽ meditatus est in cubili suo. Qui enim non ait, non intellexit, sed noluit intelligere, ut bene ageret. Profecto mõstrauit, quia sæpe proposito uolũtatis ignorantia procuratur. Iccirco de ignorantia cuncta ad securitatem auferes, si Apostoli formidolosa uerba consideraueris, quibus ait: Si quis autem ignorat, ignorabitur: quia profecto, docẽte sancto Gregorio Papa, qui ea, quæ sunt domini nesciunt, à Domino nesciuntur. Sed dicis hæc non in lege suscepimus, & præuaricatores, qui significantius græce paranomi dicuntur, non sunt, nisi qui præter legem acceptam aliquid prauitatis committunt, sicut Apostolus ait: Vbi non est lex, nec præuaricatio. Sed audi, & expauesce quod rursus idem dicit Apostolus: Quicunq; enim sine lege peccauerunt, sine lege peribunt. Alioquin gentes, quæ legem non acceperunt excusabiles fateberis. Verum ego uniuersos, qui inique agũt, transgressores dixerim, Psalmographo habente auctoritatem, qui canit: Præuaricãtes (inquiens) reputaui omnes peccatores terræ. Dicẽs ergo preuaricantes reputaui omnes peccatores terræ, etiam gẽtes, quæ legem non acceperunt, compræhendit. Quoniam & si legẽ per Moy-

ſeu datam non acceperunt, acceperunt tamen legem naturæ: quæ niſi corrupta fuiſſet, lex moſayca data non eſſet: quam uidelicet legem naturalem nunc à te non incōuenienter exigimus, qui gloriaris ſanctorum tantorum pontificum edicta nullatenus accepiſſe. Denique hanc ſibi datam, ſi uolumen cordis tui conſcientia ſcrutata fuerit, proculdubio non negabit. Ibi quippe ſcriptum reperies lege naturæ dicente: à nemine uelle lædi, à nemine uelle tua prorſus auferri. Quapropter & à te præciptur: Quod tibi non uis fieri, aliis ne feceris. & domino dicente: Quæcunqȝ uultis ut faciant uobis homines, & uos facite illis. Ideóque non poteris hanc te legem non accepiſſe negare, cum eam etiam ipſa natura doceat, & propria uniuſcuiuſque uoluntas edere iugiter innoteſcat. Quod ſi hanc datam tibi fuiſſe denegas, profecto ſedis apoſtolicæ præſulum decreta accepiſſe demōſtras. Quid enim illa niſi quod tibi non uis, aliis ne feceris, dicunt? Quando præcipiunt ne ſubito factus clericus, clericis dominetur, qui per ſingula ſtipendia militauerunt, & omnem in dominicis caſtris ætatem egerunt. Quid inquā illa, niſi omnia, quæ uultis ut faciāt uobis homines, & uos eadem facite illis iubēt? quādo præcipiūt, ne prioris ordinis tui quiſlibet ſaltu præpropero in alienum honorē ambiat inmoderata cupiditate tranſcēdere, uel pro ſuo libitu iura ſtudeat aliena peruadere. Et certe ſi tu per ſingula ſtipendia in Eccleſia Conſtantin. militaſſes, & omnem in dominicis caſtris ætatem egiſſes, & quilibet prioris profeſſionis ſaltu præpropero in honorem tuū ambiret, & immoderata cupiditate tranſcenderet, & pro libitu ſtuderet tua peruadere, mox in uocem prorumperes, & aduerſus hunc querelas exponeres. Et quia præceptum eſt: Nō cōcupiſces rem proxīmi tui, & rurſus: Quod tibi non uis fieri, aliis ne feceris, ſufficientibus ſcriptis palam oſtenderes, & quod Ioannes Baptiſta militibus, ut neminem concuterent, neqȝ calumniam facerent, & contenti eſſent ſtipendiis, tuis præcepit, intētiſſime commemorans, & ait: Noli me concutere, noli mihi calumniam facere: ſed eſto tu, qui miles ſæculi hactenus fuiſti, ſtipendiis tuis contentus, quia ſic tibi præcurſor domini dicit, & excelſis uocibus exclamares, & fleres forte ſingultiens. Ea ſtipendia, eorúm que fructus laborum noli concupiſcere: noli ſurripere, noli de me, uel de meis cōmilitonibus male ſentire: noli modo uincere nos omnes tot curriculis tēporū diuerſis præliis domini iam feſſos, tot ſudoribus, & uigiliis pro ciuitate ipſius, iam labefactos uelle ſaltu quodam ambitionis tranſcendere, & à nobis ex militia noſtra non electus, uel prouectus noli ducatū arripere. Igitur cum ea, quæ ſedes apoſto. inſtituerunt in literis ſacris inuenias, immo uero in temetipſo iugi perſeuerantia relegas. Noli, quia decreta ipſorum non

rum non

rum nō susceperis amplius asseuerare: cum ipsi nihil, nisi quod natura lis, quod Mosayca, necnō & gratiæ lex iussit, instituātur. Et quicquid in Sardicēsi sancti Patres Concilio statuerunt, custodiendū prorsus dis= finierunt. Inter quos Osius ille famosus, & magnus inuētus est Atha nasius, quāuis timescimus quid somniās dicas eiusdē Cōcilii Canones apud uos nō haberi, quod procul à uero multis esse probatur indiciis. Primum quidē quoniam quādo Zacharias, qui se prætendebat Ep̄m, ex parte Syracusani Gregorii, & collegarū eius apostolicam sedē adiit, eorum deposcens renouari iudicium: hos se in appellatione canones, & eos, à quibus missus extiterat, fuisse secutos aiebat. Deinde nos di= ligentissime requirentes reperimus ipsos canones eo sensu, & numero non solum in nouis, uerum etiam in ueteribus, atq; authenticis co= dicibus, qui ueraciores soliti sunt inueniri, græce conscriptos, quo cæ= teris latinis canonibus incerti esse cernuntur, nimirum qui & à Præ= sulibus prouinciarum pene totius orbis diffiniti sunt, & illis omnibus satis placuisse per eadem exemplaria græca mōstrantur. Quomodo aūt nō esse penes uos Sardicēses Canones, tu solus instruere poteris? quan do non solum à latinæ, uerum etiam cum aliis à græcæ linguæ homi= nibus statuti sunt, & promulgati? Qua de re credibile nō est, quod in= diffinitum est unūquēq; ipsorum minime linguæ propriæ tradidisse. Aut qūo nō sunt penes uos Canones Sardicenses, quando inter quin quaginta titulos, quibus concordia Canonum apud uos texitur, ipsi quoq; reperiuntur? Iam uero si & habitus tum præfatorum insigniū Romanorum Pontificum decretalibus institutis de laicis ad ecclesiasti cos gradus non temere prouehendis emissis, contemnendos esse pu= tasti, saltem doctorem gentium Paulum apostolū audire consensisses, & quàm sancti Patres in Sardicensi Concilio conuenientes in hoc cū eo concordauerint, attendisses. Nam & audenter dicimus, & ueraciter profitemur, quoniā qui Sardicense Concilium non recepit, per Paulū Apostolum recepit. Quid enim (ut cætera prætermittamus) sardicense concilium statuit? quando dicit: Si forte aut diues, aut scholasticus de foro, aut ex administratione Episcopus fuerit postulatus, non prius or dinetur, nisi ante, & lectoris munere, & officio Diaconi, aut Præsby= teri fuerit perfunctus: & ita per singulos gradus, si dignus fuerit ascen dat ad culmen episcopatus? Potest enim per has promotiones, quæ habebūt utiq; prolixum tempus, probari qua fide sit, qua modestia, qua grauitate, & uerecundia, & si dignus fuerit probatus, diuino sacer dotio illustretur: quia conueniens non est, nec ratio, uel disciplina pa= titur, ut temere, & leuiter ordinetur, aut episcopus, aut præsbyter, aut diaconus, qui neophitus est, maxime cum & magister gentium bea=

tus Apoſtolus ne hoc fieret, denunciaſſe, & prohibuiſſe uideatur : ſed hi, quorum per longum tempus examinata ſit uita, & merita fuerint comprobata, niſi quod apoſtolus præcepit dilecto diſcipulo dicens: Ma num cito nemini impoſueris, neq; communicaueris peccatis alienis. Et de diaconibus: hi autem, qui probentur, & ſic miniſtrent. Quis au- tem maiorem concordiam quàm in his uerbis Apoſtoli, & memorati Concilii poterit inuenire? Quid uero eſt, niſi ante maturitatem ætatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam diſci plinæ, immo ante exhibitionem ſubiectionis, potius, quàm celſitudo prælationis? Iam uero ſi Apoſtolus (ut intermiſſe prædicti Concilii mentio differatur) diaconos probari præcepit, & ſic miniſtrare, quanto doctus Epiſcopus potius diutinis eſt temporum ſpaciis per omnium exercitia uirtutum probandus, & tanquam aurum in fornace ignis di uerſarum tentationum examinandus? Sic q; demum purgatus iam, & expiatis cunctis probis moribus, & uirtutibus, manifeſtus ad præla- tionis faſtigium prouehẽdus. Igitur nos quidẽ de indebita promotio- ne tua ſummatim hæc ſcripſiſſe tibi cognoſce. Tu autem qui etiam co gitationum tuarũ teſtis es, quam illicite ſis prouectus, ſcire facilius po- teris. Qua de re alienum ceſſa decætero peruaſum locum tenere, nec fias domui Iſrael in offendiculũ iniquitatis. & nec amplius cœcis duca tum præſtes erroris. An non (ut multa omittamus) offendiculum do- mui Iſrael factus es, qui tantam Domini plebem Ignatium deſerẽdo contra ſuam ſubſcriptionem, uel profeſſionem agere compuliſti? An non ei ducatum erroris præſtaſti, quando illi paſtorem ſuum infideli- ter deſerere, & te, cui nõ pertinebat aliquid de ouibus, ſequi callide ſua ſiſti? Verum tanti reatus pondera iam fugeres, ſi ueritatis ſententiam ſolicita cordis aure penſares, quæ ait: Qui ſcandalizauerit unum de pu- ſillis iſtis, qui in me credunt, expedit ei, ut ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. Per molam quippe aſinariam ſæcularis uitæ circuitus, ac labor exprimitur, & per profun- dum maris, extrema damnatio figuratur. Melius ergo tibi fuerit, ut ſub exteriori habitu te ad mortem, ſæculi acta conſtringerent, quàm ſacra officia ambiendo, & non ſolum unum, ſed etiam cum magiſtro patre, ac paſtore tuo plurimos eorum, qui in Domino credunt, ſcan- dalizando, in culpa te cæteris imitabilem demonſtrares: quia nimirum ſi ſolus caderes, utcunque te tolerabilior inferni pœna cruciaret. Fuge itaq; principatum nequiter uſurpatum: declina præeſſe, qui innume- ris dignoſceris indeſinẽter obeſſe. Scriptum legiſti quia Ieſus (qui utiq; Rex uerus eſt) cum cognouiſſet quia uenturi eſſent, ut raperẽt eum, & facerent eum Regẽ, fugit. Quis enim principari omnibus tam ſine

culpa

culpa potuisset, quàm his, qui hos nimirum regeret, quos ipse creauerat. Sed quia iccirco in carne apparuit, ut non solum nos per passionem redimeret, uerum etiam per conuersionem doceret, exēplum se sequentibus præbens, rex fieri noluit. Ad Crucis uero patibulum sponte cum uenit, oblatam gloriam culminis fugit, pœnam probrosæ mortis appetiit, ut uidelicet membra eius discernas, fauores mundi fugere, terrores minime timere, pro ueritate aduersa diligere, prospera formidando declinare. Igitur tandem aliquando audi nos, quod audieris, non senties erga te penitus inflexibiles, nec ad misericordiam duriores, quia, ut Leo magnus sedis apostolicæ Antistes beato Flauiano scribit: Dominus noster uerus, & bonus pastor, qui animam suam ponit pro ouibus suis, & qui uenit animas hominum saluare, non perdere, imitatores nos suæ uult esse pietatis, ut peccantes quidem iustitia coerceat, conuersos autem misericordia non repellat. Siquidem nunc pro omnibus, quæ perspeximus, epistolæ textum, te contra omnia iussa diuina perpetrasse, commemorauimus, Dei omnipotentis, & beatorum apostolorum principum Petri, ac Pauli, ac omnium simul sanctorum, atq; uenerandorum sex uniuersalium Conciliorum auctoritate, necnon & spiritus sancti per nos iudicio cum sacerdotali honore, ac nomine (quod gementes dicimus) alienus & omni clericatus es officio prorsus exutus. Ita ut si post notitiam huius sanctionis, quā diuina inspiratione depromptā esse credimus, dum unanimitate, & concordia sanctæ Synodi sit proculdubio promulgata, tentasti in Constantinopolitano Throno præsidere: ac sæpe fato uenerabili Coepiscopo nostro Ignatio, quominus ecclesiam sibi commissam sine quauis inquietudine regere posset, impedisti: uel si de ministerio sacro ulterius ausus fuisti aliquid more sacerdotis contingere iuxta præcedētem consuetudinem (quod cōtra Canones est) nullo modo liceat tibi communionis spem, aut locum habere satisfactionis, sed anathematis uinculis innodatus una cum communicatoribus tuis, atq; fautoribus perpetuo Dei iudicio, ac sententia per mediocritatem nostram existens, sacrum corpus, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi nō nisi uicino mortis periculo percepturus. Quatenus hæc unusquisq; discēs nequaquam decætero temeraria præsumptione ex laicis subito in dominicis castris insperato quodammodo impetu irrepere audeat, & principatus amore ante duxisse uelit, quā tyronis cōsummet officiū, & ante tētet docere, quàm discere, sicut in eadem Constantinopolitana Ecclesia sæpe præsumptum esse reperimus. Et rursus ne contemptis clericis (quorum ut pote in tam magna urbe copiosa multitudo est) quisquam ab ipsis (ut ita dixerimus) cunabulis, impætermisso labore in ecclesia Christi desu

dant, & indefinentia Domino exhibent seruitutis obsequia, is qui deforis est, alterius ouilis Christi repente principatum arripiat, & nitatur quos esse suos non recognoscit, discerpere, & grex dominicus incipiat eum utpote extraneum, & improuisum omnino contemnere, præsertim cum perspiciat nihil sibi stipendia profecisse meritorũ, & alienum suorum cernat consumere fructus laborum.

Datum idibus Nouembris Indictione. XV.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei in Christo diligendo filio Bardæ inclyto Cæsari.

POSTQVAM Dei omnipotẽtis in te cœperunt dona miris successibus abundare, eorúm q; donorũ insignia longe, laté q; gloriosissime coruscare, necnon & apud aurium nostrarum auditus odorifera crebrescẽte fama laudabiliter frequentari, cœpimus & nos exinde immensas eidem omnium donorum largitori Domino gratias agere: & ut hæc in te crescere faceret, enixius implorare, qui pro magnæ pietatis suæ, ac ineffabilis misericordiæ multitudine tanto apicem excellentiæ tuæ post sublimius extulit, quãtum per te oppressos erigi, & opprimentes comprimi, & exaltãtes ecclesiam suam exaltari, & humiliantes hanc uoluit humiliari. Posuit quippe te in ecclesia sua, sicut Cedrus, ut sub umbra tua refrigerium cruciati, & protectionem inueniant desolati, ac diuersis fatigationibus lacerati. Post hæc autem audiuimus in Constãtinopolitana Vrbe dissensiones, contentiones, clamores, coniurationes, conspirationes, factiones, animositates, simultates, & cætera incõmoda, seu discrimina, ita, ut iam imminere credamus illa tempora, quæ ab Apostolo nouissimis diebus instituta fore prædicata sunt, ut urgere putarẽtur omnia signa, quæ redemptor noster finem præuẽtura esse prænunciauit. Quid autem nequius, immo periculosius, quàm ante iustam, canonicám q; audientiam sola sæculari potẽtia Præsulem à sua sede propelli, atque Ecclesia sibi diuinitus commissa cõsensú q;, ac subscriptione prouincialium sacerdotum, & cõpatriarcharum communione roborata priuari? & eum qui inter Deum, & hominem interpres, ab intercessione populorum nulla monstrata noxa, solo pro libitu uniuscuiusque remoueri? Quid inquam nequius, aut periculosius, quàm ut discipuli manus in magistrum iniiciant? filii uiperas imitantes parentem proprium (quantum in ipsis est) interficiant? eí q; maledicere, à quo benedicti sunt? eum

proiicere,

proiicere, à quo ad ſingulorum graduũ honorem prouecti ſunt? Quid uero præſumptioſius, quàm ſi pulſus aliquẽ pellere, aut remotus remo uere, aut ligatus ligare tentet? Quid præterea inconuenientius, uel inordinatius, atque confuſius agi poteſt, quàm, tanta numeroſitate Conſtantinopolitanorum clericorum, tanquam tota fidei immolatione polluta, uel inſcientiæ inſipientia eneruata, uel diuerſis criminibus irretita, ſpreta penitus, ac reprobata, laicum ſuper hanc erigere, & extraneum ſuper eam inducere, & in ea cõtra ſacros Canones, immo uero aduerſus apoſtolum, neophitum ordinare? Iam uero ſi neophitum nõ niſi nouiter in fide plantatum dicitis: reſpondemus non hoc illud nobis nomen ſignificare: ſiquidem in illo nomine, quod eſt neophitus, nihil de fide ſonat. Sed dicitis ita hoc ſancti patres noſtri interpretantur, uidelicet ut neophitus nouiter in fide plãtatus intelligatur: at nos reſpondemus, quòd poſtquam in compoſitione nominis huius nil de fide ſonare ſcit, non ſolum in fide, uerum etiam in clericali militia nouiter inſertus neophitus ualeat appellari, quemadmodum & ſanctus Papa Gregorius, & Anglorum gentis apoſtolus interceſſor ueſter apud Deum, qui & uim nominis iſtius perſpicaciter intellexit, & patres illos forſan, quos dicitis, ſubtiliter inueſtigauit, inter cætera ſcribit, dicens: Sicut autem tunc neophitus dicebatur, qui primo in ſanctæ fidei erat conuerſione plantatus, ſic modo neophitus habendus eſt, qui repente in religionis habitu plantatus ad ambiendos honores irrepſerit. Quid rurſus pernicioſius eſt, quàm cuiquam ex ſchimaticis intra ſepta dominica principatum tribuere, & per damnatos ſanctificare, & per depoſitos ad ſacerdotium ſublimare, & uiuentis locum ſurripere, & alteri Chriſti ſpõſam commiſſam temerare, & in apoſtaſiam multos demergere, & in infidelitatem impellere, & à profeſſiõe, uel ſubſcriptione ſua nõ paucos auertere, & eccleſiam per exteras poteſtates accipere, ac per hoc in ouile dominicum, non per oſtium, ſed ex aduerſo, ac aliunde conſcendere, & more furis, atq; latronis, ſeu lupi rapacis irrepere, & primum quidem paſtorem necare, deinde uero ouium alias quidem trucidare, alias autem diſpergere, conterere, nudare, lacerare, ac diuerſis modis, & machinatiõibus diſperdere? Quid poſtremo (quæſumus) horribilius, & execrabilius, quàm dominicã, ſeu ſanctorum patrum, necnon & apoſtolicæ ſedis ſcripta pro Religione, pro diſciplina, pro correctione miſſa uiolare, & quædam quidem eorum fidelibus occultare, quædam uero defraudare, & ſubtractione, ac commutatione, necnon & additione quædam callide deprauare? Miſſos quoq; beati Petri apoſtolorum principis uariis argumentis à ſibi commiſſis auertere, & ad præceſſionem, quæ à ſchimaticis, excommunicatis, & damnatis age-

batur, pertrahere, illósqꝫ contempta legatiõe, quæ uel gentilium more tractari debuit, nonnullis incommodis subdere, & ad extremum in illusionem beatissimi Petri, à cuius sede profecti fuerant, nõ solum inefficaces redire facere, uerum etiam impugnatores omniũ, quæ mandata fuerant, demonstrare: quæ & his similia, & his pluriora in Constantinopolitana Vrbe, uel in adiacentibus sibi ciuitatibus patrari audientes, immenso sumus mœrore repleti, & anxietate nimia perturbati. Sed quia horum omnium auctor, tu existere fama diuulgãte diceris: intolerabili cruciatu mentis afficimur, & doloribus undique coangustamur. Vnde uidelicet cum Hieremia in uocem prorumpere, ac lamentabiliter mœstitiæ operam dare libet, flebiliter que exclamare: Quis dabit capiti meo aquam, aut oculis meis fontem lachrymarum, ut plangam, ut lugeam tantam, & talem perniciem, tantum & tale dispendium? Frustrata est enim spes nostra: confidentia nostra decepit nos. O damnum incõparabile, obscænum, non nisi per te domine Iesu, quomodò destruendũ? Versa sunt dona Dei, quæ olim fuerant tibi collata, in armaturam aduersus ecclesiam eius, & quæ ille pro salute plurimorum tribuit, in perniciem euidentem sunt commutata multorũ. Sed reuertere fili mi, reuertere piissime Cæsar, reuertere: quia Dominus noster misericors est, & te reuertentem extensis benignitatis brachiis clementer amplectitur. Et non tantum indignatus est pro læsione, quam Ecclesiæ illius operatus es, quantum uexabitur, si, quem læsisti aduersus ecclesiam, adiuuare tardaris. Porrigat igitur pietas tua Constantinopolitanæ Ecclesiæ manum, nec patiatur hanc amplius suo iam destitutam rectore, subsistere: & mœrentem, ac lugentẽ incedere. Virtutũ charismata, quæ tibi dominus noster Iesus Christus contulit, non contra se, sed pro se, pró que sancta Ecclesia sua præparata semper inueniat: té qꝫ de beneficiis suis esse melioratum gaudeat, & gratias agere continuis horis, atque momentis reperiat. Legatos præterea (Donatum uidelicet reuerẽdissimum, & sanctissimum sanctæ Ecclesiæ Hostiensis Episcopum, & religiosos, ac uenerabiles sanctæ Romanæ Ecclesiæ Leonem tituli sancti martyris Christi Laurentii, qui appellatur Damasi, præsbyterum, atque Marinum Apostolicæ nostræ Sedis diaconẽ) quos Constantinopolim in nomine Domini destinauimus, ita libenter, ita benigne suscipite, atque tractate, quemadmodum orthodoxi principes beati Petri Apostoli Missos suscipere, necnõ tractare soliti fuisse multis apicibus referuntur. Nam & impietatẽ paganorum transcendere comprobatur, quicunque Legatos ecclesiarum quibuslibet putauerint contumeliis impetendos. Apud ipsos enim & si nõ habetur legatio fortassis accepta, persona tamen Legati semper iudicatur

immunis,

immunis, præsertim cum legatio præfatorũ nihil nisi quæ pacis sunt, satagat, & tantum quæ iustitia diligit ipsa uerecunde. Scilicet ut ablato mœcho Ecclesia Constantinopolitana proprio reddatur Episcopo: & siquid huic restituto iam fortassis obiicitur, seruato ordine audiatur, & iudicetur, uidelicet ut inferior à potiori iudicetur, & non à minori (quod contra omne fas est) sententiæ subiiciatur. Quam præterea for titudinem ostendetis, si totius indignationis uestræ põdus super duas, uel tres personas inflectitis? Et pedes euangelizantium pacem, euange lizantium bona solum calcandos existimatis? Sed uidete (quia eius ca pitis pedes calcantur, quod olim, ut quid sibi persecutio ingerebatur, pro ipsis è cœlo clamauit) ne uerbum alligetis, neq; occultetis legatio- nem nostrã: quoniã dicente Apostolo: Nec uerbum dei est alligatum, nec ueritas ullo pacto poterit occultari. quæ etiam dicit: Nihil opertũ quod non reueletur, & occultum, quod non sciatur. Si autem talen- tum acceptum in terra abscondere extremæ damnationis est, quanta pœna mulctandus est, qui alterius talentum uolẽtis hoc ad lucrum do mini sui multiplicare, tollit, & abscondit? uel etiam fraudare non pa- uescit? Porro de talenti acceptione nullam poteris omnino excusatio- nem prætendere. Accepisti quippe non minimum talenti donum, etiam & antequam ad cæsareas insulas peruenires, familiaritatis scilicet locum apud Augustum, & impetrandi quod uolebas, facillimam gra- tiam. Si ergo nihil ei pro ecclesiæ proprio rectore desolatæ detrimentis locutus es, nihil pro his, qui pro fratre, & pro coepiscopo nostro Igna tio Patriarcha abiecti, uel exiliati, aut oppressi sunt, pie suadere curasti: pro talenti retentione profecto positurus es rationem. Habens igitur magnificentia tua obtinendi penes Augustum talentum, ea, quæ po- stulant damnationem, pro retento talento timeat, si, cum ualet apud eũ pro reddendo priori Ecclesiæ Constantinopolitanæ Præsule, uel pro perdendis nimis oppressis instanter interuenit. Præcipue cum donãte diuina gratia sublimitas uestra non solum impetrandi quod uult apud Augustum munus assequuta sit, uerum etiam per cæsaream excellen- tiam, quã adepta est, ipsa ualeat concedere quod rogat, & largiri quod sibi ad lucrum proficiat sempiternum. Tantum quippe ab uno quoq; nostrum uenturus iudex exiget, quantum dedit. Quamobrem ualde nobis charissime metuendum est, & omnibus modis formidandum, quod sapientia terribiliter mundi, principes admonẽs: Discite (inquit) iudices finium terræ, præbete aures uos, qui continetis multitudines, & placetis uobis in turbis nationum: quoniam data est à Domino po testas uobis, & uirtus ab altissimo, qui interrogabit opera uestra, & co gitationes scrutabitur: quoniam cum essetis ministri regni illius non

recte iudicastis, neque custodistis legem iustitiæ, neque secundum uo-luntatem Dei ambulastis: horrende, & cito apparuit uobis, quoniam iudicium durum his, qui præsunt, fiet. Exigua enim conceditur mise ricordia. Potentes autem portent tormenta patienter, quorum uoces sedulo tractas remittere uolens pietas tua paueat. O Cæsar, quoniam secundum Apostolum, horrendum est incidere in manus Dei uiuen-tis, & iccirco consilium nostrum audi: & quæ contra fratrem, & com-ministrum nostrum Ignatium, uel aduersus complices eius, uel com-municatores egisse te recolis, celeri stude satisfactione corrigere: & quæ per te destructa sunt, indifferenti cura pristino statui reddere: quæ cun cta, Domino auxiliante, facile (sicut credimus) adimplebis, si tranquil-litas tua in susceptione, & auditione Missorum sancti Petri debitum honoris officium exhibueris. Testis autem mihi est Deus, quomodo uos cupiam in uisceribus Christi, & hoc ipsum iccirco magnopere po stulem, ut & ministerium meum adimpleam, & ecclesiæ status, & or-do reformetur, & gloria magnificentiæ uestræ, præstante Domino, de corruptibili felicitate ad incorruptam, à mortali uita ad immorta-lem, & à culmine terreno, ad cœleste fastigium, & à temporali, atque cito defluenti claritate, ad perennem, & semper manentem beatitudi-nem perducatur, & diuina uisione cum sanctis omnibus, & electis an gelis perfruatur.

Datum idibus Nouembris Indictione. XV.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei reuerendissimo, ac sanctissimo fratri, & com-ministro nostro Ignatio Patriarchæ Constantinopolitano.

DICI non potest frater charissime quantis mœroribus, uel quantis anxietatibus ob immensitatem tribulatio-num, & persecutionum in uos illatarũ afficiamur, quan tis q; nos laboribus, & certaminibus fraterna dilectione prouocati, iu-giter, ac indesinenter immisceamur. Nimirum qui & causam uestram nostram reputamus, & onera totius ecclesiæ baiulamus. Etenim con-siderato ministerio nostro, quod diuinitus per beatum Petrum aposto lum ad nos usque deriuatum suscepimus, non est nobis dissimulare, non est pro fratribus nostris silendi facultas, quibus maior & honor, & onus cunctis christianæ pietatis, & ecclesiarum correctionis inesse de bere solicitudo dignoscitur. Sustinemus quippe cunctorum, qui pre-muntur

muntur grauamina, quin potius sustinet in uobis hæc sanctus Petrus apostolus, qui in omnibus (ut confidimus) administrationis suæ protegit, ac tuetur hæredes. Quæ uero de uobis sedis apostolicæ auctoritatē habentes, ac priuilegia ipsius uindicantes decreuimus, dilectioni uestræ his intimamus affatibus: quoniam apud nos hoc semper fuistis, quod ex omnipotentis Dei munere accepistis esse: non quod ex uoluntate hominum putamini nō esse. Igitur postquam Legati nostri (Radoaldus scilicet, & Zacharias dudum Episcopi) quos Constātinopolim pro inquirenda solummodo causa remotionis uestræ, à Sede Constantinopolitana, inter illa, quæ iussu nostro pro sacris Imaginibus erant agenda, miseramus, reuersi sunt: & tam eorum relatione, quàm scriptis per Leonem imperialē à secretis nobis delatis comperto, quod ipsi etiam sententiam contra uos dederint, tanta sumus mœstitia, tantóque cruciatu mentis attriti, quanto contraria gesserunt omnibus, quæ sibi fuerant imperata: quantóque per eos uisa sunt stabiliri, quæ credebamus, penitus exinaniri: quantum etiam subreptum est, atque persuasum omnibus nos in talibus præstitisse consensum. Quapropter dum apud nos (id est Leo) Imperatorius Missus adesset, cunctáque apud nos ecclesia est, professi sumus corā ipso, sicut & profitemur, pro deiectione uestra, & confirmatione Photii nunquā misisse, nunquam missuros esse: & in depositione uestra, uel promotione Photii nunquam consensisse, nunquam consensuros esse. Et hæc sæpius dicta, & palam annunciata, atque in Apostolatus nostri epistolis taliter inserta, tam excellentissimo Imperatori Michaeli, quám Photio destinatis præfato Leoni à secretis decretis deferenda tradidimus. Deinde uero qualiter ab ecclesia Christi, cui diuina ordinatione præsumus, non habente maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, hanc sinistram procul faceremus suspitionem (ne uidelicet in hac saltem tenus subsannandi oriretur occasio) cogitare cœpimus, & mente reuoluere: conuocato multarum prouinciarum occidentalium regionum sanctissimorum Episcoporum cœtu, & collecta sancta synodo in ecclesia Dei, in qua beatus Petrus reiacet: primus quidem (decernēte nobiscum sancta synodo) Zacharias depositionis, & excommunicationis sententiam pertulit: Radoaldi compatris uidelicet sui iudicio propter absentiam protelato quodam mense similiter deponens, & communione priuans, & ipse non in finem euasit. Præterea deposuimus Photiū, immo Deus deposuit eū tanq̃ neophitum, & peruasorē, atq; adulterū, & omni sacerdotali honore, seu clericatus officio, necnō & patriarchatus nomine prorsus exuimus: & si post notitiam huius nostræ sanctionis in Constantinopolitano Throno præsedit, aut uouit ad recipiēdam ecclesiam

impediuit, uel si ausus fuit de ministerio sacro quicq̃z, more sacerdotis contingere, cõmunione, & loco satisfactionis omnino priuauimus, & una cum cõmunicatoribus, & fautoribus suis anathematizauimus, pariter & Grægorium, qui Syracusanæ Eccl. Deo contempto, præest, eo quod uestra se communione sequestrauerit, & Photium irregulariter ordinauerit, & post depositionem sacrum ministerium tetigerit, sanciuimus, atque statuimus omni sacerdotali gradu fore priuatum : ita, ut si postea præsumpsit in sacro officio more sacerdotis ministrare, anathema sit. Et si contra uos turbas excitauit, uel excitauerit, uel uestra communione fideles auerterit, anathema sit: & omnes communicantes ei ab ecclesia abiiciantur: sed & ipsi anathema sint. Eos uero, quos Photius ordinauit, quoniam manifestum est eos in omnibus consecratori suo communicasse omni clericatus officio dispoliauimus. Vos autem auctoritate summi iudicis Domini nostri Iesu Christi promulgauimus nunquam fuisse, nec esse depositum, uel anathematizatum, tanquam qui ab imperiali potentia sis absq; ulla canonica auctoritate tua pulsus ecclesia, & tanquam ab obligatis nullo possis haberi uinculo colligatus: & ab eis, qui nullam te iudicandi potestatem, uel ab apostolica sede auctoritatem habuerint, nullum tui honoris discrimẽ pati debueris. Itaq; uos omni uinculo anathematis per potestatem diuina uoce beatissimo Petro collatam, & per auctoritatem sacrorum Canonum remoto, pristinæ dignitati, sedi, gradui, patriarchio, ac pristinis, & pontificalibus insulis, atque officiis restituimus, & confirmauimus: ita ut quicunq; in omnibus huic Decreto non obedisset, uel se à uestra communione separasset, uel ulterius contra uos aliquod iudicium absq; Sedis Apostolicæ consensu protulisset (siquidem clericus esset) ab omni clericatus officio coram Deo, & hominibus foret alienus. Si uero laicus extitisset ille, qui (quisquis esset) constitutioni nostræ contraire tentasset, & uos sedem, & omnem pristinam dignitatem recipere non permisisset, uel si post receptam denuo uos impellere tentasset, uel per sermonem uestrum aliquam molestiam irrogasset, omni benedictiõe paterna priuaretur, & maledictione Chanaam filii Cham, qui uerecundiam patris nõ cooperuit, sed irrisit, multaretur, & cũ parricidis æterna pœna (Domino iudicante) percelleretur, & nexibus anathematis non nisi resipiscẽs penitus obrueretur. Eos autem Episcopos, seu cuiuslibet ordinis clericos, qui post nec dicẽdam depositionem uestram in exilio relegati, uel ministerio, aut gradu cassati, ac priuati sunt, statuimus, ut exilio dissoluto proprias ecclesias, atque gradus recipiant: ita, ut si quisquam huic Decreto nostro cõtraire presumpsit, & ut ecclesias, uel gradus resumant, impediuit, uel impedierit, quousque obtemperaret, ana

thema

thema sit. De his autem, qui ex horum catalogo forte ab aliis crimi= narentur, decreuimus eos antea quidem proprias ecclesias, & gradum recipere: non autem nisi ab apostolicæ sedis Romano Pontifice iudica ri. Sed siqua præter regulam egisse forte dicerentur, nostro eos Decre= to iudicandos reseruari statuimus: iuxta quod sacri præcipiunt Cano= nes. Hæc sunt frater charissime, quæ in superius memorata uenerãda synodo una cum fratribus, & consacerdotibus nostris diuersarum pro uinciarum occidentalium, secuti Antecessorum nostrorum auctorita= tem egimus, & statuimus. Quæ iccirco beatitudini uestræ nota facere curauimus, ut scire ualeat, quæ nostra sit super negocio uestræ frater= nitatis intentio, & nemo posset aliter uobis de his suadere quæ gesta sunt. Nunc autem hortamur, ut spe, quæ in Deo est, erecti, ne defi= ciatis in tribulationibus, sciẽtes quoniam tribulatio patiẽtia operatur, patientia uero prouocatione, prouocatio uero spe, spes autem nõ con fundit. Nam & nos licet longe positi, ubi prauitatem persequentium uos agnouimus, fraterna solicitudine nos urente non modico flagra= mus incendio, licet inter ecclesias Dei, quæ in unũ Christi thalamum undiq; referuntur, nihil longe sit, nihil habeant extraneum. Vnde fra ter charissime, consolatio uestra ex Deo sit, qui dat semper uirtutẽ con fidentibus in eum. Habetis exempla sanctorum, qui olim seminan= tes in lachrymis, in gaudio messuri sunt in futuro. Non amat Domi nus noster seruum, nisi experimentis probatum, christianas animas rerum palestra semper exercet. Nostri nobis bella mouerũt (si tamen nostri dicendi sunt) quos ad inimicum transiuisse fœdere rupto sen= timus. Nulla est tribulatio temporalis, si sit ante oculos præmiũ sem= piternum, cui nihil conuenit, anteponi. Clamat noster hymnidicus: Si aduersus castra consistant spe illuminationis eius sibi penitus con= tinendum. Rogamus ergo quicquid inimicus contulit, ferte patiẽter. Indixit iniurias, indixit cõtumelias, indixit exilia, ille in suis hoc pas= sus est, qui pertulisse pro nobis sputa, flagella, mortẽm que dignosci= tur. Patientiæ bonis, atq; constantiæ forma Stephanus primus martyr existat. Sed longum est ire per singulos, qui uitã uel moriendo, uel confitendo mercati sunt. Habetis tamẽ uos, qui ecclesia estis expulsi, beatæ recordationis Athanasii Alexandrinæ Ecclesiæ prudentissimi sa= cerdotis exemplum, cui non cõnsolationi sit illius tolerantia, cui non spem faciat eius expectata reuersio? Eiicitur Arrio persequente, sed re= uocatur Domino prosequente. Passus est carcerem, passus est, quibus Apostolus se gloriatur: exercitus fugatus illinc in nostris partibus ro= boratus est, & in hac sede, quæ est communionis, inuenit, à qua sem= per catholicis subuenit. Veruntamen sensit in tribulationibus falsis

tudinem, qui factus est in persecutione confessor: unde non debetis temporalem uobis illatam deiectionē dolere, quia (sicut credimus) Deo non cecidistis. Photium ergo ne timeamus, ne à regione uiuorum deiiciamur: illud est nostrum, illud æternum. Nostrum enim non est, unde transitur, sed illa uera, nostrá qꝫ spes, certissima pollicetur. Sunt autem, dicente Apostolo, quæ oculus non uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparauit Deus diligentibus se.

Datum Idibus Nouembris Indictione. VX.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM. Dei dilectissimæ filiæ Theodoræ Imperatori quondam terreno, nunc autem spiritualiter cœlesti coniunctæ.

VIRTVTES uestras, quibus præditæ antecedentium uos Augustarum nulli diebus istis apparuistis secundæ, quibus etiam, & præcipue in causa pietatis, earum nemini estis inferiores, uidētes subtiliter, atque solicite recolentes Deo cunctipotenti, cuius munere has percepistis, grates immensas referre, & eius sancto nomini benedicere non cessamus, atqꝫ piorum studiorum uestrorum præconia pro inuitatione audiētium inter fidelium colloquia iugiter enarramus. Tu quippe etiam principe Marito tuo contra leges Ecclesiæ sentientes superstite, sana sapere, & recta defendere non formidasti. Tu inquam in Orthodoxa Religione perseuerans, unicum filium non terreni patris, sed super cœlestis iter aggredi docuisti. Quis autem morum insignia, quis correctionum tuarum facta fortia narrare sufficiat? Cum enim sola principaueris, Domino cooperante nō solum ab hoste uisibili, uerum etiam nullo mare infirmior Ecclesiam ab hoste inuisibili (hoc est ab errore) texisti: & peruersorum dogmatum nebulam, tanqꝫ solis radius ab ecclesiæ facie pepulisti. Senserunt in te hæretici uirile pectus, & mirātes insuperabile robur, quod fœmina fueris, ambiguum habuerunt. Cur hoc nisi quia Sedis Apostolicæ dogmata sequebaris, & Constantinopolitani monita Pōtificis, cui Romana Ecclesia communicabat, amplectebaris? Sic enim deuoti filii paternum uenerantur affectum: & in ullo prorsus ingrati consentiunt inueniri, sed inimici quid agunt, appræhendunt, eiiciunt, & quid plura? omni honestati subiiciunt. Sed exempla patiētiæ, quibus ista contemnere: & illa, quæ sunt æterni imperii, docearis appetere, ò christianissima filia, satis abundant. Nam legifer Moyses, & Aaron sanctus

Domini

Domini murmur, & duras contumelias, atque seditionem patiuntur ab his, quibus multa præstiterant beneficia. De principatu propellitur sic Propheta Zacharias ab eo, cui pater suus Regnum uendicauerat, & ipse uiam salutis ostendebat, lapidibus impetitur. Sed quid per hominum genus diutius immoremur? quando ipse mediator Dei, & hominum Dominus noster Iesus Christus ab his, qui cæcos illuminauit, languidos plurimos pristinæ sanitati restituit, mortuos excitauit, pro uestra salute sputa, flagella, & mortẽ crucis sustinuit? Deuenimus quippe (heu) in ea, quæ beatus Apostolus prædixit periculosa tempora Paulus, cum scriberet: Et in nouissimis temporibus instabunt tempora periculosa, & erunt homines seipsos amantes, cupidi. ubi & interposuit: Parẽtes non obedientes, ingrati, scelesti, sine dilectione, sine pace. Immo deuenimus in eos lugendos, & deplorandos dies, in quibus dolor: iuxta quod & Dominus in euãgelio dicit: Tradet frater fratrem in mortem, & insurgent filii in parentes. Sed hæc facientes, & sæuientes hostes quid agunt, dum cupiunt obesse? prosunt: & cum lædere moliuntur, plurimum præstant: priuant tyrannice regno temporali, sed donant (licet nolẽdo) imperium sempiternum: auferunt terrenam gloriam, sed conferunt cœlestem beatitudinem. Commutatur enim eorum argumentum iniquitatis in artificium æquitatis: & arma perniciei, seu tyrannidis uersa sunt in instrumenta salutis, & pietatis. Quoniam quantunlibet sæuiant æmuli, quantunlibet hostes insaniant, diligentibus tamen Deum omnia cooperantur in bonum. Nimirum, quia non est sapientia, non est scientia, non est consiliũ cõtra Deum. Ergo charissima filia confortamini in Domino, & in potentia uirtutis eius, & in aduersitatibus unicum domini solum adite refugium: statuentes etiam pedes uestros in petra, super quam Dominus principaliter suam construere delegit ecclesiam: & ab eius communionis soliditate, sicut nec hactenus, ita quoque usq; in finem nullis procellæ alienamini flatibus. Nos uero, qui eiusdem immeriti sumus uicarii, tam circa statum Ecclesiæ Constantinopolitanæ, quàm q; circa recuperationem fratris, & Coepiscopi nostri Ignatii, iuxta ministerium nobis creditum segnes inueniri, uel desides nullo pacto cõfidite. Quo modo autem erga uos, uel erga dilectas filias uestras agatur, uel si forte quid cordi est, per præsentes Missos nostros, quibus semper uos in opportunitatibus petimus, fida mente nobis, & indubitabili conscientia quæsumus intimate.

Datum idibus Nouẽbris Indictione. XV.

CXXXXII

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVO-
rum Dei dilectæ filiæ Eudoxæ glo-
riosæ Augustæ.

NIHIL in regia sublimitate iustitiæ dilectione decētius,
nihil in infirmitate muliebri fortitudine mentis hone-
stius. Quid autem laudabilius, uel robustius, quàm si
fœmina uirile pectus induat, & adhuc in causa pietatis uirorum studia
superet? Qua de re principio sermonis nostri sublimitatem uestram
nunc primitus literis alloquentes, hortamur, & uehementissime de-
precamur, ut Deum omnipotentem affectu, quo decet, & cultu quo
conuenit, diligatis: & præcipua solicitudine circa statum ecclesiæ ipsius
inuigiletis: ita, ut apud dilectissimum filiũ nostrum à Deo protectum
Michaelem tranquillissimum Imperatorem coniugem uestrum sum-
ma instantia impetrare procuretis, & fœminæ infirmitatis oblitæ uiri-
liter agere studeatis: quatenus inuasore Constantinopolitanæ Ecclesiæ,
seu mœcho, atqꝫ neophito Photio remoto, fratri, & coepiscopo nostro
Ignatio eadem ecclesia permissione ipsius, atqꝫ fauore reddatur: quoniã
contra omnem regulam, & præter omnem ordinem, illa præfatus re-
uerendus Antistes dispoliatus, atque priuatus est. Verum adeo impe-
rium uestrũ pro hac eadem re nouerit, præfato à Deo conseruato Au-
gusto desyderabilissimo filio nostro Missos, & literas apostolatus nostri
competibiles destinasse: quibus uestram quoqꝫ pietatem sociantes pe-
timus, ut tantum legationem eorum adiuuetis, & eis in omnibus suf-
fragemini, quantum beatum Petrum Apostolum, & cœlestis Regni
clauigerum culmini uestro semper adesse benignum medullitus exo-
ptatis. Non enim frustra nobilitatem uestram Christus Deus noster
imperii coniugis uestri fecit consortem, nec posuit uos, ut Ecclesiam
eius adiuuetis, erga statum eius uigiletis, famulis ipsius auxiliemini,
mœrentes consolemini, oppressos, & elisos erigatis, pulsos, & exiliatos
reuocetis, & cuncta deprauata, confusa, inordinata, atque destructa, ui-
gori pristino reformetis: uerum etiam, ut tanquam fortis uirago, &
insignis adiutrix uiro uestro ad multa intendenti, & innumera dispo-
nenti, adiutorium impendatis: & ne inter tot uarietates à iustitiæ cul-
mine decidat, manum solatii quodammodo porrigatis. Sic Domi-
nus in principio conditionis humanæ Protoplasto mulieris adiuto-
rium sibi simile tribuit, ne uidelicet uir solitarius alterius forte consilio
destitutus, facilius ad ima decideret, difficiliùs que post casum resurge-
ret. Iuxta quod scriptum est: Væ soli, quia cum ceciderit, non habet
subleuantem,

subleuantem, quāuis ipsi dispensationem diuinam in contrarium uerterint, & confessa liberi arbitrii dignitate, seu ditissima potestate petulanter abusi sint. Porro si uos nunc cooperanti Collegæ uestro prospera uelamina Ecclesiæ suggeritis: si, ut mœchū repellat, & legitimum Ecclesiæ Constantinopolitanæ reddat, suadetis: si penes eum, ut ea quæ in plurimis occupatus, pariter & intētus minus recte patrauit, in priorem ordinem reducat, obtinetis: quid uos, nisi salutiferum eius dicemus adiutorium, & laudabile uestrum prædicabimus contubernium? Nam (nobis credite) non minus his temporibus uenerabilis Ignatii repulsio, seu temeratoris Photii promotio Imperio uestro, quàm Euæ suggestio nocuit. At uero si ei contra, salubri uestro nomine, seu certamine, quæ callide sunt suasa, uel charissimo filio nostro suggesta, dissoluantur, & quæ nos pro salute communi decreuimus, adimpleantur: profecto in imperii uestri orbe quasi per alteram Euam (id est per obedientem) cuncta, quæ destructa sunt, restaurabuntur. Ille nanque priscus serpens, & antiquus aduersarius, non cessat Ecclesiā Domini, quæ de utroque sexu componitur, diuersis uersare machinamentis. Vnde & Apostolus ne sensus quorundam corrumperentur, à castitate Christi, memor seductionis euelli deformidabat. Quamobrem necesse est, ut, cum forte calcaneo uestro (id est perfectioni bonæ operationis uestræ) per uasa sua, id est per malos operarios tentauerit insidiari: caput eius protinus conteratur, id est in ipso mox initio prauæ suggestionis depræhensas serpentes, & ministrorum eius uenenosas suasiones, quasi conculcantes ad nihilum redigatis. In calcaneo nanq; finis est corporis, quo non inconuenienter confirmata uirtus exprimitur. Has quoque inimicitias posuit Deus inter serpētem, & mulierem, uidelicet ut ipse coluber ab ea, quam deceperat, non spatio quolibet interposito, sed confestim in ipso uirulentæ suggestionis articulo conteratur: nec ei diutinus uenena sua spargendi aditus concedatur. Quæ (uelut canes) serpant, & ad cor usq; penetrando perueniant. Quæ autem sint, quæ dicimus, præstantissima sapientia uestra (credimus) iam aduertit. Nolumus enim uos à quoquam decipi: nolumus uos à charitate Christi quibuslibet subuerti uersutiis: nolumus quorumuis uipereis aduersus Ecclesiam Dei commoueri suasionibus, qui magis uolumus, & optamus, & pium fastigium uestrum enixius imploramus, ut uos in integritate fidei, & in tramite rectitudinis populo Dei, qui est ecclesia, more sanctæ illius Hester reginæ perseuerantes, uirum quoq; uestrum circa Dei timorem, amorēque succēdatis: & erga sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ recuperationem, prudenter inflammetis: quatenus à Photii mœchi, neophiti, ac inuasoris, ac per hoc damnati, & anathe-

matizati, communione se muniens quicquid in fratrem, & Coepisco-pum nostrum Ignatium molestiæ intulit; & sibi commissam regere permittens ecclesiam corrigat: saluti qꝫ suæ, atque imperii sui consulat, & dominũ sibi, suis qꝫ omnibus propitium faciat. Quod uos cum uirtute summi Regis, in cuius manu corda regum sunt, obtinere posse proculdubio credimus: & excusationem de impossibilitate nullam habere (si uoluntas affuerit) omnimodis arbitramur. Siquidem per mulierem fidelem, secundum Apostolum, etiam infidelis uir saluabitur. Quando Photius per fidelissimam fœminam uir poterit saluari, qui (Deo gratias) non solum infidelis non est (absit) uerum etiam christianissimus, & religiosissimus esse dignoscitur. Deponite ergo cunctam muliebrem infirmitatem: & erga eum, ea, quæ pia sunt, quæ sanctæ ecclesiæ congruunt, impetrare satagite: nec deficiatis, neqꝫ tardetis, ut nostris obediat precibus, nostras exaudiat tanq̃ spiritualis patris sui petitiones, indesinentibus apud eum suggestionibus, atque supplicationibus agere: necnon & quasi uirili fortitudine circuncinctæ in constantia continua decertare. Quoniam (ut prætulimus) non uos Dominus frustra imperii coniugis uestri fecit esse consortem, & nisi pro populo eius legitime laboraueritis, in districto diuino iudicio districtam proculdubio dabitis rationem. Aggredimini ergo, & induimini fortitudine, & pro statu, ac ordine Ecclesiæ Dei, & erectione afflictorum, & oppressorum certamen assumite, imitantes uidelicet superius memoratam beatam reginam Hester, quæ pro populo Dei etiam in mortem dedit animam suam, & quousque hunc liberauit, anima ferias nullas suo certamini tribuit: cui Mardochæus ille laudabilis patruus eius (quemadmodum nos nunc uobis) inter cætera ita suggesserat: Ne putes (inquiens) quòd animã tuam tantum liberes, quia in domo Regis es præ cunctis Iudæis. Si enim nũc silueris, per aliam occasionem liberabuntur Iudæi: & tu, & domus patris tui peribitis. Et quis nouit utrum iccirco ad regnum ueneris, ut in tali tẽpore parareris? Quãtum autem piæ Imperatrices, quarũ uos in matrices esse uolumus, sedi beati principis apostolorum Petri deuotæ fuerint: & hanc præ cunctis sedibus honorauerint, qualitèr que sublimissimos principes circa reuerentiam Romani Pontificis inflammauerint, ex epistola Gallæ Placidiæ, quam Theodosio Augusto scripsit, potestis agnoscere: quam iccirco solam commemoramus, quoniam epistolarem excedere locutionem uitamus. Ait ergo: Non modicum detrimentum est ex his quæ gesta sunt, ut fides, quæ tantis temporibus regulariter custodita est, à sacratissimo patre nostro Constantino, qui primus in Imperio splenduit, christianitas nuper turbata sit. Ad arbitrium unius hominis es, qui in

ſynodo Epheſinæ Ciuitatis odium, & contentiones potius exercuiſſe narratur, militum præſentia, & metu appetens Conſtantinopolitanæ Ciuitatis Epiſcopum Flauianum: eo quod libellum ad apoſtolicam ſedem miſerit, & ad omnes Epiſcopos harum partium per eos, qui directi fuerant in Concilio reuerendiſſimo Epiſcopo Romæ, qui ſecundum diffinitiones Niceni Concilii conſueti ſunt intereſſe dominæ ſacratiſſimæ filiæ uenerabilis Imperatricis. Hac itaq; gratia, tua manſuetudo tantis turbis reſiſtens, ueritatem immaculatam fidei catholicæ religionis ſaluari præcipiat, ut ſecundum formam, & diffinitionem apoſtolicæ ſedis, quam etiam nos tanquam præcellentem ſimiliter ueneramus, in ſtatu ſacerdotii ille remanente per omnia Flauiano ad Concilii, & apoſtolicæ ſedis iudiciũ tranſmittatur. In qua primus ille, qui cœleſtes claues dignus fuit accipere, principatũ Epiſcopatus ordinauit. Quando ſcilicet decet nos huic maximæ ciuitati, quæ domina omniũ eſt, tuam in omnibus reuerentiam conſeruare: diligentius autẽ etiam in hoc prouidere, ne quod priſcis temporibus noſtra generatio cuſtodiuit, id nobis imminui uideatur, & per præſens exemplum ſimilia gerantur in Epiſcopos, ac ſanctas eccleſias. Videte igitur chariſſima filia, qualiter hæc Dei cultrix Auguſta, ut priſcam fidem ſeruet, ſatagat, & quod Conſtantinopolitanus Epiſcopus ſæcularium metu fuerit appetitus, doleat: qualiter eum libellum ad ſedem apoſtolicã miſiſſe commemoret: qualiter ſedem apoſtolicam, tanquam præcellentem uenere tur: qualiter ſecundum formam, & diffinitionem eius Flauianus ſubmitti ad iudicium ſedis ipſius (quemadmodum & nos de Ignatio, & Photio ſtatuimus) hortetur: qualiter inde Romana illum primum qui cœleſtes claues dignus fuit accipere, principatum epiſcopatus ordinaſſe recolat: qualiter etiam diligenter prouidendum eſſe cenſeat, ne quod priſcis temporibus cuſtoditum fuerat, imminui uideatur, & per præſens exemplum ſimilia gerantur in Epiſcopos, ac ſanctas Eccleſias. Quæ cuncta filia chariſſima diligenter attendentes, & per huius piæ Auguſtæ ueſtigia gradientes, huiuſmodi reuerentiam, huiuſmodi cultum circa ſedem beati Petri, & exhibete, & exhiberi à chriſtianiſſimo coniuge ueſtro ſtrenue ſuadete. Quatenus imperium, quod temporaliter aſſecutæ eſtis, cum illis Dei cultricibus, & honorem ſancti Petri ſedi exhibentibus Imperatricibus, percipiatis: & æternam gloriã, & incurruptibilem eodem intercedente apoſtolorum eximio, cui uos in legatis, & in legatione ipſius reuerentiam per obedientiam impendere cohortamur, in cœleſti palatio largiente Rege regum domino conſequamini.

Datum idibus Nouembris Indictione. XV.

CXXXXVI

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei singulis quibusdam Senatoribus Constantinopoleos à paribus.

FIDELIVM relatione, qui ad sanctorum apostolorum limina orationis gratia ueniunt, agnouimus gloriam tuam in Dei esse timore, pariter & amore semper intẽtam, & in eius famulatu summa, iugíq; deuotione solicitam. Quapropter Deo gratias agimus: & ut bono studio quod cœpisti, perseuerantiam det, atq; in futuro dignã uicissitudinẽ tribuat, eius misericordiam suppliciter exoramus: præcipue quoniam diceris miseriæ Cõstantinopolitanorum ecclesiæ compati, et eius perturbationem, atq; detrimentum molestissime ferre: ita ut fratri, & Coepiscopo nostro Ignatio eiusdem ecclesiæ Patriarchæ, eiús que deiectioni condoleas, & congemiscas: licet (sicut oportebat) libere pene nullum ei auxilium præstes. Nam perfectorum uirorum est, non solum iustitiã, & ueritatem quæ Christus est, coram cunctis mundi principibus confiteri, uerum etiam, si necesse sit, usq; ad mortẽ tota uirtute defendere. Quis enim filiorum, nisi ingratus, nisi impius, non doleat, non usq; ad mortem satagat pro spirituali patre suo tam furiose deiecto, & à cõmissa sibi diuinitus cura pastorali tam temere sequestrato, & in locum eius adultero surrogato? Quis (inquam) filiorum, nisi ingratus, nisi impius, nõ doleat, non usq; ad mortem satagat pro sancta ecclesia matre sua, quam tantis uiderit quotidie conturbationibus agitari, & quam irregulariter suo rectore priuari, & inuasori, ac neophito pro libitu uniuscuiusq; cõtradi? Cura igitur dilectissime, &, si est perfectus in te domini timor, nulli potestati ueritatem absconde: redemptorem audiens dicentem: Nolite timere eos, qui corpus occidunt, animam autem non possunt occidere, sed potius eum timete, qui postq; occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. Porro si tanta libertas in te spiritus non est, nec te tantũ amor Christi succendit, ut, mundi potestatibus quod pro te fecerunt, non corrigentibus libere contradicas: saltem à fratris, & Coepiscopi nostri Ignatii, & communicatorum eius (quod tamen secundum indulgentiam dicimus) te quacunq; læsione coerce: & communione inuasoris, neophiti, ac adulteri Photii omnino suspende, sciens, quia nos apostolica, canonica, necnon & rationabili censura iuste hunc, & synodice, atq; secundum priuilegiorum apostolicæ sedis auctoritatem iure deposuimus, & pro tot præuaricationibus, & præsumptionibus suis una cum multarum prouinciarum occidentalium regionum Antistitibus, eum consonanter anathematizauimus. Proinde prouideat,

prouideat, & præcaueat prudētia tua(charissime)ne communicet peccatis alienis, ac per hoc alterius irretiatur nexibus uinculorum. Qui potius si potest Ecclesiæ Dei subueniens pro repellendo mœcho, & reuocando legitimo dare operam, bene: sin autem uel saluans saluet animam suam, & secundum illud propheticum: Exite de medio eorum, & pollutum nolite tangere. Legatos præterea, quos Constantinopolim misimus, pro eius amore, à cuius Sede profecti sunt, in quo se occasio præbuerit, benigne subsequi charitas tua contendat: uidelicet ut propitio Christo & legatio eorum efficax caueatur, & ipsi sine qualibet læsione ad nos reuertantur.

Deus omnipotens & pietatem, atq; dilectionem, quam te circa sanctæ Ecclesiæ statum fama frequens habere testatur, in præcordiis tuis per amplius, & perfectius augeat: & te(quæ diximus) solicite prosequē tem hic diu præsenti munere perfrui faciat, & futuræ beatitudinis præmia sine fine concedat.

De Meotensi Synodo à Thietgando Treuerensi, & Gunthario Agrippinæ Coloniæ Archiepiscopis collecta penitus abolenda. Cap. Primum.

Synodum, quæ nuper eodem sub piissimo ImperatoreLudouico per indictionem. XI. mense Iunio, id est in Meotensi Vrbe ab Episcopis, qui nostrum præuenerant iudicium, collecta est, quí q; apostolicæ sedis instituta temere uiolarunt, ex tunc, ex nunc, ac in æternum esse cassatam: & cum ephesino latrocinio reputatam, apostolica auctoritate in perpetuum sancimus esse damnādam, nec uocari synodum. sed tanq; adulteris fauentem, prostibulum appellari decernimus.

Depositio Thietgandi Treuerensis, & Guntharii Agrippinæ Coloniæ Archiepiscoporum. Cap. Secundum.

Thietgandum Treuerensem, & Primatem Belgicæ Prouinciæ, & Guntharium Agrippinæ Coloniæ Archiepiscopos, nunc coram nobis, & sancta synodo suggestorum insinuatione, qualiter causam Lotharii Regis, & duarum mulierum eius(Thietbergæ scilicet, & Vualdradæ)recognouerint, & iudicauerint, scriptum super hoc propriis roboratum manibus offerentes, nihíl que se uel minus, aut aliter egisse: ore proprio multis coram positis affirmantes: & sententiam, quam à Sede Apostolica in Engeltrudem Vxorem Busonis Sanctissimus

frater noster Mediolanensis Archiepiscopus Tado, cum cæteris Coepiscopis præsbyteris petiuerant emittendam, & nos diuino succensi zelo sub anathematis obtestatione canonice protuleramus, uiua uoce se uiolasse confitentes: in quibus omnibus inuenimus eos apostolicas, atque canonicas sanctiones in pluribus excessisse, & æquitatis normam nequiter temerasse, omni iudicamus sacerdotii manere officio penitus alienos: spiritus sancti iudicio, & beati Petri per nos auctoritate, omni Episcopatus exutos regimine consistere. Diffinientes, quod si iuxta præcedentem consuetudinem tanquam Episcopi ausi fuerint aliquid de sacro ministerio contingere, nullo modo liceat eis, nec in alia synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis. Sed & cõmunicantes eis omnes abiici de ecclesia, & maxime si postea quam didicerint aduersus memoratos prolatam fuisse sententiam, eisdẽ communicare tentauerint.

De reliquis Episcopis. Cap. Tertium.

Cæteri autem Episcopi, qui complices horum (Thietgandi scilicet, & Guntharii) uel sectatores esse feruntur, si cum his coniuncti seditiones, coniurationes, uel conspirationes fecerint, uel si à capite (id est à sede Petri) illis hærendo dissenserint, pari cum eis damnatione teneantur obstricti. Quod si cum sede apostolica, unde eis principium Episcopatus sumpsisse manifestum est, sapere decætero per semetipsos, uel missos ad nos Legatos cum scriptis suis se professi extiterint, nouerint sibi à nobis ueniam non negandam, nec amissionem honorum suorum pro retroactis præsumptionibus, quas in profanis fecerunt gestis, per nos ullo modo formidandam.

De Engeltrude uxore Busonis filia quondam Mactifredi Comitis. Cap. Quartum.

Engeltrudem quondam Mactifredi Comitis, quæ Busone proprio uiro derelicto, ecce iam per septem circiter annos hac, atque illac uagabunda discurrit, nuper cum fautoribus suis regulariter anathematizauimus: sed propter contumaciã eam iterato anathematis duximus uinculis innodandam. Sit igitur à patre, & filio, & spiritu sancto uno, & uero Deo, & ab omnibus sanctis patribus, atq; auxiliatoribus suis ita, ut iam decreuimus. Si quis ei communicare, uel fauere in aliquo præsumpserit (siquidem clericus fuerit) eodem uinculo constrictus officium clericatus amittat. Monachi uero, & laici si inobedientes decreto

præsenti

præſenti fuerint, ſimiliter anathematizentur. Sane ſi eadem mulier ad uirum ſuum reuerſa fuerit, uel ad apoſtolicam beati Petri ſedem Romam properans acceſſerit, ueniam ei dignam ſatisfactione proculdubio non denegabimus. Veruntamen ſub priori uinculo anathematis quo illum prius, & nunc obligauimus, interim conſtricta permaneat. Si quis autem eidem Ingiltrudi apoſtolicã beati Petri ſedem Romam ſpecialiter properanti, uel occurrenti, neſcius communicauerit, aut ſciens opem in ueniendo præſtiterit, nullus pro hoc uinculo teneatur annexus.

De ſententiis, & interdictis apoſtolicæ ſedis. Cap. Quintum.

Si quis dogmata, mandata, interdicta, ſanctiones, uel decreta, pro catholicæ fidei diſciplina, pro correctione fidelium, pro emendatione ſceleratorum, uel interdictione imminentium, ſeu futurorum malorum à Sedis Apoſtolicæ Præſule ſalubriter promulgata contempſerit, Anathema ſit.

GESTA PRINCIPVM OCCIDENTALIS IMPERII EX REGINONE POTISSIMVM, ET SIGEBERTO BREVITER COMMEMORATA.

ANNO ab incarnatione Domini octingētesimo trigesimo tertio, Ludouicus pius Imperator Caroli Magni filius cum tres haberet filios, Lotharium, Ludouicum, & Carolum, factione filiorum, & optimatum, à suis desertus, ac proditus, & in filiorum potestatē redactus, Episcoporum iudicio arma deposuit: & ad agendam pœnitentiam inclusus est. Anno autē sequēti relaxatus, & Imperio restitutus, Lotharium in Italiam redire coegit, & conuocata Synodo depositi sunt multi episcoporum, qui in eius deiectionem conspirauerāt. Anno dehinc quarto uenienti ad se ex Italia sub fide Lothario reconciliatur: eí que dignitatem Imperii, & regni tribuit coronam. Altero post anno, dum filium suum Ludouicum trans Rhenum persequitur, morbo grauatus, & in nauim missus per Mogonum fluuium in Rhenum deducitur: ibí que in insula iuxta Ingelheym uita decedit: anno imperii sui uigesimo sexto. Inde Mediomatricum (quæ urbs Metis uulgo dicitur) deportatus, in basilica sancti Arnolfi honorifice sepultus est: anno domini octingētesimo quadragesimo. Lotharius itaq; Italiam egressus patri successit in regno: simul & Imperio. Hoc duo fratres eius, Ludouicus, & Carolus indigne ferentes, bellum maximis uiribus parant aduersus fratrem: qui in pago Antissiodorensi apud Fontanicum congressi, tantam utrinq; cædem ediderūt, ut, post pugnam cōtra Atilam in campis Catalanicis commissam, nunquam in gente Francorum maior facta sit hominum strages. In ea igitur pugna ita Francorum uires attenuatæ sunt, ut non modo ad amplificandos regni terminos, uerum etiam ad tuendos ab externis fines suos non amplius sufficerent. Victus ibi à fratribus Lotharius Aquisgranum fugit: inde pulsus circa Lugdunum, & Viēnam reparauit exercitum. Verum interuenictibus amicis, & optimatibus Regni, de pace tractatū est: regnúm que diuisum in tres partes, delectis de singulorum parte. XL. primoribus, qui ex æquo inter fratres regnum diuiderent. Lothario remansit Imperii dignitas cum Italia, & ea Galliæ pars, quæ ab eo Lothoringia dicitur: Ludouico cessit ōmnis usque ad Rhenum Germania: Carolo, qui Caluus dicebatur, reliqua data est Gallia usq; in mare Britānicū.

Imperator ergo Lotharius cum imperasset annis. XV. sæculi negocia pertæsus, filiis suis uiuens regnum diuisit, ac dimisit. Tradidit itaqꝫ seniori filio Italiam cum Imperii corona, Lothario alteri filio Lothoringiam: Carolo autē, qui iunior natu erat, prouinciæ regnum concessit. His ita dispositis, suis uale dicens, mundum reliquit, atque in Monasterio Prumiensi comam capitis deponens, habitúm que sanctæ conuersationis suscipiens, in religionis professione diem clausit extremum tertio Cal. Octobris, anno domini. DCCC. LV. Frater eius Ludouicus Germaniæ Rex, plurima prælia contra Sclauos strenue gessit. Siquidem Marahensium regna ingressus, armis cuncta perdomuit, & capto eorum Principe, nomine Rastitz, iussit ei, propter uiolata fœdera oculos erui. In Saxonia ualidissimam libertorum conspirationem contra dominos suos fortiter compescuit, auctoribus factionis capitali sententia damnatis. In Boemia quatuordecim Duces Boemanorum cum suis baptizari fecit. Abodritos à se deficere molientes, bello perdomuit, occiso eorum rege. Ad Bulgarorum quoque conuersionem non nihil cooperatus est. Tanta fuit huius Principis duritia, tantáque animositas, ut cum in Flamersheym ascendisset cum suis in solarium hospitii, illúd qꝫ fractis trabibus corruisset, & ipse grauiter attritus esset ea ruina, fractis duabus costis, nemo tamen audierit eum ullum uel suspirium trahere, uel gemitū emittere. Quinmimo à casu illo sese erigens, ait suis, se nihil mali passum fuisse: sed quàm felix fuit in bellis externis, tam infortunatus extitit bello ciuili contra fratrem suum Carolum, cuius regnum occupare tantabat. Moritur Anno Domini DCCC. LXXVII. Is Carolus cognomento Caluus, Regnum occidentale tenens, plurima cōtra Britones bella gessit, nunc secūdo, nūc aduerso Marte pugnās: quos tamen demum subiugauit. Sed & cum Normannis, eo tempore adhuc Paganis, sepe conflixit, à fratre semel è regno pulsus, suorum proditione illud mox recuperauit, cum proceribus minus placerent Ludouici, quàm Caroli mores, factus est demum Imperator, mortuo Lodouico. II. Impe. qui filius erat Lotharii Imp. anno domini. DCCC. LXXVI. Verum post adeptum Imperium elatior factus, Francorum consuetudines uilipendere, & græcas glorias, atqꝫ insolitos habitus affectare cœpit, ita, ut neqꝫ cum fratre Ludouico dum uiueret, neque cum filiis eius post illius obitum pacem seruaret. Romam secundo profectus, Bosoni uxoris suæ germano, neptem suam filiam Ludouici. II. Imperatoris uxorem dedit: & data ei in dotem prouincia, in regem eum coronauit: ut etiam regibus (more priscorum Imperatorum) imperare uideretur. Verum ut audiuit filios Ludouici regis Germaniæ fratris sui demortui Carloman

num,

num, & Carolum contra se exercitum adducere, animi mœrore confectus ægrotare cœpit, priusquam Italiam exiret. Inter redeũdum igitur à quodam Sedechia Iudæo potione intoxicatus Mantuæ moritur: anno Domini DCCC LXXVIII. Et hæc tantum de tribus filiis Ludouici Pii, qui nepotes erant Caroli magni. E quibus Lotharius Imperator, & natu maior tres post se filios reliquit, ut supra dictum est: quorum natu maximus Ludouicus á Sergio Papa in regem uiuo patre unctus, post obitum patris Imperium cum Italia adeptus imperauit annis XXI: cui Adalgisus Dux Beneuentanorum à Græcis seductus rebellauit: & multas urbes ad defectionem induxit. Verum Imperator cum exercitu superueniens Beneuentum, Capuám que & alias Samnii, Campaniæ q; urbes ui cœpit: Adalgisus in Corsicam au fugit. Irrumpentibus deinde in eas prouincias sarracenis, accersito in auxilium fratre Lothario, uiriliter occurrẽs terras illas ab hostibus uindicauit. Princeps pius, & misericors, iustitiæ deditus, simplicitate purus, ecclesiarum defensor, orphanorum pater, eleemosinarum largus, & seruorum Dei humilis seruitor moritur anno Domini DCCC LXXVI. Lotharius autem Rex frater eius grauem, & infamem actionem, & aduersitatem sustinuit per carnalem concupiscentiam, qua in Vualdradam cõcubinam olim suam exarsit post celebratas cum Thietberga sorore Huberti abbatis nuptias. Qua de re & multa extant Nicolai Papæ. I. Rescripta, & longa contexta est à Reginone historia: quam Otto Ep̃us Frisingensis breuius in hunc modum commemorat. Ea (inquit) tempestate cum iam Regno Francorum multipliciter diuiso ecclesia proficeret, Nicolao summum sacerdotium gerente Lotharius multis modis amore Vualdradæ concubinæ suæ occasionem repudiandi reginam Thietbergam quærit. Itaque Guntharium Coloniensem Archiep̃m, qui tũc in regno præcipuæ fuit auctoritatis, ad id quod animo conceperat perficiendum, falsa spe promittens ei, quod si ab ista liberaretur, neptem suam acciperet, pellexit. Guntharius ascito sibi Treuerorum Archiep̃o Thiegando, Metis concilium congregat: uocatám que Reginam in medio statuunt, falsis q; productis testibus inter alia nefaria de incestu illam conuincũt. Proinde ad uoluntatem Regis sententia diuortii datur, Reginæ que pro commisso scelere pœnitentia iniungitur. Igitur Rex desyderata potitus occasiõe, conuentu Aquis habito, damnationem Thietbergæ scripto protulit, sé q; continere nõ posse pronũciauit. Consilio Guntharii omnibus acclamantibus, melius est nubere quàm uri, Vualdrada producitur: ac regio cultu decorata, comitatú q; famulorum stipata Reginæ nomen sortitur. Sic q; rex, dum ea quæ mente conceperat, ad effectũ perduxit, Gun-

tharium, quem suæ nequitiæ socium falsis promissionibus fecerat, uersute decepit. Hæc dum ad notitiam domini Papæ Nicolai uenissent, religiosus, ac Dei zelo plenus sacerdos missis Legatis regem de cōmisso scelere redarguit, & ad condignam pœnitētiam inuitauit. At legati pecunia corrupti, negocium minime ad effectum perducentes, multis ditati muneribus reuertuntur: dicentes se pene nullum in præfato regno, qui Canones sciret, inuenisse. Quos Treuerorum Coloniēsiúmq; Præsules subsecuti, dum à summo Pontifice de facto iudicio rationem reddere coguntur, rei inuenti deponuntur: dúm que multis modis ad restitutionem sui laborarent, exules in Italia, permissa sibi tantum laicali communione moriuntur. Verum Lotharius post crebras admonitiones, post uiolatū sacramentum, quod sub præsentia Arsenii Episcopi sanctæ Ro. Ecclesiæ Apocrisarii fecerat, à summo Pontifice communione priuatur. Ex qua causa tam ipsi, quàm toti regno grauissimum discrimen oritur. Extant de hoc Epistolæ q̃s plurimæ utrobiq; missæ. Hæc Otto Frisingen. Sed adhuc breuius enarrat eam Sigebertus Chronographus in hæc sane uerba. Anno Domini DCCC LXII Lotharius rex Lothoringiæ Vuldradam pellicem superducens coniugi suæ Thietbergæ consentiētibus sibi Archiepiscopis Gūthario Colonienſi, & Thietgando Treuerensi, magnam sibi calamitatem parauit. Hubertus abbas, & dux frater Thietbergæ reginæ pro repudio sororis suæ contra Lotharium insurgit. Guntharius, & Thietgandus Archiepiscopi Romæ à Papa Nicolao pro adulterio Lotharii Regis examinati, cum & suis synodalibus gestis, quæ præferebant, & suo etiam ore conuicti fuissent, Episcopatu, & sacris gradibus exordinati anathematizati sunt: eis tamen laicalis cōmunio cōcessa est. Anno autem Domini DCCC LXIIII excommunicata pellice Vualdrada à Legato Apostolico uidens Lotharius rex etiam sibi excommunicationem intentari, Thietbergam uxorem suam recepit: sed non multum id profuit: quia non multo post repudiata uxore pellicem recepit: nec ultra ullo correptionis modo ab ea seperari potuit. Hæc ille. Cum autem historiæ huius plenior enarratio multum lucis afferat ad pleraq; Nicolai Papæ rescripta clarius intelligenda, operepretium sane uidetur totam ex Reginone narrationem adiungere: ut cæteri reges, & principes, ac magnates, & potentes quicunque huius Regis casu discant timere Deum, & Sedis Apostolicæ censuram: non superbire, nec in uiribus, aut amicis suis confidere: neque dicant cum scelerată Antonini Caracallæ nouerca: Si libet, licet. De qua sic habet Aelius Spartianus: Interest scire (inquit) quemadmodum nouercam suam Iuliam uxorem duxisse dicatur: quæ cum esset pulcherrima, & quasi per negligentiam se maxima corporis

corporis parte nudasset, dixisset q; Antoninus: Vellem si liceret, respõdisse fertur, si libet, licet. An nescis te Imperatorem esse, & leges dare, non accipere? Quo audito furor inconditus ad effectum criminis roboratus est. At christiani Principes attendant potius præclarum illud Theodosii. II. & Valentiniani. III. dictum, quod in Codice pro lege ponitur. Digna uox est (inquiũt) maiestate regnantis, legibus alligatum se Principem profiteri: adeo de auctoritate iuris nostra pendet auctoritas: & re uera maius imperio est, submittere legibus principatum. Et sciant Principes nostri se oues esse Christi: de quibus ipse Dominus ait in Euangelio: Oues pastorem sequuntur: quia sciunt uocem eius, cui sane pastori (nempe Petro, & successoribus eius) ait in alio loco: Pasce oues meas. Et alibi: Quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis. Et rursus: Si manus tua, uel pes tuus scandalizat te, abscide eum, & proiice abs te. Et iterum: Exi in uias, & sepes, & compelle intrare, ut impleatur domus mea. Secundum hæc, & id genus alia uerba Christi egit Nicolaus Papa cũ Lothario rege: ut ex subiuncta Reginonis uetusti historici narratione uidere licet. Hæc enim sunt uerba ipsius. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXIIII Lotharius rex cœpit occasiones quærere, qualiter Thietbergam reginam à suo consortio separare potuisset: quã exosam habebat propter Vualdradam, quæ eius fuerat concubina, cum adhuc adolescens esset in domo paterna: hanc siquidem diabolo inflammante, nimio diligebat amore. Guntharium itaq; Coloniensis urbis pontificem, qui eo tempore erat Archicapellanus, rex primo per subintroductos missos, deinde per semetipsum super huiuscemodi dissidio omni arte aggreditur. Et ut facilius assensum præberet, promisit se eiusdem episcopi neptem in matrimonium accepturum, tantum ut prædictam Thietbergam, eius aliorúm q; Episcoporum auctoritate, & licẽtia repudiare quacũq; ratione potuisset. Qui (ut erat leuis animo, ac inconsyderatus actione) protinus omni intentione introducitur, uana spe, ut postea claruit seductus. Rursus idem Guntharius Thietgandum Archiepiscopum Treuerensem hac de causa alloquitur. Et sciens esse uirum simplicem, nec adeo in diuinis scripturis eruditum, canonicís q; sanctionibus exercitatum, ex utriusq; testamẽti paginis quasdam sententias profert, quas aliter, quàm ecclesiastica regula docet, edisserens, uirum improuidum secum in foueam trahit, cœcus cœco ducatum præstãs. Quid plura? facta sunt omnia quæ huic commento uidebantur esse necessaria. Concilium Metis conuocant, reginam quasi canonice uocatam, in medio statunt: testes producunt una cum scriptis, quæ ualde grauia crimina imponebant. Inter alia protestati sunt, quod eadem Thietberga con-

fessa fuisset, semet ipsam fratris germani incestuoso concubitu esse pollutam. Continuo statuta Patrum de incestuosis recitantur: & non solum à legitimo uiro separatur, uerum etiam omnis copula maritalis inhibetur. Pœnitentia iuxta modum culpæ sorte indicitur: & tali nefaria machinatione diu exoptata uoluptas Regis adimpletur. Non multo post interiecto tempore iterum conuentum sydonalem Aquisgrani coadunant, ubi Rex libellum suæ proclamationis obtulit, ubi continebatur, qualiter in quadam fœmina Thietberga nomine, factiosis perfidorum hominum argumentis fuerat defraudatus. immo non mediocriter repetiuit, quod iudicio Episcorum diffidii sententiam pertulisset. Quæ si idonea esset coniugali thoro, & pestifera incestus pollutione fœdata non fuisset, nec uiuæ uocis confessione publice condēnata, sponte eam retineret. Porro se incontinentem esse professus est, & sine copula iuuenilis ætatis ardorem ferre non posse. Allatis itaq; diuersorum Conciliorum uoluminibus; multa de incestuosis replicata sunt, quibus recitatis hanc diffinitiuam sententiam protulerunt. Credimus illam non fuisse idoneam, ac legitimam coniugem, neq; à deo præparatam esse uxorem, quæ publica confessione incestuoso fornicationis crimine denotata probatur. Quocirca glorioso principi nostro pro sua in diuino cultu deuotissima affectione, atq; uictoriosissima regni tuitione, cui nō solum nos, uerum etiam canonica auctoritas interdicit incestuosum coniugium, legitimum matrimonium à Deo illi concessum nō denegamus. Iuxta indulgentiam dicentis apostoli: Melius est nubere, quàm uri. His ita patratis Vualdrada iam in publicum procedit, stipata obsequentium multitudine, omnís q; regia aula resultat Vualdradam reginam esse. Cuntharii Episcopi neptis ad regem accersitur, ac semel (ut aiunt) ab eo constupratur, atque cum cachinno, & omnium derisione ad auunculum remittitur. Igitur agentibus fratribus Thietbergæ reginæ, hæc omnia ad notitiam Nicolai Papæ deferuntur, qui eo tempore Romanæ præsidebat Ecclesiæ. Anno igitur dominicæ incarnationis DCCCLXV missi sunt Hagano, & Rodoaldus apostolicæ sedis Legati in Galliam, ad discutiendum utrum res ita se haberet, sicut summo Pontifici nunciata fuerat: qui in Franciam uenientes pecunia corrupti, magis fauerūt iniquitati, quàm æquitati. Tamen ad regem peruenientes cum ei declarassent legationis suæ causas, tale responsum ab eo acceperunt, se nihil aliud egisse, nisi quod Episcopi ipsius regni in generali synodo sibi agendum præmonstrassent. Dederunt autem iidem Legati consilium regi, ut illos Episcopos, qui illi synodo præfuerant, ad sedem apostolicam destinaret. Qui uerbis, ac scriptis uniuersali Papæ satisfacerent. Legati immensis ditati opibus

Romam

Romam regreſſi ſunt, nunciauerũt qꝫ præſuli quæ in Galliis uiderãt, & audierant, adiicientes ſe nullum ſapientem Epiſcopum in regno Lotharii inueniſſe, qui ad liquidum canonicis eſſet inſtitutus diſciplinis. Interea Thietgandus, & Guntharius Archiepiſcopi Romam profecti ſunt, ea animi intentione, ut regem innoxium in ſupradicto facto demonſtrarent, & ſe cum cæteris Coepiſcopis eccleſiaſtica, atqꝫ apoſtolica exercuiſſe decreta. Stultitiæ quidem elogio denotandi, qui illam Petri ſedem aliquo prauo dogmate fallere poſſe arbitrati ſunt: quæ nec ſe ſefellit, nec ab aliqua hæreſi unquam falli potuit. Itaqꝫ cum in præſentiam Nicolai Papæ uiniſſent, libellũ obtulerunt, in quo continebantur geſta ſynodalia, quæ in Mediomatrico urbe, & Aquis ab eis ſtatuta fuerant. Qui cum à notario coram omnibus recitatus eſſet, interrogauit Pontifex, ſi hæc ſcripta uerbis confirmarent: Reſponderunt inconueniens uideri, ut quod propriis manibus roborauerant, uerbis infirmare mallent. Et ſic nec repulſa, nec admiſſa eorum aſſertione, iuſſi ſunt ire ad hoſpitia ſua, quouſqꝫ reuocarẽtur. Paucis interpoſitis diebus ad ſynodum, quam Papa cõgregauerat, ſunt accerſiti, ubi eorum dãnata, & anathematizata ſunt ſcripta, & ipſi omnibus adiudicantibus Epiſcopis, præsbyteris, & diaconis ſunt depoſiti, & omni eccleſiaſtica dignitate priuati. Qui tam turpiter dehoneſtati Ludouicum Imperatorem fratrem Lotharii regis adeunt, qui ea tempeſtetate Beneuentanis morabatur in partibus, ſcriptis, ac dictis uociferantes, ſe iniuſte eſſe depoſitos, ipſi Imperatori, & omni ſanctæ eccleſiæ iniuriam eſſe factam: cum nunquam auditum ſit, uel uſpiam lectum, quod ullus Metropolitanus ſine conſcientia Principis, uel præſentia aliorum Metropolitanorum fuerit degradatus. Adiecerunt inſuper multa alia, blaſphemantes eundem Papam, quæ hic ſuperfluũ duximus enumerare. exiſtimantes ſe eiuſdem Imperatoris adminiculo ſimul, & interceſſionis ope, & criminis obiecti abolere notam, & priſtinæ dignitatis recuperare ſtatum. Sed ſpes eorum fruſtrata eſt, quamuis Imperator omnibus uotis illis opitulari uoluiſſet. Thietgandus depoſitionis ſuæ à ſede Apoſtolica prolatam ſententiam patienter ferens iuxta præcedentem conſuetudinem, nihil omnino de ſacro miſterio contingere præſumpſit. Guntharius uero ſuperbiæ ſpiritu inflatus, uetitum ſibi officium uſurpare auſu temerario non expauit, paruipendens apoſtolicam excommunicationem. Reuertuntur igitur in Franciam debita confuſione reſperſi: & dum iterum, ac tertio ſedem apoſtolicam reparationis, & reſtitutionis gratia adiſſent, nouiſſime in Italia infirmitate præuẽti, peregrini, & exules moriũtur, communione laicali ſibi tantum conceſſa. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXVI Arſenius Epiſcopus,

Apocrisarius & cōsiliarius Nicolai Papæ uice ipsius directus est in Franciam: quo perueniens tanta auctoritate, & potestate usus est, ac si idem summus Præsul aduenisset. Conuocato deniq; Episcoporum conuentu, Lotharium regem alloquitur, ut unum è duobus eligat, aut propriæ reconcilietur uxori, abdicato Vualdadræ pellicis consortio: aut protinus anathematis gladio feriretur ipse, omnés que in hoc scelere fauorem præstantes. Hac necessitate compulsus, uel cōstrictus (uellet, nollet) Thietbergam reginam in matrimonium recepit, interposito iurisiurandi sacramēto, se illam ita in reliquum habere, sicut æquitatis iura dictant, legitimam uxorem esse tenendam: nec eam à se separaret, nec ipsa uiuente aliam super eam induceret. Post hæc Vualdradam ex auctoritate Dei, & sancti Petri, & uerbo Domini apostolici, Romam ire iubet, ut pro se rationē reddere studeat. Engeltrudem uxorem quondam Busonis Comitis à sede apostolica excommunicatam esse omnibus declarauit, quia proprium deseruerat maritū, & Vuangerum suum uasallum in Gallias secuta fuerit. Quam excōmunicationem cum omnibus qui aderant Episcopis, renouauit. Post hæc eadem Engeltrudis prædicto Arsenio in Vuormacia ciuitate se repræsentauit: in quo loco præfatus Episcopus Ludouico regi occurrerat. Iurauit igitur in præsentia ipsius Missi sacramentum, hunc modum continens: Ego Engeltrudis filia quōdam Mactifredi comitis, quæ fui uxor Busonis comitis uobis domino Arsenio Episcopo Misso, & Apocrisario summæ sanctæ Catholicæ, atque Apostolicæ sedis, & per uos domino meo Nicolao, summo Pontifici, & uniuersali Papæ, iuro per patrem, filium, & spiritum sanctum, & per hæc quattuor Christi Dei Euangelia, quæ ore osculor, & manibus propriis tango, quia amodo relictam illam maliciam, quā in prænominato Busone uiro meo exercui, ut ouis perdita quæ fuit, ad sanctam, catholicam, atq; apostoliam, sub eadem obligatiōe, qua dominus Nicolaus summus Pōtifex, & uniuersalis Papa me obligauit, reuertar ecclesiam: & in italicū regnū aut uobiscum, aut ante uos, quoquomodo prouideritis, ibo: & quicquid Dominus apostolicus iusserit, uel terminauerit, adimplebo, & perficere non recusabo. Sed tam horribile iusiurandum non adimpleuit: siquidem usque Danubii flucta cum eodem Arsenio perrexit, ibí q; ad quēpiam consanguineum pro caballorum adminiculo ire cōdixit, & ad Augustam ciuitatem ad eundem Missum se reuersuram pollicita est. Tali occasione gressum torquēs, ex Alemania in Franciam repedauit. Quod cum supradictus Arsenius cognouisset, epistolā misit omnibus archiepiscopis, & episcopis, atq; omnibus sanctæ dei ecclesiæ fidelibus Galliæ, Germaniæ, ac Neustriæ commorātibus, obtestās omnes per auctoritatem

Dei

Dei patris omnipotentis, & beatorum principum Petri, & Pauli, & domini Pontificis, & uniuersalis Papæ, ut nullus eam in suam parochiam reciperet, sed eam funditus in omnibus ecclesiis suis prædicarēt excommunicatam, & ab omni christianorum communione sequestratam. Insuper & anathematis uinculo innodatam, & inter impias, & scelerosas damnatam, donec de pestiferis factionibus suis, atque perpetrato periurio ante domini apostolici præsentiam, dignā acciperet pœnitentiam. Et infra. His summatim commemoratis, reuertamur ad Lotharii Regis ingemiscendam causam. Legatus itaque apostolicæ sedis compositis in Gallia rebus, Romam, unde uenerat, reuersus est. Rursús qꝫ Vualdrada, eiús qꝫ complicibus decertantibus, regis animus aduersus Thietbergam commouetur. Excitantur iræ, & in sopitis discordiarum, & odiorum cineribus denuo copiosus ignis accenditur. Despicitur, abominatur, reiicitur, adulterii crimen impingitur, omnī qꝫ ingenii arte exquiritur, qualiter puniri quasi rea possit. Illa præuidens imminere sibi mortis periculum latenter aufugit, & ad Carolum perueniens, eius se tuitioni commisit. Quod cum fama diuulgāte Nicolaus Papa cognouisset, misit Carolo Regi epistolam collaudatoriam hæc continētem. Inter alios sanctæ ecclesiæ religiosos propuguatores, & ueritatis strenuos defensores, neminem magis super Thietbergæ gloriosæ reginæ contritione solicitum, neminem magis ipsius incommoditatibus condoluisse, quàm uestræ pietatis effectum recolimus. Et post congruentem exhortationem addidit. Excellentiam uestram nolumus ignorare, adeo Lotharium regem Thietbergam cōiugem suam diuersis afflictionibus subdidisse, & innumeris pœnis contra præscripta iuramenta subegisse, ut nobis coacta nunc scriberet, regia se uelle exui dignitate, siue copula, & sola priuata uita fore contentam. Cui nos rescripsimus non hoc aliter fieri posse, nisi eandem uitam coniux eius Lotharius elegisset. Verum (sicut multorum relatu didicimus) ipse Lotharius conuētum celebrare disposuit, & eandem Thietbergam examini proprio, & iudicio subiicere meditatur. Et siquidem eam præstigiis falsitatis suæ, & argumentosis ambagibus potuerit exhibere, quasi non fuerit legitima sua uxor, uult eam penitus à se sequestrare. Sin autem, uult eam tanquam propriā quidem uxorem accipere, sed deinde quasi mœchata fuerit, insimulare; atque propter hoc hominem suum, & hominem Thietbergæ ad monomachiā impellere. Et si homo ipsius reginæ ceciderit, disponit hanc sine dilatione perimere. Quæ quantum sint omni diuinæ legi contraria, magnitudo prudentiæ uestræ (credimus) iā aduertit. Sed & nos hinc aliquid strictim uolumus demonstrare, prius asseuerantes quod de retroacta controuersia Thiet-

berga non debet ulterius ad iteratam responsionem prouocari: quoniam quod bene semel diffinitum est, & interpositis sacramentis deliberatum, nulla debet iteratione, nisi fortassis (ubi fuerit maior auctoritas) retractari. Deinde quod ecclesiæ refugium quærens ecclesiasticum iudicium semper expetens, submitti non debet sæculari iudicio. Post hæc uero cum nos ex utraque parte (id est tam à Lothario, quàm à Thietberga) fuerimus prouocati iudices, nós qꝫ amborum controuersiam executi simus, ad nullos alios conuenit super hoc negocio iudices conuolare: cum secundum sacros Canones à iudicibus, quos communis consensus elegerit, nō liceat prouocare: & ubi concessa est prouocatio, nō, nisi ubi maior est auctoritas, liceat prouocare. Itaqꝫ cum non sit apostolicæ sedis auctoritate, quæ amborum negocium executa est, usquam maior auctoritas, nescimus si alicui liceat de eius iudicio iudicare, uel eius retractare sentētiam. Et post pauca. Illud uero, quod Lotharius Thietbergam de adulterio criminatur, quis nō uideat dolo esse plenum? Deniqꝫ si (ut ipse iactat) uxor eius non est, non pertinet ad eum illi de adulterio calūniam texere: cum nec mœchari potuerit, si alicuius uxor nō existit. Porro si à Lothario de adulterio accusatur, & si, ut uicta fuerit, ultio præparatur, necesse est ut fateatur uxorē. Et quibusdā interpositis. Præterea siue de coniugii fœdere, siue de adulterii crimine iudicium sit agitandum, nulla ratione patet Thietbergam cum Lothario posse legalem inire conflictum, uel legitimum controuersiæ subire certamen, nisi prius ad tempus suæ fuerit reddita potestati, & suis consanguineis libere sociata. Inter quos etiam locus prouidendus est, ubi nulla sit uis multitudinis formidāda, & non sit difficile testes producere, uel cæteras personas, quæ tā à sanctis Canonibus quàm à uenerandis Romanorum legibus, in huiuscemodi controuersiis requiruntur. Verum hæc non, ut fiant dicimus, quæ sine decreto, & ordinatione nostra fieri non posse supra docuimus. Accensus itaqꝫ idem sanctiss. Dn̄s Pontifex zelo Dei, quo fuerat Finces sacerdos quōdam inflammatus, Vualdradam ipso die Purificationis sanctæ Mariæ Dei genitricis in basilica excommunicauit, & ab omni christianorum consortio separauit, destinauít qꝫ epistolā omnibus Episcopis per Germaniam, & Gallias constitutis, causas, & modum excommunicationis continentem, cuius sensum, quàm uerborum senem, causa breuitatis potius placuit ponere. Decreueramus quidem circa Vualdradam mœcham, & pertinaciter in impœnitētia permanētem, uindictæ modum minus districte temperare: & iuxta quod merebatur, non ita pro tanto scelere sententiam in eam iustæ punitionis proferre, nisi obstinato animo in mechiæ uolutabro perēniter permanere proposuisset. Igitur

quia

quia monita nostra, & crebras exhortationes contempsit, quia culpam suam needum cognouit, nec cõfessa est, nec missa à nobis legatione, qui causam ipsius exequẽdam suscepimus, ueniam postulauit. Postremo cum recto itinere nos illi fuerat adeundum, & beati Petri Apostoli suffragia requirenda, retro est conuersa post Sathanam. Necnon & Thietbergæ Reginæ dolos struere cœpta interitus meditatione nõ cessat. Cum egregio apostolo dicimus, quod contra eam, cõtrá qꝫ eius similes sæpius replicandum est, quia secundum duritiam suam, & cor impœnitens thesaurizat sibi iram in die iræ. Iccirco nos eam de factis suis excõmunicauimus, donec ecclesiæ Christi, nobís qꝫ præcipue, qui eius principaliter curam gerimus, quíqꝫ causam ipsius exequi, ac inuestigare cœpimus, satisfecerit. Donec etiam sinistram omnem suspitionem consilium nostrum suscipiẽs, adimat à preciosi corporis, & sanguinis domini perceptione, atqꝫ ab omnimodo consortio sanctæ Ecclesiæ sancti spiritus, beatorúm qꝫ apostolorum Petri & Pauli iudicio, & nostræ mediocritatis auctoritate fecimus cum uniuersis complicibus, & communicatoribus, fautoribús que suis prorsus extorrem. Hanc sententiam quarto nonas Februarii à nobis promulgatam meminimus, eám qꝫ scripto uobis destinauimus. Et ne labor noster inanis constituatur, spiritualia nobiscum uestra fraternitas aduersus iam dictam mœcham, & communicatores eius, arma sustollat: & in parochia sua excommunicatam hanc, fautores que eius una uoce unusquisque denunciet: donec nostro speciali iudicio dignæ se pœnitentiæ submittat. Direxit etiam Lothario Regi idem reuerendissimus Pontifex epistolam hæc continentem. Audito reuerenter reuertente Misso nostro, correctionis tuæ (ut ita dicamus) initio, gratias Deo condignas egimus, & ut tibi quoque grates competibiles referremus, animum præparauimus: sed (heu) aduersa nuncia huius intentionis nostræ proposito celeriter obuiauerunt. Quapropter compulsi sumus mutare uocem, & qui ad gratiarum actiones os aperire disposueramus, in luctus, & increpationes ad hoc coacti officium linguæ dirigimus. Didicimus enim te, qui prolixo tempore in scelere permanens, Ecclesiæ Dei non modicum nocuisti, nocere adhuc, & qui in sordibus eras, sordescere adhuc. Siquidem (ut opinamur) tibi non sufficit solum adulterium perpetrasse, nisi apponas ut etiam animas hominum periurii laqueis irretitas, in extremum demergas interitum. Sed quid mirum, si paucorum animabus periurio exitium acquisisti, quando in tanta sublimitate positus per exemplum tuæ mœchæ tot hominum millia in perditionis chaos præcipitaueris? Illud autẽ, quod Thietberga quasi Vualdradæ testimonium dicens, eam fuisse tuam legitimam uxorem,

nolens aut in uita frustra conatur astruere, quandoquidem illius ullo prorsus hic testimonio quis indigeat? Cum magis nos ita sentiamus, quod iustum est, & intelligamus quod æquum, ut etiam Thietberga mortua tu nullis legibus, nullis regulis unquam Vualdradã in uxorem possis, aut permittaris assumere. Vtrum ergo Vualdrada legitima tua fuerit aliquãdo coniux, ecclesia Dei satisfactione Thietbergæ non eget. Vnum tamen scimus, quoniam nec eadem Ecclesia Dei auctore Deo, qui adulteros iudicabit, te, si Vualdradam quandocunq; resumpseris, etiam Thietberga decedente, dimittet modis omnibus impunitum. & post pauca. Itaq; summo studio præfatam Thietbergam coniugem tuam tanquam propriam fouere carnem, ac diligere procurato: & ne illam à te separare ullo pacto consentias, uigilanter attende. Vnde si uult à te discedere, corripe, immo corrige eam, & à tali intentione per omnia reuocare satage. Iam uero si amore pudicitiæ separationem quærat, & cõiugalis connubii solutionem efflagitet, certum est, Apostolo dicente: Quoniam mulier sui corporis potestatem non habet, sed uir. Verum si ipse pudicitiam sectatus, religionis obtentu copulã dissoluere uis, tantum ne simulate fiat, cõcedimus. Nam licet sit scriptum: Quos Deus coniunxit, homo non separet, Deus tamen, & nõ homo separat: quando diuini amoris intuitu ex consensu utriusq; cõiugis matrimonia dissoluuntur. Si ergo hoc modo uis, gratuito permittimus animo, celerém q; præbemus assensum. Aliter autem fieri mutuam uestram separationem prohibemus. Porro si sterilitas accusatur, cogita Saram nonagenariam, Annam quoque, simul & Helisabeth, quam tamẽ sterilitatem fortasse non facit infœcunditas, sed iniquitas. Ergo gloriosissime Rex esto propria contentus uxore, & præter illius, alterius ne quæras consortium. Igitur consilium nostrum accipe, & monita nostra tanquam affectuosi patris amplectere, atque ab omni prauitate mentem, linguam, corpús que refrena, præcipue Vualdradæ pellicis tuæ, & dudum à te repudiatæ communionem declinans, & eius consortium perpetuæ obliuioni contradens. Excommunicata est enim, & usque ad præsentiam nostram ab omni christianorum contubernio sequestrata, sicut totus iam nouit occidẽs: etiám que per Missos nostros minime cum plagis cæteris oriens ignorabit. Quamobrem cauendum est, ne cum ea pari mucrone percellaris sententiæ, ac pro unius mulierculæ passione, & breuissimi temporis desyderio uinctus, & obligatus, ad sulphureos fœtores, & ad gehennæ traharis exitium. Et paucis interpositis, epistolam sic concludit. Hæc autem nos tibi nũc scripsisse, & quasi inter nos, & te nostra uerba excessus tuos corripientia, discurisse sufficiat. Cæterũ præcaue, ne quando

nobis

nobis secũdum Dñi præceptũ duos, aut tres testes adhibeamus, immo uero ne hæc ecclesiæ sanctæ dicamus, & quod non optamus, decætero fias sicut Ethnicus, & Publicanus. Ecce ex multis pauca notare curauimus, ut sic nescientibus ex parte fierent cognita, ut tamen scientibus non per omnia essent onerosa. Qualem uero exitum huius pestiferi morbi pernicies attulerit, apostolico renuẽs antidoto mederi, quantá qꝫ regni dispẽdia ex hac mortifera cõtagione, sicut supradictus Papa spiritu sancto afflatus prædixerat, illata sint, in subsequentibus suo loco demonstrabitur. & infra. Per id tempus gens Sarracenorum in Beneuentum ex Africa ueniens, uniuersam pene regionem illam inuaserunt, cædibus, rapinis, & incendiis, omnia depopulantes. Contra quos Ludouicus Imperator exercitum cõtrahit, & ueritus ne forte aduersus innumerabilem hostium multitudinem uires regni non sufficerent, ad fratrem in Gallias Legatos mittit omnino exposcens, ut ad præfatæ nequissimæ gentis uires extenuandas, audaciám qꝫ refrenandam sibi cum Dei auxilio, uirtute quoqꝫ Francorũ opitularetur. Qui nihil cunctatus exercitum cum ingenti industria undequaqꝫ contrahit, fratrí qꝫ, quãta potuit celeritate, in adiutorium uenit: ubi plurima bella gesta sunt, non solum fortiter, sed etiam feliciter, Deo opem ferente. Inter hæc exercitus Lotharii graui peste fatigatur, ex insueto quippe calore, & intemperie aeris dissolutus, Dysenteriæ, uel Clienteriæ morbo corripitur. Ex qua plaga innumerabilis multitudo extincta est: plurimi etiam araneorum morsibus perierunt: ut iam tunc daretur intelligi, quod propter duritiam, & cor impœnitens, Deus non solum Lothario, uerum etiam omni regno eius aduersaretur. Reuertitur itaqꝫ in Franciam non sine graui (ut dictum est) dispendio suorum. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXVIII Nicolaus sanctissimus, & beatissimus Papa post multos pro Christo labores, multa pro sanctæ ecclesiæ inuiolabili statu certamina, migrauit ad cœlestia regna, recepturus pro administrata fideliter sibi credita dispẽsatione à largissimo Domino immarcescibilem gloriæ coronam. De cuius Deo placitis actibus plura poterant dici relatu digna, nisi breuitati studẽtes causas rerum magis summatim notare, quàm explanare proposuissemus. Denique post beatum Gregorium usque in præsens, nullus Præsul in Romana Vrbe pontificali honore sublimatus, illi uidetur æquiparandus. Regibus, ac tyrannis imperauit, eís qꝫ ac si dominus orbis terrarum auctoritate præfuit: Episcopis, & sacerdotibus, religiosis, ac Domini mandata obseruantibus, humilis, blandus, pius, mansuetus, apparuit: irreligiosis, & à recto tramite exorbitantibus terribilis, atque austeritate plenus extitit, ut merito credatur alter Helias, Deo suscitante,

CLXI

nostris in temporibus resurrexisse, & si non corpore, tamen spiritu, & uirtute. Huic sanctissimæ memoriæ uiro Adrianus in pontificatu successit: quod cum Lotharius rex certa relatione comperisset, ei talia scripta direxit. Infausta relatio, & inambigua hactenus manens (ut ita dicamus) acriter nostræ serenitatis transuerberauit aures intimãdo, quod beatæ recordationis dominus Nicolaus ab hac lachrymarum ualle, uocante Christo decesserit, cum sanctis (ut credimus) inæstimabiliter coronandus. Nec refert ut omnis Christiana Religio de tanto Pontifice doleat, & omnis ecclesiasticus ordo de prudẽtissimo Papa ingemiscat: re uera nos potius defleamus, qui causas nostræ calumniæ, & fraudulentas æmulorum nostrorum querimonias, tam benigno patri æquitatis, ac iustitiæ lance ponderandas, ac determinandas ad tempus, & in parte commisimus. Sed quod lugubrius replicamus, plus apud sanctitatem illius ualuere inimicorũ insidiæ, & simulatæ deceptiones, quàm nostra simplex, & pura defensio. Nos enim literis, & uerbis indesinẽter proclamantes, & diuersis legationibus eadem repetentes, humiliter postulauimus, ut nos, & accusatores nostri iuxta diuinas, & humanas leges sui Pontificii audientiam mereremur, ut ratio docet, nostrã præsentiam exhibendo. Sed semper repulsi sumus. & post pauca. Sed quia Deus omnipotens princeps pastorũ, in illa sancta sede uestri põtificatus apicem sublimauit (si tempus arriserit) uestrum multipliciter desyderamus conspectum, & uestris Deo dignis animari colloquiis, ac mellifua benedictione potiri. Et in fine ipsius epistolæ: Interea modis omnibus obsecramus, ut de uestra optabili prosperitate literis uestris celsitudinem nostram certam reddentes, charæ filiationis munus nobis impertiri dignemini.

Ad hæc supradictus Papa rescripsit, sedem apost. S. Petri semper paratã esse dignam satisfactionẽ suscipere, nec quod diuinæ, humanæ q; leges iuste decernũt, unq; repulisse. Itaq; si immunẽ ab obiectis se sciret, cum omni fiducia Sedem Apostolicam oporteret adire, ut expetitam benedictionem perciperet. Si culpam autem recognosceret, nihilominus absque hæsitatione uenire festinaret, condigna pœnitentiæ remedia suscepturus. His temporibus gens Bulgarorum ferocissima, ac bellicosa relictis idolis, abrenunciatis q; Gentilium superstitionibus, in Christum & pro maxima parte credidit, & abluta salutari baptismatis unda in Religionem christianam transiit. Directi sunt autem à sede apostolica in eandem gentem sacerdotes, ac uiri religiosi, qui populum adhuc rudem diuinis informarent præceptis: & incultam barbariem sacris dogmatibus excolentes, Christo gratum habitaculum præpararent: ut huius ueræ sanctæ deuotionis opus prosperum obtineret effectum.

ctum. Ludouicus christianissimus rex, qui Germanis imperabat, non mediocre præbuit supplementum. Ferunt autem de huius gentis rege, quòd à tanta perfectione post perceptam baptismi gratiam cœperit, ut diebus ornamentis regiis indutus, coram populo procederet, noctibus uero sacco uestitus, latenter Ecclesiam intrans, super pauimentum ipsius basilicæ, substrato tantum sibi cilicio, prostratus in oratione iaceret. Non post multum tempus, diuina inspiratione commotus regnum terrenũ dimisit, ut in cœlis æternaliter regnaret cum Christo. Et ordinato in suum locum regem filiũ suum maiorem natu, comam capitis deposuit, habitú que sanctæ conuersationis suscepto monachus effectus est, eleemosynis, uigiliis, & oratiõibus die, noctú qꝫ intentus. Intera filius eius, quem Regem constituerat, longe à paterna intentione, & operatione recedens, prædas cœpit exercere, ebrietatibus, comessationibus, & libidinibus uacare, & omni conamine ad gentilitatis ritum populum nouiter baptizatum reuocare. Quod cum pater audisset, nimio zelo accensus, sacrum habitum deposuit, & militiæ cingulum resumpsit, & cultu regio indutus, ac sociatis sibi Deum timẽtibus, filium persecutus est. Quem mox absqꝫ difficultate cœpit, oculós qꝫ eius effodit, & in carcerem misit. Deinde conuocato omni regno suo, filium iuniorem regẽ constituit, interminatus coram omnibus similia fore passurum, si in aliquo à recta christianitate deuiaret. His ita patratis, deposito cingulo, & resumpto sanctæ Religiõis habitu in monasterium ingressus, in sancta conuersatione reliquum uitæ præsentis tempus duxit. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXIX Lotharius Romam profectus est, quo cum peruenisset, ab Adriano pontifice honorifice susceptus est, qui ab eodẽ Presule sciscitatus, si monita pii patris domini Nicolai cum omni uigilantia hactenus obseruata haberet, & præstitum iusiurandum inuiolato fœdere custoditum, (quòd ab illo deceptus, qui in ueritate non stetit, qui nõ solum mendax est, sed etiã pater omnis mendacii) respõdit se ita omnia obseruasse, ac si diuinitus sibi essent imperara. Cúm qꝫ proceres, & optimates, qui cum eo uenerant, eadem testificarentur, nec ulla opposita persona inueniretur, quæ aduersus regiã auctoritatẽ legitimum auderet controuersiæ inire certamen, uniuersalis Papa talia prosequitur. Si uestræ testificationis uerbis ueritas suffragatur, cum omni alacritate mentis omnipotenti Deo multiplices gratiarum actiones referimus. Restat ergo fili charissime, ut ad confessionem sancti Petri accedas, ubi, Deo propitio, hostiam salutarem pro tua non tam corporis, quàm animæ incolumitate immolabimus: ex qua te nobiscum participare oportet, ut per hanc participationem membris christi, unde abscissus esse uideba-

ris, merearis incorporari. Finitis igitur missarum solennibus, inuitat summus Pontifex eundem Regem ad mensam Christi: acceptó qꝫ in manibus corpore, & sanguine Domini, ita eum alloquitur: Si innoxium te recognoscis à prohibito, atqꝫ interdicto tibi a Nicolao adulterii scelere, & hoc fixa mente statutum habes, ut nunquam diebus uitæ tuæ Vualdradæ pellicis tuæ dudum à te repudiatæ misceearis nefario concubitu, fiducialiter accede, & sacramentum salutis æternæ tibi ad remissionem peccatorum profuturum percipe. Sin autem tua conscientia te accusat, & letali uulnere sauciatum proclamat: aut iterū redire mente disponis in mechiæ uolutabrum, nequaqꝫ sumere præsumas: ne forte ad iudicium, & condemnationem tibi adueniat, quod fidelibus ad remedium præparauit diuina prouidentia. Qui mente captus, obduratus pariter, & obcæcatus, absque retractione communionem corporis, & sanguinis domini de manu Pontificis sumpsit, non expauescens illam sententiam, quæ dicit: Horribile incidere in manus Dei uiuentis. Qui enim manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat, & bibit. Deinde conuersus idem Præsul ad sequaces, ac fautores regis, unicuiqꝫ communionem obtulit in hæc uerba. Si Domino, ac regi tuo Lothario in obiecto adulterii crimine fauorem nō præstitisti, neqꝫ consensum præbuisti, & Vualdradæ, & aliis ab hac Sede Apostolica excommunicatis non communicasti, corpus, & sanguis Domini nostri Iesu Christi prosit tibi in uitam æternam. Igitur quisquis in his se læsum sciens ausu temerario communionem sub tali contestatione porrectam sumere præsumpsit, diuino iudicio percussus, ab hac luce subtractus est, antequam subsequentis anni rediret principium. Perpauci, qui se á communione subtraxerunt, uix mortis periculum euaserunt. Porro Lotharius Roma egressus morbo corripitur, & Placentiam ciuitatem perueniens, diem clausit extremum. VI. idus Augusti. Tanta autem strages in præfati regis populo facta est, ut nō peste perisse, sed hostili gladio corruisse uirtus, ac nobilitas totius regni uideretur: quæ eo tempore tantæ fœcunditatis erat, ut in modum densarum segetum pullulans, ueluti quoddam examen, imperii fines impleuerit. Carolus certa relatione comperiens Lotharium regem obiisse mox illius occupare ditionem nititur: Metis qꝫ perueniens ab Aduentio præfatæ Vrbis Episcopo, & nonnullis aliis primoribus fauorabiliter exceptus, in regnum sublimatus: indé que digrediens, Aquisgrani palatium ingressus est, eo quod sedes regis esse uideretur: ubi multo plures ad eum confluxere. Carebat autem ea tempestate Vrbs Treuirorum, & Colonia Agrippinensis Pontificibus: siquidem (ut præmisimus) ambarum Præsules in Italia ab hac luce subtracti sunt. Intio

autem

autem rex cum optimatibus consilio, Bertulfum nepotem supradicti Aduentii Episcopi, Ecclesiæ Treuirorum præfecit. Porro Coloniæ Agrippinæ rex Hilduuinum abbatem præponere tentauit in Pontificali cathedra, fecít qꝫ à Frãcone Episcopo Tungrensis Diocesis, in Aquis Palatio presbyterum ordinari ad titulum sancti Petri prædictæ Metropolis. Dum hæc in regno Lotharii aguntur, Ludouicus rex infirmitate detentus, in Baioariorum finibus lecto decumbebat. Audiens itaqꝫ à fratre sæpe dictum regnum taliter inuasum, ægre tulit, & cum omni festinatione legatos direxit, qui eum obnixe rogarent, ut ab hac temeraria inuasione cessaret, nec solus indebita præsumptione usurparet, quod utriusqꝫ hæreditario iure æqualiter competebat, regno decederet quousqꝫ Deo pristinam sospitatem reddente uenire posset, ut pariter colloquerentur, & de eiusdem regni statu, quod iustitiæ, & æquitatis iura dictabant, pari uoluntate decernerent. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXX Ludouicus, & Carolus una cum optimatibus, & proceribus suis, ad Marsanam uenientes, regnum quondam Lotharii æquis partibus inter se diuiserunt. Qualiter autem hæc diuisio facta sit, quia omnibus pene notum sit, superuacuũ duximus annotare. Carolus conuentu absoluto, ad Heristellium perrexit, quia ei idem palatium in parte acciderat. Ludouicus ad Aquis palatium rediit, ubi duobus fere mensibus lecto decubuit aduersa ualetudine præuentus.

Hæc ex Reginone chronographo.

FINIS.

[illegible] [illegible] de anglia
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible]